

Sakskart for møte i Programrådet for masterstudiet i rettsvitenskap

J.nr.: 2014/625

Tid og sted: Tirsdag 21. april kl. 09.00-11.45 på Kollegieværelset 1. etg. DA

Sak 1 s.4-8	Protokoll Protokoll fra møtet torsdag 12. mars Protokollen er revidert etter innspill og godkjennes på møtet.
Sak 2	Erfaringer fra studieårene, LLMs, JSU og nytt fra Trygve
Sak 3 s. 9-21	Vedtakssak: Forslag til emnebeskrivelse for semiobligatorisk valgemne på 4. studieår Emnemal Rettsfilosofi Notat fra Svein Eng Forslag til vedtak Forslag til emnebeskrivelse, læringskrav, litteratur og hjelpemidler for det semiobligatoriske valgemnet Rettsfilosofi vedtas. Emnet har oppstart høsten 2015.
Sak 4 s. 22-91	Vedtakssak: Samlesak: Forslag til endringer i litteratur, hjelpemidler, læringsutbytte og fagbeskrivelser for høsten 2015. Notat fra Christine Havgar Vedlegg Det legges ikke opp til diskusjon av de enkelte forslagene i PMR-møtet, de studieårsansvarlige bes gjennomgå forslagene for sitt studieår i forkant av møtet. Om det er uklarheter eller kontrovers rundt forslagene bes de rapporteres inn i forkant av møtet per e-post, slik at samlesaken kan behandles raskt i PMR-møtet. Forslag til vedtak Forslag til endringer i litteratur, hjelpemidler, læringsutbytte og fagbeskrivelser for høsten 2015 vedtas.
Sak 5 s. 92-	Vedtakssak: Masteroppgaver. Læringsmål, veiledning, sensur og karakterbeskrivelser.

104	<p>Fremleggsnotat</p> <p>UiB har vedtatt det opprinnelige forslaget, mens UiTø har vedtatt forslaget med noen mindre endringer.</p> <p>Forslag til vedtak</p> <p>Se forslag til vedtak med kommentarer i fremleggsnotatet.</p>				
<p>Sak 6</p>	<p>Vedtaks sak: Møtedatoer for høsten 2015</p> <p>Forslag til vedtak</p> <p>Følgende møtedatoer vedtas:</p> <table border="1" data-bbox="306 736 1401 1232"> <tr> <td data-bbox="306 736 1401 862">Torsdag 3. september kl. 12.15-15.00</td> </tr> <tr> <td data-bbox="306 862 1401 987">Tirsdag 13. oktober kl. 12.15-15.00</td> </tr> <tr> <td data-bbox="306 987 1401 1113">Tirsdag 10. november kl. 12.15-15.00</td> </tr> <tr> <td data-bbox="306 1113 1401 1232">Torsdag 10. desember kl. 12.15-15.00</td> </tr> </table>	Torsdag 3. september kl. 12.15-15.00	Tirsdag 13. oktober kl. 12.15-15.00	Tirsdag 10. november kl. 12.15-15.00	Torsdag 10. desember kl. 12.15-15.00
Torsdag 3. september kl. 12.15-15.00					
Tirsdag 13. oktober kl. 12.15-15.00					
Tirsdag 10. november kl. 12.15-15.00					
Torsdag 10. desember kl. 12.15-15.00					
<p>Sak 7 s. 105-227</p>	<p>Diskusjonssak: Evalueringsresultater periodiske emneevalueringer høsten 2014</p> <p>Notat fra Morten Slind Olsen</p> <p>Emnerapporter</p>				
<p>Sak 8 s. 228-231</p>	<p>Diskusjonssak: Habilitetskrav for PMRs medlemmer</p> <p>Notat fra Inge Lorange Backer</p>				
<p>Sak 9 s. 232-367</p>	<p>Orienteringssaker</p> <p>Skriftlige orienteringssaker:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Alternative vurderingsformer 				

	<p>Saken fremlegges til orientering i PMR før den sendes ut til studieårsansvarlige for høring i fagmiljøene.</p> <p>Notat fra Marius Stene Fuglum</p> <p>Innstilling fra arbeidsgruppen</p> <p>Vedlegg</p> <p>- Oversikt over klageomgangen høsten 2014 med innføring av blind klagesensur</p> <p>Notat fra Eline Sørensen</p> <p>Statistikk over klageomgangen for høsten 2014</p> <p>Vedlegg høsten 2014</p> <p>Vedlegg våren 2014</p> <p>- Beredskapsplan for avvik under digital eksamen</p> <p>Notat fra Aleksander Lorentzen</p>
Sak 10	<p>Saker tatt på fullmakt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Godkjent ny faglærer for emnet Rettskildelære (JUS1211). Ny faglærer er Ole-Andreas Rognstad. - Godkjent ny ansvarlig faglærer for emnene JUR1820 og JUS5820 Patent- og varemerkerett. Ny ansvarlig faglærer er Inger Berg Ørstavik. - Godkjent endring i hjelpemiddelreglementet for emnene JUR1970 og JUS5970 Barnerett. - Eksamensrettede storkurs i Rettshistorie innføres fra og med høsten 2015.
Sak 11	Eventuelt

Protokoll fra møte

J.nr.: 2012/625

Tid og sted: Torsdag 12. mars kl. 12.30-15.15

Tilstede: Trygve Bergsåker, Lasse Simonsen, Benedikte Høgberg, Cecilia Bailliet, Christoffer C. Eriksen, Endre Stavang, Christine Havgar, Mads Baardseth og Kristian Danielsen

Forfall: Inge Lorange Backer

Fra administrasjonen : Julie Orning, Randi Saunes og Elisabeth Ulleberg

Observatører: Camilla Arnøy

Referent: Eline Sørensen

Sakene ble diskutert i følgende rekkefølge: 1-11

SAK 1	<p>Protokoll</p> <p>Protokollen fra PMR møte 5. februar 2015 er allerede godkjent</p>
SAK 2	<p>Erfaringer fra studieårene, LLMs, JSU og nytt fra Trygve</p> <p>1. studieår: Ingen kommentarer.</p> <p>2. studieår: Ingen kommentarer.</p> <p>3. studieår: Studieårsansvarlig melder om en god lærersituasjon på kurs og basisgrupper. Det er flere nyansatte som fyller opp disse plassene.</p> <p>5. studieår: Praksisplasser for inneværende semester er fordelt og ordningen fungerer fint. Statistikken for masteroppgaver ble forelagt for PMR. Den viser et karakterfall sammenlignet med tidligere semestre. Studieårsansvarlig melder om at det aldri har vært så mange som leverte masteroppgaven på høstsemesteret som høsten 2014.</p> <p>Det er utfordringer rundt innføringen av blind klagesensur, se også under "nytt fra Trygve". Studieårsansvarlig bemerket at det er viktig med god kommunikasjon mellom administrasjonen og de studieårsansvarlige. Det ble også påpekt at arbeidsmengden er stor for masteroppgaveansvarlig i administrasjonen.</p> <p>LLM: Masterprogrammet i menneskerettigheter har ny leder, Gentian Zyberi. Det utarbeides nye kurs. LLM-ansvarlig kommenterte i forbindelse med sak om kvalifikasjonskrav til fakultetets PhD-program at det er viktig med god kommunikasjon mellom administrasjonen og de studieårsansvarlige, se også sak under "Eventuelt".</p> <p>JSU: Har mottatt noen henvendelser fra studenter om at fakultetet må se nærmere på hvilke kursprogram og hjelpemidler som benyttes. Vi har blinde studenter som har gitt tilbakemelding på at de ikke klarer å skaffe alt pensum i pdf-filer.</p> <p>JSU har også fått inn saken om kvalifikasjonskrav til fakultetets PhD-program, se under</p>

	<p>"Eventuelt". JSU meldte videre om blandete tilbakemeldinger vedrørende blind klagesensur.</p> <p>Trygve: Det ble informert om bakgrunnen for innføringen av blind klagesensur; endring av universitets- og høyskoleloven etter initiativ fra Studentparlamentet. Tilbakemeldinger og avisartikler om høstens klageomgang ble også tatt opp. PMR stilte spørsmål ved om den nye ordningen har skapt en større trygghet for kandidaten, eller om den kun har ført til at kandidatene får et nytt forsøk ved klage. Statistikker over klageomgangen fremlegges for PMR under neste møte.</p> <p>Utredningen om masteroppgaver har kommet i en ny stilling. UiB og UiTø har gått videre med arbeidet og rapporten, og UiB tar stilling til den opprinnelige innstillingen 17. mars. UiTø er ferdig med et noe justert innhold. Bruken av karakterskalaen på masteroppgaver ved Det juridiske fakultet UiO er i ferd med å endre seg noe.</p> <p>Vurderingen av alternative vurderingsformer er ferdigstilt. Dekanaten ser på den før den forelegges PMR. Vurderingen av 3+2 blir også en del av denne vurderingen.</p> <p>Prosjektet Studentenes spørretime starter i neste uke med spørretime for 1. og 3. studieår. Trygve har vært i kontakt med flere lærere, og velviljen er stor. Spørretime for 2. og 4. studieår gjennomføres i uke 13.</p>
<p>SAK 3</p>	<p>Vedtaks sak: Forslag til nye valgmenner</p> <p>Vedtaks:</p> <p>PMR innstiller til at dekanen vedtar valgmennet "Law of the Sea" opprettet med oppstart våren 2016.</p> <p>PMR innstiller til at dekanen vedtar valgmennet "Offentlige anskaffelser" opprettet med oppstart høsten 2015.</p>
<p>SAK 4</p>	<p>Vedtaks sak: Forslag til emnebeskrivelse for semiobligatorisk valgmenne på 4. studieår</p> <p>PMR bestemte seg for å utsette saken til neste møte da de ønsket at forslagsgiver skulle se litt nærmere på innholdet.</p> <p>Det inkom et ønske om at det tas inn litteratur/artikler som omhandler kritisk teori og feminisme, og gjerne litteratur skrevet av kvinnelige forfattere i læringskravene.</p> <p>Som ledd i å øke andelen kvinnelige faglærere, oppfordrer PMR til å få med en kvinnelig faglærer.</p> <p>PMR ble informert om at det skal gjøres endringer i litteratur og læringskrav i JFEXFAC04, og at de ovennevnte temaene (kritisk teori og feminisme) blir tatt opp der. PMR ønsker derfor at læringskrav for begge emner forelegges PMR samtidig, slik at man kan se dem i sammenheng. Det ble ikke eksplisitt tatt standpunkt til om disse temaene skal være dekket i begge fag, eller kun</p>

	<p>ett sted.</p> <p>Saken ble utsatt til neste møte i PMR.</p> <p>Under drøftelsen av denne saken ble spørsmålet om habilitetskrav for PMRs medlemmer tatt opp. PMR ble enige om at det må gjennomføres en prinsipiell diskusjon rundt dette.</p>
<p>SAK 5</p>	<p>Vedtakssak: Funksjonstid for ansvarlig faglærer</p> <p>Det er enighet om at rotasjon er viktig. Regelen gjelder for neste valggrunde, også for de som til nå har sittet som ansvarlig faglærer i åtte år. Det er fortsatt ønskelig å få inn flere kvinner som ansvarlige faglærere. Setningen "Det er svært viktig at ønsket om rotasjon ikke går på bekostning av behovet for å ha på plass personer som fungerer godt i vervet." er uheldig formulert. Intensjonen med setningen er at det må være rom for et unntak slik at man ikke må bytte ut ansvarlig faglærer i de situasjonene hvor det vil være uheldig, for eksempel på de områdene hvor fagmiljøet er lite. Det ble kommentert at man burde skille mellom fagene der det er faglærergrupper og der det ikke er det.</p> <p>Forslag til ny setning: "Det understrekes at rotasjon kun kan skje når man har kvalifiserte kandidater som kan overta vervet."</p> <p>Vedtak:</p> <p>Punkt 3 i Instruks for ansvarlig faglærer utvides med følgende:</p> <p><i>3. Funksjonstiden er 4 år. Ordinært skal ansvarlig faglærer på 1.-4. studieår maksimalt sitte to valgperioder etter hverandre. Det er ønskelig med rotasjon av vervet for fag der det er etablert en faglærerlærerggruppe, og det er ønskelig med en god kjønnsmessig balanse blant de ansvarlige faglærerne ved fakultetet.</i></p> <p>Endringen i instruksjonen følges opp i forbindelse med oppnevningen av ansvarlige faglærere for valgperioden 1.1.2016-31.12.2019. Forslag til ansvarlige faglærere på 1.-4. studieår utarbeides i samarbeid med de studieårsansvarlige i løpet av høsten 2015.</p>
<p>SAK 6</p>	<p>Vedtakssak: Retningslinjer for innførings- og tilleggslitteratur i Masterstudiet i rettsvitenskap</p> <p>Bakgrunnen for forslaget er at det er stor variasjon i hvor mye innførings- og tilleggslitteratur de ulike emnene ved fakultetet har, og det er ønsket at det skal bli en viss samordning.</p> <p>Det ble stilt spørsmål om det er hensiktsmessig med samordning siden fagene er forskjellige og litteraturen varierer. En viss samordning er likevel ønskelig.</p> <p>Det ble diskutert om det bør være innslag av litteratur på engelsk i alle fag. Det var forskjellige</p>

	<p>meninger om dette.</p> <p>PMR oppfordrer til at kvinnelige forfattere tas inn i introduksjon- og tilleggslitteratur.</p> <p>Vedtak:</p> <p>Alle obligatoriske emner bør ha innførings- og tilleggslitteratur.</p> <p>I de fagene hvor det ikke er hovedlitteratur på engelsk, anbefaler PMR at det tilføres tilleggslitteratur på engelsk.</p>
SAK 7	<p>Vedtakssak: Fjerne ekskursjoner som arbeidskrav</p> <p>Vedtak:</p> <p>Arbeidskravene for LLM-studentene i Maritime Law, om å enten delta på ekskursjon til København i høstsemesteret eller skrive essay, fjernes fra emnene JUS5401 Maritime Law: Contracts og JUS5402 Maritime Law: Liability & Insurance fra og med høstsemesteret 2015.</p> <p>Arbeidskravene for LLM-studentene i Maritime Law, om å enten delta på ekskursjon til Gøteborg i vårsemesteret eller skrive essay, fjernes fra emnet JUS5450 Marine Insurance fra og med vårsemesteret 2016.</p>
SAK 8	<p>Diskusjonssak: Prøveordning på JUS1111 Privatrett I</p> <p>Høsten 2014 ble det gjennomført en prøveordning med seks timers trening i oppgave- og skriveteknikk som foregikk i tre kursgrupper. Formålet er å styrke undervisningen i oppgave- og skriveteknikk for de ferskeste studentene. Ordningen skal over i drift til høsten.</p> <p>Spørreundersøkelser har blitt gjennomført blant studentene. Det er generelt gode tilbakemeldinger, men svarprosenten er lav. Man har et mål om å lære studentene hvordan de skal vise hva de kan under eksamen. Det ble kommentert at dette er et godt tiltak, og at dette er noe man kan vurdere å gjennomføre for hvert studieår. Det meldes om at studentene har lite tid til skrivetrening gjennom studiet og at det derfor er ekstra viktig med fokus på det. Basisgrupper ble nevnt som et naturlig sted å gjennomføre dette.</p>
SAK 9	<p>Diskusjonssak: Integrasjon av etikk i læringskrav og litteratur på studieårene</p> <p>Det kom tilbakemeldinger på at arbeidet med å få etikk inn i fagene var i gang på flere områder. Det var et uttrykk for forskjellige meninger om verdien av, og forståelsen av temaet, og hvordan det skal implementeres i alle fag. Det er ikke alle områder hvor det er like enkelt å få det inn som en del av faget.</p>

<p>SAK 10</p>	<p>Saker tatt på fullmakt:</p> <p>Godkjent ny ansvarlig faglærer for emnet JUS5440/JUR1440 EU Substantive Law. Ny ansvarlig faglærer er Alla Podznakova</p> <p>- Godkjent presisering av anbefalte forkunnskapskrav for emnet JUS5860 Konkurs- og panterett</p> <p>- Godkjent ny ansvarlig faglærer for emnet TYSJUR1 Tysk for jurister. Ny ansvarlig faglærer er Tobias Mahler</p> <p>- Godkjent mindre endringer i retningslinjer for obligatorisk aktivitet for emnet JUS2211, Kurs i forvaltningsrett</p> <p>- Godkjent oppdatering av tilleggslitteratur for JUS2211 Forvaltningsrett</p> <p>- Godkjent at deltagelse i Den nordiske prosedyrekonkurransen, Nasjonal prosedyrekonkurransen (ELSA) gir etter søknad fritak for ett valgemne i programmet Theory and Practice of Human Rights (HUMR)</p> <p>- Godkjent ny vara faglig eksamensleder våren 2015 for 3. studieår. Ny vara faglig eksamensleder er Knut Kaasen</p>
<p>SAK 11</p>	<p>Eventuelt</p> <p>LLM-ansvarlig tok opp en sak der en student har henvendt seg til henne som programleder for PIL for å få avklart om PIL kan kvalifisere som grunnlag for opptak til PhD.</p> <p>PMR var enig i at vi må se på våre engelske mastergrader for å vurdere om disse innholdsmessig bør kunne gi grunnlag til å kvalifisere til PhD.</p> <p>PFF har også fått tilsendt saken for å se om våre engelske masterprogrammer gir grunnlag for å kunne gi opptak til PhD.</p> <p>Det ble orientert om at man er godt i gang med arbeidet i arbeidsgruppen for 3+2. Fokuset så langt har vært på ulike utredninger vedrørende opptak, yrkesrelevans, erfaringer fra andre utdanninger og økonomiske konsekvenser.</p> <p>UiB har sett på problemstillingen i større bredde, og foreslått omlegging av studiet. De legger opp til en femårig master med avstigningsmulighet etter tre år.</p>

Mal for opprettelse av nye emner ved Det juridiske fakultet

For saksforberedning og fremlegg til programråd/vedtaksorgan

Emnenavn: Rettsfilosofi

Behov, økonomi og ressurser.

Begrunnelse for opprettelse av emnet	
Tekst adresseres til PMR	
Emnet er allerede vedtatt opprettet	
Kostnadsberegning	
PMR sekretær fyller ut dette	
Ressurser	
- <i>Finansiering av emnet</i>	Ordinær finansiering gjennom undervisnings- og eksamensbudsjett. Emnet er tilknyttet Master i rettsvitenskap.
- <i>Institutttilknytning</i>	IOR
- <i>Faglig ansvarlig</i>	Svein Eng
- <i>Faglærere</i>	Svein Eng, Christoffer Conrad Eriksen, Alf Petter Høgberg
- <i>Administrativt ansvarlig</i>	Lillian Almaas
- <i>Programtilknytning</i>	Master i rettsvitenskap

Emnets innhold

Innhold

Beskriv emnets faglige innhold, en kort presentasjon av innhold i emnet med fokus på faglige temaer. Teksten inngår på emnesiden og skal være statisk informasjon, dvs. ikke gjenstand for jevnlig revisjon.

INNHOOLD

Faget rettsfilosofi er internasjonalt i sin karakter og går historisk tilbake så langt vi har skriftlige overleveringer. Faget har enkelte hovedemner som går igjen opp gjennom historien og på tvers av rettssystemer:

- Rett og normativitet. Ett hovedemne er analyse av grunnbegreper som er nødvendige for å forstå positivt gitte rettssystemer. Hva er regler, og hvilke typer av regler opererer vi med i rett og jus? Hvordan forholder reglene seg til andre former for normativitet, som verdier og rettigheter? Og hva skiller normativitet i det hele fra beskrivelser?
- Grunnleggende prinsipper og verdier i det norske rettssystemet av idag. Lar det seg gjøre å bringe den uoverskuelige mengden av enkeltregler ned til visse grunnleggende prinsipper og verdier, som kan hjelpe oss til å lære, huske og anvende enkeltreglene? Hva kan være grunnleggende prinsipper og verdier som preger et rettssystem som det norske? I forbindelse med verdiene kommer vi inn på avveiningers rolle i jusen og spørsmålet om jusens objektivitet. I flere av de spørsmålene som nå er nevnt, har rettsfilosofien også en side til faget rettskildelære og kan ses som en grunnlagsdiskusjon i forhold til dette faget.
- Rett og praktisk fornuft. Hvilke muligheter har vi for å erkjenne og diskutere rettsreglenes godhet? Er rett lik makt, eller rår vi over kriterier til vurdering og kritikk av positiv rett? Dette kan vi i kortform kalle spørsmålet om "rett og praktisk fornuft". Å hevde at vi har en spesifikt praktisk fornuft betyr at vi gjennom refleksjon over oss selv og vårt forhold til hverandre kan etablere målestokker til vurdering og kritikk av positiv rett. Hva som er god rett, kan da vise seg å være forskjellig fra oppfatningene til de som har mest makt. Spørsmålet om rett og praktisk fornuft melder seg dels i alminnelig rettspolitisk og samfunnspolitisk debatt, og dels i samfunnsmessige krigs- og krisesituasjoner. Tre hovedposisjoner har vist seg å gå igjen i diskusjonene:
 - (i) Benektelse av at vi rår over en praktisk fornuft. Skandinavisk rettsrealisme er her et sentralt typetilfelle.
 - (ii) Utilitarisme, hvor den praktiske fornuft settes lik nyttetenkning.
 - (iii) Fornuftsbasert naturrett. Kantiansk rettsfilosofi er her den sentrale posisjon.
- Rett, jus og språk. Hva er forholdet mellom juristers utsagn de lege lata (deres utsagn om hva som er rett) og de grunnleggende utsagnstyper: er utsagn de lege lata deskriptive, normative eller sammensmeltet deskriptive og normative? Andre sentrale emner i rettens og jusens forhold til språk er forholdet mellom rettsnorm og rettskildedefaktor; forholdet mellom begreper i rettsregler og begreper om rettsregler; definisjoners rolle i retten og i juridisk tenkning; og forholdet mellom juridisk tolking og filosofiske tolkingsteorier.
- Rettspositivismedebatt. Debatt om «rettspositivisme» har i perioder fått mye oppmerksomhet i rettsfilosofien. Hva som er debattenes spørsmålsstilling er ikke alltid klart. Dette kan bare avklares gjennom analyse av de enkelte debatter. Det sentrale eksempel på rettspositivismedebatt i nyere

tid er diskusjonen mellom Ronald Dworkin, på den ene side, og Herbert Hart og hans etterfølgere, på den annen.

- Rettsfilosofisk refleksjon. I rettsfilosofi som i all filosofi bør vi gjennomgående reflektere over statusen av egne utsagn: Hvilke kriterier og fakta (i videste og filosofisk mest åpne forstand) er relevante til vurdering av holdbarheten av eget utsagn, dvs. hva slags utsagn setter jeg fram? En slik kritisk-refleksiv spørsmålsstilling og et begrunnelsesperspektiv er en gjennomgående linje i rettsfilosofien.

Hva lærer du?

Skriv 1-2 setninger (spisset i forhold til læringsutbyttet). Det skal i forhold til forrige punkt; "Innhold", være fokus på sluttprodukt, kompetansemål/ konkrete ferdigheter. Eks: «Emnet skal gi studentene en grunnleggende forståelse av begreper, problemstillinger og arbeidsmetoder innen[...] Etter emnet skal studenten[...]» Teksten inngår på emnesiden og skal være statisk informasjon, dvs. ikke gjenstand for jevnlig revisjon.

Studenten skal få kunnskap om hovedspørsmål og hovedteorier som går igjen i refleksjon over hva rett og jus er. Emnet skal gi studenten en fordypet kompetanse til selvstendig og kritisk behandling av begreper og argumenter de kan møte i juridisk virksomhet.

Læringskrav

Læringskravene fremgår på emnets semesterside og har klar sammenheng med litteraturlisten. Læringskravene skal deles inn i kvalifikasjonsrammeverkets tre kategorier. For å beskrive kunnskaper kan man for eksempel bruke formuleringer som 'kjenne til..', 'forstå.'. For å beskrive ferdighetsmål kan man for eksempel bruke formuleringer som 'anvende', 'analysere', mm.: Generell kompetanse kan for eksempel være ikke-fagspesifikke kunnskaper, ikke-fagspesifikke (overførbare) ferdigheter, eller holdninger. Læringskravene bør ellers være korte og konsise, og bør settes opp som en punktliste.

Kunnskap

Kunnskap

Rett og Normativitet

Studenten skal ha god forståelse av det allmenne normbegrepets komponenter: normers meningskomponent (det normative utsagnet) og normers virkelighetskomponent (det normative utsagnets virkelighetstilknytning). Studenten skal ha kjennskap til noen hovedformer for definisjon av et allment normbegrep.

- Studenten skal ha god forståelse av hovedformene for normativitet:
 - Typer av Normer
 - Pliktnormer, Kompetanse og Kompetansenormer, Koblingsord og Kvalifikasjonsnormer
 - Regler, Retningslinjer, Avveininger («Juristkjønnet»)
 - Rettigheter
 - Verdier
- Studenten skal ha god forståelse av en generell modell for juristers drøftelser av fastsatte normers bindende kraft («u/gyldighet» som koblingsord og u/gyldighetsnormer).

- Studenten skal ha god forståelse av legaldefinisjoner.
- Studenten skal ha kjennskap til forholdet mellom normaspektet og definisjonsaspektet ved rett og jus.

Noen grunnleggende prinsipper og verdier i det norske rettssystemet av i dag

- Studenten skal ha god forståelse av begrepene «likebehandling»; «rettferdighet»; «verd» og «likeverd»; «personlig integritet», «frihet» og «valgfrihet»; og «rettssikkerhet».
- Studenten skal ha god forståelse av problemstillingen «motstrid mellom og harmonisering av verdier og prinsipper».
- Studenten skal ha god forståelse av to hovedforslag til løsning av slik motstrid:
 - Avveiningsmodell
 - Rangordensmodell

Rett og Praktisk fornuft

A Deskriptivt om likheter, forskjeller og forbindelseslinjer mellom rett og moral

- Studenten skal ha god forståelse av likheter, forskjeller og forbindelseslinjer mellom rett og moral.

B Muligheten av å etablere kriterier til vurdering og kritikk av positivt foreliggende rettssystemer

- Studenten skal ha god forståelse av problemstillingen.
- Studenten skal ha god forståelse av følgende tre teoretiske posisjoner i forhold til problemstillingen:
 - Teorifamilie 1: Den skandinaviske rettsrealismen
 - Teorifamilie 2: Utilitarismen
 - Teorifamilie 3: Kantiansk rettsfilosofi
- Studenten skal ha kjennskap til grunnlaget for å si at de nevnte tre posisjoner er teoretisk representative.

Rett, Jus og Språk

- Studenten skal ha god forståelse av de grunnleggende utsagnstyper (definisjoner, karakteristikk; deskriptive utsagn, normative utsagn).
- Studenten skal ha god forståelse av spørsmålet om forholdet mellom rettsnorm og tekst, og spørsmålet om forholdet mellom rettsnorm og rettskildefaktor.
- Studenten skal ha god forståelse av skillet mellom begreper i rettsregler og begreper om rettsregler.
- Studenten skal ha god forståelse av kriterier som blir brukt ved

	<p>oppstilling av og valg mellom juridiske definisjoner</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Studenten skal ha god forståelse av sammensmeltningsanalysen av juristers utsagn de lege lata. ▪ Studenten skal ha kjennskap til forholdet mellom juridisk tolking og filosofisk hermeneutikk. <p><u>Rettspositivisme</u>debatt</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Studenten skal ha god forståelse av fellestrekk mellom Olivecrona, Ross, Eckhoff og Hart. ▪ Studenten skal ha god forståelse av begrepene «eksklusiv rettspositivisme» og «inkludert rettspositivisme». ▪ Studenten skal ha god forståelse av de to utgangspunkter for Dworkins kritikk av rettspositivisme: hans prinsippbegreper og hans tolkingsmodell. ▪ Studenten skal ha god forståelse av <u>hovedtrekkene</u> i diskusjonen mellom Dworkin, på den ene side, og Hart og hans etterfølgere, på den annen. ▪ Studenten skal ha kjennskap til hovedproblemer ved Dworkins teori om gjeldende rett. ▪ Studenten skal ha kjennskap til hva det kan bety å spørre om rettspositivisme-debatt er en debatt på leting etter en spørsmålsstilling. <p><u>Rettsfilosofisk refleksjon</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Studenten skal ha god forståelse av de grunnleggende utsagnstyper (definisjoner, karakteristikk; deskriptive utsagn, normative utsagn). ▪ Studenten skal ha kjennskap til begrunnelsesperspektivets betydning, i den forstand at studenten gjennom eksempler fra drøftelser av emnene ovenfor kan vise (i) begrunnelsesproblemer, (ii) betydningen av å reflektere over begrunnelsesmåter, (iii) noen hovedformer for begrunnelse.
<i>Ferdigheter</i>	<p>Følgende ferdigheter står sentralt i emnet:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Å utvikle evne til å formulere rettsfilosofiens sentrale problemstillinger. ▪ Å utvikle evne til å redegjøre for enkelte hovedmåter å argumentere på som har vist seg å gå igjen i rettsfilosofiens drøftelser av spørsmålene. ▪ Å oppøve evne til kritisk refleksjon over egne og andres formuleringsmåter og argumenter.
<i>Generell kompetanse</i>	<p>Studenten skal få en utdypet forståelse av rettens og jusens egenart, og gjennom rettsfilosofiens internasjonale karakter få et særskilt grunnlag for kommunikasjon med jurister i andre rettssystemer.</p>

Litteraturliste

For emner som inngår i MiR programmet er sidetallsnormen 40 s. pr stp ved ba-nivå, 50-60 s. pr stp ved ma-nivå. For samfunnsvitenskapelige emner som f.eks HUMR-emner gjelder maks 80 s. pr stp.

*Innføringslitteratur**Hovedlitteratur***Hovedlitteratur**

Svein Eng: *Rettsfilosofi (RF)*. Oslo, Universitetsforlaget. 2007.

Svein Eng: *Rettspositivismedebatt (RD)*. Fås i Akademika bokhandel, sentrum. Kompendietrykk. 2015.

Rett og Normativitet

Det allmenne normbegrepet: *RF II 1*

Hovedformer for definisjon av et allment normbegrep: *RF II 1.4.2–1.4.3*

Pliktnormer: *RF II 2*

Kompetansenormer: *RF II 3*

Koblingsord og Kvalifikasjonsnormer: *RF II 4*

En generell modell for juristers drøftelser av fastsatte normers bindende kraft («u/gyldighet» som koblingsord og u/gyldighetsnormer): *RF II 4*

Rettigheter: *RF II 6*

Verdier: *RF II 7*

Regler, Retningslinjer, Avveininger: *RF II 8*

Legaldefinisjoner: *RF II 5.3*

Normaspektet og definisjonsaspektet ved rett og jus: *RF II 5.1–5.2*

Noen grunnleggende prinsipper og verdier i det norske rettssystemet av i dag

Begrepene «likebehandling»; «rettferdighet»; «verd» og «likeverd»; «personlig integritet», «frihet» og «valgfrihet»; og «rettssikkerhet»: *RF III 1–2*

Problemstillingen «motstrid mellom og harmonisering av verdier og prinsipper»: *RF III 3, II 8*

To hovedforslag til løsning av slik motstrid (avveiningsmodell, rangordensmodell): *RF II 8.3.2 (5)*

Rett og Praktisk fornuft

Deskriptivt om likheter, forskjeller og forbindelseslinjer mellom rett og moral: *RF IV A*

Muligheten av å etablere kriterier til vurdering og kritikk av positivt foreliggende rettssystemer. Problemstillingen og tre teoretiske posisjoner i forhold til problemstillingen (den skandinaviske rettsrealismen, utilitarismen, kantiansk rettsfilosofi): *RF IV B 1–5*

Grunnlaget for å si at de nevnte tre posisjoner er teoretisk

	<p>representative: <i>RF IV B 6.</i></p> <p><u>Rett, Jus og Språk</u></p> <p>De grunnleggende utsagnstyper (definisjoner, karakteristikk; deskriptive utsagn, normative utsagn): <i>RF I 2.</i></p> <p>Forholdet mellom rettsnorm og tekst, og forholdet mellom rettsnorm og rettskildefaktor: <i>RF V 3.1–3.2.</i></p> <p>Skillet mellom begreper i rettsregler og begreper om rettsregler: <i>RF V 3.3.2.</i></p> <p>Kriterier som blir brukt ved oppstilling av og valg mellom juridiske definisjoner: <i>RF V 3.3.3</i></p> <p>Sammensmeltningsanalysen av juristers utsagn de lege lata: <i>RF V 3.4</i></p> <p>Juridisk tolking og filosofisk hermeneutikk: <i>RF V 3.5</i></p> <p><u>Rettspositivismedebatt</u></p> <p>Fellestrekk mellom Olivecrona, Ross, Eckhoff og Hart: <i>RF V 2.4.</i></p> <p>«Eksklusiv rettspositivisme» og «inkludativ rettspositivisme»: <i>RD B 3–4.</i></p> <p>To utgangspunkter for Dworkins kritikk av rettspositivisme (hans prinsippbegreper og hans tolkingsmodell): <i>RD B 1, 2.1–2.3, 5.1.1–5.1.3, 5.2–5.3.</i></p> <p>Hovedtrekkene i diskusjonen mellom Dworkin, på den ene side, og Hart og hans etterfølgere, på den annen: <i>RD del B gjennomgående, C 1.</i></p> <p>Hovedproblemer ved Dworkins teori om gjeldende rett: <i>RD C 2</i></p> <p>Hva det kan bety å spørre om rettspositivismedebatt er en debatt på leting etter en spørsmålsstilling: <i>RD B 2.3.2, 3.2.2, 5.3; del C.</i></p> <p><u>Rettsfilosofisk refleksjon</u></p> <p><i>RF del I, og forøvrig begrunnelsesperspektivet som et aspekt av drøftelsene av mange av problemstillingene ovenfor.</i></p>
<i>Tillegglitteratur</i>	
Tillatte hjelpemidler til eksamen	

Om emnet

Generelle fakta om emnet		
Emnekode i FS (fylles inn etter eventuelt vedtak om opprettelse)		
Emnenavn – bokmål	Rettsfilosofi	
Emnenavn – nynorsk	Rettsfilosofi	
Emnenavn – engelsk	Philosophy of Law	
Antall studiepoeng	10	
Eksamenssemester (sett kryss)	Høstsemesteret	☐ x
	Vårsemesteret	☐ x
Undervisningssemester (sett kryss)	Høstsemesteret	☐ x
	Vårsemesteret	☐ x
Studienivå (sett kryss)	BA (Bachelor)	☐
	MA (Master)	☒ x
Hvis emnet inngår i en profil/emnegruppe, oppgi hvilken.	Semiobligatorisk valgemne på 4. studieår	
Opptak og adgang		
Hvordan oppnås studierett til emnet? Studieprogram, evt andre opptak.	Du kan melde deg til dette emnet dersom du er registrert student ved Universitetet i Oslo og har avlagt forkunnskapskravene her. Har du avlagt forkunnskapskravene ved annen utdanningsinstitusjon må du søke opptak til valgemner på masternivå . Alle søkere må oppfylle forkunnskapskravene.	
Har emnet obligatorisk undervisning?	Nei	
Forkunnskaper		
Obligatoriske	<ul style="list-style-type: none"> • Bestått eksamen i EXPHIL03 - Examen philosophicum • Bestått eksamen i JUS1111 - Privatrett I og JUS1211 - Privatrett II (alternativt bestått eksamen i JUR1000 - 1. avdeling, masterstudiet i rettsvitenskap (nedlagt)) • Bestått eksamen i JFEXFAC04 - Examen facultatum - rettsvitenskapelig variant (se også forskrift om studier og eksamener ved Universitetet i Oslo § 3.6 nr.4) • Bestått eksamen i JUS2111 - Statsforfatningsrett og internasjonal rett og JUS2211 - Forvaltningsrett (alternativt bestått eksamen i JUR2000 - 2. avdeling, masterstudiet i rettsvitenskap (nedlagt) eller JUR2000P - Privatisteksamen i 2. avdeling, masterstudiet i rettsvitenskap (nedlagt)) • Bestått eksamen i JUS3111 - Formuerett I, JUS3211 - Formuerett II og valgemne på bachelornivå fra 3. studieår i jusstudiet (alternativt bestått eksamen i JUR3000 - 3. avdeling, masterstudiet i rettsvitenskap (nedlagt) eller JUR3000P - Privatisteksamen i 3. avdeling, masterstudiet i rettsvitenskap) 	
Anbefalte	Gjennomført JUS4211 - Prosess og strafferett	

Faglig overlapp med andre emner		
<i>List opp emner og angi overlapp i studiepoeng <2/3 overlapp = fullt overlapp Mellom 2/3 og 1/3 overlapp = halvt overlapp >1/3 overlapp = ingen overlapp</i>	Emne	Studiepoeng
	Allmenn rettsteori valgfag, før samordnet med semi-obligatorisk	halvt overlapp
	Allmenn rettsteori valgfag, etter samordnet med semi-obligatorisk	helt overlapp

Undervisning			
Undervisningsformer	Sett kryss	Antall timer	
- Forelesninger	☐ x	12 (hvis Pbl 8) /14 (hvis Pbl 6)	
- Kurs/Seminar	☐		
- Frivillige kurs-/fak.oppgaver	☐ x		
- PBL-undervisning	☐ x Se Vedlegg 1	8 (hvis forelesn 12) /6 (hvis forelesn 14)	
- Basisgrupper	☐		
-Veiledning	☐		
Beskriv eventuelle obligatoriske arbeidskrav eller undervisning			
Eksamen			
Eksamensform	Skriftlig skoleeksamen		
Eksamenstid	4 t		
Karakterregel (sett kryss)	A-F (bokstavkarakter)	☐ x	
	Bestått/ikke bestått	☐	
Gis det utsatt eksamen? (sett kryss)	Ja	☐	
	Nei	☐ x	
Inngår emnet i kvoteordning for gjentak av bestått eksamen? Gjelder emner som kan inngå i graden Master i rettsvitenskap	Ja		
Språk i undervisning, litteratur og eksamen			
	Norsk	Engelsk	
- Undervisning	☐ x	☐	
- Litteratur (pensum)	☐ x	☐ x	
- Eksamensoppgave	☐ x	☐	
- Eksamensbesvarelse	☐ x	☐	

Svein Eng

5. april 2015

Til PMR

ved Prof. Trygve Bergsåker

Jeg viser til epost av 25. mars fra Eline Sørensen. Vennligst se nedenfor i dette notatet for mine merknader til de enkelte punkter i eposten.

KRITISK TEORI, FEMINISTISK RETTSTEORI

Uttrykket "kritisk teori" kan forstås på mange måter. I rettsfilosofien spiller "kritikk" størst rolle i betydningen refleksjon over hvilke kriterier og fakta (i videste forstand) som er relevante ved vurderingen av holdbarheten av eget utsagn. Det kan f.eks. være utsagn om hva som er gjeldende rett eller utsagn som vurderer godheten av gjeldende rett. Dette er den røde tråd i boken *Rettsfilosofi* og i *Rettspositivismedebatt*. Faget er bygget opp rundt et begrunnelsesperspektiv og en kritisk-refleksiv spørsmålsstilling. Det sentrale er ikke de riktige svar, men oppøvelse av en gjennomgående evne til å forholde seg kritisk til holdbarheten av egne og andres utsagn. Dette læringsutbyttet kan så anvendes på feminismedebatt, migrasjonsproblemer, krig-fred-debatt, torturdebatt, global rettferdighet, osv.

Uttrykket "kritisk teori" kan også sikte til Frankfurter-skolen (Horkheimer, Adorno, Marcuse, Habermas, m.fl.). Habermas er den som mest direkte er relevant for rettsfilosofien i den skisserte forstand. De sentrale deler i et begrunnelsesperspektiv er drøftet i boken *Rettsfilosofi* (se særlig ss. 475-85).

Videre kan uttrykket "kritisk teori" sikte til drøftelser under navn som "kritisk jus", "critical legal studies", "kritische Justiz", m.v. Disse drøftelsene er ofte rettspolitiske og allmennpolitiske. Vi kan

se dem som del av "rettsteorien" eller "rettsvitenskapen"; det er imidlertid ikke vanlig å se drøftelsene som del av rettsfilosofien, med mindre de engasjerer seg i slike spørsmål som antydnet ovenfor. (Det som ved amerikanske universiteter kalles "legal theory" eller "jurisprudence" tilbyr ofte samlinger av utdrag fra mange slike debatter.)

Vi kan si det slik at rettsfilosofien ligger på et høyere abstraksjonsnivå enn nivået for feminismedebatt, migrasjonsproblemer, krigfred-debatt, torturdebatt, global rettferdighet, osv. Dette betyr at faget rendyrker visse aspekter som er felles for de spesifikke drøftelser og som viser seg i disse.

Dermed hører de spesifikke drøftelser naturlig hjemme i det som i forhold til faget er eksempel nivået. En ting er å drøfte hva som er gjeldende rett i forhold til forskjellig rettsspørsmål; en annen ting er å drøfte hva "gjeldende rett" kan bety. En ting er å drøfte likeverd og rettferdighet mellom kjønnene, etnisiteter, deler av verden (global rettferdighet), generasjoner, kjønnene, o.l.; en annen ting er å drøfte hva vi kan mene og hvordan vi kan begrunne menneskers "likeverd" og "krav på respekt".

Eksempel nivået – feminismedebatt, migrasjonsproblemer, krigfred-debatt, torturdebatt, global rettferdighet, osv. – blir ivare tatt løpende i drøftelsene i *Rettsfilosofi*, i forelesninger, og i kursoppgaver.

Christoffer Eriksen har skrevet et arbeid om forskjellige former for kritikk av og i retten. Dette vil bli foreslått tatt inn på exfac, rettsfilosofi, ved samordningen av det semiobligatorisk faget med exfac.

Jeg håper disse momentene sett i sammenheng gir et bilde av den svært sentrale rollen kritikk-begrepet har i faget og læremidlene.

SAMORDNING MED EXFAC

Det vil bli levert en søknad om revisjon av exfac på basis av innføringen av rettsfilosofi, semi-obligatorisk. Jeg viser til denne søknaden, herunder det som nettopp er sagt om tenkemåten i faget, om innhold og oppbygging av boken *Rettsfilosofi* og *Rettspositivisme*.

debatt, og om Christoffer Eriksens arbeid om former for kritikk av og i retten og rettsvitenskapen.

LÆRERGRUPPEN

Nåværende faglærergruppe ønsker velkommen alle som er interessert i faget. De kvinner jeg har samarbeidet mest med, har tilknytning til institutter for filosofi eller er ansatt i utlandet. (De kan vel da ikke være del av lærergruppen.) Vi skal forsøke å bedre kjønnsbalansen.

Vennlig hilsen,

Svein Eng

Til: PMR

Dato: 08.04.2015

Saksbehandler:
Christine Havgar

Forslag til endringer i litteratur, hjelpemidler, læringsutbytte og fagbeskrivelser for høsten 2015.

Det er innkommet forslag til endringer i litteratur og læringsutbytte fra studieårsansvarlige og ansvarlige faglærere. Endringsforslagene presenteres i dette notatet, sortert etter studieår i kronologisk rekkefølge. Vedtatte endringer vil normalt ikke tre i kraft før påfølgende semester.

INNHOLDSLISTE

Side: 3-5.....**FØRSTE STUDIEÅR**

1. JUS1111 - Erstatningsrett

Side: 5-9.....**ANDRE STUDIEÅR**

1. JFEXFAC04 - Ex.fac

2. JUS2211 - Velferdsrett

Side: 10-17.....**FJERDE STUDIEÅR**

1. JUS4111- Metode og etikk

2. JUS4211 - Strafferett

3. JUS4211 - Sivilprosess

4. JUS4122 - Rettssosiologi

Side: 18-45.....**NORSKE VALGEMNER**

1. JUS5251 - Ekspropriasjonsrett

2. JUR1511/JUS5511 - Arbeidsrett, den individuelle del
3. JUR1550/ JUS5550 - Helserett
4. JUR1580/ JUS5580 - Kommunalrett
5. JUS5660 - Immaterialrett
6. JUS5701 - Internasjonale menneskerettigheter
7. JUS5810 - Opphavsrett
8. JUR1901/ JUS5901 - Rettshistorie
9. JUS5920 - Naturressursrett i et miljøperspektiv

Side: 45-54.....SPRÅKFAG

1. ENGSEMJ - Semesteremne i engelsk for jurister
2. FRAJUR - Fransk for jurister
3. TYSJUR1 - Tysk for jurister, delemne 1

Side: 54-60.....ENGELSKE VALGEMNER

1. JUS5641 - Electronic Communications Law
2. JUS5680 - Internet Governance
3. JUR1730/ JUS5730 - International Humanitarian Law
4. JUS5850 - International Trade Law
5. JUS5852 - International Commercial Arbitration

Side: 60-66.....EMNELEVERANSER TIL ANDRE STUDIEPROGRAM

1. HUMR5131 - Introduction to the History, Philosophy and Politics of Human Rights
2. HUMR5132 - Human Rights Law in Context

3. HUMR5502 - Ethnic Challenges to the Nation State: Studying State Responses from a Human Rights Perspective

FØRSTE STUDIEÅR: JUS1111

1. JUS1111 - Erstatningsrett

Ansvarlig faglærer: Erling Hjelmeng (fungerende for Trine-Lise Wilhelmsen)

Forslag fremmet av: Erling Hjelmeng

Forslag til endring i hovedlitteratur:

Nåværende hovedlitteratur:

"Lødrup, Peter og Morten Kjelland: Lærebok i erstatningsrett, 6 utgave, 2009, med unntak av Kap 7, III, IV nr. 3-6, V, VI, VII nr. 4-11, VIII, IX og X Kompressavsnitt og fotnoter. Boken dekker læringskravene."

foreslås erstattet med

"Viggo Hagstrøm og Are Stenvik: Erstatningsrett, 2015, med unntak av 6.3 (Non-delegable duties), 7.2 (produktansvar), 7.3 (legemiddelansvar), 7.4 (pasientskader), 7.5 (yrkesskader), 8.4 (Kritikken av betingelseslæren), 10.4.3 (erstatning i selskapsforhold), 13.4 (foreldelse) og 13.5 (rettsforfølgning av erstatningskrav), petitavsnitt og fotnoter."

Begrunnelse: Forslaget til hovedlitteratur representerer en oppdatert fremstilling av norsk erstatningsrett, mens nåværende hovedlitteratur er fra 2009. Forslaget til ny litteratur innebærer også at litteraturen bringes i samsvar med nåværende kunnskapskrav om "EMK og EØS-rettslige kilder av betydning for erstatningsretten", noe som i svært liten utstrekning er behandlet i Lødrup/Kjelland. Fremstillingen i forslaget er bedre i samsvar med hvordan erstatningsretten har utviklet seg i senere år. Omfangsmessig er utmålingsspørsmålene behandlet mer komprimert i Hagstrøm/Stenvik enn i Lødrup/Kjelland (45 sider (kap 12) mot 101 sider (kap. 14-18)). Alle relevante aspekter er imidlertid behandlet, og vektleggingen harmonerer også bedre med nåværende fagbeskrivelse: "Hovedvekten legges på personskade og formuesskade, hvor reglene om utmåling også er tatt med."

Forslag til annen støttelitteratur (i tillegg til eksisterende):

Bjarte Askeland: Erstatningsrettslig identifikasjon, Cappelen Akademisk 2002

Bjarte Askeland: Tapsfordeling og regress ved erstatningsoppgjør, Fagbokforlaget 2006

Bjarte Thorson: Erstatningsrettslig vern for rene formuestap, Gyldendal Akademisk 2011
Birgitte Hagland: Erstatningsbetingende medvirkning, Gyldendal Juridisk 2012
Anne Marie Frøseth: Skadelidtes egeneksponering for risiko i erstatningsretten, Fagbokforlaget 2013

Forslag til endring i fagbeskrivelse:

Nåværende fagbeskrivelse er både uklart utformet og i utakt med fagets reelle innhold. Nedenfor står først nåværende beskrivelse, deretter forslag til ny fagbeskrivelse. For ordens skyld bemerkes at det ikke foreslås endringer i læringskrav.

Nåværende fagbeskrivelse:

"Erstatningsretten regulerer forholdet mellom en som volder skade, skadevolder, og den som rammes av skaden, skadelidte. Forutsetningen er at det ikke foreligger noen kontrakt som regulerer forholdet mellom disse to partene. I erstatningsretten behandles betingelsene for at skadevolder skal bli ansvarlig, dvs. spørsmålet om ansvarsgrunnlag, årsakssammenheng og tap. Et tap kan oppstå i form av personskade, tingsskade og formuesskade. Hovedvekten legges på personskade og formuesskade, hvor reglene om utmåling også er tatt med. Videre omhandles spørsmålet om skadelidtes betydning for erstatningsspørsmålet.

Skadevolders ansvar i henhold til erstatningsrettslige regler vil ofte være regulert av forsikring. Erstatningsretten behandler derfor også forskjellige ansvarsforsikringsformer med hovedvekt på lovfestet ansvarsforsikring. Dette betyr at man i tillegg til de to partene skadevolder og skadelidte også får inn en tredje part, forsikringsselskapet.

Hovedvekten i erstatningsretten legges på nasjonale regler. Disse reglene er i stor utstrekning utviklet av domstolene, men det finnes også adskillige lovregler. Faget inneholder imidlertid også internasjonale innslag om menneskerettigheter og EU rett. Faget har derfor sammenheng med faget menneskerettigheter i privatrett I og EØS rett i privatrett II. Faget har dessuten sammenheng med velferdsrett (erstatning for personskade) og valgfaget forsikringsrett."

Forslag til ny fagbeskrivelse:

"Erstatningsretten er læren om plassering av risiko for skade. Hovedspørsmålet er når det økonomiske tapet kan flyttes fra den som lider skaden (skadelidte), til en ansvarlig skadevolder. I erstatningsretten behandles betingelsene for at skadevolder skal bli ansvarlig, dvs. spørsmålet om interessevern (hvilke interesser er erstatningsrettslig vernet), ansvarsgrunnlag, årsakssammenheng og tap.

Spørsmålet om årsakssammenheng er todelt: Når en handling skal anses å ha forårsaket skade og tap, og hvilke begrensninger som må oppstilles i ansvarets utstrekning (adekvans). Spørsmålet om tap dreier seg om den økonomiske verdsettelsen av skaden, samt spørsmålet om hvilken plikt skadelidte har til å begrense tapet.

Mht. ansvarsgrunnlag er hovedvekten i faget lagt på de ulovfestede ansvarsgrunnlagene culpa og objektivt ansvar. Vurderingstemaene her går igjen i forskjellige lovfestede ansvarsformer. Av disse omfatter læringskravene bilansvaret, som illustrerer forbindelsene til forsikringsretten, og arbeidsgivers ansvar for ansattes handlinger.

Som fagområde har erstatningsretten særlige forbindelser til forsikringsretten, trygderetten og velferdsretten, siden erstatningsbetingende tap ofte vil dekkes eller suppleres av slike ordninger. Erstatningsretten påvirkes også i vesentlig utstrekning av Norges internasjonale forpliktelser i form av menneskerettighetene og EØS-avtalen. Endelig vil erstatningsansvar som rettsvirkning være relevant på en rekke fagområder, f.eks. forvaltningsrett og strafferett.

Totalt antall sider hovedlitteratur:

Antall sider totalt 474, fratrukket petit og fotnoter blir det ca. 400. Dette er tilnærmet likt Lødrup/Kjelland, der totalt antall sider pensum var 461, og petit og fotnoter også ble trukket fra.

ANDRE STUDIEÅR: Ex.fac og JUS2211

1. JFEXFAC04 – Ex. Fac

Ansvarlig faglærer: Alf Petter Høgberg

Forslag fremmet av: Alf Petter Høgberg

Forslag til endring i læringskrav:

Pensum/læringskrav

Del A

Fagbeskrivelse

Faget rettsfilosofi er internasjonalt i sin karakter og går historisk tilbake så langt vi har skriftlige overleveringer. Faget har enkelte hovedemner som går igjen opp gjennom historien og på tvers av rettssystemer

Et hovedemne er analyse av grunnbegreper som er nødvendige for å forstå positivt gitte rettssystemer. Hva er regler, og hvilke typer av regler opererer vi med i rett og jus? Hvordan forholder reglene seg til andre former for normativitet, som verdier og rettigheter? Og hva skiller normativitet i det hele fra beskrivelser?

I forbindelse med verdiene kommer vi inn på avveiningers rolle i jusen og spørsmålet om jusens objektivitet. I flere av de spørsmålene som nå er nevnt, har rettsfilosofien også en side til faget rettskildelære og kan ses som en grunnlagsdiskusjon i forhold til dette faget.

Hvilke muligheter har vi for å erkjenne og diskutere rettsreglenes godhet? Er rett lik makt, eller rår vi over kriterier til vurdering og kritikk av positiv rett? Dette kan vi i kortform kalle spørsmålet om "rett og praktisk fornuft". Å hevde at vi har en spesifikt praktisk fornuft betyr at vi gjennom refleksjon over oss selv og vårt forhold til hverandre kan etablere målestokker til vurdering og kritikk av positiv rett. Hva som er god rett, kan da vise seg å være forskjellig fra oppfatningene til de som har mest makt. Spørsmålet om rett og praktisk fornuft melder seg dels i alminnelig rettspolitisk og samfunnspolitisk debatt, og dels i samfunnsmessige krigs- og krisesituasjoner. Tre hovedposisjoner har vist seg å gå igjen i diskusjonene:

- (i) Benektelse av at vi rår over en praktisk fornuft. Skandinavisk rettsrealisme er her et sentralt typetilfelle.
- (ii) Utilitarisme, hvor den praktiske fornuft settes lik nyttetenkning.
- (iii) Fornuftsbasert naturrett. Kantiansk rettsfilosofi er her den sentrale posisjon

Litteraturen har presentert en rekke ulike former for kritikk av den til enhver tid gjeldende rett. De typer av argumenter som her kommer til uttrykk, illustrerer at vi kan kritisere gjeldende rett på forskjellige måter.

Læringskrav

Kunnskap

Rett og Normativitet

Hovedformene for normativitet

- Studentene skal ha god forståelse av:
 - Typer av Normer
 - Pliktnormer, kompetansenormer, kvalifikasjonsnormer
 - Regler, retningslinjer, avveininger («Juristskjønnet»)
 - Verdier
- Studenten skal ha kjennskap til rettighetsbegrepet.

- Studenten skal ha kjennskap til problemet «motstrid mellom og harmonisering av verdier og prinsipper».
- Studenten skal ha god forståelse av to hovedforslag til løsning av slik motstrid:
 - Avveiningsmodell
 - Rangordensmodell

Rett og Praktisk fornuft

A Deskriptivt om likheter, forskjeller og forbindelseslinjer mellom rett og moral

- Studenten skal ha god forståelse av de viktigste likheter, forskjeller og forbindelseslinjer mellom rett og moral.

B Muligheten av å etablere kriterier til vurdering og kritikk av positivt foreliggende rettssystemer

- Studenten skal ha god forståelse av problemstillingen.
- Studenten skal ha kjennskap til følgende tre teoretiske posisjoner i forhold til problemstillingen:
 - Teorifamilie 1: Den skandinaviske rettsrealismen
 - Teorifamilie 2: Utilitarismen
 - Teorifamilie 3: Kantiansk rettsfilosofi

Rett og kritikk

- Studenten skal ha god forståelse av:
 - Typer av kritiske argumenter
- Studenten skal ha kjennskap til:
 - Skillet mellom intern og ekstern kritikk av retten
 - Historien til de forskjellige formene for kritikk av retten

Ferdigheter

Følgende ferdigheter står sentralt i emnet:

- Å utvikle evne til å formulere rettsfilosofiens sentrale problemstillinger.
- Å utvikle evne til å redegjøre for enkelte hovedmåter å argumentere på som har vist seg å gå igjen i rettsfilosofiens drøftelser av spørsmålene.
- Å oppøve evne til kritisk refleksjon over egne formuleringsmåter og argumenter.

Generell kompetanse

Studenten skal ha forståelse av sentrale problemstillinger og begreper som nevnt ovenfor, og være bevisst over rettsfilosofiens internasjonale karakter, og dermed også evne å knytte bånd til jurister i andre rettssystemer.

Innføringslitteratur

Svein Eng: *Rettsfilosofi*. Oslo, Universitetsforlaget. 2007:

Introduksjon, s. 1–4

I. Innledning, s. 7–28

Hovedlitteratur

Svein Eng: *Rettsfilosofi*. Oslo, Universitetsforlaget. 2007:

Rett og normativitet

Pliktnormer og kompetansenormer, II 2–3, s. 72–91 Koblingsord, kvalifikasjonsnormer, u/gyldighetsnormer, II 4.1–4.4.4 (1), s. 104–24 Normteori og definisjonsteori, II 5.1–5.3.3, s. 128–38 Rettigheter, II 6.1–6.2, s. 143–50 Verdier, avveiningsnormer og retningslinjer, II 7–8, s. 157–74

Rett og praktisk fornuft

A Deskriptivt om likheter, forskjeller og forbindelseslinjer mellom positiv rett og moral, s. 231–46

B Hvilke muligheter har vi til å etablere kriterier til vurdering og kritikk av positivt foreliggende rettssystemer?

1 Innledning, s. 249–60

2 Skandinavisk rettsrealisme, 2.1–2.4.2, s. 275–293; 2.6, s. 312–14

3 Utilitaristisk rettsfilosofi, s. 315–345

4 Kantiansk rettsfilosofi, 4.1.1, s. 346–47; 4.1.4, s. 355–56; 4.2–4.4.2 s. 356–364; 4.5 s. 372–77

5 Litt om forholdet mellom de tre posisjonene i faktisk forekommende argumentasjon, s. 437–42

Rett og kritikk

Christoffer C. Eriksen «Rett og kritikk», kompendium ca. 40-50 sider.

2. IUS2211 – Velferdsrett

Ansvarlig faglærer: Morten Kjelland

Forslag fremmet av: Morten Kjelland

Forslag til endring i litteratur og læringsutbytte:

Studenten skal ha god forståelse av følgende tjenester og stønadsordninger:

«... Reglene om rett til trygdeytelser til livsopphold ved sykdom, arbeidsavklaring, uførhet, fødsel og adopsjon samt aleneomsorg for barn»

Samtidig er arbeidsavklaringspenger - som er beskrevet i punkt 6.3 i "Velferdsrett I" – per i dag IKKE med i oppregningen:

«Kjønstad, Asbjørn og Aslak Syse: Velferdsrett I: Grunnleggende rettigheter, rettssikkerhet og tvang, Oslo 2012, Gyldendal Juridisk, kapittel 2, 4, 5 og 9, samt punkt 3.1, 3.2, 3.5, 6.1, 6.2, 6.4, 7.2, 7.3 (ikke 7.3.6 og 7.3.7), 7.4, 7.5, 8.2, 8.3, 8.4, 10.5, 10.6, 10.7, 10.9 og 10.10.»

Dette beror, slik jeg oppfatter det, på en feil (en «glipp»). Jeg har nevnt dette for Christoffer Eriksen og tidligere ansvarlig faglærer Aslak Syse, og det foreslås følgende:

Punkt 6.3 om arbeidsavklaringspenger i boken «Velferdsrett I» (Syse og Kjønstad, 2012) inkluderes i listen over de oppregnede punktene som konkretiserer pensum/læringskravene.

Totalt antall sider hovedlitteratur: Reelt sett uendret fra tidligere.

FJERDE STUDIEÅR: JUS4111, JUS4211/ JUR4000P og JUS4122

1. JUS4111 - Metode og etikk

Ansvarlig faglærer: Marit Halvorsen

Forslag fremmet av: Marit Halvorsen

Forslag til endring i emnebeskrivelse:

Avsnitt 3 under "Kort om emnet" endres til:

Etikkklæren omhandler de utfordringer som for jurister generelt er knyttet til anvendelsen av rettskildeprinsippene, argumentasjon og opptreden, samt sentrale yrkesetiske krav i de vanligste juristprofesjoner. Forelesningene tar opp teoretiske sider av faget, og følges av et obligatorisk kurs der den anvendte etikken er tema.

2. JUS4211/ JUR4000P - Strafferett

Ansvarlig faglærer: Ulf Stridbeck

Forslag fremmet av: Ulf Stridbeck

Forslag til endring i hovedlitteratur:

På grunn av at ny straffelov muligens vil tre i kraft høsten 2015 har vi besluttet at undervisningen fra høst 2015 skal baseres på ny straffelov. Dessverre finnes ennå ikke noen oppdatert litteratur. Magnus Matningsdals Nytt i ny strafferett er en mellomløsning. Den er en overfladisk, men meget praktisk bok som supplerer hovedlitteraturen som utelukkende viser til 1902-loven. Matningsdals bok supplerer litteraturen både i alminnelig strafferett og spesiell strafferett. I en mellomperiode må sideantallet overskride normen med noen få sider.

Magnus Matningsdal: Nytt i ny straffelov, Universitetsforlaget 2015 (utvalgte sider)

Kapittel 1. Innledning s. 23-41

Kapittel 2. Straffelovgivningens virkeområde s. 45-53

Kapittel 3. Legaldefinisjonene	s. 54-56
Kapittel 4. Generelle vilkår for straff mv.	s. 57-67
Kapittel 5. Straffene	s. 68-78
Kapittel 6. Straffutmålingen	s. 79-88
Kapittel 7. Andre strafferettslige reaksjoner	s. 89-92
Kapittel 8. Foreldelse	s. 93-62
Kapittel 9. påtalen	s. 97
Kapittel 18. Seksuallovbrudd	s. 143-153
Kapittel 21. Legemskrenkelser m.v	s. 168-171, 172-173 og 175
Kapittel 22. Underslag, tyveri og ulovlig bruk	s. 176-177 og 181
Kapittel 23. Utpresning og ran	s. 185 og 190
Kapittel 27. Heleri og hvitvasking	s. 200-202

Totalt **86 sider**

Vennligst se vedlegg 1 fra ansvarlig faglærer for nærmere utregning av totalt antall sider for hovedlitteraturen.

3. IUS4211 – Sivilprosess

Ansvarlig faglærer: Anne Robberstad

Forslag fremmet av: Anne Robberstad

Forslag til endring i innføringslitteratur:

Henry John Mæland: Kort prosess. En innføring i den sivile rettergang etter tvisteloven, 3. utgave 2013) **går ut og erstattes av:**

Jørgen Vangsnes: Sivilprosess i et nøtteskall. Oslo 2015.

4. IUS4122 – Retts sosiologi

Ansvarlig faglærer: Knut-Erich Papendorf

Forslag fremmet av: Knut-Erich Papendorf på vegne av samtlige faste ansatte retts sosiologer på IKRS.

Forslag til totalrevisjon:

1 *Klassisk og nyere nordisk retts sosiologi*

Mathiesen, Thomas (2011): Kritisk sosiologi - en invitasjon. Novus Forlag: Oslo, s. 37-51 14
(Huset med det rare i)

Banakar, Reza (2013): Klassisk retts sosiologi – og dets relevans for nutidig forskning.

I: Hammerslev og Rask Madsen (red.), Retts sosiologi – klassiske og moderne perspektiver.

Hans Reitzels Forlag: København, s. 55 – 80 25

Hanne Petersen (2014): Sociology of Law at ‘the Edge of Empires and Eras’ –

Reflections on Lawyers and Living Law 65 Years after the Legal Expedition

to Greenland. I: Papendorf/Machura/Hellum (eds.), Eugen Ehrlich’s Sociology of Law.

Lit Verlag: Wien mm, s. 133-151 18

Hydén, Håkan (2013): Klassisk nordisk retts sosiologi. I: Hammerslev og Rask Madsen (red.), Retts sosiologi – klassiske og moderne perspektiver. Hans Reitzels Forlag:

København, s. 101- 118 17

Dalberg-Larsen, Jørgen (2010): Status og perspektiver i nordisk retssociologi. I:
Kristiansen/Storgaard (Red.), Nordisk retssociologi. Jurist- og Økonomiforbundets
Forlag: København, s. 19-30 11

Christie, Nils (1976): Konflikt som eiendom. I: Sosiologi i dag.
Årg. 6, nr. 4 1976, s. S. 54-69. 15

Halvorsen, Vidar (2014): Nils Christie: "Conflicts as Property". I: Dubber (ed.),
Foundational texts in Modern Criminal Law, University Press: Oxford, s. 335-352 17

2 *Max Weber, Jürgen Habermas, Niklas Luhmann*

Hammerslev, Ole (2013): Max Weber. I: Hammerslev og Rask Madsen (red.), Retssociologi –
klassiske og moderne perspektiver. Hans Reitzels Forlag: København, s. 213 – 232 19

Dalberg-Larsen, Jørgen (2013): Jürgen Habermas og den moderne stats krise. I:
Hammerslev og Rask Madsen (red.), Retssociologi – klassiske og moderne perspektiver.

Hans Reitzels Forlag: København, s. 297-315 18

Vidar Halvorsen (1999): Rett, moral og skjønn. Habermas, Dworkin og rettsanvendelsens moralske grunnlag. I: Sosiologi i dag, hefte 1, s. 29-50 21

Borch, Christian (2013): Niklas Luhmann om retssystemets autopoiesis. I: Hammerslev og Rask Madsen (red.), Rettsociologi – klassiske og moderne perspektiver. Hans Reitzels Forlag: København, s. 331 – 347 16

3 *Den juridiske profession i et sosiologisk perspektiv*

Bertilsson, Margareta (2013): Den juridiske profession i et sociologisk perspektiv. I: Hammerslev og Rask Madsen (red.), Rettsociologi – klassiske og moderne perspektiver. Hans Reitzels Forlag: København, s. 659 – 680 21

Aubert, Vilhelm (1976): Fra Rettens og juristers ændrede rolle i det norske samfund i 1800- og 1900-tallet. I: Hammerslev og Rask Madsen (red.), Rettsociologi – klassiske og moderne perspektiver. Hans Reitzels Forlag: København, s. 693 – 709 16

Espeli, Harald, Rinde, Harald (2014): Advokatene. I: Slagstad/Messel (red.),

Profesjonshistorier. Pax: Oslo, s. 46-80 34

Papendorf, Knut (2011): Business Lawyers in the Age of Globalization.

In: Hellum/Ali/Griffiths (eds.), From Transnational Relations to Transnational Laws,

Ashgate: Farnham, s. 209-225 16

Grut, Øyvind, Luhr, Mina og Olsen, André (2011): Jusstudentenes sosiale bakgrunn og yrkesplan. I: Juss-Buss (red.), Med loven mot makta, Novus Forlag: Oslo, s. 43-75

32

Oluassen, Leif-Petter (2015): Juristprofesjonen – en lagdelt sosial elitegruppe

(for tiden upublisert manus)

21

Andenæs, Kristian (2015): Rettshjelp

(for tiden upublisert manus)

15

4 *Lovgivning, politikk og rett*

Zamboni, Mauro og og Hammerslev, Ole (2013): Lovgivning, politikk og rett. I:

Hammerslev og Rask Madsen (red.), Retts sosiologi – klassiske og moderne perspektiver.

Hans Reitzels Forlag: København, s. 711 – 725 14

Andenæs, Kristian (2006): Om maktens rettsliggjøring og rettsliggjøringens
maktpotensial. I TFS, s. 587-600 14

NOU 2003:19 Makt og demokrati. Sluttrapport fra Makt- og demokratiutredningen
S. 11-31; 37-40 og 56-61 28

Hellum, Anne og Taj, Farhat (2014): Norsk-pakistanske kvinner i rettslige klemme. I:
Hellum/Köhler-Olsen (red.), Like rettigheter – ulike liv. Gyldendal: Oslo, s.389-413 24

Ravna, Øyvind (2011): Samenes rett til land og vann, sett i lys av vekslende
oppfatninger om samisk kultur i retts- og historievitenskapene. I: Historisk tidsskrift,
bd. 90 (2), s. 189-212 23

Waldron, Jeremy (2007): Legislation and the Rule of Law. I Legisprudence , s. 91-123
32

5 Domstoler i rettssosiologisk perspektiv

Olaussen, Leif-Petter (2014): Concordance between Actual Level of Punishment

and Punishments suggested by Lay People – but with less use of Imprisonment.

I: Bergen Journal of Criminal Law and Criminal Justice, Volume 2, Issue 1,

pp 69-99

30

Höland, Armin (2011): Which Effects Do Courts Have? I: Papendorf,

Machura, Andenæs (eds.), Understanding Law in Society. Lit Verlag: Wien/Berlin,

s. 160-177

17

Graver, Hans Petter (2014): Judges Against Justice. Springer: Heidelberg mm, s. 91-111 20

6 Forvaltningsretten i et rettssosiologisk perspektiv

Graver, Hans Petter (2000): Mellom individualisme og kollektivism –

forvaltningsretten ved inngangen til et nytt århundre. I Lov og rett, s. 451-482

31

Papendorf, Knut (2012): Pasientskadeerstatning og Pasientskadenemnda

i et rettsliggjørings perspektiv. I Papendorf, Rett for alle? S. 205 – 235

30

Totalt antall sider hovedlitteratur: 609 sider

NORSKE VALGEMNER

1. IUS5251 - Ekspropriasjonsrett

Ansvarlig faglærer: Endre Stavang

Forslag fremmet av: Endre Stavang

Forslag til endringer i litteraturen:

Hovedlitteratur:

1. Bøker

Endre Stavang (red.) Ekspropriasjon (Oslo 2015), med unntak av: kapittel 3, avsnittene 3.2 til 3.6 og avsnitt 4; kapittel 4, avsnittene 3.3 til 3.5; kapittel 6, avsnitt 8; kapittel 8, avsnittene 8.2 til 8.4.

2. Artikler og tekstutdrag

2.1 Austenå, Torgeir og Sverre Øvstedal: Jordskifteloven (kommentarutgave), 3. utg., Universitetsforlaget 2000, s. 13-23 og s. 56-65.

2.2 Bell, Abraham & Gideon Parchomovsky: Taking Compensation Private, Section 1. Theoretical Justifications for Just Compensation, 59 Stanford Law Review 2007, s.877-885, Artikkelen er fritt tilgjengelig her:
https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=806164

2.3 Fauchald, Ole Kr. & Kjersti Schiøtz Thorud: Protection of investors against expropriation - Norway`s obligations under Investment treaties, I: Fauchald, Jakhelln og Syse (red.) dog Fred er ei det Bedste.... Festskrift til Carl August Fleischer, Oslo: Universitetsforlaget (2006), s.113-150

2.4 NOU 2013 Festekontrakter og folkerett, s. 25-34

2.5 Solheim, Stig, Nytt fra Den europeiske menneskerettsdomstolen i Strasbourg, Tidsskrift for Eiendomsrett 1 (4) 2008 s. 110-125.

Støttelitteratur:

Stordrange, Bjørn og Ove Chr. Lyngholt: Ekspropriasjonerstatningsloven, kommentarutgave, 3. utg., Universitetsforlaget 2000.

NOU 2003: 24 Mer effektiv bygningslovgivning, avsnitt 3.7.2, s. 45-49.

NOU 2003:29 Arealplaner og ekspropriasjonerstatning, kapittel 2 (s. 15-31) og avsnitt 3.3.2 (s. 37-40).

Totalt antall sider hovedlitteratur: ca. 620 sider**2. JUR1511/ JUS5511 – Arbeidsrett, den individuelle del**

Ansvarlig faglærer: Stein Evju

Forslag fremmet av: Stein Evju

Forslag til endring:

JUR1511:

Forslag til endring i hjelpemidler:

Evju, Stein (red.): Materialsamling i arbeidsrett. Hovedavtaler, overenskomster, direktiver. Institutt for privatrett. Stensilserie B. Nr. 65 – 2014

(erstatte tidligere utgaver)

Den følgende teksten skal *ikke* være med på nettsiden – det er dessverre feil nå.

Internasjonale rettskilder: De EU/EØS-rettslige direktiver som har aktualitet for rettsområdet er med i Materialsamlingen (jfr. ovenfor)

Innføringslitteratur:

Evju, Stein: «Utviklingstrekk i den individuelle arbeidsretten», *Arbeidsrett* 2011, s. 143–163

Evju, Stein: «Arbeidsrettdisiplinen og arbeidsrettsforskningen i tilbakeblikk : Utviklingen av faget og forskningen fra fortid til nåtid», *Arbeidsrett* 2012, s. 1–29

Stokke, Torgeir Aarvaag, Kristine Nergaard, Stein Evju: *Det kollektive arbeidslivet*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget 2013, kap. 2, 3 og 4

Hovedlitteratur:

Skjønberg, Alexander Næss, og Eirik Hognestad: Individuell arbeidsrett. Oslo: Gyldendal Juridisk 2014 (ikke s. 256–264)

Evju, Stein: «Saklighet og saklighetsprøvelse. En rettsgenetisk studie», *Arbeidsrett* 2013, s. 82-111

Støtte- og tillegglitteratur:

Forarbeider til endringer 2015 i arbeidsmiljøloven¹

Prop. 39 L (2014–2015), Innst. [X] L (2014–2015)

Prop. 48 L (2014–2015), Innst. [X] L (2014–2015)

Kommentarutgaver til arbeidsmiljøloven:

Jan Fougner m.fl. (Universitetsforlaget)

Henning Jakhelln m.fl. (red.), arbeidsrett.no (Cappelen-Damm)

A.S. Johansen og E. Stueland (red.) (Gyldendal Akademisk)

Evju, Stein: *Utvalgte artikler 2001-2010*. Oslo: Universitetsforlaget 2010

«Arbeidsrett og styringsrett - et perspektiv», s. 29–46

«Arbeidsrett i møte med Europa : Om utstasjonering, tjenstedirektiv og andre direktiver», s. 255–279

«Direktivimplementering og arbeidstageres søksmålsposisjon», s. 391–448

«Labour-only contracting - the Norwegian way», s. 553-566

«Permittering og trygd : Trekk av rettsutviklingen», s. 567–598

«Aldersdiskriminering, likebehandling og pensjonsalder», s. 604-629

Evju, Stein: «Styringsrett og restkompetanse», *Arbeidsrett* 2010, s. 49-65

Thorkildsen, Tarjei og Tonje H. Drevland: «Arbeidsgivers styringsrett en restkompetanse?», *Arbeidsrett* 2010, s. 30-48

¹ Kommentar fra Stein Evju: Under Støttelitteratur står det [X] ved Innst. ad forarbeider til endringer i arbeidsmiljøloven. Innstillingene er kommet, men har ikke fått offisielt nummer ennå. Det vil de nok ha fått før dette skal legges ut på nettsidene, så ta gjerne kontakt for å få rette numre på plass.

Hellum, Anne, og Kirsten Ketscher (red.): *Diskriminerings- og likestillingsrett*. Oslo: Universitetsforlaget 2008. Diverse artikler

Hotvedt, Marianne Jenum, og Terese Smith Ulseth: «Arbeidsavtalen og styringsrett: Harmoni i en domsoktett», *Arbeidsrett* 2013, s. 112–138

Roseth, Kai Ove og Christel Kvalvik: "Aldersgrenser og aldersdiskriminering - er det lenger rom for å fastsette eller avtale særskilte aldersgrenser i norsk arbeidsliv?", *Arbeidsrett* 2012, s. 143–165

Taraldset, Birthe: «Arbeidsrett - eller eierstyring og selskapsledelse?», *Arbeidsrett* 2010, s. 66–73

Edwardsen, Kjetil: «Retten til fast ansettelse -Praktiske problemstillinger tilknyttet grunnbemanningslæren», *Arbeidsrett* 2012, s. 103-141

Søreide, Christel: «Midlertidig ansattes rett til fast stilling etter fireårsregelen», *Arbeidsrett* 2009, s. 146-159

Thorkildsen, Tarjei: "Endring av tjenestepensjonsordninger - arbeidsrettslige aspekter", *Arbeidsrett* 2012, s.59-79 (20 s)

Totalt antall sider hovedlitteratur: 405 sider.

IUS5511:

Forslag til endring i hjelpemidler:

Evju, Stein (red.): Materialsamling i arbeidsrett. Hovedavtaler, overenskomster, direktiver. Institutt for privatrett. Stensilserie B. Nr. 65 – 2014

(erstatte tidligere utgaver)

Den følgende teksten skal *ikke* være med på nettsiden – det er dessverre feil nå. Internasjonale rettskilder: De EU/EØS-rettslige direktiver som har aktualitet for rettsområdet er med i Materialsamlingen (jfr. ovenfor)

Innføringslitteratur:

Evju, Stein: «Utviklingstrekk i den individuelle arbeidsretten», *Arbeidsrett* 2011, s. 143–163

Evju, Stein: «Arbeidsrettsdisiplinen og arbeidsrettsforskningen i tilbakeblikk : Utviklingen av faget og forskningen fra fortid til nåtid», *Arbeidsrett* 2012, s. 1–29

Stokke, Torgeir Aarvaag, Kristine Nergaard, Stein Evju: *Det kollektive arbeidslivet*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget 2013, kap. 2, 3 og 4

Hovedlitteratur:

Skjønberg, Alexander Næss, og Eirik Hognestad: *Individuell arbeidsrett*. Oslo: Gyldendal Juridisk 2014.

Evju, Stein: *Utvalgte artikler 2001-2010*. Oslo: Universitetsforlaget 2010

Følgende artikler inngår som hovedlitteratur:

«Arbeidsrett og styringsrett - et perspektiv», s. 29–46

«Arbeidsrett i møte med Europa : Om utstasjonering, tjenstedirektiv og andre direktiver», s. 255–279

«Labour-only contracting - the Norwegian way», s. 553-566

«Permittering og trygd : Trekk av rettsutviklingen», s. 567–598

Evju, Stein: «Informasjon og drøftelser som beslutningsvilkår», *Arbeidsrett og arbeidsliv* Bind 1, s. 263–273 (2005)

Evju, Stein: «Saklighet og saklighetsprøvelse. En rettsgenetisk studie», *Arbeidsrett* 2013, s. 82-111

Hellum, Anne, og Kirsten Ketscher (red.): *Diskriminerings- og likestillingsrett*. Oslo: Universitetsforlaget 2008

Følgende kapitler inngår som hovedlitteratur:

«Introduksjon til diskriminerings- og likestillingsretten», og

kap.1 («Diskrimineringsforbud - Nogle generelle overvejelser»).

Hotvedt, Marianne Jenum, og Terese Smith Ulseth: «Arbeidsavtalen og styringsrett: Harmoni i en domsoktett», *Arbeidsrett* 2013, s. 112–138

Roseth, Kai ove og Christel Kvalvik: "Aldersgrenser og aldersdiskriminering - er det lenger rom for å fastsette eller avtale særskilte aldersgrenser i norsk arbeidsliv?", *Arbeidsrett* 2012, s. 143–165

Taraldset, Birthe: «Arbeidsrett - eller eierstyring og selskapsledelse?», *Arbeidsrett* 2010, s. 66–73

Støtte- og tilleggslitteratur:**Forarbeider til endringer 2015 i arbeidsmiljøloven²**

Prop. 39 L (2014–2015), Innst. [X] L (2014–2015)

Prop. 48 L (2014–2015), Innst. [X] L (2014–2015)

Kommentarutgaver til arbeidsmiljøloven:

Jan Fougner m.fl. (Universitetsforlaget)

Henning Jakhelln m.fl. (red.), arbeidsrett.no (Cappelen-Damm)

A.S. Johansen og E. Stueland (red.) (Gyldendal Akademisk)

Hellum Anne, og Kirsten Ketscher (red.), Diskriminerings- og likestillingsrett. Oslo: Universitetsforlaget 2008, diverse artikler

Evju, Stein: «Aldersdiskriminering, likebehandling og pensjonsalder», i: Stein Evju: *Arbeidsrett: Utvalgte artikler 2001-2010*, s. 604-629

Evju, Stein: «Direktivimplementering og arbeidstageres søksmålsposisjon», i: Stein Evju, *Arbeidsrett: Utvalgte artikler 2001-2010*, s. 391-448

Evju, Stein: «Styringsrett og restkompetanse», *Arbeidsrett 2010*, s. 49-65

Thorkildsen, Tarjei og Tonje H. Drevland: «Arbeidsgivers styringsrett en restkompetanse?», *Arbeidsrett 2010*, s. 30-48

Edvardsen, Kjetil: «Retten til fast ansettelse -Praktiske problemstillinger tilknyttet grunnbemanningslæren», *Arbeidsrett 2012*, s. 103-141

Søreide, Christel: «Midlertidig ansattes rett til fast stilling etter fireårsregelen», *Arbeidsrett 2009*, s. 146-159

Thorkildsen, Tarjei: "Endring av tjenestepensjonsordninger - arbeidsrettslige aspekter", *Arbeidsrett 2012*, s.59-79 (20 s)

Totalt antall sider hovedlitteratur: 593 sider

² Kommentar fra Stein Evju: Under Støttelitteratur står det [X] ved Innst. ad forarbeider til endringer i arbeidsmiljøloven. Innstillingene er kommet, men har ikke fått offisielt nummer ennå. Det vil de nok ha fått før dette skal legges ut på nettsidene, så ta gjerne kontakt for å få rette numre på plass.

3. JUR1550/ JUS5550: Helserett

Ansvarlig faglærer: Aslak Syse

Forslag fremmet av: Aslak Syse

Kommentar fra faglærer:

Dere vil se at til høsten er det medtatt bøker av Kjønstad og Befring/Ohnstad. Disse er ikke oppdatert og tilpasset læringskravene. Vi har fått kritikk for dette av studentene, se emneevalueringen gjennomført høsten 2014

Det tredje vedlegget er opplegget til en ny bok om sentrale helserettslige temaer som skal skrives for å dekke opp for det kommende litteraturbehovet i helserett.

Vennligst se vedlegg 2.

Boka blir ikke ferdig produsert til høstens undervisning, men vil være tilgjengelig som et kompendium for studentene. Det vil bli gitt leseanvisning som vil dekke for temaene dekket i Kjønstad og Befring/Ohnstad.

Men fordi boka ikke på vedtakstidspunktet i Fakultetet er mer enn på planleggingsstadiet, er det allerede utgitte bøker som utgjør hovedlitteraturen i vedlagte.

Boka vil være i produksjon våren 2016, og det vil da kunne vedtas en mer varig endring i læringskrav og hovedlitteratur høsten 2016, og da vil all litteraturen være oppdatert, det vil være innslag av menneskerettigheter og internasjonale rettskilder. Syse: Psykisk helsevernloven revideres i 2015 og er i nyutgave 2016, tidsmessig tilpasset den kommende omleggingen.

Men studentene vil altså gis tilgang på mer oppdatert og kostnadsfritt undervisningsmaterieil høsten 2016 enn vedlagte dokumenter om læringskrav gir inntrykk av.

Forslag til endringer:

JUR1550:

Forslag til endring i hjelpemidler:

Lovsamling for helse- og sosialsektoren 2015-2016 (og senere utgaver), Gyldendal Juridisk 2015.

Innføringslitteratur

Kjønstad, Asbjørn: Helserett. Pasienters og helsearbeideres rettsstilling, 2.utg., Gyldendal Akademisk 2007 s. 69-140 om pasientrettighetenes fremvekst.

Hovedlitteratur

Kjønstad, Asbjørn: Helserett. Pasienters og helsearbeideres rettsstilling, 2.utg., Gyldendal Akademisk 2007 s. 32-67, 219-242, 271-303, 308-311, til sammen: 92 s.

Syse, Aslak: Pasient- og brukerrettighetsloven, 4. rev. utg. Gyldendal Juridisk 2015 s.117-136, 174-268, 320-352, 380-423, 448-474, 493-513 og s. 551-578; til sammen: 260 s.

Befring, Anne Kjersti og Bente Ohnstad: Helsepersonelloven, 3. utg., Fagbokforlaget, s. 367-402 og 423-428; til sammen: 41 s.

Duvaland, Lars: Dokumentasjonsplikten for helsepersonell, Tidsskr Nor Lægeforen 2002; s. 2139-40; til sammen: 2 s.

Lov-og domssamlinger

Syse,Aslak (red.): Lovsamling for helse- og sosialsektoren 2015-2016 (og senere utgaver)

Støttelitteratur

Syse, Aslak, Reidun Førde og Olav H. Førde (red.): Medisinske feil, Gyldendal Akademisk 2000.

Warberg, Lasse: Norsk helserett, 2.utg. Universitetsforlaget 2011.

Aasen, Henriette Sinding: Pasientens rett til selvbestemmelse ved medisinsk behandling, 2. utg. Bergen, Fagbokforlaget 2000

Molven, Olav: Helse og Jus, 7. utg. Gyldendal Akademisk 201

Forslag til internasjonale rettskilder og/eller fremmedspråklig litteratur:

Syse, Aslak: Pasientrettighetsloven, 4. utg. Gyldendal Juridisk 2015 s.117-136 - er en gjennomgang av EØS-rettslige forpliktelser for norsk helserett

Forslag til ny emnebeskrivelse:

Helseretten handler om rettskilder og anvendelser av rettskilder som regulerer helsevesenet. Det omfatter rettslige reguleringer av helsetjenesten, rettigheter for brukere og pasienter og forpliktelser for tjenesten og for helsepersonell. Det legges vekt på pasienters rett til helsetjenester, plikten til forsvarlighet og innholdet i klageretten. Emnet skal gi en forståelse

av rettskildesituasjonen innen helserett og vurderinger av spørsmål av betydning for rettssikkerhet, som bruk av tvang, og i andre spørsmål av betydning for integritets- og personvern og integritet, som selvbestemmelse, rett til informasjon, taushetsplikt og andre regler om informasjonsbehandling.

Hva lærer du?

Faget helserett skal gi grunnleggende kunnskaper om hvordan helsetjenesten er regulert, utviklingen av reguleringer, vurderingstemaer og hensyn som ligger til grunn for regulering av sentrale temaer i helseretten, som nevnt over under emnebeskrivelsen.

Forslag til endring i læringsutbytte:**Kunnskap:**

Studenten skal ha kunnskap om:

- Rettskildesituasjonen i helseretten
- Rettighetsbegrepet i helseretten
- Regler om tildeling av helsetjenester
- Pasienters rettsstilling, særlig om informasjon og samtykke
- Helsepersonells ansvar og plikter
- Helsevesenets organisasjon og arbeidsmåte
- Klage og tilsynsordninger i helsesektoren
- Grensene mellom frivillighet og tvang ved behandling av pasienter
- Reglene om bruk av tvang overfor pasienter uten samtykkekompetanse

Ferdigheter:

Studenten skal kunne:

- Tolke de sentrale reglene for tildeling av helsehjelp
- Forstå og analysere et vedtak om helsehjelp
- Forstå og anvende ansvarsregler som gjelder i helseretten
- Anvende den sentrale helserettslige reguleringen på praktiske tilfeller

Generell kompetanse:

Studenten skal kunne forstå og anvende sine helserettslige kunnskaper i en administrativ posisjon ved vurdering av helsehjelp som tilbys eller er gitt.

Totalt antall sider hovedlitteratur: 395 sider.**IUS5550:****Forslag til endring i hjelpemidler:**

Lovsamling for helse- og sosialsektoren 2015-2016 (og senere utgaver), Gyldendal Juridisk 2015.

Forslag til endring i litteratur:**Innføringslitteratur**

Kjønstad, Asbjørn: Helserett. Pasienters og helsearbeideres rettsstilling, 2.utg., Gyldendal Akademisk 2007 s. 69-140 om pasientrettighetenes fremvekst.

Molven, Olav: Helse og Jus, 7. utg. Gyldendal Akademisk 2012

Hovedlitteratur

Syse, Aslak: Pasient- og brukerrettighetsloven, 4. rev. utg. Gyldendal Juridisk 2015 s.117-136, 174-268, 320-352, 380-423, 448-474, 493-513 og s. 551-578; til sammen: 260 s.

Kjønstad, Asbjørn: Helserett. Pasienters og helsearbeideres rettsstilling, 2.utg., Gyldendal Akademisk 2007 s. 32-67, 219-242, 271-303, 308-311, til sammen: 92 s.

Befring, Anne Kjersti og Bente Ohnstad: Helsepersonelloven, 3. utg., Fagbokforlaget, s. 367-402 og 423-428 og 278-331; til sammen: 94 s.

Syse, Aslak: Lov om psykisk helsevern med kommentarer, 2.utg. Gyldendal Akademisk 2007 s.21-40, 66-144, s.158-172, 2.181-198 og s.255-279; til sammen: 153 s.

Lov- og domssamlinger

Syse, Aslak (red.): Lovsamling for helse- og sosialsektoren 2015-2016 (og senere utgaver)

Støttelitteratur

Halvorsen, Marit: Rettslig grunnlag for medisinsk behandling, Fagbokforlaget 1998.

Kjønstad, Asbjørn og Aslak Syse (red.): Helseprioriteringer og pasientrettigheter, Ad Notam Gyldendal, 1992, artiklene til Aslak Syse (s. 9-36), Torunn Sørheim, Anne Hellum og Marit Halvorsen (s. 95-141).

Om helsebegrepet i et historisk, antropologisk, globalt og kvinneverettslig perspektiv.

Syse, Aslak, Reidun Førde og Olav H. Førde (red.): Medisinske feil, Gyldendal Akademisk 2000.

Warberg, Lasse: Norsk helserett, 2.utg. Universitetsforlaget 2011.

Aasen, Henriette Sinding: Pasientens rett til selvbestemmelse ved medisinsk behandling, 2. utg. Bergen, Fagbokforlaget 2000

Forslag til internasjonale rettskilder og/eller fremmedspråklig litteratur:

Syse, Aslak: Pasientrettighetsloven, 4. utg. Gyldendal Juridisk 2015 s.117-136 – er en gjennomgang av EØS-rettslige forpliktelser for norsk helserett

Syse, Aslak: Lov om psykisk helsevern med kommentarer, 2.utg. Gyldendal Akademisk 2007 s.255-279 er et kapittel om menneskerettslige aspekter ved tvangspsykiatri

Forslag til ny emnebeskrivelse:

Helseretten handler om rettskilder og anvendelser av rettskilder som regulerer helsevesenet. Det omfatter rettslige reguleringer av helsetjenesten, rettigheter for brukere og pasienter og forpliktelser for tjenesten og for helsepersonell. Det legges vekt på pasienters rett til helsetjenester, plikten til forsvarlighet og innholdet i klageretten. Emnet skal gi en forståelse av rettskildesituasjonen innen helserett og vurderinger av spørsmål av betydning for rettssikkerhet, som bruk av tvang, og i andre spørsmål av betydning for integritets- og personvern og integritet, som selvbestemmelse, rett til informasjon, taushetsplikt og andre regler om informasjonsbehandling.

Hva lærer du?

Faget helserett skal gi grunnleggende kunnskaper om hvordan helsetjenesten er regulert, utviklingen av reguleringer, vurderingstemaer og hensyn som ligger til grunn for regulering av sentrale temaer i helseretten, som nevnt over under emnebeskrivelsen.

Forslag til endring i læringsutbytte:**Kunnskap:**

Studenten skal ha god kunnskap om:

- Rettskildesituasjonen i helseretten
- Rettighetsbegrepet i helseretten
- Kravet til forsvarlighet og rettssikkerhetsvurderinger i helseretten
- Regler om tildeling av helsetjenester
- Regler om informasjon og samtykke
- Pasienters rettsstilling
- Helsepersonells rettsstilling
- Reglene om bruk av tvang i psykisk helsevern og ved somatiske sykdomstilstander

Studenten skal ha kunnskap om:

- Helsevesenets organisasjon og arbeidsmåte
- Ledelse og styring av helsevesenet
- Klage og tilsynsordninger i helsesektoren
- Grensene mellom frivillighet og tvang ved behandling av pasienter
- Hovedsynspunkter i helsepolitikken

Ferdigheter:

Studenten skal kunne:

- Tolke de sentrale reglene for tildeling av helsehjelp
- Forstå og analysere et vedtak om helsehjelp
- Vurdere om reglene om taushetsplikt er brutt
- Vurdere og analysere vedtak om bruk av tvang i psykisk helsevern
- Forstå og anvende ansvarsreglene som gjelder i helseretten
- Anvende den sentrale helserettslige reguleringen på praktiske tilfeller

Generell kompetanse:

Studenten skal kunne:

- Forstå og anvende sine helserettslige kunnskaper i en administrativ posisjon ved vurdering av ulike aspekter ved den helsehjelpen som tilbys eller er gitt.
- Forstå og anvende sine helserettslige kunnskaper i henhold til aktuelt lovgrunnlag, om taushetspliktsregler eller andre pliktregler for helsepersonell er overtrådt.

Totalt antall sider hovedlitteratur: 599 sider.**4. JUR1580/ JUS5580 – Kommunalrett**

Ansvarlig faglærer: Eivind Smith

Forslag fremmet av: Eivind Smith

JUR1580 og JUS5580:**Forslag til endring i støttelitteratur:**

Bernt, Overå og Hove: Kommuneloven med kommentarer, 5. utg. 2011.

erstattes med

Overå og Bernt: Kommuneloven med kommentarer, 6. utg. 2014.

5. JUS5660 – Immaterialrett

Ansvarlig faglærer: Ole-Andreas Rognstad og Lee Andrew Bygrave

Forslag fremmet av: Ole-Andreas Rognstad og Lee Andrew Bygrave

Forslag til endringer:**Ny hovedlitteratur:**

Charlotte Waelde, Graeme Laurie, Abbe Brown, Smita Kheria, og Jane Cornwell, *Contemporary Intellectual Property: Law and Policy* (Oxford University Press, 2013, 3. utgave).

Ny støttelitteratur:

Anne Kur og Thomas Dreier, European Intellectual Property Law (Edward Elgar, 2013).

Totalt antall sider hovedlitteratur: 600 sider**6. IUS5701 – Internasjonale menneskerettigheter**

Ansvarlig faglærer: Vibeke Blaker Strand

Forslag fremmet av: Vibeke Blaker Strand

Forslag til endringer:

Følgende tekster forslås tatt ut av hovedlitteraturen:

Jacobs, Francis and White, Robin: The European Convention on Human Rights, fifth edition, Oxford, 2010. s.64-83, s.112-122 (om Derogations),s.308-518.

Alston, Philip and Ryan Goodman: International Human Rights, Oxford,: Kap.3 (s.157-276),Kap.4 (s.277-382),Kap.8 (s.685-761),Kap.11,B.pkt.1 og 2 (s.978-991),Kap.11,C (s.1025-1044).

Østerud, Øyvind, Engelstad, Fredrik og Selle, Per: Makten og demokratiet. En sluttbok fra Makt- og demokratiutredningen, Oslo, 2003. s. 116 – 126.

Følgende tekster foreslås tatt inn i hovedlitteraturen:

Overordnet om menneskerettigheters stilling i norsk rett og om tolking av menneskerettigheter i Norge:

Generelle spørsmål:

Dokument 16 (2011-2012) Rapport til Stortingets presidentskap fra Menneskerettighetsutvalget om menneskerettigheter i Grunnloven s. 40-98: Kap. 9 («Hva menes med menneskerettigheter?»), kap. 10 («Bør menneskerettigheter grunnlovsfestes?»), kap. 11 («Hvilke rettigheter er sentrale eller allmenngyldige?»), kap. 12 («Generell bestemmelse om menneskerettigheter»), kap. 13 («Begrensning av menneskerettigheter»), kap. 14 («Håndheving og kontroll av menneskerettigheter»), kap. 15 («Tolkning av

rettighetsbestemmelsene i Grunnloven») og kap. 16 («Derogasjon fra menneskerettigheter»). (59 s.)

Østerud, Øyvind, Engelstad, Fredrik og Selle, Per: Tekst fra «Makten og demokratiet. En sluttbok fra Makt- og demokratiutredningen», Oslo, 2003. s. 116 – 126 (11 s.)

NOU 2003:19 Makt og demokrati s. 74-87 – Særuttalelse fra utvalgsmedlem Hege Skjeie (14 s.)

Anine Kierulf: «Innenfra Og Utenfra - Grunnloven Og Menneskerettighetene» i Eirik Holmøyvik (red.) «Tolkingar av Grunnlova. Om forfatningsutviklinga 1814-2014" Pax 2013 (31 s.)

Vibeke Blaker Strand: "På vei bort fra menneskerettslovens system? Om forutberegnelighetshensynets gjennomslagskraft." s. 218-228 i *Kritisk Juss* nr. 3 2010. (10 s.)

Geir Ulfstein: "Den rettslige betydningen av avgjørelser fra menneskerettslige konvensjonsorganer" s. 552-570 i *Lov og Rett* Vol 51, Nr. 9, 2012 (19 s.)

Benedikte Moltumyr Høgberg: «Forholdsmessighetsvurdering» s. 304-309 (punktene 6.8.1 og 6.8.2) i «Forbud mot tilbakevirkende lover» Universitetsforlaget 2010 (6 s.)

Særlig fokus på EMK:

Føllesdal, Andreas: «Del av problemet, og del av løsningen: Den europeiske menneskerettighetsdomstolen og demokratisk selvstyre» i Harald Baldersheim og Øyvind Østerud (red.) «Det norske demokratiet i det 21. århundre» Fagbokforlaget 2014, s. 80-91 (12 s.)

Vibeke Blaker Strand og Kjetil Mujezinović Larsen: "The Role of the European Convention on Human Rights in the Norwegian Legal Order", under publisering i Stefan Lorenzmeier og Vasilka Sancin (red.) "Contemporary Issues of Human Rights Protection in International and National Settings", Nomos Publishers og Hart Publishers 2015 (15 s.)

Særlig fokus på FNs kvinnediskrimineringskonvensjon:

Anne Hellum: "Making space and giving voice: the CEDAW in Norwegian law" s. 588-624 i "Women's Human Rights. CEDAW in International, Regional and National Law" Anne Hellum og Henriette Sinding Aasen (red.) Cambridge University Press 2013 (37 s.)

Særlig fokus på FN-konvensjonen om personer med nedsatt funksjonsevne:

Vibeke Blaker Strand: Norway's Ratification of the UN Convention on the Rights of Persons

with Disabilities: Highlighting Current Discourses in the Field of Human Rights in Norway” i *Nordic Journal of Human Rights*, Vol. 32, No. 1 (2014) s. 75-83 (9 s.)

Særlig fokus på FNs barnekonvensjon:

Ingrid Egeland Thorsnes: “Klageordning til FNs barnekonvensjon – nei takk?» i *Kritisk Juss* 2014 (9 s.)

Særlig fokus på FNs rasediskrimineringskonvensjon:

Ot.prp. nr. 33 2004-2005 Om lov om forbud mot diskriminering på grunn av etnisitet, religion mv. (diskrimineringsloven) s. 52-66 (kap. 8, unntatt punkt 8.5 og 8.6.3,) og s. 186-191 (punkt 17.1.6 og 17.2) (18 s.)

Overordnet om statens plikter i forbindelse med implementering av internasjonale menneskerettigheter:

Ineke Boerefijn: “International Human Rights in National Law” s. 631-656 Catarina Krause og Martin Scheinin (red.) “International Protection of Human Rights: A textbook” Åbo Akademi University Institute for Human Rights 2012 (26 s.)

Dokument 16 (2014-2015) Rapport til Stortingets presidentskap fra arbeidsgruppen som har utarbeidet forslag til lov og instruks om nasjonal institusjon for menneskerettigheter s. 5-41 (37 s.)

EMDs tolking av EMK:

Dean Spielmann: “Whither the Margin of Appreciation?” i *Current Legal Problems*, Vol. 67 (2014), s. 49-65 (17 s.)

Andreas Føllesdal, Birgit Peters og Geir Ulfstein: «Introduction» s. 1-24 i Andreas Føllesdal, Birgit Peters og Geir Ulfstein (red.) *Constituting Europe. The European Court of Human Rights in National, European and Global Context*, Cambridge University Press 2013 (24 s.)

George Letsas: “The ECHR as a living instrument: its meaning and legitimacy” s. 106-141 i Andreas Føllesdal, Birgit Peters og Geir Ulfstein (red.) *Constituting Europe. The European Court of Human Rights in National, European and Global Context*, Cambridge University Press 2013 (36 s.)

Robert Spano: “The European Court of Human Rights and National Courts: A Constructive Conversation or a Dialogue of Disrespect?” s. 1-10 i *Nordic Journal of Human Rights* Vol. 33, No. 1 2015 (10 s.)

Enkeltspørsmål:*Innvandringsfeltet, saker som involverer barnets beste:*

Sandberg, Kirsten: "The role of national courts in promoting children's rights: The case of Norway." i *The International Journal of Children's Rights* Vol. 22, No. 1 (2014) s. 1-20 (20 s.)

Merete Havre Meidell: "Brutte bånd ved utvisning av foreldre – rettferdig for hvem?" s. 169-185 i Beatrice Halsaa og Anne Hellum (red.) "Rettferdighet", Universitetsforlaget 2010 (17 s.)

Vibeke Blaker Strand: "Ikke kun en Grunnlov på papiret – Barns menneskerettigheter er styrket" i *Morgenbladet* 2015 (3 s.)

Religionsfrihet og foreldreretten i forbindelse med utdanning:

Carolyn Evans: "Towards a Theory of Freedom of Religion or Belief" og "Historical Background" kap. 2 og 3 s. 18-50 i *Freedom of religion under the European Convention on Human Rights* Oxford University Press 2001. (33 s)

Ytringsfrihet:

Eric Barendt: "Why Protect Freedom of Speech?" kap. 1 s. 1-39 "Freedom of Speech" Oxford University Press 2007 (39 s.)

Diskrimineringsvernet:

Vibeke Blaker Strand: «Diskrimineringsvernet» kap. 4 s. 133-148 i «Diskrimineringsvern og religionsutøvelse. Hvor langt rekker individvernet?» Gyldendal Juridisk 2012 (16 s.)

Frihetsberøvelse i Norge:

Prop. 56 S (2012-2013) «Samtykke til ratifikasjon av valgfri protokoll av 18. desember 2002 til FN-konvensjonen av 10. desember 1984 mot tortur og annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff.» s. 5-29 (t.o.m. pkt. 6.2.7) og s. 38-40 (f.o.m. pkt. 6.4.5). (28 s.)

ØSK-rettigheter:

Sandra Fredman: "The Structure of Positive Duties" kap. 3 s. 65-91 i "Human Rights Transformed. Positive Rights and Positive Duties" Oxford University Press 2008 (27 s.)

Kirsten Ketscher: «Ejendomsret til sociale udelser. Retrospektivt gensyn med Borthen og Thunheim i lyset af EMK Tp 1 art. 1 med inddragelse af Lindheim (Tomtefestesaken)» s. 315-330 i Ketscher, Lilleholt, Smith og Syse (red.) "Velferd og rettferd. Festskrift til Asbjørn Kjønstad 70 år" Gyldendal Juridisk 2013 (16 s.)

Ingunn Ikdahl: "Myndighetene lar dem fryse" Debattinnlegg i Aftenposten Aften 11.2.2009 (1 s.)

Følgende tekster foreslås tatt inn som tilleggslitteratur:

Yutaka Arai-Takahashi: "The margin of appreciation doctrine: a theoretical analysis of Strasbourg's variable geometry" s. 62-105 i Andreas Føllesdal, Birgit Peters og Geir Ulfstein (red.) *Constituting Europe. The European Court of Human Rights in National, European and Global Context*, Cambridge University Press 2013 (44 s.)

Forslag til endring i fagbeskrivelse:

Hovedtemaet i faget er menneskerettighetenes rettslige betydning, med særlig fokus på deres betydning i Norge. Individets menneskerettighetsvern settes i sentrum. Faget tar utgangspunkt i menneskerettighetene slik de er forankret i norsk lovgivning, herunder i Grunnloven slik denne ble endret i 2014, og i internasjonale menneskerettighetskonvensjoner som Norge er part til. Den europeiske menneskerettighetskonvensjon (EMK) er sentral i faget. Også en rekke FN-konvensjoner vil bli trukket inn, for eksempel FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter (SP), FN-konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (ØSK), FNs barnekonvensjon, FNs kvinnekongresskonvensjon, FN-konvensjonen om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne, FNs rasediskrimineringskonvensjon og FNs torturkonvensjon.

Det vil i faget bli rettet oppmerksomhet mot noen materielle enkeltspørsmål som er særlig aktuelle i en norsk kontekst. Gjennomgående vil metodiske problemstillinger som oppstår når innholdet i menneskerettighetene søkes fastlagt gjennom tolkning bli løftet frem. Et overordnet tema i faget knytter seg til spørsmålet om nasjonale og internasjonale håndhevingsorganers legitimitet til å fastlegge rettigheters innhold gjennom tolkning, herunder spørsmålet om maktforholdet mellom lovgiver og domstoler og spenningen mellom flertallsmakt og mindretallsvern.

Forslag til endring i læringsutbytte:

Kunnskap:

Studenten skal ha:

- God kunnskap om hvordan menneskerettighetene er formalisert i norsk rett i dag.
- God kunnskap om diskusjonene knyttet til legitimiteten til nasjonale og internasjonale håndhevingsorganer når det gjelder å fastlegge rettigheters innhold gjennom tolkning,

og på hvilke måter disse diskusjonene påvirker politikktutformingene på menneskerettighetsområdet i Norge.

- God kunnskap om sammenhengen mellom nasjonal og internasjonal håndhevingspraksis på menneskerettighetsområdet og nasjonal lovgivers spillerom, herunder spørsmålet om hvordan menneskerettigheter verner et mindretall mot flertallets avgjørelser.
- God kunnskap om sentrale materielle problemstillinger.
- Kunnskap om hvordan ulike institusjoner i Norge bidrar til å oppfylle menneskerettslige forpliktelser til å sikre at rettigheter blir reelle.
- Forståelse av hvordan læren om EMK som «a living instrument» har betydning for spørsmål knyttet til konvensjonspartenes suverenitet på den ene side og ivaretagelse av individvern på den annen.
- Forståelse av subsidiaritetsprinsippets betydning i EMK-retten og bakgrunnen for at prinsippet har fått økt fokus den senere tid.
- Forståelse av sammenhengen mellom subsidiaritetsprinsippet og læren om statenes skjønnsmargin.

Ferdigheter:

Studenten skal kunne:

- Tolke og anvende menneskerettighetene i møte med konkrete problemstillinger.
- Opparbeide seg evne til å forstå betydningen menneskerettigheter har i møte med ulike typer problemstillinger i en norsk kontekst.
- Gjøre bruk av et sammensatt rettskildemateriale, som både er forankret nasjonalt og internasjonalt, i møte med konkrete problemstillinger.
- Analysere sentrale begreper og problemstillinger i menneskerettighetsvernet.
- Reflektere rundt forholdet mellom flertallsmakt og mindretallsvern.

Generell kompetanse:

Studenten skal kunne:

- Anvende sine kunnskaper i ulike profesjonelle roller, slik som i forvaltningen, i domstolene, i advokatfirmaer, i menneskerettighetsorganisasjoner og i media.
- Bidra i samfunnsdebatten om viktige verdspørsmål knyttet til menneskerettigheter, herunder kommunisere betydningen av menneskerettigheter i en norsk kontekst.

Totalt antall sider hovedlitteratur: 600 sider.

Kommentar fra ansvarlig faglærer:

Jeg ber om at PMR vurderer å fjerne 5 studiepoeng overlapp mellom dette faget og de to fagene:

JUS5710 - International Human Rights Law: Institutions and Procedures og HUMR5140 - Introduction to Human Rights Law. Med de nye pensumendringene (dersom disse vedtas) kan jeg ikke se at det er noen overlapp lenger mellom henholdsvis JUS5701 og JUS5710 og HUMR5140.

7. JUS5810 – Opphavsrett

Ansvarlig faglærer: Ole-Andreas Rognstad

Forslag fremmet av: Ole-Andreas Rognstad

Forslag til endring i hjelpemidler:

Heftene IfP Stensilserie nr 147 (Opphavsrettslige konvensjoner, En tekstsamling) og nr B 34 (Traktat- og direktivsamling i opphavsrett)

erstattes med

IfP Stensilserie B 66 (Materialsamling i opphavsrett).

Sistnevnte er under produksjon og vil foreligge til høstsemesteret 2015.

8. JUR1901/ JUS5901 – Rettshistorie

Ansvarlig faglærer: Dag Michaelsen

Forslag fremmet av: Dag Michaelsen

Forslag til endring i hjelpemidler:

TILLEGGSHEFTE

KILDER OG ÅRSTALL I FORFATNINGSHISTORIEN

UTVALG VED EIRIK HOLMØYVIK OG DAG MICHALSEN

Utgivelse: medio august 2015/ Heftet, ca. 100 manussider/ Bm og nyn.

ISBN 9788253038186

Felles for JUR1901 og JUS5901:

**EIRIK HOLMØYVIK OG DAG MICHALSEN: LÆREBOK I FORFATNINGSHISTORIE (ARB.TITTEL). MED
BIDRAG FRA OLA MESTAD.**

Utgivelse: medio august 2015/ Heftet, ca. 360 manussider/ Bm. og nyn.

ISBN 9788253037929

I tillegg for JUS5901:

Trond Nordby, I politikens sentrum (2004), s. 49-136, totalt 87 sider.

Forslag til endring i fagbeskrivelse:

Valgemnet rettshistorie består av norsk og vestlig statsforfatningshistorie fra rundt 1800 frem til i dag. Faget har nær sammenheng med fagene statsrett og rettshistorie.

Forslag til endring i læringsutbytte:

Kandidaten skal ha kunnskap i (1) oppkomsten av den moderne forfatningen rundt 1800 med vekt på det nye konstitusjonelle ordninger og programmet for menneskerettigheter; (2) om grunnleggelsen av den nye norske stat i 1814 med Eidsvollsgrunnloven og unions med Sverige; (3) om norsk og internasjonal forfatningsutvikling på 1800- og 1900-tallet. Kandidaten skal ha ferdigheter i å forstå sammenhenger mellom forfatning, politikk og samfunn etter 1800.

Totalt antall sider hovedlitteratur for JUR1901: 360 sider

Totalt antall sider hovedlitteratur for JUS5901: 450 sider

9. JUS5920 – Naturressursrett i et miljøperspektiv

Ansvarlig faglærer: Ole Kristian Fauchald

Forslag fremmet av: Ole Kristian Fauchald

Kommentar fra ansvarlig faglærer:

For JUS5920 foreslås det en omfattende revisjon av faget. Den nye fagbeskrivelsen har tidligere blitt godkjent av PMR, men har ikke blitt gjennomført i påvente av utarbeidelse av

litteraturliste. Utarbeidelsen av litteraturliste har tatt en del tid, og har nødvendiggjort enkelte justeringer i de tidligere vedtatte læringskravene. Under følger fullstendig forslag til fagbeskrivelse og pensum. Faget inngår i valgmenyprofilen "Naturressurser og miljø". Det har ikke vært undervisning i faget de siste årene.

Forslag til endringer:

Kort om emnet

Naturressursrett i et miljøperspektiv bygger først og fremst på JUS2211 forvaltningsrett, særlig miljørett, samt fagene EØS-rett og folkerett fra JUS2111.

Bakgrunnen for faget er behovet for å se forvaltningen av naturressurser i sammenheng med miljøretten. Et vesentlig mål for norsk forvaltning har vært å sikre integrering av miljøhensyn i forvaltningssystemene for naturressurser. Faget omhandler naturressurssektorer valgt ut på grunnlag av den betydning de har for norsk samfunn, miljø og økonomi. Faget har som mål å gi kunnskap om hvordan miljøhensyn kan integreres i de ulike sektorene og hvordan dette har vært gjort i Norge. Studentene skal gjennom studiet av de ulike sektorene også få kunnskap om generelle prinsipper for og tilnæringsmåter til integrering av miljøhensyn. Det legges videre opp til en kritisk refleksjon omkring hva som best vil ivareta miljøhensyn: en styrking av miljøforvaltningen eller en økt integrering av miljøhensyn i sektorene. Denne delen av faget trekker på rettsøkonomiske og rettssosiologiske tilnæringer. Faget omhandler også internasjonale perspektiver på naturressursforvaltning. De naturressursene som behandles er:

- Marin fisk
- Ferskvann
- Skog
- Mineraler

Hva lærer du?

Du finner læringskrav og litteraturliste på emnets semesterside.

Opptak og adgangsregulering

Du kan melde deg til dette emnet dersom du er registrert student ved Universitetet i Oslo og har avlagt forkunnskapskravene her. Har du avlagt forkunnskapskravene ved annen utdanningsinstitusjon må du søke [opptak til valgmenyer på masternivå](#). Alle søkere må oppfylle forkunnskapskravene.

Forkunnskaper

Obligatoriske forkunnskaper

Studenter må fylle **ett av disse kravene**:

- Bestått 1. - 3. avdeling i [masterstudiet i rettsvitenskap](#) (eller eksamener som kvalifiserer for fritak for disse) **eller**
- Fullført [masterstudium i rettsvitenskap](#) ved UiO (profesjonsstudium) eller tilsvarende

Studenter med opptak til fakultetets utvekslingsprogrammer og studenter med aktiv studierett til ethvert masterprogram ved UiO (utenom master i rettsvitenskap) har unntak fra forkunnskapskravene.

Anbefalte forkunnskaper

Minst tre års jusstudier.

Overlapping

Det er ingen vesentlig overlapping mellom dette emnet og andre emner som tilbys ved Det juridiske fakultet.

Undervisning

20 timer forelesning og kurs.

Vurdering og eksamen

4-timers skriftlig eksamen

Hjelpemidler

Oversikt over [hjelpemidler tillatt ved eksamen](#)

Eksamensspråk

Det er mulig å besvare eksamen på norsk, svensk, dansk eller engelsk. Søknad om engelsk oppgavetekst rettes til [kontaktpunkt for emnet](#). Om bruk av målform i eksamensoppgaver, se [§5.4 i Forskrift om studier og eksamener ved Universitetet i Oslo](#) .

Sensur

Emnet bruker gradert bokstavkarakterskala fra A til F, der A er beste karakter og F er stryk. Les mer om [karakterskalaen](#) .

Begrunnelse og klage

En student kan be om begrunnelse for eksamenskarakterene, og kan også klage over karakterfastsettingen og/eller over formelle feil ved eksamen. Les mer om [begrunnelse og klage](#).

Adgang til utsatt eller ny eksamen/vurdering

Du kan vanligvis ta eksamen på nytt, men tidspunktet er avhengig av om du hadde gyldig forfall til ordinær eksamen. Les mer om å [ta eksamen på nytt](#).

Trekk fra eksamen og antall eksamensforsøk

En student kan fremstille seg til eksamen i dette emnet inntil tre ganger. Studenten anses å ha fremstilt seg til eksamen dersom hun/han ikke har [trukket eksamensmeldingen sin i StudentWeb innen frist](#).

Noen studieprogrammer kan ha regler som begrenser antall ganger en student kan fremstille seg til eksamen i dette emnet. Studieprogrammets egne regler vil da ha forrang.

Tilrettelagt eksamen/vurdering

En student som har en funksjonshemming og/eller kroniske eller akutte helseproblemer som fører til vesentlige ulemper i eksamenssituasjonen i forhold til andre studenter, kan søke om [tilrettelegging ved eksamen](#). Mødre som ammer kan søke om tilleggstid på eksamen.

Evaluering av emnet

Tilbakemelding fra studentene våre er avgjørende for at vi skal kunne tilby best mulige emner og studieprogrammer. Som student ved UiO vil du derfor bli bedt om å delta i ulike typer evaluering av studiehverdagen din. Vi gjennomfører fortløpende evaluering av dette emnet, og med jevne mellomrom ber vi studentene delta i en mer omfattende og detaljert evaluering, en såkalt "periodisk evaluering" av emnet.

Annet

Dette emnet er på master-nivå.

Pensum/læringskrav (JUS5920)

Miljørett

Fagbeskrivelse

Faget ser på forvaltningen av utvalgte naturressurser – marin fisk, ferskvann, skog og mineraler – i sammenheng med miljøretten. Naturressursene er valgt ut på grunnlag av den betydning de har for norsk miljø og økonomi. Faget har som mål å gi aktuell kunnskap om hvordan miljøhensyn kan integreres i de ulike sektorene og hvordan dette har vært gjort i Norge. Studentene skal gjennom studiet av de ulike sektorene også få kunnskap om generelle prinsipper for og tilnæringsmåter til integrering av miljøhensyn. Det legges videre opp til

kritisk refleksjon over hva som best vil ivareta miljøhensyn: en styrking av miljøforvaltningen eller en økt integrering av miljøhensyn i sektorene. Denne delen av studiet trekker på rettsøkonomiske og retts sosiologiske tilnærminger. Faget omhandler også internasjonale perspektiver på naturressursforvaltning.

For naturressursene er hovedfokus som følger:

- Fiskeri: økosystembasert forvaltning og havressursloven;
- Ferskvann: forvaltningen av ferskvannsressurser ved hjelp av kvalitetsstandarder for vannregioner, særlig gjennom norsk implementering av EUs vanndirektiv;
- Skog: bruken av sertifiseringsordninger i skogbrukssektoren, samt skogbruksloven;
- Mineraler: regulering av miljøvirkninger av gruvedrift og mineralloven.

Læringskrav

Læringskrav for JUS5920

Det kreves **god forståelse** av hvordan miljøhensyn kan integreres i forvaltningen av marin fisk, ferskvann, skog og mineraler, samt hvordan miljøhensyn er integrert i forvaltningen av disse ressursene i Norge. Herunder kreves det god forståelse av:

- Kompetansedeling mellom sentrale miljømyndigheter og myndigheter med ansvar for naturressurser i saker om ivaretagelse av miljøhensyn
- Kompetansedeling mellom sentrale, regionale og lokale myndigheter i saker om ivaretagelse av miljøhensyn ved forvaltning av naturressurser
- Hovedtrekk ved havressursloven
- Økosystembasert forvaltning av marine fiskeressurser
- Hovedtrekk ved vannressursloven
- EUs vanndirektiv og dets gjennomføring i norsk rett
- Hovedtrekk ved skogbruksloven
- Bruk av sertifiseringsordninger i skogbrukssektoren
- Hovedtrekk ved mineralloven
- Regulering av miljøvirkninger ved gruvedrift

Litteratur

Innføringslitteratur

Bugge, Hans Chr.: Lærebok i miljøforvaltningsrett, 4. utg. Universitetsforlaget 2015.

Backer, Inge Lorange: Innføring i naturressurs- og miljørett, 5.utg. Gyldendal 2012.

Hovedlitteratur

Generelle temaer:

Backer, Inge Lorange: Integrasjonsprinsippet – er det noe bedre alternativ? I Backer, Fauchald og Voigt, Pro natura. Festskrift til Hans Christian Bugge, Universitetsforlaget 2012, s. 42-55 (artikkelen er tilgjengelig på Lovdata).

Jerkø, Markus: Det norske formålet «Bærekraftig utvikling», Tidsskrift for rettsvitenskap 2009, s. 354-387 (artikkelen er tilgjengelig på Lovdata).

Nordtveit, Ernst: Konesjonsordninger og kvotesystem som regulering av tilgang til opne ressursar - privatisering eller regulering? I Backer, Fauchald og Voigt, Pro natura. Festskrift til Hans Christian Bugge, Universitetsforlaget 2012, s. 346-368 (artikkelen er tilgjengelig på Lovdata).

NOU 2013:10 Naturens goder – om verdier av økosystemtjenester, kap. 2, 7-9 og 12-17, s. 29-66, 209-247 og 327-389.

Reitan, Marit, Jo Saglie og Eivind Smith: Det norske flernivådemokratiet – sett ovenfra og nedenfra. I Reitan et al. (red.), Det norske flerdemokratnivået, Abstrakt 2012, s. 9-30.

Gulbrandsen, Lars H. Miljømerking og bærekraftig fiskeri- og skogforvaltning. I Internasjonal politikk, vol. 63:4, 2005, s. 395-420 (artikkelen er tilgjengelig i bibsys).

Fiskeri:

Bugge, Hans Christian: Har vi de rettslige redskapene som trengs for en god forvaltning av våre havområder? I Graver, et al.: Forsker og formidler: Festskrift til Erik Magnus Boe, Universitetsforlaget, 2013, s. 65-88 (artikkelen er tilgjengelig på Lovdata).

Henriksen, Tore og Alf Håkon Hoel: Determining Allocation: From Paper to Practice in the Distribution of Fishing Rights Between Countries. I Ocean Development & International Law, vol. 42:1-2, 2011, s. 66-93 (artikkelen er tilgjengelig i bibsys).

Ørebech, Peter: The "Lost Mackerel" of the North East Atlantic – The Flawed System of Trilateral and Bilateral Decision-making. I The International Journal of Marine and Coastal Law vol. 28, 2013, s. 343-373 (artikkelen er tilgjengelig i bibsys).

Ørebech, Peter: Islendinger på hugget: Den ytre allmenningen enda en gang. I Lov og Rett, 2008, s. 231-236 (artikkelen er tilgjengelig på Lovdata).

Bull, Kirsti Strøm: Fisket i saltvann – betraktninger rundt rettighetsspørsmål. I Kart og Plan, 2005, s. 9-16 (artikkelen er tilgjengelig på Lovdata).

Ferskvann:

Liefferink, Duncan, Mark Wiering og Yukina Uitenboogaart: The EU Water Framework Directive: A multi-dimensional analysis of implementation and domestic impact. I Land Use Policy, vol. 28, 2011, s. 712-722 (artikkelen er tilgjengelig i bibsys).

Andersen, Ingrid Wang: EUs rammedirektiv for vann – miljøkvalitetsnormer for vannmiljøet i møte med norsk rett. I *Kart og plan*, vol. 73:5, 2013, s. 355-366 (artikkelen er tilgjengelig i bibsys).

Schütz, Sigrid Eskeland: Vassdirektivet – konsekvensar for næringsverksemd. I *Tidsskrift for eiendomsrett*, 2014, s. 11-47 (artikkelen er tilgjengelig i bibsys).

Movik, Synne og Aase Kristine Aasen Lundberg: «Å følge vannets vei». Erfaringer fra Nordland med EUs vanndirektiv og samordning med andre regionale planprosesser. I *Kart og plan*, vol. 73:5, 2013, s. 333-344 (artikkelen er tilgjengelig i bibsys).

Skogbruk:

Bernstein, Steven et al.: Examination of the influences of global forest governance arrangements at the domestic level. I Rayner et al. (red.), *Embracing Complexity: Meeting the Challenges of International Forest Governance*. IUFRO World Series, Vol 28. Vienna, Austria, International Union of Forest Research Organizations (IUFRO), 2010, kap. 7, s. 111-135 (kapitlet er fritt tilgjengelig på internett).

Frivold, Lars Helge: Fra gagn og ugagn til økosystemtjenester: om flerbruk av skog. INA fagrapport nr. 24, 2014, 35 sider (rapporten er fritt tilgjengelig på internett).

Reusch, Marianne: Jungelens lov? - Ny lov om Oslomarka. I *Tidsskrift for eiendomsrett*, 2009, s. 301-314 (artikkelen er tilgjengelig på lovdata).

Nelson, Robert H.: Multiple-use forest management versus ecosystem forest management: A religious question? I *Forest Policy and Economics*, vol. 35, 2013, s. 9-20 (artikkelen er tilgjengelig i bibsys).

Gulbrandsen, Lars H. Konvensjonen om biologisk mangfold og norsk skogbruk. Strategisk eller normativ tilpasning? I *Internasjonal politikk*, vol. 60:1, 2002, s. 31-54 (artikkelen er tilgjengelig i bibsys).

Mineraler:

Jakobsen, Ingvild Ulrikke: Extractive Industries in Arctic: The International Legal Framework for the Protection of the Environment. I *Nordisk Miljörättslig Tidskrift*, 2014:1, s. 39-52 (artikkelen er fritt tilgjengelig på internett).

Fauchald, Ole Kristian: Regulating Environmental Impacts of Mining in Norway. I *Nordisk Miljörättslig Tidskrift*, 2014:1, s. 53-65 (artikkelen er fritt tilgjengelig på internett).

Skogvang, Susann Funderud: Ny minerallov og samiske rettigheter. I *Lov og Rett*, 2010, s. 47-67 (artikkelen er tilgjengelig på Lovdata).

Prno, Jason og D. Scott Slocombe: Exploring the origins of 'social license to operate' in the mining sector: Perspectives from governance and sustainability theories. I *Resource Policy*, vol. 37, 2012, s. 346-357 (artikkelen er tilgjengelig i bibsys).

Prno, Jason: An analysis of factors leading to the establishment of a social licence to operate in the mining industry. I Resource Policy, vol. 38, 2013, s. 577-590 (artikkelen er tilgjengelig i bibsys).

Totalt antall sider hovedlitteratur: 597 sider.

SPRÅKFAG

1. ENGSEMJ- Semesteremne i engelsk for jurister

Ansvarlig faglærer: Andrew Hutter/Wendy H. Gabrielsen

Forlag fremmet av: Wendy H. Gabrielsen

Forslag til endringer:

Haigh, Rupert (2015): *Legal English*, fourth edition. London: Routledge

Huxley-Binns, Rebecca and Martin, Jacqueline (2014): *Unlocking the English Legal System*, fourth edition. London: Routledge

McAlin, Rosen, Stern (2010): *An Introduction To American Law*, second edition. Carolina : Academic Press

Mortimer, John (1978): "Rumpole and the Younger Generation" i *Rumpole of the Bailey* eller *The First Rumpole Omnibus*. Penguin (utdelt materiale)

Oakland, John (2015): *British Civilization An Introduction*, eighth edition. Oxford: Oxford University Press

Tekstsamlinger på ca. 100 sider med artikler osv.

Oppgavesamlinger til oversettelse og grammatikk

Referanseverk/hjelpemidler:

Oxford Advanced Learner's Dictionary eller lignende

Black's Law Dictionary, tenth edition (2014). Bryan A. Garner

Craig Ronald L. (1999): *Stor juridisk ordbok*. Universitetsforlaget

Lind, Åge (2009): *Norsk-engelsk juridisk ordbok, sivilrett og strafferett*. Cappelen Damm

Swan, Michael (2005): *Practical English Usage*, third edition. Oxford: Oxford University Press

Forslag til endring i fagbeskrivelse:

(Under hva lærer du?)

I tillegg trener du på både generelle og profesjonelle lese og skriveferdigheter i engelsk.

ENDRES til:

I tillegg trener du på både generelle og fagspesifikke lese- og skriveferdigheter i engelsk.

Kurset består av de følgende elementene:

Legal system and society in the US and UK

Legal translation

Legal terminology

Practical grammar and written English

Spoken English

(PÅ ENGELSK)

Forslag til endring i læringsutbytte:

Kunnskap

Dette har du kunnskaper om etter å ha fullført emnet:

- rettssystemet i USA og Storbritannia
- det politiske systemet samt utdanningssystemet i USA og Storbritannia, med fokus på jusstudiene
- andre aktuelle temaer i det britiske samfunnet
- hvordan tolkningen av den amerikanske grunnloven påvirker det amerikanske samfunnet
- sentrale juridiske termer med fokus på følgende områder: contract law, tort law, criminal law, property law, business law og US constitutional law
- anglo-amerikansk common law
- amerikansk case law

Ferdigheter

Dette kan du etter å ha fullført emnet:

- forklare og drøfte engelske tekster i ulike sjangere (avisartikler, kontrakter, en novelle osv.)
- lese og forstå “cases” på engelsk
- oversette tekster med juridisk innhold
- skrive formelle tekster av ulik art (referat, essay, brev osv.) på engelsk
- sammenligne det anglo-amerikanske og det norske rettssystemet
- diskutere samfunnsmessige og juridiske forhold og argumentere på engelsk
- holde et kort foredrag på engelsk

Totalt antall sider hovedlitteratur: ca. 635 sider.

Kommentar fra Andrew Hutter: Det skal nevnes at antall sider tekst ikke gir et godt bilde av arbeidsmengden i språkkurset siden vi jobber intensivt med en del av tekstene. I den oversettelsesdelen av kurset tar det ofte vel over en timers arbeid for en student å oversette en side tekst som er gitt som lekse.

2. **FRAJUR – Fransk for jurister**

Ansvarlig faglærer: Iris Nguyen-Duy

Forlag fremmet av: Eléonore Maitre

Forslag til endringer:

Grammaire :

- **Gregoire, M. et Thievenaz, O.** (2013). Grammaire progressive du français - Niveau intermédiaire, 3ème édition. Paris : Clé International.
- Matériel distribué en cours

Organisation et fonctionnement du système politique et juridique français :

- **Bernard, G., De Gunten, B., Martin A. et Niogret M.** (2014). Les institutions de la France. Repères pratiques, Paris : Nathan.
- **Mathieu, B. et Ardant, P.** (2014). Droit constitutionnel et institutions politiques, 26ème édition. Paris : LGDJ.

- **Jacqué, J. P.** (2014). Droit constitutionnel et institutions politiques, 10ème édition. Paris : Dalloz.
- Matériel distribué en cours

Introduction au droit français :

- **Fabre-Magnan, M.** (2014). Introduction générale au droit, 2ème édition. Que sais-je ?, Paris : PUF
- **Terré, F.** (2012). Introduction générale au droit. Paris : Dalloz.
- **Guinchard, S. et Debard, T.** (2014). Lexique des termes juridiques, 22ème édition. Paris : Dalloz.

Introduction à la jurisprudence des tribunaux français :

- **Gaïa P., Ghevoitian R., Mélin-Soucramanien F., Oliva E. et Roux A.** (2013). Les grandes décisions du Conseil constitutionnel. Paris: Dalloz.
- **Long M., Weil P., Braibant G. †, Delvolvé P. et Genevois B.** (2013). Les grands arrêts de la jurisprudence administrative. Paris: Dalloz.
- **Capitant H., Terré F. et Lequette Y.** (2007). Les grands arrêts de la jurisprudence civile, Tome 1. Paris: Dalloz.
- **Varinard A. et Pradel J.** (2012). Les grands arrêts du droit pénal général. Paris: Dalloz

Ouvrages en anglais :

- **Steiner, E.** (2010). French Law: A Comparative Perspective. Oxford : OUP.
- **Bell, J.** (2001). French Legal Cultures (Law in Context). Cambridge: Cambridge University Press.

3. TYSJUR1 – Tysk for jurister, delemne 1

Ansvarlig faglærer: Tobias Mahler

Forslag fremmet av: Tobias Mahler

Forslag til endringer:

Hovedlitteratur:

Heike Simon, Gisela Funk-Baker *Einführung in das deutsche Recht und die deutsche Rechtssprache = Introduction to German Law & Language*. C.H.BECK. München 2013. (300 sider, utvalgte kapitler brukt i undervisningen)

Håvard Reiten *Tysk grammatikk*. Aschehoug. Oslo 2013 (Utvalg: Kap. 1 (7-23), Kap. 2 (25-30), Kap. 3 (31-46), Kap. 4 (53-63), Kap. 6 (73-109), Kap. 7 (111-131), Kap. 9 (145-187), Kap. 12 (238-245), Kap. 13 (245-258), Kap. 14 (259-267), Kap. 15 (267-270), Kap. 16 (273-277), Kap. 17 (283-305), til sammen ca. 200 sider)

Litteratursamling (ca. 100 sider tyske skjønnlitterære tekster som deles ut i begynnelsen av høstsemesteret)

Dagsaktuelle artikler fra norske og tyskspråklige aviser og internettkilder som deles ut i seminarene

Støttelitteratur:

Tysk blå ordbok. Kunnskapsforlaget.

Langenscheidt Großwörterbuch Deutsch als Fremdsprache

Langenscheidt Universalwörterbuch Norwegisch

Pons Grammatik auf einen Blick - Deutsch

Pons Rechtschreibung und Zeichensetzung auf einen Blick – Deutsch

Duden. Rechtschreibung

(Software Download: <http://www.duden.de/shop/duden-die-deutsche-rechtschreibung-duden-bibliothek>)

Internettressurser:

<http://www.duden.de/rechtschreibpruefung-online>

<http://wortschatz.uni-leipzig.de/>

Tillegglitteratur:

Creifelds (2011): **Rechtswörterbuch**. München: C. H. Beck.

Lamprecht, R. (2011): **Ich gehe bis nach Karlsruhe**. München: Deutsche Verlags-Anstalten.

Model/Creifelds (2012): **Staatsbürger-Taschenbuch**. München: C. H. Beck, 33. Auflage.

Muthorst O. (2011): **Grundlagen der Rechtswissenschaft**. München: C. H. Beck.

Sander, G. (2004): *Deutsche Rechtsprache*. Tübingen: Francke

Schönfelder (2013): **Deutsche Gesetze**. München: C. H. Beck.

Tatsachen über Deutschland (2010), Frankfurt/Main: Societäts-Verlag.

Wesel, U. (2007): **Fast Alles, was Recht ist**. Jura für Nicht-Juristen. Frankfurt/Main: Eichborn, 8. Auflage.

Forslag til endring i fagbeskrivelse:

TYSJUR1 - Tysk for jurister: Emnets tittels foreslås endret til «TYSJUR1 - Tysk for jurister; ~~delemne 1~~» fordi delemne 2 ikke finnes.

Utdrag fra <http://www.uio.no/studier/emner/jus/jus/TYSJUR1/>

Kort om emnet

Emnet skal hjelpe studentene til å styrke sin generelle kompetanse i skriftlig og muntlig tysk. Undervisningen tar hensyn til målgruppens spesielle studie- og yrkesinteresser og en vil derfor i høy grad legge vekt på fagspesifikt stoff og regelmessig trekke inn dagsaktuelle temaer.

Emnet består av følgende komponenter:

- Innføring i juridisk fagspråk og det tyske rettssystem

- Tysk kulturkunnskap med et utvalg av nye, aktuelle litterære og journalistiske tekster i forskjellige medieformater
- Formidling av interkulturell kompetanse i skjæringspunktet mellom Norge og de tyskspråklige land
- Praktisk grammatikk
- Oversettelse av korte juridiske og andre tekster
- Skriftlige og muntlige øvelser

Deltakerne vil få et innblikk i moderne tysk kultur og samfunn, og det legges spesielt vekt på rettssystemer, utdanning, kulturkunnskap og dagsaktuelle temaer. Du vil utvide ordforråd og kunnskaper innenfor det juridiske fagfeltet og få trening i å oversette korte tekster med dagsaktuell og juridisk innhold til og fra norsk. I tillegg trener du på både generelle og profesjonelle lese- og skriveferdigheter i tysk. Du vil lære å unngå de typiske feilene nordmenn gjør i tysk med hensyn til både ordvalg og uttale, grammatikk og tegnsetting.

Kurset er spesielt egnet for dem som planlegger å studere i utlandet eller delta i et arbeidsmiljø der tysk blir brukt, og vil utdype deres kunnskap i det tyske rettssystemet.

Studiemateriell og ekskursjon

Hver student får ved starten utlevert en pensumsamling av juridiske tekster og en samling av aktuelle litterære tekster. Så vidt det lar seg gjøre arrangeres det en ekskursjon.

Hva lærer du?

Kunnskap

Emnet omfatter utvalgte temablokker omtalt i pensum og gir deg innsikt i de viktigste deler av det tyske rettssystemet. Det sammenlignes systematisk med det norske systemet.

Temagruppene er:

- Juristutdanningen
- Rett og rettskilder
- Forfatningsrett
- Kontraktsrett
- Familie- og arverett
- Handels- selskaps- og arbeidsrett
- Strafferett
- Forvaltningsrett
- Internasjonal privatrett, Europarett og EMK

Videre vil du tilegne deg nyttig juridisk terminologi.

Ferdigheter

Dette kan du etter å ha tatt kurset:

- Du har utviklet din leseteknikk i tysk; du kan lese og forstå tyske tekster av ulik vanskelighetsgrad og i ulike sjangere (presseartikler, rettsavgjørelser, litterære tekster osv.).
- Du kan oversette tekster med juridisk og allment innhold begge veier (tysk – norsk / norsk - tysk) og kjenner til de hjelpemidler i bokform og elektronisk som kan brukes.
- Du kan uttrykke deg muntlig på tysk både i dagligdagse og i profesjonelle vendinger.
- Du er i stand til å holde korte muntlige referater på tysk av faglig karakter.
- Du er fortrolig med tyske teksttypekonvensjoner og kan skrive korte administrative brev, redigere din CV, søke en jobb på tysk.
- Du har utviklet dine evner til å forstå, forklare og analysere forskjellige teksttyper og sjangere, bl.a. tysk lovgivning, rettspraksis, diverse skjønnlitterære og journalistiske tekster.
- Du kan sammenligne det tyske og det norske rettssystemet.
- Du kan finne frem det nødvendige rettsmaterialet både på biblioteket og på nettet.

Søkere kan opptas dersom de to foregående grupper ikke fyller alle plasser.

Undervisning

Undervisningen går over to semestre, med oppstart om høsten og avsluttende eksamen påfølgende år. Det blir i alt 18 uker med undervisning bestående av 5-6 ukentlige timer, i alt 96 timer, hovedsakelig i seminarform. Noe av øvelsesaktiviteten foregår via Fronter. I kurset vil du få veiledning til å analysere ditt språknivå ved starten og slutten av kurset, basert på [CEFR](#) skalaen.

Det forutsettes at deltakerne er aktive med muntlige og skriftlige bidrag, arbeider hjemme med skriftlige oppgaver og forbereder korte innlegg.

I 2. semester skal hver student holde to foredrag, det ene i jussdelen av studiet, det andre i den språklige delen. Hvert av foredragene skal være på ca. 10-15 minutter.

Ekskursjon

Så vidt det lar seg gjøre arrangeres det en ekskursjon til Kiel i 2. semester med besøk i institusjoner av særlig interesse for jusstudenter, bl.a. ungdomsretten.

Obligatoriske aktiviteter - krav for å kunne avlegge eksamen:

Det kreves oppmøte på **75 % av undervisningen**. I tillegg må hver student:

A. Skrive en hjemmeoppgave (ca. 1000 ord).

B. Anlegge en mappe som leveres i Fronter:

1. Et resymé eller manuskript til de foredragene studenten har holdt

2. To oversettelser og en grammatikkbesvarelse fra 1. semester
3. To oversettelser og en grammatikkbesvarelse fra 2. semester
4. Et referat fra ekskursjonen til Kiel eller en annen skriftlig oppgavebesvarelse
5. Fem av svarene til spørsmål som stilles i forbindelse med de leste litterære tekstene
6. To svarblokker til spørsmål i forbindelse med undervisningstimene i juskunnskap

I tillegg er det anledning til å legge flere skriftlige arbeider i mappen.

Eksamen

Eksamen består av en 4-timers skriftlig eksamen og en muntlig gruppeeksamen av ca. 30 minutters varighet. Dessuten leveres en større hjemmeoppgave (punkt A ovenfor). Mappen (punkt B ovenfor) innleveres siste kursdag.

For fastsettelse av slutt karakteren teller hjemmeoppgaven, mappen og den skriftlige eksamen en tredjedel hver, og den muntlige eksamen er justerende. Eksamen bedømmes etter en gradert skala fra A til E for bestått og F for ikke bestått.

Forslag til endring i læringsutbytte:

Kunnskap:

Emnet omfatter utvalgte temablokker omtalt i pensum og gir deg innsikt i de viktigste deler av det tyske rettssystemet. Det sammenlignes systematisk med det norske systemet.

Temablokkene er:

- Juristutdanningen
- Rett og rettskilder
- Forfatningsrett
- Kontraktsrett
- Familie- og arverett
- Handels- selskaps- og arbeidsrett
- Strafferett
- Forvaltningsrett
- Internasjonal privatrett, Europarett og EMK

Videre vil du tilegne deg nyttig juridisk terminologi.

Ferdigheter

Dette kan du etter å ha tatt kurset:

- Du har utviklet din leseteknikk i tysk; du kan lese og forstå tyske tekster av ulik vanskelighetsgrad og i ulike sjangere (presseartikler, rettsavgjørelser, litterære tekster osv.).
- Du kan oversette tekster med juridisk og allment innhold begge veier (tysk – norsk / norsk - tysk) og kjenner til de hjelpemidler i bokform og elektronisk som kan brukes.
- Du kan uttrykke deg muntlig på tysk både i dagligdagse og i profesjonelle vendinger.
- Du er i stand til å holde korte muntlige referater på tysk av faglig karakter.
Du er fortrolig med tyske teksttypekonvensjoner og kan skrive korte administrative brev, redigere din CV, søke en jobb på tysk.
- Du har utviklet dine evner til å forstå, forklare og analysere forskjellige teksttyper og sjangere, bl.a. tysk lovgivning, rettspraksis, diverse skjønnlitterære og journalistiske tekster.
- Du kan sammenligne det tyske og det norske rettssystemet.
- Du kan finne frem det nødvendige rettsmaterialet både på biblioteket og på nettet.

Totalt antall sider hovedlitteratur: 600 sider.

ENGELSKE VALGEMNER

1. JUS5641 – Electronic Communications Law

Ansvarlig faglærer: Tobias Mahler

Forslag fremmet av: Tobias Mahler

Forslag til endring i fagbeskrivelse:

«The course examines how the European Union (EU) regulates one of its most dynamic, innovative industries: the electronic communications sector. The course concentrates on the efforts of the EU to deregulate and re-regulate electronic communications networks and services in order to achieve Union-wide competition in the sector. Account is also taken of the global context for this area of regulation. Accordingly, account is taken of the regulatory roles played by non-EU actors in the field, particularly the International Telecommunications Union (ITU) and World Trade Organization (WTO). The main legal instruments examined in the course are Directives 2002/21/EC, 2002/19/EC, 2002/20/EC, and 2002/22/EC (all as amended), Regulation (EC) 1211/2009, along with relevant Commission recommendations and guidelines.

A salient set of issues taken up in the course concern the interaction and respective roles of, on the one hand, rules on Significant Market Power and, on the other hand, rules of general EU competition law.

The themes taken up in the course can be summed up with the following key words: liberalization; harmonisation; competition; access; interconnection; market analysis; significant market power; universal service; authorization; **network neutrality**.»

2. IUS5680 – Internet Governance

Ansvarlig faglærer: Tobias Mahler

Forslag fremmet av: Tobias Mahler

Forslag til endringer:

Eksisterende pensum:

- Lee A. Bygrave and Jon Bing (eds.), "Internet Governance: Infrastructure and Institutions" Oxford University Press, 2009. (approx. 235 pages)
- Milton L. Mueller, "Networks and States: The Global Politics of Internet Governance", MIT Press, 2010, Chapters 7-11 (approx. 140 pages).
- A. Michael Froomkin, "Almost Free: An Analysis of ICANN's 'Affirmation of Commitments'", *Journal of Telecommunications and High Technology Law*, Vol. 9, 2011 (47 pages). <http://ssrn.com/abstract=1744086>
- ICANN, "gTLD Applicant Guidebook" (30 May 2011), Module 1, Module 3 (excluding attachments) and "Registry agreement" (attachment to Module 5), (approx. 95 pages). The text can be downloaded from <http://www.icann.org/en/topics/new-gtld-program.htm>

Tillegg fra HØST 2015:

Lee A. Bygrave: "Internet Governance by Contract" Oxford University Press, 2015. (Chapters 2-4, 57 pages)

Tillegg til “supplementary reading”:

Lee A. Bygrave: “Internet Governance by Contract” Oxford University Press, 2015. (Chapters 5-8,)

Totalt antall sider hovedlitteratur: 592 sider.

3. JUR1730/ JUS5750 - International Humanitarian Law (The Law of Armed Conflict)

Ansvarlig faglærer: Kjetil M. Larsen

Forslag fremmet av: Gentian Zyberi

Forslag til endring i hjelpemidler:

- Recommended treaty collection: Ole Kristian Fauchald & Bård Sverre Tuseth: Global and Regional Treaties, Oslo
- Print-out of the following PDF version of the ICRC Customary Law rules:
<http://www.icrc.org/eng/assets/files/other/customary-law-rules.pdf>

Forslag til endring i hovedlitteratur:

The only change to the literature is the update to the third edition of the handbook by Dieter Fleck (ed), published in paperback 2014 by Oxford University Press. This book is recommended reading for bachelor students and compulsory reading for Master students.

Fleck, Dieter (ed.), The Handbook of International Humanitarian Law (Oxford: Oxford University Press, 3rd ed., 2014) paperback – with the exception of chapters 8, 10 and 11.

Totalt antall sider hovedlitteratur for JUS5730: 574 sider.

4. JUS5850 – International Trade Law

Ansvarlig faglærer: Ole Kristian Fauchald

Forslag fremmet av: Ole Kristian Fauchald

Kommentar fra ansvarlig faglærer:

For JUS5850 foreslås ny lærebok. Det foreslås også noen mindre justeringer i læringskravene. Det foreslås å stryke punktet "Supplementary literature". Forslag til endringer viser nye læringskrav i sin helhet etter endringsforslagene.

Forslag til endringer:

Syllabus/achievement requirements

Course description

International law plays a significant role for the integration of the global economy. The course offers insight into one main branch of international economic law, international trade Law with a particular focus on the World Trade Organization, which covers trade in goods and services. Selected areas of substantive law will be studied during the course, such as obligations concerning market access, non-discrimination, subsidies, dumping and the relationship between international trade law and other areas of international law. Dispute settlement is a central element in international trade, and the course will provide in-depth study of selected cases and examine strengths and weaknesses of the dispute settlement systems. Negotiations to reform existing agreements and to establish new obligations are central in international trade. The course will examine how such negotiations are organised and discuss how negotiations may proceed in the future.

Achievement Requirements

Knowledge:

Students are expected to have thorough knowledge of the following topics based on the reading list:

- The nature and structure of the World Trade Organization
- The characteristics of the WTO dispute settlement system
- The rules on most-favoured-nation treatment and national treatment in the context of GATT and GATS
- Rules on tariffs on trade in goods

- Rules on quantitative restrictions on and technical barriers to trade in goods (the TBT Agreement and the SPS Agreement)
- Rules on market access under GATS
- Rules on dumping and subsidies
- Rules concerning general exceptions in GATT and GATS
- The WTO and developing countries, the environment, labour standards, and human rights

Skills and general competence:

The course will give an understanding of the nature and function of the treaties and international institutions governing international trade. Students will attain in-depth understanding of selected areas of international trade law, with a particular focus on the basic rules of the General Agreement on Tariffs and Trade. They read and discuss WTO cases and fact patterns. Students are trained to function as a lawyer in trade disputes, as a negotiator in trade negotiations, and as a consultant on international trade law. They may pursue careers in the Ministry of Trade, private law firm, or at the WTO.

Main literature

Michael Trebilcock, Robert Howse and Antonia Eliason, *The Regulation of International Trade*, 4th edition, Routledge, 2013, pages 1-226, 258-410, 472-513, 605-755.

Totalt antall sider hovedlitteratur: 563 sider.

5. IUS5852- International Commercial Arbitration

Ansvarlig faglærer: Giuditta Cordero-Moss

Forslag fremmet av: Giuditta Cordero-Moss

Forslag til endringer:

Følgende slettes fra Required reading:

Giuditta Cordero-Moss, *International arbitration is not only international*, in Giuditta Cordero-Moss (ed.), *International commercial arbitration: different forms and their features*, Cambridge University Press 2013, pp. 7-39:

<http://folk.uio.no/giudittm/arbitration%20and%20national%20law.pdf> (32 pages)

Følgende flyttes fra Required reading til Supplementary reading:

UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration, Explanatory note :

http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/arbitration/ml-arb/07-86998_Ebook.pdf (40

pages)

Følgende legges til Required reading:

Giuditta Cordero-Moss, International commercial contracts, Cambridge University Press 2014, chapter 5 (pp. 210- 307).

Endelig versjon av Required reading:

Ivar Alvik, Contracting with Sovereignty - State Contracts and International Arbitration, Hart Publishing Ltd 2011, pp. 119-158:

<http://ask.bibsys.no/ask/action/show?pid=122289218&kid=biblio> 39 pages)

Gary Born, International arbitration: law and practice, Wolters Kluwer 2012 (444 pages)

Giuditta Cordero-Moss, International commercial contracts, Cambridge University Press 2014, chapter 5 (pp. 210- 307).

Følgende slettes fra Supplementary reading:

Giuditta Cordero-Moss, International commercial contracts, Cambridge University Press 2014

Giuditta Cordero-Moss (ed.), International commercial arbitration: different forms and their features, Cambridge University Press 2013

Endelig versjon av Supplementary literature:

Gary Born, International Commercial Arbitration, Kluwer 2014

Redfern & Hunter on International Arbitration, Student version, Oxford University Press, 2009

Rudolf Dolzer, Christoph Schreuer, Principles of international investment law, Oxford University Press 2012

UNCITRAL Guide on the Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards (New York, 1958)

<http://newyorkconvention1958.org/>

UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration, Explanatory note :

http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/arbitration/ml-arb/07-86998_Ebook.pdf (40 pages)

UNCTAD Series on Issues in International Investment Agreements:

<http://unctad.org/SearchCenter/Pages/results.aspx?k=%20Series%20on%20Issues%20in%20International%20Investment%20Agreements>

Totalt antall sider hovedlitteratur (required reading): 581 sider.

<p style="text-align: center;">EMNELEVERANSER TIL ANDRE STUDIEPROGRAM: HUMR5131, HUMR5132 og HUMR5502</p>
--

1. HUMR5131 - Introduction to the History, Philosophy and Politics of Human Rights

Ansvarlig faglærer: Stener Ekern

Forslag fremmet av: Stener Ekern

Forslag til endringer:

Required reading:

Main books:

Forsythe, David P., *Human Rights in International Relations*, Cambridge: Cambridge University Press, 2012 (3rd edition), ch 3 (pp 71-116) & 5-7 (pp 155-276) (166 pp).

Nickel, James, *Making Sense of Human Rights*, Malden, Mass.: Blackwell Publishing, 2007 (2nd ed.), ch 1-10, pp 7-167 (160 pp).

Book chapters and articles in compendium:

*Epp, Charles R., *The Rights Revolution. Lawyers, Activists, and Supreme Courts in Comparative Perspective*, Chicago and London: The University of Chicago Press, 1998, ch 2-4, pp 11-70 (69 pp).

*Hunt, Lynn, *Inventing Human Rights*, New York: W.W. Norton & Company, 2007, ch 3-4, pp 113-175 (62 pp).

*Iriye, Akira, et. al., *The Human Rights Revolution: An International History*, Oxford: Oxford University Press, 2012, ch 1-2, pp 27-51 & pp 53-71, 43 pp.

*Risse, Thomas, Stephen C. Ropp, and Kathryn Sikkink (eds), *The Persistent Power of Human Rights. From Commitment to Compliance*, Cambridge: Cambridge University Press, 2013, ch 1-2, pp 3-42 (39 pp).

*Waldron, J., (ed.), *Nonsense upon Stilts. Bentham, Burke and Marx on the Rights of Man*, New York: Taylor and Francis, 1987, ch 3 (pp 22-76), ch 5 (pp 119-150) (78 pp).

Articles online (available in form of E-book or E-Journal):

Students gain access to the articles below by using their usual UiO password and username. Read more about how to connect to the UiO network from home or away:

<http://www.uio.no/english/services/it/network/>

Ekern, Stener. "Visions of the Right Order. Contrasts between Mayan Communitarian Law in Guatemala and International Human Rights Law". In: *Lone Lindholt and Sten Schaumberg-Müller (eds.), Human Rights in Development Yearbook 2003*. Human Rights and Local/living Law. Leiden/Boston: Martinus Nijhoff Publishers, 2004, pp 267-291 (24 pp). <http://www.heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.intyb/ybhumri2003&id=275&collection=intyb&index=intyb/ybhumri> (E-book).

Griffin, James, *On Human Rights*, Oxford: Oxford University Press, 2008, ch 1 (1.2-1.6), 2, 3 (3.1-3.5), 4, 6, 7, 8 (110 pp). <http://ask.bibsys.no/ask/action/show?pid=101683952&kid=biblio> (E-book, 2010).

Simmons, Beth, *Mobilizing for Human Rights. International Law in Domestic Politics*, Cambridge University Press, 2009, ch 4, pp 112-155 (43 pp). <http://ebooks.cambridge.org/ebook.jsf?bid=CB09780511811340> (E-book).

Teruhisa Se and Rie Karatsu. "A conception of human rights based on Japanese culture: promoting cross-cultural debates", *Journal of Human Rights*, vol. 3, no. 3 (2004): 269-289 (20 pp). <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1475483042000224842> (E-book).

Totalt antall sider hovedlitteratur: 814 sider

Recommended:

Benhabib, Seyla, Claiming Rights across Borders: International Human Rights and Democratic Sovereignty, *American Political Science Review*, vol. 103, no.04 (2009): 691-704. http://journals.cambridge.org/download.php?file=%2FPSR%2FPSR103_04%2FS0003055409990244a.pdf&code=574f347a984aac55892e95a86818a91c

Corradetti, Claudio, Philosophical Issues in Transitional Justice Theory: A (provisional) Balance, in *Política & Societá*, 2/2013, pp 185-220, 36 pp.

Corradetti, Claudio, What does cultural difference require of human rights, in C. Holder and D. Reidy (eds.), *Human Rights. The Hard Questions*, Cambridge: Cambridge University Press, 2013, pp 136-149 (13 pp).

Kennedy, David, The International Human Rights Movement: Part of the Problem?, *Harvard Human Rights Journal*, 15, 2002, pp 101-126 (22 pp).

<http://www.heinonline.org/HOL/Index?index=journals%2Fhhj&collection=journals>

Leebaw, Anne Bronwyn, 'The Irreconcilable Goals of Transitional Justice' i *Human Rights Quarterly*, Vol 30, no 1, February 2008, pp 95-118, 23 pp.

<http://www.heinonline.org/HOL/Index?index=journals%2Fhurg&collection=journals>

Montgomery, Heather, Imposing Rights? A case study of child prostitution in Thailand, in: Jane C. Cowan, Marie Bénédicte Dembour and Richard A. Wilson (eds.), *Culture and Rights. Anthropological Perspectives*, Cambridge University Press, 2001.

Nussbaum, Martha C, Capabilities and Human Rights, *Fordham Law Review*, vol. 66, 1997-1998: 273-300 (28 pp).

<http://www.heinonline.org/HOL/Index?index=journals%2Fflr&collection=journals>

Pitarch, Pedro, The Labyrinth of Translation: A Tzeltal Version of the Universal Declaration of Human Rights, in: Pedro Pitarch, Shannon Speed and Xochitl Leyva Solano (eds), *Human Rights in the Maya Region*. Durham NC: Duke University Press, 2008, ch. 4, pp. 91-122 (31 pp).

Sen, Amartya, Elements of a Theory of Human Rights, *Philosophy and Public Affairs*, vol 32, no 4, autumn 2004, pp 315-256 (41 pp).

<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1088-4963.2004.00017.x/pdf>

2. HUMR5132 - Human Rights Law in Context

Ansvarlig faglærer: Vibeke Blaker Strand

Forslag fremmet av: Vibeke Blaker Strand

Forslag til endringer:

Følgende tekster foreslås tatt inn i hovedlitteraturen:

Celestine Nyamu Musebi "Pulling apart? Treatment of pluralism in the CEDAW and the Maputo Protocol" In A. Hellum and H. Sinding Aasen. *Women's Human Rights*. Cambridge University Press 2013, 183-213 (31 s.)

Malcolm Langford "Housing Rights Litigation: Grootboom and Beyond" In M. Langford, B. Cousins, J. Dugard and T. Madlingozi (eds.), *Socio-Economic Rights in South Africa: Symbols or Substance?* Cambridge University Press 2014, 187-225 (37 s.)

Følgende tekster forslås tatt ut av hovedlitteraturen:

Theo Van Banning, *The Human Right to Property* (Antwerpen: Intersentia, 2002), pp. 33-79 (46 s.)

Don Fleming, 'Legal aid and human rights', Paper presented to the International Legal Aid Group Conference, Antwerp, 6-8 June 2007, pp. 1-35 (35 s.)

Totalt antall sider hovedlitteratur: 776 sider.

3. HUMR5502 - Ethnic Challenges to the Nation State: Studying State Responses from a Human Rights Perspective

Ansvarlig faglærer: Stener Ekern

Forslag fremmet av: Stener Ekern

Forslag til endringer:

Required reading:

Amit, Vered, "Reconceptualising Community" in Vered Amit (ed.) *Realizing Community. Concepts, social relationships and sentiments*. London: Routledge 2002, pp 1-19. (19 pp.).
<http://ask.bibsys.no/ask/action/show?pid=040469603&kid=biblio>

Binningsbø, Helga Malmin, 'Power sharing, peace and democracy: Any obvious relationships?', *International Area Studies review*, 2013, 16 (1) pp. 89-112 (23 pp.).

<http://ias.sagepub.com/content/16/1/89.full.pdf+html>

Butenschøn, Nils, "State, Power and Citizenship in the Middle East. A Theoretical Introduction" in Nils A. Butenschøn, Uri Davis, Manuel Hassassian (eds.), *Citizenship and the State in the Middle East*, New York: Syracuse University Press, 2000, pp. 3-27. (25 pp.)

http://www.google.com/books?hl=en&lr=&id=C9TkD3ugwEUC&oi=fnd&pg=PR9&dq=nils+butensch%C3%B6n&ots=5HAUerJ4td&sig=pZFHo7QAapQYRMd2QJ9JHitD8_s#v=onepage&q&f=false

Butenschøn, Nils, Øyvind Stiansen and Kåre Vollan, *Power-Sharing in Conflict-Ridden Societies. Challenges for Building Peace and Democratic Society*, London: Ashgate, 2015, ch 2, 8 (59 pp).

Chanock, Martin, "Culture and human rights: orientalising, occidentalising and authenticity", in Mahmood Mamdani (ed.), *Beyond Rights Talk and Cultural Talks. Comparative Essays on the Politics of Rights and Culture*, Cape Town: David Phillips Publishers, 2000, ch 1. (22 pp.)

Clark, Janine Natalya, Peace, Justice and the International Criminal Court: Limitations and Possibilities, *Journal of International Criminal Justice*, Vol. 9, 3 (2011), pp. 521-545 (24 pp.).

<http://jicj.oxfordjournals.org/content/9/3/521.full.pdf+html>

Derman, Bill and Anne Hellum. "Land, Identity and Violence in Zimbabwe", in Bill Derman, Rie Odgaard and Espen Sjaastad(eds.), *Conflicts over Land and Water in Africa*, James Curry 2007, pp 161-186. (25 pp.)

Eide, Asbjørn, "Citizenship and International Human Rights Law" in Nils A. Butenschøn, Uri Davis, Manuel Hassassian (eds.), *Citizenship and the State in the Middle East*, New York: Syracuse University Press, 2000, pp. 88-122. (35 pp.)

http://www.google.com/books?hl=en&lr=&id=C9TkD3ugwEUC&oi=fnd&pg=PR9&dq=nils+butensch%C3%B6n&ots=5HAUerJ4td&sig=pZFHo7QAapQYRMd2QJ9JHitD8_s#v=onepage&q&f=false

Ekern, Stener, "Visions of the Right Order: Contrasts between Mayan Communitarian Law in Guatemala and International Human Rights Law" in Lone Lindholt and Sten Schaumberg-Müller (eds.), *Human Rights in development Yearbook 2003. Human Rights and Local/Living Law*, Leiden: Martinus Nijhoff Publishers, 2005, pp 265-290. (25 pp.)

<http://www.heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.intyb/ybhumri2003&id=275&collection=intyb&index=intyb/ybhumri>

Eriksen, Thomas Hylland, *Ethnicity & Nationalism: Anthropological Perspectives*, 3rd edition, London: Pluto Press 2010, ch 1-6. (146 pp.)

Gellner, David, "From group rights to individual rights and back: Nepalese struggles over culture and identity" in Cowan, Jane K, Marie Bénédicte Dembour and Richard A. Wilson: *Culture and Rights. Anthropological Perspectives*, Cambridge University Press, 2001, pp 177-200. (23 pp).

Ghai, Yash, Constitutionalism and the Challenge of Ethnic Diversity, Prepared for World Justice Forum, Vienna, July 2-5, 2008, (32 pp.)

http://www.lexisnexis.com/documents/pdf/20080924033607_large.pdf

International Crisis Group, The North Caucasus: The Challenge of Integration (I), Ethnicity and Conflict, Europe Report No. 220, 19 October, 2012, 41 pp.

Lijphart, A, "Majority rule versus democracy in deeply divided societies", *Politikon*, vol. 4, 1977, no. 2, pp. 113-126. (14 pp.)

<http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/02589347708704717>

Mancini, Susana, "Rethinking the boundaries of democratic secession: Liberalism, nationalism, and the right of minorities to self-determination, *International Journal of Constitutional Law*, July-October 2008, (26 pp.) <http://icon.oxfordjournals.org/content/6/3-4/553.full.pdf+html>

Scheinin, Martin, "How to Resolve Conflicts between Individual and Collective Rights?", in Martin Scheinin and Reetta Toivanen (eds.), *Rethinking Non-Discrimination and Minority Rights*, Åbo/Turku: Institute for Human Rights, Åbo Akademi, 2004, pp 2189-38. (20 pp).

Tamale, Sylvia, "Confronting the Politics of Non-Conforming Sexualities in Africa", *African Studies Review*, Vol 56 (2): 31-45, 2013, 12 pp.

van Zyl, Paul, "Promoting Transitional Justice in Post-Conflict Societies", in Alan Bryden and Heiner Hänggi (eds.), *Security Governance in Post-Conflict Peacebuilding*, Geneva 2005, pp 209-222 (13 pp). <http://www.isn.ethz.ch/Digital-Library/Publications/Detail/?ots591=0c54e3b3-1e9c-be1e-2c24-a6a8c7060233&lng=en&id=96924>

Weller, Marc, "Settling self-determination conflicts: Recent developments" *European Journal of International Law*, February 2009, Vol. 20, 1 (49 pp.)

<http://ejil.oxfordjournals.org/content/20/1/111.full.pdf+html?sid=33fd6249-f5f4-4e4e-aeba-cc5df9d08c63>

Zyberi, Gentian, 'The International Court of Justice and the Rights of Peoples and Minorities', in Christian Tams and James Sloan: *The Development of International Law by the International Court of Justice*, Oxford University Press, 2013, pp 327 – 352 (25 pp.).
<http://ask.bibsys.no/ask/action/show?pid=141852925&kid=biblio>

Zyberi, Gentian, "Self-determination through the lens of the International Court of Justice", *Netherlands International Law Review*, vol. LVI (2009) pp 429-453. (24 pp.).
<http://journals.cambridge.org/action/displayAbstract?fromPage=online&aid=6864144&fulltextType=RA&fileId=S0165070X0900429X>

Totalt antall sider hovedlitteratur: 633 sider.

Recommended reading:

Roger Cotterrell, *Law, Culture and Society*, Ch 1 (Law and Social Theory), pp15-28, Ch 4 (A Legal Concept of Community), pp 65-78, London: Ashgate, 2006, 28 pp.

Chatham House, The Role of the Nation-State in Addressing Global Challenges. Japan-UK Perspectives, Conference report, March 2015, 39 pp.

Vedlegg 1: Utregning av totalt antall sider hovedlitteratur til JUS4211 (Strafferett) fra Ulf Stridbeck.

Vedlegg 2: Opplegg til ny bok om sentrale helseerettslige temaer i JUR1550/JUS5550 (Helserett) fra Aslak Syse.

VEDLEGG 1.

Andenæs	Eskeland	Matningsdal
Alminnelig strafferett- 304	Alminnelig strafferett- - 323	Alminnelig strafferett
Jur.metode: 24	Jur.metode: 6+15+64+20=105	Kapittel 1. Innledning: 18
Ansvarslæren: 10+7+15+24+67+7+ 2+21+12+27= 192	Ansvarslæren: 157+2+19=178	Kapittel 2. Straffelovgivningens virkeområde: 8
Reaksjonssystemet:4+6+6+3+11=30	Reaksjonssystemet: 22+7=29	Kapittel 3. Legaldefinisjonene: 2
Formål+fullbyrdelse:33	Formål+fullbyrdelse: 6+5=11	Kapittel 4. Generelle vilkår for straff mv. : 10
Tid o rom: 25		Kapittel 5. Straffene: 10
		Kapittel 6. Straffutmålingen: 9
		Kapittel 7. Andre strafferettslige reaksjoner: 3
		Kapittel 8. Foreldelse: 3
		Kapittel 9. Påtalen: 1
Spesiell strafferett: - 189	Spesiell strafferett: - 189	Spesiell strafferett
§ 162: 19	§ 162: 19	Kapittel 15.13 Narkotika: 1
§§ 228, 229: 31	§§ 228, 229: 31	Kapittel 21. Legemskrenkelser m.v: 3
§§ 233, 239: 42	§§ 233, 239: 42	Kapittel 21.5. Drap: 3
§§ 255, 257, 267, 276a-c: 26+15+6+10=57	§§ 255, 257, 267, 276a-c: 26+15+6+10=57	Kapittel 22. Underslag, tyveri og ulovlig bruk: 3
§ 317: 15	§ 317: 15	Kapittel 27. Heleri og hvitvasking: 2
§§ 192, 195, 196: 25	§§ 192, 195, 196: 25	Kapittel 18. Seksuallovbrudd: 10
Tot. 493 sider	Tot.: 512 sider	Tot.: 86

Sentrale helserettslige emner (eller noe liknende)

(innhold og forslag til forfattere per 5. mars 2015)

Redaktører: Anne Kjersti Befring, Morten Kjelland og Aslak Syse

Planlagt som kompendium til utdeling september 2015, og ferdig bok før medio mars 2016

1. Oversikt over helseretten (30 sider) Av Anne Kjersti Befring
 - Om kompendiet
 - Utvikling
 - Prinsipper og begreper
 - Rettskilder, oversikt og særskilte metodespørsmål
 - Om helsereformer og helselovgivningsspørsmål

2. Menneskerettigheter, Grunnloven og helsetjenester (20 sider) Av Henriette Sinding-Aasen
 - MR og Grl. betydning for helserettslig lovgivning og forståelse
 - Om Grunnloven
 - Om EMK og praksis fra EMD
 - Andre internasjonale reguleringer
 - ØSK
 - Om SP, CRPD, BK og KDK
 - Om EU direktiver og forordninger
 - Noen aktuelle temaer
 - Frivillighet og tvang (se også kapittel seinere)
 - Rett til helsetjenester
 - Behandling av personopplysninger

3. Forsvarlighetsstandarden (20 sider) Av Morten Kielland
 - Mangfoldet av forsvarlighetsstandarder; rettskildebildet
 - Grunnleggende hensyn; forsvarlighetsstandardens formål og funksjon
 - Sentrale utviklingslinjer
 - Generelle trekk ved den rettslige forsvarlighetsstandarden
 - Konkretiseringer for utvalgte typetilfeller. Kasuistikk
 - Kort om forsvarlig organisering og tilrettelegging

4. Tilsyn og ansvarssystemer (20 sider) Av Morten Kielland
 - Begrepsbruk, rettskildebilde mv.
 - Relasjonen mellom forsvarlighet og ansvar (koblingen mot kap. 3)
 - Relasjonen de ulike mellom ansvarsregelverkene
 - Meldeplikter*
 - Tilsynssystemet*

Disiplinærreaksjoner*
 Systemreaksjoner*
 Erstatning*
 Straff*

5. Taushetsplikt, taushetsrett/opplysningsrett og opplysningsplikt (20 sider)

Av Lars Duvaland
 Ulike taushetspliktsregler
 Formålet med helsepersonells taushetsplikt
 Innholdet i plikten
 Unntak fra plikten
 Særskilt om samtykke og interesseavveiningen
 Opplysningsplikter
 Taushetsplikt i sivile- og straffeprosesser

6. Dokumentasjonsplikt og behandling av journal (20 sider) Av Bente Ohnstad

Formålet med dokumentasjonsplikten
 Utvikling av «pasientjournalen» og rettsregler
 Rettskilder og lovgivning (hpl, personoppl., pasientjournallov, helseregisterlov)
 Taushetsplikt og dokumentasjonsplikt
 Innsynsrett i egen journal (kan tas lett på, dekket i pasient- og brukerrettighetsloven)
 Retting- og sletting
 Organisering av journalen, skjermingsadgang mv
 Kjernejournal, én journal og sammenkobling av journaler
 Helsepersonells innsynsrett, med og uten pasientsamtykke
 Reservasjonsrett mot oppretting av kjernejournal

7. Frivillighet og tvang, utenom psykisk helsevern (20 sider) Av Aslak Syse

Legalitetsprinsippet, Grunnloven og menneskerettigheter
 Viktige hensyn
 Om paternalisme og autonomi
 Andre sentrale verdier for mulighet for anvendelse av tvang
 Oversikt over tvangslovgivningen på helse- og sosialområdet
 Kort om psykisk helsevern
 Smittevern
 Rusmiddelavhengige
 Utviklingshemmede
 Pbr. Kap. 4
 Barnevernloven
 Nøddrett, nødverge
 Ulovfestet (sårstell-dommen mv.)

8. Abort, sterilisering, transplantasjoner og organdon. (20 sider) Av Marit Halvorsen

Kort om særlovgivningen på helserettens område, hvilke verdier ivaretas, hvorfor særlovgivning. Samtykke, informasjon, prosessuelle regler mv.

Abortloven

Steriliseringsloven

Transplantasjonsloven

Obduksjonsloven

Biobankloven

Helseforskningsloven

Lov om rituell omskjæring av gutter

9. Helsehjelp ved livets slutt (20 sider)

Av Aslak Syse

Begrepsavklaringer, presiseringer og avgrensninger

Historisk tilbakeblikk

Selvbestemmelse og respekt for egne valg

Plikten til tjenester og retten til tjenester

Øyeblikkelig hjelp-plikter og pasienters rett til å nekte

Informasjon og medvirkning

Strafferettslige aspekter på livsavslutning. Medlidenhetsdrap mv.

Ulike land velger forskjellig tilnærming

Situasjonen nå- og i framtiden. Rettspolitiske vurderinger

10. Gen- og bioteknologiske utfordringer (20 sider)

Av Anne Kjersti Befring

Samfunnsnytte av genetisk kunnskap

Utviklingen av medisinsk kunnskap og teknologi

Grunnleggende hensyn og interesser

Rettskildesituasjonen, med vekt på lovgivningen

Genetiske tester og anvendelse av genetisk informasjon

Rettslig regulering av endring av genetisk materiale

Assistert befruktning og surrogati

Til PMR

Dato: 14.04.2015

Deres ref.:

Vår ref.:

Fremleggsnotat: Masteroppgaver. Læringsmål, veiledning, sensur og karakterbeskrivelser

Bakgrunn

På bakgrunn av at en rekke trekk ved masteroppgaver er felles for de tre juridiske fakultetene, bestemte nasjonalt fakultetsmøte i 2012 at en arbeidsgruppe skulle utarbeide en felles plattform for rammene rundt oppgaveskrivingen. Se punkt 3.1 i vedlagte notat for nærmere begrunnelse for tiltaket.

Prosesen ble revitalisert i fakultetsmøtet i 2013, og forslaget forelå i begynnelsen av januar 2014. Det vises til vedlagte notat.

Notatet ble behandlet av dekanmøtet i april 2014, og det ble besluttet at hvert fakultet legger fram for sitt respektive vedtaksorgan de forslagene til læringsmål, instruks for veileder, instruks for sensorer og karakterbeskrivelse som inngår i notatet.

Utredningen ble fremlagt for PMR den 2. september. PMR vedtok da å utsette saken. Grunnene til dette var flere, blant annet at saken ikke var kommet like langt ved universitetene i Bergen og Tromsø. Begge disse har nå vedtatt forslagene til endring, med virkning fra høsten 2015. Tromsø vedtok forslaget med noen mindre endringer uten betydning for helheten, og Bergen har vedtatt forslaget i sin helhet. Bergen har også vedtatt at saken skal til styret igjen i juni med en tilføyelse om hva resultatet blir ved UiO. Vedlagt følger også en oversikt over de vedtatte endringene ved UiT som ble utarbeidet ved UiB før de fattet sitt vedtak.

I møtet 2. september ble det også tatt til orde for at fakultetet burde avvente behandlingen av forslaget for å se utviklingen i karakterstatistikken etter vedtaket om at veileder ikke lenger er sensor på masteroppgaven. Siden innføringen av ordningen har en sett en nedgang i den gjennomsnittlige karakteren. Dette har gitt seg utslag i at det er færre studenter som får karakteren A, mens prosentandelen som får C er nær fordoblet.

Eksamensseksjonen

Postadr.: Postboks 6706 St. Olavs plass,
0130 Oslo
Kontoradr.: Urbygningen, Karl Johans gate
47, 0162 Oslo

Telefon: 22 85 95 00
Telefaks: 22 85 96 58
postmottak@jus.uio.no
www.jus.uio.no
Org.nr.: 971 035 854

Det er en forutsetning for endringen at alle tre fakulteter vedtar arbeidsgruppens forslag uten vesentlige endringer. En overgang til endret bruk av karakterskalaen kan ikke gjøres av ett eller to fakulteter alene. Videre er målet en harmonisering mellom de tre fakultetene.

Forutsatt at de vedtakene vi ender med er innbyrdes forenlige, vil de tre fakultetene sende likelydende brev til sensorene for masteroppgaver, der vi redegjør for endringene – herunder også for en ny forståelse av karakterskalaen.

Under er vedtaksforslag utformet av arbeidsgruppen. Ved UiO har vi innhentet kommentar fra Ulf Stridbeck som vikarierte som ansvarlig for masteroppgaver våren 2014, og Benedikte Høgberg som er ansvarlig for masteroppgaver. Høgberg og Stridbeck har foreslått noen endringer, disse fremkommer i vedtaksforslaget under som kommentarer. Administrasjonen foreslår en endret formulering til punkt 5, og vedlegger en kommentar om hvordan vi praktisk skal løse overgangen til ny karakterbeskrivelse og bruk av hele skalaen. Det presiseres også at ved UiO ønsker vi de nye læringskravene, instruks for sensorene og veilederne og karakterbeskrivelse skal være gjeldende for både JUR5030 og JUR5060.

Det er ønskelig at endringene implementeres ved alle tre fakulteter så snart som mulig. Vi foreslår høsten 2015 forutsatt at forslaget er klart til implementering ved alle tre fakulteter da.

På denne bakgrunnen inviteres *PMR* til å fatte følgende vedtak:

1. Læringsmål for masteroppgaver.

Følgende punkter skal inngå i læringsmålene for masteroppgaven.

Kunnskaper

Studenten skal tilegne seg

- avansert materiell kunnskap innenfor det fagfeltet masteroppgaven omhandler
- inngående kunnskap om de særskilte metodiske utfordringene på fagområdet
- kunnskap om de etiske spørsmålene som reises innen fagfeltet
- inngående kunnskap om grunnleggende vitenskapsidealer, herunder krav til referanser og respekt for andres arbeider

Ferdigheter

Studenten skal være i stand til å

- utforme og analysere en rettslig problemstilling i samsvar med faglige idealer
- bruke juridisk metode på en selvstendig måte
- identifisere, formulere og drøfte rettslige problemstillinger, herunder å disponere stoffet i hovedproblemstillinger, argumentasjon og konklusjoner
- skrive en selvstendig framstilling
- orientere seg i tilfanget av kilder: finne relevante kilder og selvstendig og kritisk skille kilder med akademisk tyngde fra andre
- skille mellom rettsdogmatiske og rettspolitiske analyser i juridisk arbeid, herunder kritisk å vurdere gjeldende rett og drøfte behovet for endringer

Generell kompetanse

Studenten skal etter gjennomført masteroppgave

- kunne anvende sine kunnskaper og ferdigheter på nye områder innenfor jussen
- kunne formidle omfattende selvstendige arbeider og beherske jussens uttrykksformer
- kunne bidra til nytenkning og løsning på nye problemer.

Comment [KSS1]: Stridbeck og Høgberg foreslår ordet «Avansert» erstattet med «inngående»

Comment [KSS2]: I Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (KVR) er det definert at en masterkandidat skal ha «avansert» kunnskap om fagområdet og «inngående» kunnskap om teori og metode. «Avansert» foreslås erstattet med «inngående» for to av læringskravene, markert i kursiv. Denne endringen er også støttet ved UiB.

Comment [KSS3]: Høgberg foreslår dette erstattet med «de krav som stilles til god juridisk metode». Slik dette står nå er det uklart om det vises til god etikk eller god metode.

Comment [KSS4]: Høgberg foreslår følgende innskutt her: »der dette faller seg naturlig i forhold til problemstillingen».

Comment [KSS5]: Kommentert av Stridbeck, Høgberg foreslår ordet «formidle» erstattet med «presentere»

Comment [KSS6]: Kommentert av Stridbeck, Høgberg foreslår denne erstattet med «beherske de sentrale juridiske uttrykk»

Comment [KSS7]: Kommentert av Stridbeck, Høgberg foreslår denne setningen fjernet i sin helhet.

2. Instruks for veiledere.

Veiledningen skal følge studenten gjennom alle momentene i læringsmålene.

Veileder må være forberedt på å introdusere studenten for elementære krav til skriftlige arbeider, som krav til kildehenvisninger. Også etiske betraktninger kan være ukjent for studenten, men forutsettes å være innarbeidet i løpet av skriveprosessen.

Veileder skal i innledningsfasen være behjelpelig med å formulere og avgrense problemstillingen som behandles i oppgaven, herunder også å veilede om hva som realistisk kan omhandles innenfor ordgrensen.

Veileder har ikke ansvar for det endelige resultatet; studentenes faglige rekkevidde vil variere, og det er ingen grunn til at ikke dette skal gjenspeiles også i masteroppgaven. Veilederens rolle er å hjelpe studenten til å kunne yte sitt beste.

Veileder kan bistå i utformingen av tema for oppgaven dersom studenten ber om det. Det gjelder både med hensyn til omfang og med hensyn til faglig relevans - er det noe interessant å skrive om her innenfor de rammer som gjelder for en masteroppgave? Likevel bør veilederen mest mulig inspirere studenten til å finne temaer og problemstillinger som studenten selv kan se er viktige og faglig interessante.

3. Instruks for sensorer

Masteroppgave sensureres av to sensorer.

Veileder deltar som hovedregel ikke i sensur av masteroppgaver på 30 studiepoeng, og aldri i sensur av masteroppgaver på 60 studiepoeng.

Vurderingen av masteroppgaven skal knyttes nært til læringsmålene.

Momenter knyttet til metode og kildebruk skal tillegges større vekt – i begge retninger – enn de materielle momentene. For bestått karakter er det likevel et krav at masteroppgaven avdekker avansert kunnskap innen temaet, eller innen deler av det.

Evne til å finne frem til og formulere rettslige problemstillinger, herunder skille mellom ulike problemer, prinsipale og subsidiære spørsmål, samt evne til å sette spørsmålene inn i sin rette sammenheng vektlegges i begge retninger.

Momenter som avdekker selvstendighet skal belønnes. Det gjelder for eksempel der studenten behandler et tema som ikke har god dekning i litteraturen, forutsatt at det gjøres på en faglig forsvarlig måte, eller der studenten reiser eller belyser problemstillinger på interessante måter, forutsatt at det gjøres på en faglig forsvarlig måte.

Comment [KSS8]: Høgberg og Stridbeck foreslår denne erstattet med «inngående».

Momenter som viser at studenten har vært i stand til selv å se faglige eller metodiske sammenhenger som ikke leses direkte ut av litteratur eller andre kilder, belønnes. Herunder også blikk for rettspolitiske dimensjoner innenfor oppgavens tema, dog uten å tape av syne grensen mellom vurderingers betydning de lege lata og de lege ferenda.

Evne til å drøfte spørsmål på en faglig forsvarlig og skjønnssom måte, og utnytte det foreliggende rettsstoff og faktum i samsvar med fagets metodiske prinsipper, har også betydning for bedømmelsen. Til dette hører også blikk for hva som er vesentlig i forhold til det som er uvesentlig eller irrelevant, å skille mellom det sikre og det tvilsomme, samt å dimensjonere stoffvalg og proporsjoner i besvarelsen fornuftig.

Der avgrensning er gjort eksplisitt og godt begrunnet, skal det ikke trekkes for manglende behandling av temaer det er avgrenset mot. Dette henger sammen med de begrensninger som ligger i rammen for masteroppgaven.

Evne til framstilling og formidling er et selvstendig mål med oppgaven: Språkbeherskelse, fremstillingsevne, klarhet, oversiktighet, presisjon og systematisk ryddighet, herunder ryddige kildehenvisninger vektlegges i begge retninger.

4. Karakterbeskrivelser for sensur av masteroppgaver

Alle læringsmålenes momenter skal vurderes, med mindre enkelte unntaksvis er mindre relevante i enkelte typer oppgaver.

A. En fremragende prestasjon. Alle aktuelle momenter i læringsmålene er dokumentert nådd, oppgaven representerer overbevisende argumentasjon og meget god forståelse av fagfeltets tradisjoner. Oppgaven preges av konsistens, god oversikt og språklig klarhet.

B. En meget god prestasjon. Alle aktuelle momenter i læringsmålene er dokumentert nådd. Oppgaven representerer god argumentasjon, og innsikt i fagfeltets forskningstradisjoner. Oppgaven er oversiktlig og preget av språklig klarhet.

C. En god prestasjon. De fleste momentene i læringsmålene er dokumentert nådd, og det er ingen alvorlige mangler i forhold til de øvrige.

D. En prestasjon som preges av mangler med hensyn til selvstendighet og evne til å se sammenhenger. Det kan være mangler ved alle momentene i læringsmålene, men ingen av dem må være alvorlige.

E. En prestasjon preget av alvorlige mangler, men der det likevel er dokumentert kunnskaper, forståelse og ferdigheter over et visst minimum i alle læringsmålene.

F. En prestasjon som ikke oppfyller minstekravene i ett eller flere av læringsmålene.

5. Innsyn i karakter

Comment [KSS9]: Høgberg og Stridbeck foreslår denne erstattet med «svært god prestasjon»

Veileder gis rutinemessig innsyn i karakteren for kandidater han/hun har veiledet, forutsatt at veilederforholdet ikke formelt er avsluttet før levering.

6. Ikrafttredelse

Ikrafttredelse avtales mellom de tre juridiske fakultetene.

7. Ny versjon av masteroppgaveemnene

De første semestrene denne instruksen om karaktersetning er virksom, bør studentene forsynes med en orientering om at karakterene ikke er helt sammenlignbare med karakterer som har vært gitt før.

Masteroppgaveemnene må få ny versjon i FS, sånn at karaktergrafen som kommer på karakterutskrift og vitnemål, bare nytter den nye versjonen som referansegrunnlag.

Comment [KSS10]: Foreslått erstattet med: «Veileder kan gis innsyn i karakteren for kandidaten han/hun har veiledet, forutsatt at veilederforholdet ikke formelt er avsluttet før levering. Administrasjonen utformer rutiner for hvordan slikt innsyn gis»

Comment [KSS11]: Foreslått følgende merknadstekst påføres vitnemålene: «De tre norske juridiske fakultetene vedtok å gå over til nye felles karakterbeskrivelser for masteroppgaver fra og med våren/høsten 2015. Sensorene fikk samtidig instruks om å bruke hele karakterskalaen i større grad enn tidligere. Karakterer på masteroppgaver fra før denne endringen er ikke sammenlignbare.»

Kommentarer punkt 1.-4. vedr. læringsmål, veiledning, sensur og karakterbeskrivelser fra Ulf Stridbeck

Læringsmål

For Oslo-fakultetet synes jeg ikke ordvalget «avansert kunnskap» er heldig. Særlig når vi i vårt reglement § 2 skriver ast «det er ikke nødvendig at masteroppgaven tilfører fagområdet ny faglig kunnskap». Det er ikke noen vitenskapelige krav som stilles til masteroppgavene. Bortsett fra at de skal være redelige, etiske og metodemessig godkjente. Slik jeg har tenkt så er det et håndverk som skal læres – å skrive en lengere utredning/tekst om et selvvalgt juridisk emne ved å dokumentere godt bruk av juridisk (eller annen relevant) metode.

På side 15 i utredningen står det at «For bestått karakter er det likevel krav at masteroppgaven avdekker avansert kunnskap innen emnet, eller innen deler av det.» Enten har man her fått inflasjon i forståelsen av ordet «avansert» eller så er dette et kvantesprang sammenlignet med kravene i dag. Det henger ikke på greip å kreve «avansert kunnskap» for bestått, dvs for en E når det i beskrivelsen for E angis at det skal gjelde «En prestasjon preget av alvorlige mangler ...

På emnesiden for JUR5030 skriver vi: «Det legges vekt på evne til å formulere klare problemstillinger og å gjennomføre relevante drøftinger og resonnementer.» - Her er det ikke krav om «avansert kunnskap».

Generell kompetanse

Kravet om at studentene skal «kunne formidle omfattende selvstendige arbeider» er uklart. Hva siktes det til med begrepet «formidle»?

Studenten skal også «beherske jussens uttrykksformer». Det er uklart hva det siktes til med «jussens uttrykksformer». Det er vel bare den skriftlige «uttrykksformen» som testes med en masteroppgave?

Studenten skal bidra til «nytenking». Det stemmer ikke med Oslo-formuleringen: «Det er ikke nødvendig at masteroppgaven tilfører fagområdet ny faglig kunnskap.»

Karakterbeskrivelsene

A- beskrivelsen «fremragende prestasjon» er villende. Det er meget få avhandlinger som jeg har gitt A som har vært fremragende.

Et mer dekkende uttrykk enn «framragende» er «svært god prestasjon». I den kvalitative beskrivelsen for kriminologi og retts sosiologi anvender man følgende beskrivelser:

A – Svært god prestasjon

B – Meget god prestasjon

C – God prestasjon

D – Nokså god prestasjon

E – Lite god prestasjon

Jeg er enig i at hele karakterskalaen skal anvendes. Men det betyr ikke at en gausing er riktig. Etter min mening er det logisk at mange studenter etter 4 år på jusstudiet er gode. Når de i tillegg skriver om et emne de er interessert i og får veiledning av en «spesialist» så er det snarere forbausende om veldig mange studenter presterer under gjennomsnittet. Vi skal huske på at det har skjedd en sortering under veis i studiet. Det er de beste som er igjen på 5. året. Og da skal ikke mange, muligens noe få, prestere under snitt eller på minimumskravene.

Det er interessant at statistikken fra Bergen, Oslo og Tromsø er nok så lik hva gjelder spredningen over hele skalaen, side 16 i utredningen. Det altså en dokumentert fellesforståelse av bruk av karakterskalaen. Det er en skjevfordeling opp mot A og B som alle tre fakulteter forstår likt.

For en samkjøring mellom fakultetene er det sentralt at masteroppgavene er sammenlignbare. Det fremgår at studentene skriver 30 eller 60 poengs-oppgaver på alle tre lærestedene. Det er like mange studiepoeng men jeg finner ikke noe om omfanget. Jeg kan ikke se noe om antall tegn alt. sidetall. Omfanget bør samkjøres.

Under forslag til instruks for sensur fremgår det ikke om det er muntlig sensur i tillegg til den skriftlige. Og i forlengelsen dette hvilken funksjon den muntlige sensuren skal ha. Det må samkjøres med de andre lærestedene.

Det foreslås at «ny standard» skal implementeres allerede fra høsten 2014. Det er ikke realistisk. De fleste sensorer i Oslo er eksterne (om det er en forskjell sammenlignet med Bergen og Tromsø vet jeg ikke). Sensorene må ikke bare «bli kjent» med ny skale. De må også kurses. Slik kursing må gjennomføres semesteret før implementeringen.

Mine enkle råd er:

- Fjern beskrivelsen «fremragende». Erstattes med «svært god prestasjon»
- Fjern kravet «avansert kunnskap». Kan ev erstattes med «inngående kunnskap»
- Godta den skjevfordeling som er. Samtidig som signaler om bruk av hele skalaen gis.

9. mai 2014

Ulf S

Kommentar til punkt 5. Innsyn i karakter

Arbeidsgruppen har problematisert om fakultetet kan gi innsyn i studentens karakter til veileder. De har landet på at fakultetene kan gi slikt innsyn og foreslår at innsynet bør gis rutinemessig av hensyn til veileder. Studieårsansvarlig for 5. studieår Benedikte M. Høgberg har argumentert for motsatte konklusjon.

Videre må de administrative konsekvensene utredes nærmere. Om det med rutinemessig innsyn betyr at alle veilederne automatisk skal få innsyn vil dette medføre vesentlig administrativt arbeid. Ved UiO er det ca. 300 masteroppgaver hvert semester, dersom alle disse veilederne skal få hver sin e-post eller hver sin telefon om karakteren til sin student vil dette bety at administrativt ansvarlig for masteroppgaver må bruke 2-3 dager hvert semester til denne oppgaven.

Det er ønskelig at PMR diskuterer om de er enige i arbeidsgruppens konklusjon om at veileder skal gis innsyn, og om veileders behov for å bedømme egeninnsats veier så tungt at de rettferdiggjør de administrative kostnadene.

Forutsatt at vi har lov til å gi ut karakteren, vil administrasjonen foreslå at den kan gis over telefon på henvendelse fra veileder.

Forslag til ny ordlyd er som følgende:

«Veileder kan gis innsyn i karakteren for kandidaten han/hun har veiledet, forutsatt at veilederforholdet ikke formelt er avsluttet før levering. Administrasjonen utformer rutiner for hvordan slikt innsyn gis.»

Det foreslås videre at ved UiO vil rutinene være at veileder kan få innsyn ved egen henvendelse per telefon til administrativt ansvarlig for masteroppgaver.

Kommentar til punkt 7. Ny versjon av masteroppgaveemnene

Arbeidsgruppen foreslår at studentene forsynes med en orientering om at karakterene ikke er helt sammenlignbare med karakterer gitt tidligere. Vi foreslår at slik orientering gis ved UiO, ved å legge inn en kort merknad på vitnemålet til de studenter som avlegger masteroppgaven etter endringen. Vi foreslår at slik merknad legges inn på vitnemål maksimalt tre år etter endringen.

Forslag til tekst er som følger:

«De tre norske juridiske fakultetene vedtok å gå over til nye felles karakterbeskrivelser for masteroppgaver, fra og med våren/høsten 2015. Sensorene fikk samtidig instruks om å bruke hele karakterskalaen i større grad enn tidligere. Karakterer på masteroppgaver fra før denne endringen er ikke sammenlignbare.»

Arbeidsgruppen foreslår at masteroppgaveemnene får ny versjon i FS. Dette støtter administrasjonen ved UiO, og foreslår at vi går over til emnekode JUS5030 og JUS5060 fra

semesteret endringen iverksettes. Med overgang til nye emnekoder vil ny karakterstatistikk som automatisk påføres karakterutskrift kun inkludere resultater fra etter endringen.

Administrasjonen ved UiO vil ikke anbefale at det skal lages noen ytterligere orientering som studenter forsynes med utover dette.

Saksbehandler:

Tine Svensen og Kristin Steen Slåttå

Masteroppgaver – fellesprosjektet; gjennomgang av Tromsøs sak til SU 11. februar 2015

Siste fra Tromsø: De fremmer saken for SU 11. februar. De har introdusert noen endringer i forhold til fellesprosjektet: Det gjelder læringsmål og karakterbeskrivelse. I saksframstillingen deres går det fram at de anser endringene for å ligge innenfor fellesprosjektets rammer, og ikke rokker ved at prosjektet fortsatt er *felles*.

Her er en sammenstilling som viser endringene Tromsø planlegger.

I tillegg gjør Tromsø dette gjeldende både for store og små masteroppgaver. Hos oss er det ikke diskutert om det også skal gjelde for store – forslaget til nå har vært at det *gjøres* gjeldende for små. Antakelig er rammebetingelsene for store masteroppgaver hos oss så forskjellig fra det som gjelder i Tromsø og Oslo, og fra det som gjelder fra små oppgaver hos oss, at det kanskje ikke er formålstjenlig å inkludere store oppgaver for Bergen?

For karakterbeskrivelser er endringen at «fagfeltets forskningstradisjoner» er endret til «fagfeltets tradisjoner», slik det er formulert for A. Begrunnelsen er at de ikke kan se noen grunn til denne forskjellen mellom A og B.

Merknad: «Fagfeltets tradisjoner» favner videre enn «fagfeltets forskningstradisjoner». Uten å kunne si det 100 % sikkert, er det sannsynlig at forskjellen var tilsiktet fra arbeidsgruppens side.

	Fellesprosjektet	Tromsø
Karakterbeskrivelsen	A: En fremragende prestasjon. Alle aktuelle momenter i læringsmålene er dokumentert nådd, oppgaven representerer overbevisende argumentasjon og meget god forståelse av fagfeltets tradisjoner. Oppgaven preges av konsistens, god oversikt og språklig klarhet.	Ingen endring
	B: En meget god prestasjon. Alle aktuelle momenter i læringsmålene er dokumentert nådd. Oppgaven representerer god argumentasjon, og innsikt i fagfeltets forskningstradisjoner. Oppgaven er oversiktlig og preget av språklig klarhet.	B: En meget god prestasjon. Alle aktuelle momenter i læringsmålene er dokumentert nådd. Oppgaven representerer god argumentasjon, og innsikt i fagfeltets forskningstradisjoner. Oppgaven er oversiktlig og preget av språklig klarhet.
	C: En god prestasjon. De fleste momentene i læringsmålene er dokumentert nådd, og det er ingen alvorlige mangler i forhold til de øvrige.	Ingen endring.
	D: En prestasjon som preges av mangler med hensyn til selvstendighet og	Ingen endring.

	evne til å se sammenhenger. Det kan være mangler ved alle momentene i læringsmålene, men ingen av dem må være alvorlige.	
	E: En prestasjon preget av alvorlige mangler, men der det likevel er dokumentert kunnskaper, forståelse og ferdigheter over et visst minimum i alle læringsmålene.	Ingen endring.
	F: En prestasjon som ikke oppfyller minstekravene i ett eller flere av læringsmålene.	Ingen endring

For læringsmål er det en del avvik¹. Forskjellene er framstilt under her – understreket, fet kursiv under «Tromsø» gjelder momenter som ikke fins (eksakt) i fellesprosjektet, gjennomstrekert tekst under «Fellesprosjektet» gjelder momenter som ikke fins (eksakt) i Tromsøs versjon. For å se hvor stor forskjellen egentlig er, holder det altså å sammenligne gjennomstrekert tekst med fet, understreket kursiv.

	Fellesprosjektet	Tromsø
Læringsmålene	Kunnskaper Studenten skal tilegne seg <ul style="list-style-type: none"> - avansert materiell kunnskap innenfor det fagfeltet masteroppgaven omhandler - avansert kunnskap om de særskilte metodiske utfordringene på fagområdet - kunnskap om de etiske spørsmålene som reises innen fagfeltet - avansert kunnskap om grunnleggende vitenskapsidealer, herunder krav til referanser og respekt for andres arbeider 	Kunnskap: Etter bestått masteroppgave skal studenten ha: <ul style="list-style-type: none"> - avansert materiell kunnskap innenfor det fagfeltet masteroppgaven omhandler - avansert kunnskap om de særskilte metodiske utfordringene på fagområdet, <u>med sikte på å kunne foreta selvstendig analyse av tema og kildemateriale</u> - avansert kunnskap om grunnleggende vitenskapsidealer, herunder krav til referanser og respekt for andres arbeider - <u>avansert kunnskap om bearbeidelse og fremstilling av større juridiske eller delvis juridiske problemstillinger</u> - kunnskap om de etiske spørsmålene som reises innen fagfeltet, <u>og om etiske dilemmaer i juridisk forskning</u>
	Ferdigheter	Ferdigheter:

¹ I sitt notat til SU bemerker Tromsø: «Etter en sammenligning mellom våre emnebeskrivelser og de foreslåtte kravene til læringsutbytte, ser vi at vi har de fleste punktene allerede, men de er formulert noe annerledes. Siden alle tre lærestedene i stor grad benytter de samme personene til veiledning og sensur er det et selvstendig poeng at kravene i stor grad er formulert likt. For ikkeåsamtidig miste kunnskaps-/ferdighetskrav som er sentrale for oss, foreslår vi derfor å ta utgangspunkt i de foreslåtte læringskrav, og utbrodere noe der det er behov»

<p>Studenten skal være i stand til å</p> <ul style="list-style-type: none"> — utforme og analysere en rettslig problemstilling i samsvar med faglige idealer² - bruke juridisk metode på en selvstendig måte - identifisere, formulere og drøfte rettslige problemstillinger, herunder å disponere stoffet i hovedproblemstillinger, argumentasjon og konklusjoner - skrive en selvstendig framstilling - orientere seg i tilfanget av kilder: finne relevante kilder og selvstendig og kritisk skille kilder med akademisk tyngde fra andre - skille mellom rettsdogmatiske og rettspolitiske analyser i juridisk arbeid, herunder kritisk å vurdere gjeldende rett og drøfte behovet for endringer 	<p>Etter bestått masteroppgave skal studenten kunne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - identifisere, formulere og drøfte rettslige problemstillinger i samsvar med faglige idealer, herunder å disponere stoffet i hovedproblemstillinger, argumentasjon og konklusjoner - bruke juridisk metode på en selvstendig måte, herunder argumentere åpent og mest mulig fullstendig med presise og etterprøvbare kildehenvisninger - skrive en selvstendig framstilling - orientere seg i tilfanget av kilder; finne relevante kilder og selvstendig og kritisk skille kilder med akademisk tyngde fra andre - fremstille og kommunisere rettslige resonnementer på en tydelig og presis måte, skriftlig til fagfellesskapet - skille mellom rettsdogmatiske og rettspolitiske analyser i juridisk arbeid, herunder kritisk å vurdere gjeldende rett og drøfte behovet for endringer - identifisere og forstå samfunnsmessig relevans av de(n) rettslige problemstillingen(e) som utredes - fremstille en større juridisk utredning på minimum 25 000 ord og maksimum 40 000 ord
<p>Generell kompetanse³</p> <p>Studenten skal etter gjennomført masteroppgave</p> <ul style="list-style-type: none"> — kunne anvende sine kunnskaper og ferdigheter på nye områder innenfor jussen — kunne formidle omfattende selvstendige arbeider og beherske jussens uttrykksformer - kunne bidra til nytenking og løsning på nye problemer 	

² Tromsø anser at denne er omfattet av strekpunkt 3 i fellesprosjektet – ref. deres strekpunkt to inkludert endring.

³ Tromsø nytter ikke kategorien «generell kompetanse» i sine læringsmål. Fra notatet til SU: «I arbeidet med kvalifikasjonsrammeverket ble det etter lengre diskusjon og vurdering besluttet å ikke benytte kategorien «generell kompetanse». Vi ønsker ikke å åpne denne diskusjonen på ny, da dette er helhetlig gjennomført gjennom hele studiet, og det foreligger gode grunner for å kun ha kategoriene «kunnskap» og «ferdigheter». Vi må derfor se på om disse punktene kan inntas på annet vis. Vi anser at punkt en og tre under generell kompetanse er dekket av studieplanens krav til ferdigheter. Punkt to, «kunne formidle omfattende selvstendige arbeider og beherske jussens uttrykksformer» vurderer vi som dekket av det femte strekpunktet under «ferdigheter» i emnebeskrivelsen.»

Til: PMR

Fra: Morten Slind Olsen

Dato:
30.3.2015

Evalueringresultater periodiske emneevalueringer høsten 2014

15 emner ble periodisk emneevaluert høsten 2014. Ansvarlig faglærer utarbeider rapporten som tar utgangspunkt i en spørreundersøkelse som er sendt til studentene via Questback i tillegg til gjennomføringsfakta for emnet (FS), tidligere emnerapporter, samt andre relevante tilbakemeldinger fra administrasjonen, underveisevaluering av undervisning og fra faglærergruppen.

Fakultetets rutiner for periodiske emneevalueringer er beskrevet i kvalitetssystemet: <http://www.jus.uio.no/for-ansatte/arbeidsstotte/kvalitetssystem/kvalitetssystem-studier/emner/rettsvitenskap.html#periodisk-emneeva-rettsvitenskap>

Tilpasset spørreskjema

De ansvarlige faglærerne til emnene som skal evalueres får i starten av semesteret tilsendt et generelt spørreskjema som utgangspunkt for studentundersøkelsen. Hvert semester oppfordres de ansvarlige faglærerne å tilpasse spørreskjemaet og komme med temaer som de ønsker å måle gjennom studenttilbakemeldinger. Vanligvis er det stort sett ingen eller kun mindre justeringer som gjøres i skjemaene.

Rapporter

I de vedlagte rapportene fra faglærerne har de beskrevet ulike mulige tiltak. De fleste tiltakene er av en slik art at ansvarlig faglærer selv allerede har gjort eller planlegger å gjennomføre konkrete forbedringer. Det er opprettet et eget vedlegg med der tiltakene i emnerapportene er samlet. Mindre tiltak er ikke omtalt i denne tiltaksoversikten.

Vi har fått inn **14** rapporter fra fagansvarlige. I henhold til nye rutiner i kvalitetssystemet fremlegges Questback-rapporten for emner der det ikke er skrevet rapport innen fristen.

Følgende rapporter er vedlagt:

Vedlegg:	Emne:	Fagansvarlig:	Merknader:	Svarprosent (stud.):
1	Samlet oversikt over tiltak			
2	JUS1111 – Privatrett	Endre Stavang	Rapport levert	35%
3	JUS4111 – Etikk	Marit Halvorsen	Rapport levert	28%
4	JUR1430/JUS5430 – Petroleumskontrakter	Knut Kaasen/Ivar Alvik	Rapport levert	41%
5	JUS5501 – Rettslig bevisteori	Alf Petter Høgberg	Rapport levert	52%
6	JUS5502 – Lovgivningslære	Inge Lorange Backer	Rapport levert	30%
7	HUMR5502 – Ethnic Challenges to the Nation State	Stener Ekern	Rapport levert	Hhv. 23% og 46% (eget skjema)
8	JUS5520 – International Environmental Law	Christina Voigt	Rapport levert	16%
9	JUS5540 – Public International Law	Cecilia M. Bailliet	Rapport levert	16%
10	JUR1550/JUS5550 – Helse rett	Aslak Syse	Rapport levert	36%
11	JUR1590/JUS5590 – Diskriminerings- og likestillingsrett	Anne Hellum	Rapport levert	44%
12	JUR1641/JUS5641 – Electronic Communications Law	Tobias Mahler	Rapport levert	26%
13	JUS5660 - Intellectual Property Law in the Information Society	Ole Andreas Rognstad/Lee Andrew Bygrave	Rapport levert	23%
14	JUS5680 – Internet Governance	Tobias Mahler	Rapport levert	28%
15	JUS5880 – Finansmarkedsrett	Mads Andenæs	Rapport levert	46%
16	JUR1511/JUS5511 – Arbeidsrett – den individuelle delen	Stein Evju	Rapport ikke mottatt per 30.3.2015	28%
17	JUS4111 – Metode	Jan Helgesen	Rapport ikke mottatt per 30.3.2015	28%

Videre oppfølging

De ansvarlige faglærere får en tilbakemelding på sin rapport i etterkant av PMR-møtet, slik at det videre arbeidet med tiltakene synliggjøres og ansvaret tydeliggjøres. Rapportene og tiltakene bør også gjøres kjent for øvrige faglærere som er tilknyttet emnet og andre studieprogram som hvor emnet inngår. Det er i følge rutinen studieårsansvarlig og ansvarlig faglærer som er ansvarlig for dette. Studentene vil få en kort oppsummering av evalueringen på nettsiden: <http://www.jus.uio.no/studier/om/studiekvalitet/evalueringer/index.html>

Vedlegg 1: Oversikt over foreslåtte tiltak - Periodisk emneevaluering høsten 2014

Emne:	Tiltak/beskrivelse fra faglærer:	Ansvarlig for gjennomføring
JUS1111 – Privatrett	Videreføring av prøveprosjekt som skal gi studentene mer skrivetrening og øving i oppgaveteknikk.	Ansvarlig faglærer
JUS4111 – Etikk	Den viktigste forbedring er foreslått for og vedtatt av PMR, nemlig kompetansekrav til sensorene. Fakultetet har invitert alle eksterne sensorer i etikk og metode til eget kurs om etikkfagets metode og innhold. Kurset holdes av professor Sverre Blandhol i april.	Ansvarlig faglærer
JUS5520 – International Environmental Law	Bruke flere artikler/samle dem opp i en liste over tilleggslitteratur (ikke pensum) Jobbe mer med gruppeoppgaver/gruppediskusjoner	Ansvarlig faglærer
JUS5540 – Public International Law	We can consider expanding the number of seminars, but this will depend on budget.	Ansvarlig faglærer, PIL-programleder, Studieseksjonen v/Bente L. Kraabøl
JUR1550/JUS5550 – Helserett	Revidering av læringsmål og emnebeskrivelse i løpet av våren med utgangspunkt i ny hovedlærebok og studentenes tilbakemeldinger ved denne emneevalueringen.	Ansvarlig faglærer
JUR1590/JUS5590 – Diskriminerings- og likestillingsrett	Pensum blir revidert i løpet av våren 2015 og det blir ny revisjon våren 2016 (må oppdateres av hensyn til nytt lovverk)	Ansvarlig faglærer
JUR1641/JUS5641 – Electronic Communications Law	Det har blitt gjennomført omfattende forbedringer de siste årene (nytt pensum, forbedringer av undervisningskvalitet, endret eksamensform) slik at det er ikke nødvendig med større endringer nå. I tillegg til vanlig journalføring er det behov for mindre oppdateringer av kunnskapskrav og emnebeskrivelse, som vil bli oversendt PMR.	Ansvarlig faglærer
JUS5660 - Intellectual Property Law in the Information Society	(i) Podcast <u>all</u> lectures (ii) Introduce exercises during the lectures which encourage students to interact with each other (iii) Consider reinstating pensum in line with student feedback	Ansvarlig faglærer
JUS5680 – Internet Governance	Studentenes tilbakemeldinger synes å peke på et ønske om mer gruppearbeid. Dette vil bli vurdert ved neste gjennomføring. I den forbindelse vil problemstillingene med blant annet hvordan sikre deltakelse og eksamensrelevans være sentrale.	Ansvarlig faglærer
HUMR5502 – Ethnic Challenges to the Nation State	Øke antall studenter gjennom bedre promotering av kurset overfor relevante	Studieseksjonen v/Bente L. Kraabøl,

	<p>studentgrupper ved HF, JF og SV</p> <p>Prøve felles forelesning m/kurslærerne</p> <p>Ønske om et mer tilgjengelig undervisningsrom</p>	ansvarlig faglærer
JUS5501 – Rettslig bevisteori	<p>Faglærer vil vurdere følgende til neste gang kurset skal gå:</p> <p>1: La det fremgå tydeligere på fagets semestersider at faget er teoretisk og av den grunn kan oppleves tungt</p> <p>2: Benytte ytterligere to timer av undervisningstiden på gjennomgang av konkrete saker eller eksamensoppgaver</p> <p>3: Lage et opplegg for den gruppen som ikke følger undervisningen – podcast, egne fremstillinger, oppgavehefte eller lignende</p> <p>4: Utarbeide lærebok i rettslig bevisteori</p>	Ansvarlig faglærer
JUS5502 – Lovgivningslære	<p>Utvikle skriftlige læremidler</p> <p>Den muntlige undervisningen bør fortsatt baseres på en forelesningsserie, med et tilskudd av en ekstern ressursperson for en dobbeltime. Det bør legges opp til en diskusjon i auditoriet om en analyse og utforming av en lovbestemmelse – gjerne også innlevering av en oppgave for retting og gjennomgåelse.</p>	Ansvarlig faglærer
JUR1430/JUS5430 – Petroleumskontrakter	<p>Behov for noe større grad av mulighet for tilbakemelding på oppgaver og praktisk problemløsning kan forsøkes avhjulpet gjennom å integrere praktisk problem- og oppgaveløsning i noe større grad i den løpende undervisningen.</p>	Ansvarlig faglærer
JUS5880 – Finansmarkedsrett	<p>Vi bør ha et mindre og mer egnet lokale med utstyr som fungerer.</p> <p>Fortsette å trekke inn eksterne, men forsøke å systematisere bidragene i enda større grad. Vi planlegger å lage en referansegruppe bestående av oss og utvalgte praktikere hvor vi i god tid avklarer fordeling av temaer og forventninger til bidragene. Dette gir oss en base av personer som vi kan spørre om å være sensorer eller veildere.</p>	<p>Studieseksjonen</p> <p>v/Anne-Brit Strandset,</p> <p>ansvarlig faglærer</p>

Vedlegg 2 – 15:**PERIODISK EMNEEVALUERING: JUS 1111**

Emnebeskrivelsen fungerer tilfredsstillende. Erstatningsrett og avtale/kjøp er grunnleggende privatrettslige disipliner som passer som begynnerfag. 81 % av respondentene er svært fornøyd eller fornøyd med fagsammensetningen på emnet.

Læringsutbytteformuleringene i emnebeskrivelsen gir en god beskrivelse av studentene skal kunne etter avlagt eksamen – gjennom utfyllende beskrivelser av kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse, så vel for emnet som for de enkelte fagmoduler. Hovedinntrykket er at respondentene mener de oppnår faglig innsikt, men at de er litt mer usikre på om de får tilstrekkelige metodiske og muntlige ferdigheter.

Hovedlitteraturen er godt tilpasset læringskravene, så vel i omfang som i innhold. Over 60 % av respondentene er svært fornøyd eller fornøyd med de skriftlige læremidlene. Læringsutbytteformuleringene i emne beskrivelsen gir en god beskrivelse av studentene skal kunne etter avlagt eksamen – gjennom utfyllende beskrivelser av kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse, så vel for emnet som for de enkelte fagmoduler.

Det tilbys både forelesninger og kurs, og studentoppslutningen er god (hhv 88 % for forelesningene og 83 % for kursene). Det holder lærermøter ifbm kursene, og kursoppleggene er gode og standardiserte – noe som sikrer kvaliteten. Undervisningsomfanget målt i antall timer tilbudt studentene er moderat, noe som reflekterer tradisjonen ved det juridiske fakultet med relativt mye tid der studentene har ansvar for egen læring. 88 % av respondentene synes undervisningen totalt sett og læringsmidler (pensum) dekker læringskravene i svært stor grad eller i stor grad. Det er ingen obligatoriske elementer, men det tilbys retting av kurs- og fakultetsoppgaver. Studentene er imidlertid ikke helt fornøyd med de faglige tilbakemeldingene. I tillegg tilbys kollokvieveiledning, og det gis også faglige tilbakemeldinger gjennom diskusjon av oppgaver på kursene. 31,2 % av respondentene ønsker i større grad obligatorisk undervisning og/eller oppgaver.

61,3 % av respondentene er svært fornøyd eller fornøyd med læringsmiljøet på emnet.

Undervisningsrommene fungerer stort sett etter hensikten, men enkelte rom mangler tilstrekkelig stor tavle. Tekniske hjelpemidler er gode, men fungerer ikke alltid. Biblioteksressursene er gode.

Vedlegg 2 – 15:

Eksamen arrangeres iht til veletablerte og gode rutiner. Det er lite stryk (3-4 % F), men også få fremragende prestasjoner (4-6 % A). 74,2 % av respondentene synes gjeldende eksamensform (skriftlig skoleeksamen) er en god måte å få vist sin faglige kompetanse på. 26,9 % av respondentene syntes eksamensoppgaven var for omfattende i forhold til tidsrammen. 19,4 % av respondentene ønsker en annen eksamensform.

Forslag til forbedringer: Høsten 2014 ble det gjennomført et prøveprosjekt i noen av avtale- og kjøpsrettskursene. Hovedpoenget var å gi studentene mer tilbakemelding på skriftlige prestasjoner underveis i kursforløpet. Prosjektet foreslås videreført V15 som en frivilling ordning for den enkelte kurslærer. Kurslærere som velger å bruke opplegget, får 1 dobbeltime ekstra til disposisjon. I tillegg honoreres kurslærer med en passende sats for ekstraarbeid i form av mer oppgaveretning og –gjennomgang. Fra H15 eller V16 innføres et seks timers skrivetrening-/oppgaveteknikk-kurs som integreres med avtale- og kjøpsrettsundervisningen.

Oppsummering:

Hovedlitteraturen er godt tilpasset læringskravene, så vel i omfang som i innhold. Over 60 % av studentene er svært fornøyd eller fornøyd med de skriftlige læremidlene. Det tilbys både forelesninger og kurs, og studentoppslutningen er god (hhv 88 % for forelesningene og 83 % for kursene). Det er ingen obligatoriske elementer, men det tilbys retting av kurs- og fakultetsoppgaver. Studentene er imidlertid ikke helt fornøyd med de faglige tilbakemeldingene. I tillegg tilbys kollokvieveiledning, og det gis også faglige tilbakemeldinger gjennom diskusjon av oppgaver på kursene. Læringsutbytteformuleringene i emne beskrivelsen gir en god beskrivelse av studentene skal kunne etter avlagt eksamen – gjennom utfyllende beskrivelser av kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse, så vel for emnet som for de enkelte fagmoduler. Emnebeskrivelsen fungerer tilfredsstillende.

Erstatningsrett og avtale/kjøp er grunnleggende privatrettslige disipliner som passer som begynnerfag. Det er lite stryk (3-4 % F), men også få fremragende prestasjoner (4-6 % A). Det foreslås tiltak som skal gi studentene mer skrivetrening og øving i oppgaveteknikk.

Endre Stavang

Periodisk emnerapport – yrkesetikk, 8. semester

Professor Marit Halvorsen

Grunnlagsmateriale for den periodiske emnerapporten

- Emnebeskrivelsen for emnet.
- Statistikk over karakterer, frafall, klager (for eksempel FS-rapport 754.001).
- Tidligere periodiske emnerapporter for emnet.
- Tilsynssensorrapporter.
- Studenttilbakemeldinger/underveisevaluering av emnet.
- Deltakerevaluering og ev. andre læreres og administrativt ansattes vurdering av emnet.

Grunnlagsmaterialet forutsettes fremskaffet til dem som skal lese denne rapport. Det må understrekes at studenttilbakemeldingene er få og tilfeldige og spriker i alle retninger. Det er derfor vanskelig å legge noen videre vekt på innholdet av dem.

1. Vurdering av pensum, undervisning, ressurser og infrastruktur, eksamen:

- *Pensum (innhold, omfang).*

Pensum er satt sammen av deler den tilgjengelige litteratur om juridisk profesjonsetikk som anses hensiktemessig og en viktig engelskspråklig artikkel som behandler sentrale sider av profesjonsetikkens problemområder. Omfanget er tilpasset den anbefalte norm. På sikt er det ønskelig å få frem et spesialprodusert pensum, fortrinnsvis av flere forfattere som tilsammen gjenspeiler de viktigste synspunkter og områder innefor juridisk profesjonsetikk.

Undervisning

Hovedundervisningen i faget er det obligatoriske kurset. Dette kurset har funnet en hensiktsmessig form og det er ingen grunn til å forandre det med det første. Fire dobbelttimer er passende utfra ressursituasjonen og utfra hvor mye undervisning studenter har tid til å gå på. Forelesningene er dels introduksjon til stoffet (1 dobbelttime) og dels utdyping av en pensumartikkel (1 dobbelttime). Timetallet er tilpasset tilgjengelige ressurser og tid. Det er sikkert ønskelig med flere forelesninger utfra synspunkt om å dekke hele pensum. Etter min vurdering er det viktig å ikke operere med heldekkende undervisning, men la noe være gjenstand for selvstudium, slik det er tilfelle i yrkeslivet.

Ressurser og infrastruktur (undervisningsrom, audiovisuelle hjelpemidler, bibliotekressurser m.m.):

Undervisningsrommene er som de er, og det må man finne seg i. Faglærernes preferanser mht undervisningsrom blir tatt hensyn til så langt det er mulig. Det er til syvende og sist ikke avgjørende for undervisningens kvalitet. Audiovisuelle hjelpemidler og biblioteksressurser er utmerket.

Eksamen (eksamensordning, vurderingsform).

Eksamensformen er valgt utfra hva som er mulig å få til kombinert med hensyn til likhet og rettferdighet for studentene. Muntlig eksamen har vært diskutert, men er lite realistisk med det nåværende studenttall. Ettersom reglene ikke tillater muntlig eksamen som justeringseksamen, stilles krav til lengden av eksaminasjon og rettssikkerhet rundt den samt klageadgang osv. som ikke lar seg oppfylle innenfor tilgjengelige ressursrammer. Det finnes ikke tilstrekkelig antall sensorer og lokaler for å få avvirket en tilfredsstillende muntlig eksamen innenfor et passende tidsrom for det antall studenter det er tale om hvert semester.

Vedlegg 2 – 15:

2. Gir læringsutbytteformuleringene i emnebeskrivelsen en god beskrivelse av hva studentene skal kunne etter avlagt eksamen?

Så langt jeg kan se, er emnebeskrivelsen passende.

3. Fungerer emnebeskrivelsen tilfredsstillende? Statistikk over karakterer, frafall og klager m.m..

Jeg har inntrykk av at emnebeskrivelsen er tilfredsstillende.

Karakterer, frafall, klager

Karakterene ser ut til omtrent å følge en normalfordelingskurve. Det er kanskje litt få studenter med beste eller nest beste karakter. Det kan skyldes sensorkorpset, men det kan også skyldes at studentene ikke presterte bedre.

Frafallet virker ikke unormalt, men jeg har ikke tilstrekkelig empiri på dette punkt.

Jeg har ikke oversikt over klager.

Tilbakemeldinger til lærere og administrasjon.

Dette tror jeg fungerer tilfredsstillende.

Tilbakemeldinger på informasjonen/veiledningen studentene får om emnet.

Noen studenter er misfornøyde og de fleste er fornøyde. Hvert semester er det noen som er svært overrasket over at kursene er obligatoriske, til tross for at dette er sagt klart i emnebeskrivelsen. Jeg har bedt om at innledningen til emnebeskrivelsen endres slik at det sies også der; dette er gjort med virkning fra h 2015.

Hvordan emnet fungerer i emnegruppene det inngår i.

Det er ikke lykket oss å samarbeide etikk- og metodefaget tilstrekkelig. Det er imidlertid en god plan som jeg håper kan følges opp på sikt.

Er emnet riktig plassert med hensyn til nivå/anbefalt semester

Etikkfaget bør komme når studentene har holdt på en stund. Ombytting av 7. og 8. semester i fjor, som fører til at studentene har hatt prosess- og strafferett før etikk, ser ut til å ha vært vellykket.

Er emnet riktig definert med hensyn til anbefalte/påkrevde forkunnskaper.

Ja, det tror jeg.

4. Endringer siden forrige periodiske evaluering? Hvilke?

Se ovenfor.

5. Forslag til forbedringer.

Den viktigste forbedring er foreslått for og vedtatt av PMR, nemlig kompetansekrav til sensorene. Fakultetet har invitert alle eksterne sensorer i etikk og metode til eget kurs oim etikkfagets metode og innhold. Kurset holdes av professor Sverre Blandhol i april.

Vedlegg 2 – 15:

6. Gi en *kort oppsummering av denne rapporten som skal publiseres på nettsidene til studentene.*

Periodisk emneevaluering av etikkfaget viser at studentene gjennomgående er fornøyde med etikkundervisningen og pensum. Det skal understrekes at svarprosenten på spørsmål til studentene er for lav til å gi valide svar. Studentene presterer omtrent i henhold til normalfordelingskurven på eksamen, men det er litt for få som får de beste karakterene. Dette kan skyldes eksamensoppgavens vanskelighetsgrad, sensorkorpsets strenghet eller studentenes prestasjoner. Det er vedtatt at det skal stilles særskilt krav til sensorenes kompetanse i yrkesetikk, og fakultetet vil gjennomføre undervisning for de sensorer som mangler slik kompetanse.

Fakultetet har ikke ennå lyktes i å integrere etikk- og metodefaget slik studieordningen av 2011 forutsetter. Arbeidet med saken fortsetter.

Emnerapport JUR 1430/5430

Petroleumskontrakter

Våren 2015

Denne emnerapporten er utarbeidet av Ivar Alvik, som har hatt fagansvaret de siste semestrene, i samarbeid med Knut Kaasen, som fra dette semesteret igjen planlegges å overta som fagansvarlig. Rapporten er basert på eksamensstatistikk for de siste to semestrene og studentevaluering høst 2014. Basert på dette materialet har vi gjort oss følgende vurderinger.

1. Pensum, undervisning, eksamen

Læreboken er ikke skrevet som pensumlitteratur og faget er krevende. Vår vurdering er likevel at pensum er egnet, noe som støttes av studentenes evaluering av «skriftlige læremidler» i emnet. Læreboken er fra 2006, men det har ikke vært så vesentlige endringer i faget at dette oppleves som noe problem.

Undervisningen er i det vesentlige basert på forelesninger som også i noen grad legger opp til løpende diskusjon og dialog med studentene. To dobbelttimer til slutt er viet gjennomgåelse og diskusjon av praktiske oppgaver. Både basert på vårt eget inntrykk og studentenes evalueringer mener vi undervisningssituasjonen er tilfredsstillende.

Eksamen gis normalt som praktikum eventuelt supplert med mindre teorioppgaver. Vi har også løpende kontakt med sensorene for å få tilbakemeldinger på hvordan oppgavene virker. Vårt inntrykk er at denne eksamensformen er godt egnet for å prøve studentenes kunnskaper og forståelse

2. Læringsutbytteformuleringene i emnebeskrivelsen

Denne gir etter vår mening fortsatt en dekkende beskrivelse av hva studenten skal kunne etter avlagt eksamen.

3. Emnebeskrivelsen

Vi har ikke noe spesielt å bemerke her.

4. Endringer siden forrige periodiske evaluering

Det er ikke gjort grunnleggende endringer i emnet siden forrige evaluering (2010).

5. Forslag til forbedringer

Studentenes evalueringer av undervisning og læremidler er gjennomgående positive. De fleste kritiske kommentarene knytter seg til at forelesningene ikke podcases og at det ikke finnes sensorveiledninger i faget (noe som skyldes at det normalt kun er en sensurkommisjon). Vi har vurdert podcasting, men har falt ned på at det ikke passer for dette emnet. Etter vårt syn er formålet med sensorveiledninger ikke primært å gi veiledning til studentene, vi ser derfor heller ikke noen grunn til å endre praksis her.

Slik vi tolker de viktigste (få) kritiske kommentarene i studentevalueringen går de på et opplevd behov for noe større grad av mulighet for tilbakemelding på oppgaver og praktisk problemløsning underveis i undervisningen. Dette er noe som kan forsøkes avhjulpet gjennom å integrere praktisk problem- og oppgaveløsning i noe større grad i den løpende undervisningen.

Vedlegg 2 – 15:**6. Oppsummering**

Vårt inntrykk basert på våre erfaringer fra undervisningen og studentevalueringen gjennomført høst 2014 er at emnet fungerer godt. Et mulig forbedringspunkt vi vil ta sterkere tak i er å integrere praktiske problemstillinger og oppgaveløsning sterkere underveis i undervisningen. Dette vil forhåpentligvis også kunne avhjelpe savnet etter sensorveiledninger.

Oslo 4.2.2015

Ivar Alvik og Knut Kaasen

Periodisk emnerapport for valgemnet rettslig bevisteori – høsten 2014.

Undertegnede leverer med dette periodisk emnerapport for valgemnet rettslig bevisteori i henhold til oppgitte temaer og basert på følgende grunnlag:

- Emnebeskrivelsen for emnet, se vedlegg 1.
- Statistikk over karakterer, frafall, klager, se vedlegg 2.
- Eksamen med sensorveiledning, se vedlegg 3.
- Studenttilbakemeldinger/underveisevaluering, se vedlegg 4.
- Deltakerevaluering underveis i forelesningsrekka.
- Forelesers vurdering av emnet.

Ad pensum:

Høsten 2014 var andre gang det ble undervist og gitt eksamen i faget. Fra forrige gang var pensum endret vesentlig. Fra å være svært teoretisk og hentet fra ulike tekster og er på ulike språk, ble det endret til litt mindre teoretisk innhold og basert på tekster på norsk. Det gjør at pensum har vært noe lettere tilgjengelig for studentene dette året.

Valgemnets fagbeskrivelse og læringskravene skiller seg i innhold og metode fra den juridiske grunnutdanningen. Det gjør at faget er tyngre tilgjengelig for studentene enn hva som er vanlig. Pensum har derfor vært grundig gjennomgått i kursundervisningen.

Det finnes imidlertid ingen lærebok i emnet. Enkelte studenter har gitt tilbakemelding under emneevalueringen om at pensumet er vanskelig tilgjengelig og at det er uheldig at det benyttes doktoravhandlinger som pensum. Det er et uttalt mål at faget skal være teoretisk orientert, og at det slik sett ikke nødvendigvis vil passe alle studentene – heller ikke pensum. På den annen side kan det være grunn til nok en gang å vurdere om det i større grad bør tilrettelegges for tilgjengelighet, og om dette lar seg gjøre uten at emnet forflates.

Ad undervisning:

Det har vært gitt til sammen 20 timer forelesning spredt jevnt over semesteret med oppmøtetid 08.15. Av disse har Anders Løvlie, advokat (H) phd., undervist i 15 timer, Ulf Stridbeck, professor, undervist i 2 timer, Ståle Eskeland, professor, undervist i 2 timer og under tegnede undervist i 1 time. Studentene synes ut fra tilbakemeldingene som er gitt i det alt vesentlige å være fornøyd med opplegget, dels at det er rettet seg mot pensum, dels at det er praktisk orientert.

Ad ressurser og infrastruktur:

Deler av undervisningen var i DB auditorium 14. Det har vært uheldig, dels på grunn av en vannlekkasje, men først og fremst på grunn av dårlig lyd og fordi det etter ombyggingen ikke er mulig å dekke til glasstaket med den følge at det blir for lyst på tavlen til å benytte seg av Power Point. Resten av undervisningen fant sted i DA auditorium 5. Det var også uheldig fordi det ikke er tavle på veggen, noe som er ønskelig å benytte i undervisningen. Undervisningen bør finnes sted i bedre egnede lokaler.

Ad eksamen:

Vedlegg 2 – 15:

Eksamen var som sist – skriftlig, fire timer. Den ble gitt form av en teoretisk praktikums oppgave. Det ble utarbeidet en skriftlig og detaljert sensorveiledning. Karakterene fordelte seg jevnt over skalaen. Sensorkorpset var det samme som sist: Professor Eivind Kolflaath, UiB, professor Magne Strandberg, UiB, Anders Løvlie og undertegnede. Kolflaath og Strandberg sensorer meldte først tilbake at det var vanskelig å skille mellom de midterste karakterene. Under gjennomgangen med medsensor viste fordelingen seg klart. Enkelte studenter har meldt tilbake at de syntes det var en gap mellom det teoretisk baserte pensum og den mer praktisk rettede eksamensoppgaven. Dette beror nok i noen grad på en misforståelse, i det eksamensoppgavene var teoretiske selv om de tok utgangspunkt i et praktisk tilfelle.

Ad spørsmål om læringsutbytteformuleringene i emnebeskrivelsen en god beskrivelse av hva studentene skal kunne etter avlagt eksamen:

Ja. Det er ikke holdepunkter for annet, se imidlertid neste punkt.

Ad spørsmål om emnebeskrivelsen tilfredsstillende:

Karakterene fordeler seg jevnt etter karakterskalaen – C er snitt- og hovedkarakteren. Det er i henhold til statistikken 25 % (17) som ikke har møtt til eksamen. Det er vanskelig å si noe om hva dette skyldes. Det kan dels tenkes forklart med fagets karakter, herunder vanskelighetsgrad, emnebeskrivelsen eller annet. På den andre siden var antallet som møtte til eksamen høyere enn antallet som fulgte undervisningen. Det var flere som ikke møtte forrige gang det ble gitt eksamen i faget, 34 %.

Emnet er riktig plassert med hensyn til nivå og krav om forkunnskaper, og for så vidt også riktig definert i forhold til disse. Det kan imidlertid være grunn til å stille spørsmål ved om det i tilstrekkelig grad tydeliggjøres at emnet – rettslig bevisteori – nettopp er et teoriorientert fag, og at det således skiller seg fra de tradisjonelle fagene. Enkelte studenter synes ut fra tilbakemeldinger mottatt per mail og i emneevalueringene ikke å ha notert seg dette.

Ad endringer siden forrige periodiske evaluering:

Pensum er gjort lettere tilgjengelig, se ovenfor.

Ad forslag til forbedringer:

Undertegnede vil vurdere følgende til neste gang kurset skal gå:

- 1: La det fremgå tydeligere på fagets semestersider at faget er teoretisk og av den grunn kan oppleves tungt.
- 2: Benytte ytterligere to timer av undervisningstiden på gjennomgang av konkrete saker eller eksamensoppgaver.
- 3: Lage et opplegg for den gruppen som ikke følger undervisningen – podcast, egne fremstillinger, oppgavehefte eller lignende.
- 4: Utarbeide lærebok i rettslig bevisteori.

Vedlegg 2 – 15:

Ad kort oppsummering av denne rapporten som skal publiseres på nettsidene til studentene.

Studentevalueringen av JUS5501 Rettslig bevisteori ga en svarprosent på 53 % av antallet som avla eksamen. Flertallet som svarte på emneevalueringen er «svært fornøyd», «fornøyd» eller «litt fornøyd» med informasjon, undervisning og skriftlige læremidler. Studentene er mest fornøyd med undervisningen. Det finnes foreløpig ingen lærebok i rettslig bevisteori og pensum er derfor hentet fra ulike tekster. Pensum ble endret mellom 2013 og 2014 med sikte på å gjøre innholdet lettere tilgjengelig. Enkelte studenter har meldt tilbake at selv om faget er spennende og interessant er pensum noe tungt og teoretisk. Det ligger imidlertid ikke an til vesentlige endringer for å lette pensum, noe som skyldes at faget har til formål å gi en innføring i relevant teoretisk analyseverktøy for å bedømme bevis. Eksamensoppgavene utformes av fagansvarlig i samarbeid med foreleser.

Alf Petter Høgberg

Periodisk emnerapport – JUS 5502 Lovgivningslære

1 Innledning

1.1 Emnebeskrivelse og læringskrav

Valgfaget lovgivningslære ble etablert i 2014, og det ble første gang gitt undervisning og avholdt eksamen i faget høsten 2014.

Emnet er beskrevet slik på fakultetets nettsider:

«Emnet skal gi kunnskap om og forståelse for lovgivning generelt, uavhengig av innholdet av de enkelte regler i loven. Det ser på lovgivningen i et regelgiverperspektiv med vekt på forberedelse og vedtakelse av nye lover og forskrifter. Det omfatter spørsmål om årsaker til lovgivning og lovgivningens funksjoner, valget mellom lovgivning og andre virkemidler, utforming av lovregler og evaluering av lovgivning. I dette inngår også valget mellom lov og forskrift, gjennomføring av internasjonale regler og forholdet mellom lovgivning og dommerskapt rett. Mange av spørsmålene kan ses under synsvinkelen "krav til god lovskvalitet".

Emnet har grenseflater mot metode (rettskildelære), statsrett og retts sosiologi. Også andre fag, som rettsøkonomi og forvaltningsrett, kan ha betydning i lovgivningslæren. Innsikt fra lovgivningslæren kan anvendes på alle rettsområder, og nesten alle fag vil kunne gi materiale til å belyse spørsmål i lovgivningslæren med utgangspunkt i lover på fagområdet.»

Læringsutbyttet er angitt slik:

«Kunnskap:

Det kreves god forståelse av:

- Årsaker til lovgivning og lovgivningens funksjoner
- Valget mellom lov og andre virkemidler, og mellom lov og forskrift
- Forskjellig slags regler (virkemidler) i en lov
- Hvordan en lov bør utformes og andre krav til god lovskvalitet
- Arbeidet med å forberede nye lover

Det kreves kjennskap til:

- Diskusjonen om forenkling av regelverket
- Årsaker til "feil" i lovgivningen og konsekvensene av feil
- Sammenheng mellom forberedelser og kontroll av lovgivning

Ferdigheter:

Emnet skal gi evne til å utforme lovforslag og til å analysere sterke og svake sider ved et lovforslag.

Generell kompetanse:

Emnet skal gjøre studentene kjent med juristroller knyttet til regelforberedelse og regelgivning og forståelse for hvordan retten kan skapes gjennom lovgivning.»

1.2 Undervisning og evalueringer høsten 2014

Undervisningen i høstsemesteret 2014 ble i hovedsak holdt av meg som ansvarlig faglærer, men en dobbeltime med en ekstern lærer (seniorrådgiver Inger Riis-Johannesen, leder av

forskriftsenheten i Justisdepartementets lovavdeling). Undervisningen var i utgangspunktet lagt opp som en 20 timers forelesningsserie med utgangspunkt i lysark (Power Point), som ble lagt ut på semestersidene, fortrinnsvis etter hver forelesning.

Ved avslutningen av forelesningsserien innhentet jeg en sluttevaluering fra studenttilhørerne basert på 11 skriftlige spørsmål. Jeg fikk 7 svar på evalueringen. Den «offisielle» evalueringen ga 11 svar. De fleste av disse (7) hadde fulgt det meste av forelesningsserien, 2 hadde praktisk talt eller overhodet ikke fulgt undervisningen. Begge inngår i grunnlaget for mine vurderinger nedenfor. Skal man oppsummere studentenes svar, gir de i begge evalueringer uttrykk for en rimelig tilfredshet («fornøyd»).

2 Vurdering av pensum, undervisning, ressurser og eksamen

2.1 Hovedlitteratur (pensum) – innhold og omfang

Hovedlitteraturen er sammensatt av fem forskjellige titler. To av dem er nylig utgitte bøker (forfattet av meg) – den ene om lovgivningsprosessen skal leses i sin helhet, den andre – som i utgangspunktet er en samling av eldre og nyskrevne artikler – skal leses med unntak av to kapitler. Av et engelsk verk om reguleringer leses ca. 100 sider. I tillegg skal studentene lese en artikkel («referat») fra det 38. nordiske juristmøte i 2008 (Jens Peter Christensen) og 60 sider av Torstein Eckhoffs bok «Statens styringsmuligheter – særlig i naturressurs- og miljøspørsmål» fra 1983, som studentene har fått tilgjengelig i kopi.

Det skriftlige lærestoffet kan oppfattes som noe sprikende og på enkelte punkter av eldre dato. Et hovedmål med den muntlige undervisningen har derfor vært å samle trådene fra forskjellige deler av hovedlitteraturen og oppdatere den etter behov.

Min bok om lovgivningsprosessen («Loven – hvordan blir den til?») synes å gi en god dekning av det stoffet som den tar opp, selv om den ikke er helt oppdatert etter grunnlovreformen i 2014. Artikkelsamlingen supplerer denne og utvider temaene, men betyr på noen punkter en viss overlappning. På sikt er det ønskelig å få i stand en fullstendig integrert fremstilling som også tar opp temaer fra læringskravene som ikke er behandlet i de to bøkene.

En slik fremstilling bør også fange opp spørsmål som er behandlet i utdraget fra Eckhoffs bok, som tar opp ulike virkemidler (regeltyper) som kan brukes i lovgivningen. Det kommer frem under evalueringene at studentene oppfatter boken som noe foreldt, og at spørsmålet om ulike regeltyper (virkemidler) i lovgivningen med fordel kunne ha vært bedre dekket i hovedlitteraturen. Deler av Eckhoffs fremstilling dekkes i Inge Lorange Backer: Innføring i naturressurs- og miljørett (5. utg., Oslo 2012) kap. IV (s. 81-122), som er mer oppdatert, men nok mer overflatisk og sterkere konsentrert om miljø- og naturressursretten. Det vil derfor være ønskelig med en nyskrevet artikkel som tematisk kan dekke problemstillinger som Eckhoff tar opp, men gjerne med eksempler også fra andre rettsområder.

Den engelskspråklige boken (Baldwin, Cage and Lodge: Understanding Regulation) er preget av engelske forhold og diskusjoner knyttet til deregulering og markedsorientering de siste 20 år, og bidrar derfor til å utfylle Eckhoffs styringsperspektiv. Også denne boken fanger bare opp en begrenset del av området for lovgivning, og den språklige og geografiske konteksten forutsetter en muntlig oversikt, forklaring og utdyping under forelesninger. Det kan likevel se ut til at denne delen av hovedlitteraturen har falt i bedre jord hos studentene enn man kunne frykte.

Når det gjelder Christensens artikkel, reiser evalueringen spørsmål om ikke den overlapper stoff i mine bøker så mye at den like godt kan utgå av listen over hovedlitteratur.

2.2 Undervisning

Undervisningen ble i utgangspunktet holdt som kateterforelesninger med en dobbeltime i uken. Et nokså beskjedent oppmøte (stort sett 10-15 studenter) gjorde avstanden til studentene mindre. Det gjorde også at jeg kunne tilby de studentene som møtte frem til forelesningene, å rette en fakultetsoppgave i faget med etterfølgende generell gjennomgåelse under forelesningene. 8 studenter benyttet seg av tilbudet. Dette tiltaket tjente også til å gi noen signaler til studentene om hva slags oppgavetyper som kunne bli gitt til eksamen, særlig med henblikk på å kunne kritisk analysere eller formulere en lovbestemmelse.

Om det vil la seg gjøre å rette en fakultetsoppgave i senere semestre, kan bero på oppslutningen om faget. Men det kan uansett være grunn til å engasjere studentene i å løse konkrete lovgivningsoppgaver eller analysere bestemte lovbestemmelser gjennom en forberedt diskusjon i auditoriet. Begge deler kan være virkemidler til å gi studentene de ferdigheter som læringskravene legger opp til, og evalueringene viser et ønske fra studentene om dette.

Som nevnt ble en dobbeltime holdt av en ekstern lærer som arbeider mye med regelutforming. Å trekke inn en ekstern ressursperson bidro til å mye opp forelesningsserien, og studentenes tilbakemelding er i all hovedsak positiv. Det er derfor grunn til å fortsette dette.

Forelesningsserien gikk over ti uker. Det kan også overveies en viss konsentrasjon med inntil to dobbeltimer i uken.

2.3 Ressurser og infrastruktur

Forelesningene ble holdt i aud. 14. Dette auditoriet fungerer godt så lenge det ikke drypper fra taket, også til mer uformelle forelesninger og gir nær kontakt med tilhørerne. Fra undervisningspunkt er auditoriet velegnet enten det er få eller mange tilhørere.

De audiovisuelle hjelpemidlene i aud. 14 er gode når de fungerer. Det var et visst studentønske om at forelesningene skulle bli lagt ut på podcast, særlig av hensyn til studenter i arbeid utenfor fakultetet. Jeg var ikke innstilt på å gjøre det siden det var første gangs forelesning, men ser gode grunner til å legge ut forelesningene på podcast neste gang. En forelesningsplan som viste hvilke emner som skulle tas opp når, ble delt ut i første forelesningstime og lagt ut på semestersidene. Stort sett ble plansjene som ble brukt som grunnlag for forelesningene (Power Point), delt ut i papirform for hver forelesning. Enkelte ga under evalueringene uttrykk for at de bør legges ut på semestersidene på forhånd. Det er grunn til å tilstrebe det, selv om det fra undervisningspunkt iblant kan være aktuelt å justere en plansje under de siste forberedelsene før forelesningen.

2.4 Eksamenssensur og vurderingsform

23 kandidater gikk opp til eksamen. Det ble gitt en todelt oppgave, der siste del var i to alternativer studentene kunne velge mellom – det ene analyse og forbedring av en lovparagraf. Jeg sensurerte eksamensbesvarelsene sammen med en erfaren ekstern sensor med stor innsikt i lovgivningsarbeid.

Eksamensresultatene viser spredning over hele skalaen, med en svak overvekt på gode resultater: 35 % A eller B, 30 % D, E eller F. En kandidat fikk strykkarakter (F). Tre kandidater fikk A. En kandidat har klaget over sensuren.

Erfaringene fra eksamenssensuren gir etter min mening ikke grunn til tiltak. Eksamensoppgaven var både variert, sentral og utfordrende, og synes å ha vært egnet til å skille mellom kandidatene.

Det var et visst problem med å skaffe sensorer til klageomgangen. En medvirkende årsak til det kan ha vært at det var første gang det ble holdt eksamen i faget.

3 Emnebeskrivelse og læringsutbytte

Emnebeskrivelsen og angivelsen av læringsutbyttet fungerer etter min mening godt. Den som oppnår det tilsiktede læringsutbyttet, har fått bedre forutsetninger for å delta i lovgivningsarbeid og en styrket forståelse for lovgivningens rolle i rettssystemet. Tilbakemeldingene fra studentene tyder på at dette blir oppnådd et godt stykke på vei. Den skriftlige hovedlitteraturen er likevel ikke optimal, slik at det inntil videre er grunn til å legge vekt på det supplement, de forklaringer og den mulighet for konkrete diskusjoner som den muntlige undervisningen kan gi. Plasseringen i 4. eller 5. studieår gjør at studentene har et tilfang av kunnskaper fra mange rettsområder som det er mulig å trekke veksler på i undervisningen.

4 Forbedringer

Som det fremgår under 2.1, ligger det et forbedringspotensial i å utvikle skriftlige læremidler. Det er usikkert om jeg kan få det til tidsnok til at det formelt kan vedtas som hovedlitteratur for høsten 2015.

Den muntlige undervisningen bør fortsatt baseres på en forelesningsserie, med et tilskudd av en ekstern ressursperson for en dobbeltime. Det bør legges opp til en diskusjon i auditoriet om en analyse og utforming av en lovbestemmelse – gjerne også innlevering av en oppgave for retting og gjennomgåelse.

5 Oppsummering – for utlegging på nettsidene

Valgfaget lovgivningslære ble første gang tilbudt høsten 2014. 23 studenter gikk opp til eksamen. Studentevalueringen av emnet er gjennomgående positiv. Det er ønske om å få utviklet noe mer oppdaterte skriftlige læremidler innenfor deler av hovedlitteraturen, at forelesningsserien legges ut på podcast og at det legges opp til aktiv studentdeltakelse med diskusjon i noen av undervisningstimene.

Oslo, 10. mars 2015.

Inge Lorange Backer

Periodisk emnerapport – HUMR 5502 – høst 2014 (Ethnic Challenges to the Nation-State)

I. Gi en vurdering av:

- Pensum (innhold, omfang).
- Undervisning (undervisningsformer, timeantall, spredning over semesteret, obligatoriske aktiviteter, kvalifiseringsoppgaver).
- Ressurser og infrastruktur (undervisningsrom, audiovisuelle hjelpemidler, bibliotekressurser m.m.).
- Eksamen (eksamensordning, vurderingsform).

Undertegnede har vært kursleder for HUMR 5502 i fem år nå og ved to anledninger har jeg gjort endringer i pensum og kurssets sammensetning. Den siste ble gjort før vi satte i gang 2014-kurset. I disse årene har kurset stort sett hatt fra 12 til 15 deltagere, i 2013 kom det hele 27, så da det bare var 13 påmeldte og bare 6-8 av disse møtte opp i 2015 var det med en viss skuffelse vi tre hovedlærere (Gentian Zyberi, Nils Butenschön og meg selv fra hhv juss, statsvitenskap og antropolog) satte i gang. Ut fra opplevelsene med forrige kull hadde vi foretatt noen pensumaktualiseringer og i tillegg hadde vi to felles forberedelsesmøter for å få til et mer integrert program. Ellers later det til at pensum har passe format og omfang.

Vi snakket imidlertid ikke om hvordan vi skulle bedre oppmøtet, eller kanskje rettere sagt, vedlikeholde, det store oppmøtet vi fikk i 2013.

Jeg diskuterte situasjonen med studentene og foretok i tillegg en ad hoc-undersøkelse (via questback) for å finne ut mer om dette. 6 av de 13 som sto på lista svarte på tre spørsmål om (1) hvorfor så få møtte, (2) om forslag til å bøte på problemet og om (3) hva de syntes om kurset så langt. Mht oppmøte var alle i villrede om hvorfor. Det er helt tilfeldig hvem som kommer på valgfrie kurs og bare sjelden kjenner studentene hverandre. Som mulige botemidler pekte de fleste på at kurset er så godt som ukjent utenfor SMR og oppfordret til å annonsere bedre og bredere og spesielt rette oss inn mot studentene på SAI og STV.

Svarene på spørsmål (3) var svært positive, alle var svært fornøyde. Man kan si at dette også var en høyt motivert gruppe, men svarene viste at de i overveiende grad hadde fått sine forventninger innfridd. To ønsket seg mer empiri, dvs konkrete cases, og to mente foreleserne med fordel kunne fri seg mer fra power point-presentasjonene. Én ønsket seg noe mer grunnlagsstoff om juss før juss-delen kom i gang og én foreslo en felles forelesning med de tre hovedlærerne for slik å få kontrastene tydeligere fram.

Jeg har derfor tatt kontakt med administrasjonen (Morten Slind Olsen) som straks lovet å gjøre sitt for å gjøre kurset mer kjent bla a ved å ta kontakt med studieadministrasjonene på SAI og STV.

Etter kurssets slutt ble også standardundersøkelsen sendt ut til de 13. Tre (knappe 23 %) svarte og svarene er varierende. Stort sett er to ganske fornøyd og en passe fornøyd. Mest fornøyd er man med innholdet og minst med informasjonen om kurset før start. Ønsket om en felles forelesning kom også fra en av deltagerne her.

I sum tolker jeg dette som at kurset er på rett vei, noe mer kan gjøres mht å knytte pensum bedre sammen og MYE mer må gjøres for å gjøre et bra kurs bedre kjent utover SMR.

Vedlegg 2 – 15:

Mht pensum: Jeg har sabbatsår og er så heldig å finne noen artikler som nok kan avklare tydeligere kontrastene og likhetene mellom samfunnsvitenskapelige og juridiske perspektiver på etniske fellesskap. Pensumstørrelsen er som nevnt passe – legger vi til noe må noe tas ut (som i 2014).

Mht undervisningsformer: Jeg har ikke sett alvorlig kritikk. Forslaget om en felles forelesning er vel verdt å prøve ut og det samme gjelder mer større frihet fra powerpoint. Forslaget om mer casebeskrivelser kom fra to studenter spesielt og er i begge tilfelle sterkt knyttet til Midt-Østen – dette er imidlertid et område som er rimelig godt dekket fra før av.

Mht ressurser er det verdt å notere at 2014 var et godt skritt framover sammenlignet med 2013 i og med at vi fikk være på det samme rommet hele høsten, mens vi byttet rom tre ganger året før. På den annen side var rommet (Lucien Mehl) ikke lett å finne. Håper på et bedre rom neste gang!

Mht eksamen viser resultatene fra 2014 at snittet gikk markant opp: 25 % A (mot 15 % i 2013), og 33 % C (mot 26 % i 2013). Eksamen fulgte samme format som i årene før.

2. Gir læringsutbytteformuleringene i emnebeskrivelsen en god beskrivelse av hva studentene skal kunne etter avlagt eksamen?

Jeg synes det og ser ikke noe i svarene fra studentene som tyder på språk her. To av de 12 som gikk opp ba om begrunnelser. Det er ganske normalt.

3. Fungerer emnebeskrivelsen tilfredsstillende? Sjekk følgende:

- *Statistikk over karakterer, frafall og klager.*
- *Tilbakemeldinger til lærere og administrasjon.*
- *Tilbakemeldinger på informasjonen/veiledningen studentene får om emnet.*
- *Hvordan emnet fungerer i emnegruppene det inngår i.*
- *Om emnet er riktig plassert med hensyn til nivå/anbefalt semester.*
- *Om emnet er riktig definert med hensyn til anbefalte/påkrevde forkunnskaper.*

Se ovenfor. Mht semesterplassering er høsten riktig i forhold til progresjonen i HUMR, og dessuten eneste mulighet for to av de tre nøkkel-lærerne. At de aller fleste av kursdeltagerne stadig er såpass motiverte og fornøyde forteller at det passer godt inn i HUMR. Kritikken fra enkelte om at juss blir ”for fremmed” kan møtes ved at vedkommende faglærer setter av noen minutter til spørsmål om dette på de relevante forelesningene.

4. Har du gjort noen endringer siden forrige periodiske evaluering? Hvilke?

Se ovenfor.

5. Forslag til forbedringer.

Se ovenfor.

6. Gi en kort oppsummering av denne rapporten som skal publiseres på nettsidene til studentene.

Feedback from the 2014 students on the HUMR 5502 course, as taken from two questback-based surveys where 6 and 3, respectively, of the twelve who completed the course, responded, indicates a high level of satisfaction with the course. It is also the general impression among the teachers (from the disciplines of law, political science and anthropology) that this was a highly motivated

Vedlegg 2 – 15:

student group. Based on the experiences with the 2013 class the reading list had been updated and moreover the teachers had met and tried to coordinate their lectures better. HUMR 5502 is a very interdisciplinary so this is ongoing work.

The problem in 2014 turned out to be low course attendance. Whereas in 2013 the group consisted of 26 students, only 12 registered in 2014. We consulted the students about it and now think this mainly has to do with the lack of information about the course outside the NCHR.

On the other hand the average grade level was substantially higher in 2014 than in 2013, it is now very high. In 2015 we aim to inform more widely about the course and continue our efforts at integrating the three disciplinary perspectives so as to meet expectations from a highly motivated student group.

Periodisk emnerapport:**International Environmental Law JUR5520 - 2014****Ansvarlig faglærer: professor Christina Voigt****1. Generelt**

International Environmental Law blir tilbudt hvert høstsemester. Faget inngår som emne i Master i Public International Law og med spesialisering i International Environment and Energy Law. Faget tilbys som valgemne på 5. studieår og gir 10 studiepoeng.

Sammensetningen av studentene er variert: Litt under halvparten av studentene er utvekslingsstudenter, mens rundt 30 % er norske studenter i rettsvitenskap. Studenttallet har økt jevnt de siste årene og ligger nå rundt 50 hver gang faget tilbys. I høstsemester gikk 44 av de 51 påmeldte studentene opp til eksamen.

Undervisningsformen er forelesninger. Undertegnede er fagansvarlig og holder mer enn 50 % av forelesningene. De resterende forelesningene har som oftest vært fordelt på to eller tre lærere.

Denne vurderingen bygger på resultatene fra undervisningen av faget i høstsemesteret 2014 som fremkommer av gjennomføringsfakta i FS754.001 og Course evaluation, foruten tilbakemeldinger fra studentene muntlig og gjennom midtveisevaluering.

Bare ca. 14 % av opprinnelig påmeldte studenter (7 av 51) besvarte evalueringsskjemaet. Av de 51 gikk 44 opp til eksamen hvorav alle sto. Blant de 44 studentene som sto, fikk 3 A (7 %), 13 B (30 %), 13 C (30 %), 25 D (6 %) og 9 E (3 %).

2. Vurderinger og kommentarer**1. Pensum**

Pensum er rundt 600 sider i Philippe Sands, Jaqueline Peel, Adriana Fabra and Ruth MacKenzie (eds.) *Principles of International Environmental Law*, third edition (Cambridge University Press, 2012). Boken er relativt aktuell og pedagogisk/studentrelevant oppbygd.

De fleste studentene (71%) var veldig fornøyd («very satisfied») med boken, mens noen ga uttrykk for at artikkelsamlinger kunne vært en alternativ løsning. I løpet av årene har pensumet i kurset vært variert. De første årene ble det laget eget kompendium basert på artikler og bokkapitler. Men det viste seg å være krevende å holde dem aktuelle. Da boken kom, ble den vurdert og ansett som en kompakt og aktuell løsning. Videre synes det at det er en fordel å ha en bok i stedet for spredte artikler.

Alle studenter (100%) som besvarte evalueringsskjemaet syntes å være veldig fornøyd eller fornøyd med forholdet mellom pensumet og læringsmålene.

Et godt forslag av en student var å lage en tillegglitteraturliste. Jeg skal utarbeide en oversikt over alternative, aktuelle artikler og rapporter.

2. Undervisningsformer.

Forelesningene er den sentrale undervisningsformen. Jeg legger vekt på å ha en interaktiv form av undervisning. Dette gjøres gjennom å stille spørsmål underveis, og variere forelesningene med bruk av filmbiter, aktuelle avisartikler, oppslag i media og studentaktivisering gjennom "summegrupper", diskusjoner, studentpresentasjoner mv. Jeg arrangerer videre en "mock trial" eller en "mock negotiation" med aktiv forberedelse og rollespill av studentene. Dette engasjerer vanligvis alle studenter; ikke bare de mest aktive og interesserte studentene. Vi vil også stimulere studentene sterkere til å arbeide i grupper utenom forelesningene gjennom mindre gruppeoppgaver som skal forberedes.

Alle forelesningene i løpet av et semester blir tatt opp (podcast) og lagt ut på kursets semesterside. Dette har til formål at studentene kan gå tilbake til forelesningsstoffet ved behov eller dekke en forelesning hvis de skulle ha gått glipp av en.

Emneevalueringskjema viser at 85.7 % av de studentene som besvarte spørsmålet om innledningsfasen i kurset med «very satisfied» eller «satisfied». Kommentarer inkluderte de følgende: «The lecturer stood out as particularly engaged» og «Very inspiring».

Like mange studenter var veldig fornøyd eller fornøyd med tilgjengelighet av informasjon om kurset. 85,7 % var fornøyd med egne studier i kurset. 83.3 % var fornøyd eller veldig fornøyd med det akademiske innholdet i kurset. Studentene kommenterte på følgende måte: «It is a difficult field in the way that much is not certain and definitely settled, but I think we got a good understanding of the field from the teaching», «It gave me complete understanding of the topics, we looked through the new academic developments within the field. I highly appreciate that the professor pointed out interesting issues that could be considered for our further academic research.» og «I am satisfied with the course. New ideas are always welcome, though.»

Alle studenter (100%) var enten fornøyd eller veldig fornøyd med undervisningsformen. En student kommenterte: «The main lecturer is very inspiring and spreading her interest through her teaching. She is very good at what she does, and experienced. Perfect that they were also podcasted!»

3. Ressurser og infrastruktur.

Siden studenttallet er blitt så vidt høyt, har det i de senere år blitt brukt Aud. 6 i DA. Dette er et godt undervisningslokale med godt teknisk utstyr. En student klaget over setene.. Hvis det er mulig kunne noen undervisningstimer legges til mindre rom hvor det kan bli nærmere kontakt mellom lærer og studenter, og hvor det lettere kan organiseres mindre gruppediskusjoner underveis.

Et (lite) problem er interaksjonen mellom norske og utenlandske studenter. Her ligger det et forbedringspotensial. Studentene foreslo å jobbe mer i gruppe og med flere oppgaver. Dette er gode forslag som skal tas til etterretning.

4. Eksamen

Eksamen har vært 4 timers skoleeksamen, som oftest over ett eller to temaer ("teoretisk oppgave"). For første gang ble eksamen avlagt digitalt i høstsemester 2014.

Vi vil gjerne vurdere andre former, som f.eks. besvarelse av en oppgave som en essay eller "prosjekt" gjennom de siste ukene av kurset, kombinert med muntlig presentasjon e.l. Vi innser imidlertid at dette er krevende med et så høyt studenttall som 50.

5. Emnebeskrivelsen

Beskrivelsen av "Course content" og "Requirement" er dekkende for pensum og undervisning. Emnet synes riktig definert. Det samme gjelder krav om forkunnskaper i generell folkerett.

Eksamensresultatene tyder også på at de er dekkende og at kurset når frem til studentene. For tiden synes det ikke å være grunnlag for å endre innholdet i faget eller læringskrav.

Faget suppleres nå av det faget "International Climate Change and Energy Law" som – som navnet tilsier - går langt mer i dybden i internasjonal klima- og energirett.

6. Forslag til forbedringer

- Bruke flere artikler/samle dem opp i en liste over tilleggslitteratur (ikke pensum)
- Jobbe mer med gruppeoppgaver/gruppediskusjoner

7. Gi en kort oppsummering av denne rapporten som skal publiseres på nettsidene til studentene.

The feedback from students during the semester, the mid-term evaluation as well as the final course evaluation was very positive. Students' answers showed "highly satisfactory" or "satisfactory" responses on the accessibility of information, the quality of the compendium as well as the teaching style, content and output. Some very constructive, critical remarks and suggestions on the continuous up-date of the reading list by additional articles as well on the more interactive nature of teaching by using more group assignments are very welcome and will be attempted to be followed up.

Periodic Report JUS 5540 Public International Law

Cecilia M. Bailliet

1. **Course Description:** This course addresses general public international law, including the sources of international law (treaties, customary international law and general principles of law), rights and obligations of states and other subjects of international law, jurisdiction, responsibility, dispute settlement and an introduction to certain substantive areas of international law. It addresses the internationalization of law which entails the increased relevance of international law and the reflection of its obligations are incorporated within national law.
2. **Grades:** The average grade on the exam was “C”. This year the exam was challenging, students had to advise whether or not President Obama should amend sanctions against Cuba. After the exam, the President announced a change in policy and the students thought that they had a role in this!
3. **Student feedback:** The student feedback was largely that they were satisfied or very satisfied with the teaching. Masters students appreciated the special seminars created for them and want more. They also want more opportunities to practice oral presentation and argumentation- such as a moot court seminar. They also suggest adding a paper to count for 20% of the grade. Some indicated concern for the vast scope of Public International Law, indicating that it should run over two semesters. They enjoy that we address current events, such as sanctions against Russia on account of its interventions.
4. **Lecturers:** This year I invited Gentian Zyberi to give half of the lectures. Although he is employed at SMR, he is top PIL scholar and his lecturing style complements my own as he is more “black letter” and I am more contextual. I am confident that we make a good teaching team. One student wanted lectures by practitioners.
5. **Syllabus:** We use the textbook on International Law by Malcolm Evans, which includes chapters by different experts in the field. Most students liked it, I will also add an additional text which is more simple as an alternative.
6. **Exam:** The exam was a case- students were told that they were legal advisors in the State Department and had to write a memo to President Obama on whether or not he should alter sanctions against Cuba based on obligations under Public International Law. They were given copies of various relevant international instruments. They had also participated in a class debate on the legitimacy of Europe’s sanctions against Russia, so I assumed that they would be well prepared.
7. **Learning Outcome:**

Knowledge

Students are expected to achieve thorough knowledge of the following topics:

Vedlegg 2 – 15:

The sources of international law, in particular treaty law and customary international law, state jurisdiction, the subjects of international law, the institutions of international law, the prohibition against the use of force, state responsibility for non-compliance with international law, enforcement and dispute settlement, and the relationship between international law and national law.

Skills and general competence

Students read and analyze primary sources (treaties and ICJ cases), they prepare case reports and conduct group work to answer contemporary problems arising during the semester (such as military intervention in Libya, non-intervention in Syria, etc.) Students are able to critically assess the institutional structure of the international system, its interaction with the national level and other systems (such as politics and economics), and the effectiveness of its dispute resolution mechanisms. Students will gain skills including the capacity to identify, explain, and interpret relevant international rules for specific problems, as well as a basis for negotiating or drafting texts for treaty making, etc. These skills are relevant for careers within ministries of justice/foreign affairs, international organizations, think-tanks, or pursuit of an academic career.

I believe that the students do actually gain the knowledge, skills, and competence described above.

8. The changes I made was to recruit Gentian Zyberi as a lecturer and add 5 seminars for the Masters Students (here Post Doc Matt Saul from PluriCourts led some of the seminars, and Zyberi led others). These seminars are good for international staff members who want to teach and may not be given access to lower level classes.

We can consider expanding the number of seminars, but this will depend on budget

JUS5550 – Helserett

Periodisk emnerapport januar 2015

Grunnlagsmaterialet for den periodiske emnerapporten

- Emnebeskrivelsen for emnet
- Statistikk over karakterer, frafall, klager
- Tidligere periodiske emnerapporter for emnet
- Studenttilbakemeldinger ved emneevalueringen (vedlagt)
- Underveisevalueringen av emnet
- Andre læreres og administrativt ansattes vurdering av emnet

Underveisevaluering

Underveisevaluering ble gjennomført. I stor utstrekning framkom det samme som i den etterfølgende emneevalueringen fra studenttilbakemeldingene fra fakultetsundersøkelsen.

Den tilfører derfor lite av selvstendig verdi til denne evalueringen.

Det foretas underveisevaluering hvert semester helserett undervises (høstsemestrene)

Andres uttalelser til evalueringen og gjennomført undervisning

Undervisningen ble i dette semesteret delt mellom undertegnede som underviste 18 timer, mens stipendiat Anne Kjersti Befring underviste 8 timer. All undervisning ble gjennomført ved forelesninger.

Det er et særlig forhold ved dette faget ved at helserett er gjort til obligatorisk fag for BA-studenter i Helseadministrasjon ved Medisinsk fakultet. Det fører til at det er seks timer spesielt forbeholdt denne studentgruppe, herav tre timers innføring i juridisk tenkemåte og metode, og et tre timers oppgaveskrivningsseminar, og i tillegg med mulighet for BA-studentene til å levere og få rettet en semesteroppgave, basert på en tidligere eksamensoppgave (nær 30 av 75 studenter leverte slik oppgave). Jeg retter disse oppgavene selv for å kunne gi direkte tilbakemeldinger til den enkelte og til å kunne si noe samlende før eksamen. Dette er en del av oppgaveseminaret.

Dette er svært positivt mottatt av denne studentgruppen, men samtidig får en rekke studenter som ikke tilhører denne kategorien, en klar formening om at også de bør gis semesteroppgave. Dette kommer tydelig fram i evalueringen, men dette er det ikke åpnet for gjennom ressursene allokert til spesial/valgfag.

De «normale» BA- og MA-studentene gis derfor et tilbud på 20 timers undervisning svarende til andre fag.

Fra Annette Alstadsæter ved Medisinsk fakultet som er ansvarlig for det aktuelle semester ved BA-studenter Helseadministrasjon, har jeg mottatt følgende etter at hun fikk tilsendt samtlige dokumenter:

«Hei igjen, Aslak, og takk for fine ord. Dei kommentarane eg kan koma med, er at vi er svært nøgde med at det blir gitt ekstra intro-kurs til våre studentar, og at studentane våre får kommentarar på innleveringsoppgåve av deg, det er bra. Det er også gledelig at strykprosenten har gått markant ned dei siste åra.»

Vedlegg 2 – 15:

Også medunderviser Anne Kjersti Befring har avgitt skriftlige kommentarer som er innarbeidet i denne tilbakemeldingen, og som derfor kan sies å komme fra oss begge.

Innhold i den periodiske emnerapporten

1. Pensum (innhold, omfang).

Pensum ble vesentlig endret da det skulle være helt ulike læringskrav og ulike antall sider for MA og BA studenter.

Problemet, som påpekt av studentene, er at lovgivningen på helserettens område endres så vidt hyppig at hovedlitteraturen raskt kan bli foreldet.

Noe av dette ble kompensert ved at aktuelle bokkapitler ble gjort tilgjengelig gratis på emnesiden.

For neste år er hovedboken, «Pasient- og brukerrettighetsloven med kommentarer», nylig (januar 2015) utgitt i 4. utgave og helt oppdatert. De øvrige delene av hovedlitteraturen vil bli revidert i løpet av kommende år.

Dette vil føre til endring av læringskrav og beskrivelse av emnet, og dette arbeidet er påstartet.

Undervisningsformen er forelesninger, se over om det spesielle skrivetilbudet for BA-studenter Helseadministrasjon.

Studentene er gjennomgående godt fornøyd med undervisningen. Dette framgår tydelig av evalueringen. Når hele 63 % er fornøyd og av disse 29 % svært fornøyd, mens 16 % har ingen formening), må dette kunne karakteriseres som tilfredsstillende, noe som understrekes av de mer åpne kommentarene. Av de øvrige var 13 % litt fornøyd, 5 % litt misfornøyd og 3 % svært misfornøyd med undervisningen.

Når det gjelder formen på undervisningen var nær 60 % fornøyd eller svært fornøyd. , mens 16,9 ikke har ingen formening).

Folk er misfornøyd med undervisningslokalet (Aud 14) og noe lange økter, men det er til å leve med. Helserett er blitt et svært populært fag, og studentene kan derfor ikke vente samme oppfølging individuelt som i fag med langt færre på forelesningene.

Studentene er fornøyd med eksamensformen, og resultatene spredde seg godt utover karakterskalaen. Har ingen kommentarer til dette. Det er de siste semestrene gitt ulike oppgaver for BA og MA studentene

2. Gir læringsutbytteformuleringene i emnebeskrivelsen en god beskrivelse av hva studentene skal kunne etter avlagt eksamen?

Ja, men noe er litt uklart formulert. I samband med arbeidet for mer oppdatert hovedlitteratur («pensum»), vil vi også se på formuleringene av læringskravene for bedre å klargjøre hva som forventes på henholdsvis BA og MA nivået.

Vedlegg 2 – 15:

3. *Fungerer emnebeskrivelsen tilfredsstillende? Sjekk følgende:*

Se kommentarer over.

Vi har undervisningsopplegget klart og publisert på nettet allerede ved starten av høstsemesteret, og som nevnt er dette blitt et attraktivt fag som viser at informasjonstilgangen til studentene må fungere tilfredsstillende.

4. *Har du gjort noen endringer siden forrige periodiske evaluering? Hvilke?*

Som nevnt ble det foretatt store endringer da kravet om å skille sterkere mellom BA og MA studenter vedrørende læringskrav og antall sider hovedlitteratur, ble det foretatt en ny oppstilling av læringsmål og emnebeskrivelse.

Men som nevnt over, vil dette også revideres på nytt i løpet av våren med utgangspunkt i ny hovedlærebok og studentenes tilbakemeldinger ved denne emneevalueringen.

5. *Gi en kort oppsummering av denne rapporten som skal publiseres på nettsidene til studentene.*

For publisering på nettsidene til studentene.

Helserett er et viktig fag idet de langt fleste borgere kommer i kontakt med helsetjenesten flere ganger i løpet av livet. Behovet for jurister med helserettslig kompetanse har økt de siste årene, noe som viser seg ved flere stillinger i helseforvaltningen, sykehus, kommuner og i organisasjoner med ulike formål. Det er også et populært fag med mange studenter oppmeldt til eksamen og mange som deltar i undervisningen som gis i forelesnings form.

Høstsemesteret 2014 ble hovedlitteraturen av mange studenter opplevd som foreldet samtidig som kravet er kunnskaper om gjeldende rett på området. Pensum er ikke helt dekkende for det som gjennomgås under forelesninger. I 2015 er det kommet oppdatert juridisk litteratur på området som vil bli gjort til hovedlitteratur i faget, både på BA og MA nivå.

Det tas sikte på, i tråd med emneevalueringen å tydeliggjøre men emnebeskrivelsen og se at læringskravene er dekket i hovedlitteraturen på henholdsvis BA og MA nivå.

Studentene er gjennomgående godt fornøyd med undervisningen. Dette framgår tydelig av evalueringen. Når hele 63 % er fornøyd og av disse 29 % svært fornøyd, mens 16 % har ingen formening), må dette kunne karakteriseres som tilfredsstillende, noe som understrekes av de mer åpne kommentarene.

De fleste (ca. 60 %) er fornøyd med måten faglige prestasjoner i emnet prøves og vurderes.

Kvaliteten på informasjonen som legges ut og tilgjengeligheten til informasjonen, må vurderes ut fra kritiske tilbakemeldinger på dette punktet. Studentene er heller ikke fornøyd med undervisningslokalet (Aud. 14, DB), men det er vanskelig å finne mer egnet lokale til den store studentgruppen som deltar i undervisningen. All undervisning skjer i forelesningsform. Det er to lærere som alternerer som undervisere, og det vil det fortsatt være.

28. januar 2015
Aslak Syse

Vedlegg 2 – 15:

Periodiske emnerapport Diskriminerings- og likestillingsrett Ansvarlig lærer Anne Hellum

1. Generelt

Jeg har foretatt midtveiseevaluering (ca ¼ av studentene svarte) og gjennomgått de tilsendte spørreskjemaene. Jeg har videre vært tilstede på alle forelesningene med sikte på å se hvordan kurset, som har flere lærere, kan struktureres bedre både med hensyn til de juridiske temaene som tas opp, rettskildebetraktninger og undervisningsmetoder.

Jeg har merket meg at mellom 60 og 70 % av de som har svart på spørreskjemaet stort sett er fornøyde men at mange er misfornøyde med at pensumartiklene ikke er oppdatert i forhold til diskrimineringslovreformen som trådte i kraft i 2014. Videre har jeg merket meg at mindre enn halvparten av studentene som var oppmeldt på kurset svarte på spørreskjemaet og at nesten halvparten av de som svarte – og som ønsket podcast - stort sett ikke hadde deltatt i kursundervisningen.

For øvrig vil jeg bemerke at timingen av evalueringen er god ettersom kurset skal legges om og pensum revideres dette semester.

Til sist. Ettersom faget er under evaluering dette semester skrev jeg ikke rapport om læringsopplegg på dette kurset men avgir dette som en samlet rapport.

2. Vurdering av pensum, undervisningsform, vurdering av studentene underveis og eksamensform

Pensum i faget er, som mange av studentene påpeker, ikke oppdatert i forhold til endringer i samtlige diskrimineringslover, som trådte i kraft i 2014. Undervisningen tok selvfølgelig utgangspunkt i de fire nye diskrimineringslovene og relevant stoff fra forarbeidene til de nye lovene og nemndspraksis ble innarbeidet. Alle foreleserne, med unntak av Kirsten Ketscher som trente studentene i domsalyse og argumentasjon, la ut powerpoints som tok utgangspunkt i de nye lovene på området med henvisning til de aktuelle rettskildene.

Det forhold at diskrimineringsvernet er gjenstand for både faglig og politisk uenighet som reflekteres i offentlige utredninger etterfulgt av en strøm av lovendringer gjør faget godt egnet til å trene studentene i så vel overordnede prinsipper som rettspolitiske spørsmål, herunder forholdet mellom juss og politikk. Mitt inntrykk av studentene er at de ikke er vant til å arbeide selvstendig og forventer lærebøker hvor lov stoffet er ferdig drøvtygget. Etter mitt gir dette kurset studentene god trening i å håndtere et rettskildebilde i rask og ujevn endring, både med sikte på rettslige og rettspolitiske vurderinger.

En ny artikkelsamling i diskriminerings- og likestillingsrett, redigert av Anne Hellum og Julia Kohler Olsen, som er oppdatert i forhold til lovendringene i 2014, vil bli inntatt som pensum høsten 2015. Anne Hellum og Vibeke Blaker Strand har inngått kontrakt med Gyldendal forlag med sikte på å lage en grunnbok – diskriminerings- og likestillingsrett i et nøtteskall – iløpet av høsten 2015. Boken vil bli ferdigstilt når ny samlet diskriminerings lov, som forhåpentligvis vil bli behandlet av Stortinget i vårsesjonen, er på plass. Videre er det planer om å lage en elektronisk materialsamling og artikkelsamlinger som går i dybden på delemner. Ved revisjon av kurset vil det også bli trukket veksler på læremidler fra tilsvarende kurs ved Det juridiske fakultet i København, utarbeidet av professor Kirsten Ketscher som er faglærer begge steder.

Vedlegg 2 – 15:

Som de andre valgfagsemnene er kurset begrenset til 20 dobbelttimer som strekker seg over 20 uker. Undervisningen er dessverre ikke obligatorisk. Antallet studenter som melder seg på kurset og går opp til eksamen øker hvert år. Det samme gjør antallet studenter som overhodet ikke møter til undervisning eller møte sporadisk. Av hensyn til læringsmiljøet bør det ikke være mer enn 30 studenter på kurset. Dette kurset er for stort og det bør vurderes å hold to kurser. Over hundre studenter hadde tegnet seg og over 60 av disse gikk opp til eksamen. De store auditoriene er ikke egnet for valgmenefag som skal gi rom for fordypning, diskusjon og dialog mellom studenter og lærere. Jeg hadde bedt om å få rom 540 i DN som er et stort seminarrom hvor studentene med letthet kan deles inn i grupper men dette ble ikke fulgt opp av studieadministrasjonen.

Kurset legger opp til at studentene skal møte forberedt og delta i diskusjon i plenum og grupper. Det blir flere uker før kursstart lagt ut detaljert leseplan for hver dobbelttime. I tillegg til dette har hver foreleser utarbeider 3-4 spørsmål som studentene skal forberede seg på, herunder dommer eller avgjørelser fra Klagenmenda. I tillegg til dette er det laget et opplegg hvor studentene deles inn i grupper som skal utrede ulike spørsmål. Alt dette ble lagt på kurssiden ut før kursstart (Se vedlegg). Ettersom Fakultetet ikke lenger gir en ekstra time til «mock exam» på valgfagskursene ble det dette semester, til forskjell fra tidligere år, ikke gitt tilbud om individuell innlevering av skriftlig arbeid. Det er nedlagt mye arbeid med å utvikle et læringsopplegg som er egnet til å aktivisere en så stor studentgruppe som vi nå har på dette kurset. Dessverre er det mange studenter som møter uregelmessig og ikke benytter seg av tilbudet. Innføring av obligatorisk fremmøte og krav om muntlig og skriftlig framleggelse av arbeider underveis er, etter min oppfatning, nødvendig for å heve nivået på studentenes prestasjoner

I tillegg til den ordinære undervisningen inviteres studentene til seminarer i forskergruppen Rettigheter, individer, kultur og samfunn. I dette semesteret ble to slike arrangementer åpnet opp som et ekstratilbud. Det ene tilbudet var mastermaraton hvor studenter som har skrevet diskrimineringsrettlige avhandlinger som et ledd i valgmeneprofilen Velferd og likeverd la fram sine arbeider og ble kommentert av fakultetets lærere. Det andre tilbudet, som mange studenter fra diskrimineringsrettskurset benyttet seg av var ettermiddagsseminaret «Diskrimineringsvernet i støpeskjeen igjen» som tok opp 2014 reforme og den bebudede 205 reformen (jeg er forbauset over at dette ekstratilbudet ikke er reflekteret i studentevalueringen). Videre la jeg ut forslag til avhandlingsemner innen diskriminerings- og likestillingsrett på kurssiden og har hatt dialog med mange studenter, muntlig og på mail om avhandlingsemne. Et økende antall studenter skriver 30 stip avhandling fra feltet.

Dette bringer meg over i eksamensordningen. Det ble i år gitt en teoretisk oppgave som testet forståelsen av overordnede prinsipper som effektiv gjennomføring og rettssikkerhet relatert til beskyttelse mot ulike former for diskriminering. Så vidt jeg kunne se av spørreskjemaene mente studentene at spørsmålene var sentrale i forhold til pensum og læringskrav. Etter min oppfatning ville en eksamensordning hvor frammøte, innlevering av skriftlig arbeid underveis og muntlig framleggelse er en del av vurderingen tvinge studentene til å ta mer ansvar for egen læring.

3.Læringsutbytteformuleringene i emnebeskrivelsen, forhold til andre valgmenner, karakterstatistikk etc..

Læringsutbytteformuleringene er for så vidt OK. Problemet er å ha et kurs som omfatter studenter fra ulike fagområder både på master og bachelor nivå. Som jeg tidligere har påpekt mener jeg det bør innføres et diskriminerings- og likestillingsrettskurs på bachelor nivå – gjerne på engelsk som er åpent for norske bachelor studenter og ERASMUS studenter. Dette vil gi gode grunnkunnskaper for et fordypningsfag på masternivå.

Vedlegg 2 – 15:

Faget fungerer godt som valgemne innenfor profilen velferd og likeverd. Det er mange studenter som tar kurset sammen med arbeidsrett, det er også en del studenter fra Juridisk Rådgivning for kvinner som arbeider med diskrimineringsrettssaker, både på individuelt og rettspolitisk grunnlag.

Det har vært en del problemer i forhold til studieadministrasjonen. For det første oppdaget jeg midtveis i kurset at studentene ble informert av administrasjonen at det ikke var adgang til å henvise til saker fra klagenemnda i lovsamlingen. Dette kom som en overraskelse på meg ettersom nemndssaker etter en lang og fast praksis har vært ansett som rettsavgjørelser i forhold til reglementet. Takket være studiedekanen, ble det raskt ryddet opp i dette, herunder foretatt en klargjøring av reglementet.

Et annet problem i forhold til studieadministrasjonen var at datoen for en av de siste gangene på kurset ble endret. Dette førte til at en stor del av studentene, på grunn av kollisjon, ikke hadde anledning til å delta i gjennomgang av gruppearbeid. En student hadde bestilt flybillett som hun ikke fikk refundert.

Karaktersnittet, både på bachelor og masternivå lå på C. Jeg var intern sensor på alle oppgavene. Det var en del svært gode besvarelser (A) noen meget gode (B), flertallet lå på C med et fåtall D og E og svært få stryk – bare to. Jeg har merket meg at snittet på masternivå har gått ned fra B forrige semester til C i år. Det kan henge sammen med flere faktorer. Årets oppgave krevde både bredde og dybde i form av detaljert innsikt i praksis og skilte godt. Videre er mitt inntrykk av det antallet studenter som ikke fulgte undervisningen er økende.

4. Endringer etter forrige revisjon og forslag til forbedringer

Pensum ble revidert i 2012. Videre er det nedlagt et stort arbeid i å utvikle spørsmål og oppgaver til hver time for å høyne aktivitetsnivået. Se redegjørelsen i punkt 2.

Pensum blir revidert i løpet av våren 2015 og det blir ny revisjon våren 2016. Det vil bli utviklet elektronisk materialsamling.

5. Oppsummering til nettsiden

Mellom 60 og 70 % av studentene som har svart på spørreskjemaet er stort sett er fornøyde med kurset men ønsker seg lærebøker med oppdatert lovstoff. Diskriminerings- og likestillingsrett er et rettsområde i rask utvikling både nasjonalt og internasjonalt. Det raskt skiftende og komplekse rettskildet bildet representerer en utfordring for forskere, lærere, studenter og praktikere. I en situasjon hvor læremidlene alltid vil ligge noe etter rettsutviklingen er det viktig at studentene følger undervisningen for derigjennom å holde seg oppdatert. En artikkelsamling som tar utgangspunkt i de fire nye diskrimineringslovene som trådte i kraft i 2014 vil bli tatt inn på pensum i 2015. Nytt pensum vil også inneholde forslag til ny enhetlig diskrimineringslov, som vil bli lagt fram for Stortinget våren 2015. En ny lærebok, som gir oversikt over diskriminerings- og likestillingsrettslige grunnprinsipper, vil foreligge i 2016.

Emnerapport JUR1641/JUS5641 Electronic Communications Law

Emnet JUS5641 inngår i LLM in Information and Communication Technology Law og tilbys til master studenter ellers. JUR1641 er et bachelor emne som benytter seg av samme undervisning.

Grunnlagsmateriale for den periodiske emnerapporten

Rapporten er basert på

- Emnebeskrivelsen for emnet (se over).
- Statistikk over karakterer, frafall, klager (FS-rapport 754.001).
- Studenttilbakemeldinger/underveisevaluering av emnet. På undersøkelsen som ble sendt ut til studentene var det 11 respondenter, som utgjør 26 %.
- Deltakerevaluering og andre læreres vurdering av emnet.

Pensum

Pensum for emnet er ulik for hhv JUR1641 (bachelor) og JUS5641 (master). Hele pensum ble byttet ut 2014 etter studenttilbakemeldinger. Evalueringen viser at studentene nå har god utbytte av pensumet. Det vil bli nødvendig å foreta noen mindre oppdateringer i 2015 (særlig en aktualisering av litteratur om nettneutralitet) og i 2016 vil det bli nødvendig med en vesentlig oppdatering for å ta hensyn til nye regler som forventes vedtatt i 2015.

Undervisning

Studenttilbakemeldingen viser at over 80 % av respondentene var meget fornøyd eller fornøyd med det akademiske innholdet av emnet. I undervisningen inngår det tre gjesteforelesninger, som studentene er godt fornøyd med.

Nedenfor vil jeg beskrive hvordan tilbakemeldinger fra tidligere år har ført til endringer i undervisningstilbudet.

Studentene fra tidligere år har gitt tilbakemelding om at de ønsket en mer variert studiehverdag enn kun forelesninger. Dvs. de ønsket primært aktivisering i tillegg til forelesninger, ikke som erstatning. Samtidig er undervisningstiden begrenset og det virker lite sannsynlig at det gis flere timer per semester. Derfor må en eventuell kursundervisning tilbys innenfor rammen av forelesningsrekkene.

Noen av erfaringene fra tidligere forsøk på å adressere dette på emner som inngår i LLM in Information and Communications Technology Law har ikke klart å nå lærernes mål. Det ble tidligere bla. gjennomført debatter om sentrale temaer. Erfaringen var at det var begrenset studentdeltakelse, til tross for at studentene i evalueringen hadde sagt at de ønsket debatter og lignende.

Jeg antar at manglende deltakelse på tidligere seminarpreget undervisning primært har sin årsak i *hvordan* dette ble annonsert og integrert i kurset. Studentene setter tydelig pris på noen mindre aktiviteter som ikke krever mye forberedelsestid, eller større aktiviteter som er direkte eksamensrelevante.

Vedlegg 2 – 15:

Tidsaspektet er nok viktig, da studentene er meget opptatte med skriving av oppgaver i løpet av semesteret. Dette prioriteres, da det gis karakter for oppgaver. ”Frivillige” debatter som ikke har direkte eksamensrelevans prioriteres ikke.

Tiltak

Jeg har gjennomført flere ulike tiltak for å styrke undervisningskvaliteten, med særlig vekt på deltakende læring. Tiltakene ble delvis utarbeidet på pedagogiske seminarer, og har blitt drøftet med fagpersoner fra FUP.

1. Internasjonale grupper. Studentene i Electronic Communications Law ble satt sammen i grupper som bestod av studenter med ulik bakgrunn (LLM, Erasmus, norske). Dette for å bidra til å sikre en god læringsatmosfære. Mange utenlandske studenter opplever at de ikke får kontakt med norske studenter, og omvendt.
2. Gruppeprosjekt. Gruppene har arbeidet med et lite prosjekt. I forkant av innleveringsdato for mid-term oppgaven ble det gjennomførte et seminar der gruppene samarbeidet om forskningsspørsmål og struktur av oppgaven. Fra administrasjonens side ble det bestilt 3 ekstra grupperom til dette. Alle grupper fikk samme prosjektoppgave, som var forberedende og direkte relevant for for mid-term paper oppgaven (som kun skrives av studenter på JUS5641). På slutten av seminaret ble resultatene presentert i plenum.
3. Vurdere et paper. Etter innlevering av mid-term paper i JUS5641 gjennomførte vi en workshop der hver student bl.a. fikk lese et (anonymt) mid-term paper. Studentene ble bedt om å vurdere teksten etter gitte kriterier.
4. Summegrupper ol. På hver forelesning jeg holdt i begge fagene ble det satt av begrenset tid til en kort individuell oppgave/diskusjon med nabo om dagens tema.

Erfaringer

Tiltak 1 og 2 (internasjonale grupper og gruppeprosjekt) ble veldig godt mottatt av studentene. De ga uttrykk for at de ønsket mer av dette. Noe overraskende responderte likevel 50 % at gruppeprosjektet ikke hjalp dem med selve oppgaven (”Did the group workshop help you in drafting the mid-term-paper?”). Dette er uventet da gruppeprosjektet var klart fokusert på mid-term paper oppgaven. Dette punktet må vurderes nærmere før neste gjennomgang. Det kan tenkes at det er tilstrekkelig at studentene deltar aktivt i faglig samarbeid (noe de er fornøyd med), selv om de i etterkant ikke opplever at dette hjalp for å skrive paperet (som uansett krever mye egenarbeid).

Tiltak 3 (vurdere et paper) ga studentene en bedre innsikt i hvordan andre hadde løst oppgaven og hvilke prioriteter faglærer setter ved vurdering av oppgaven. Jeg fikk også inntrykk av at de opplevde at de fikk en mer aktiv rolle gjennom selv å vurdere andres oppgaver. I etterkant ser jeg at det hadde vært hensiktsmessig å gi studentene tilgang til vurderingskriteriene før innlevering.

Tiltak 4 (summegrupper o.l.) var avhengig av hvordan den konkrete diskusjonen passet inn i tematikken. For det meste er mitt inntrykk at diskusjonen virket etter sin hensikt, altså motiverende og fokuserende. Samtidig ser jeg at det kan være krevende å holde tidsskjemaet.

Vedlegg 2 – 15:

Samlet sett tror jeg det er god grunn til å gjenta disse tiltakene ved neste gjennomføring.

Læringsutbytte og emnebeskrivelse

Emnets (JUS5641) mål beskrives som følger.

«The primary objective of the course is to impart a solid understanding of the central EU rules governing electronic communications and the provision of services based on such communications.

A secondary objective is to impart understanding of the main ways in which general EU competition law interacts with the rules dealing specifically with electronic communications, along with the principal similarities and differences between the two sets of rules.

A further aim of the course is not just to elucidate the relevant legal rules as they currently stand but also to encourage critical appraisal of them. This involves analysing and challenging the assumptions upon which the rules are based, and discussion of alternative regulatory possibilities.»

Dette gir en god beskrivelse av hva studentene skal kunne etter avlagt eksamen, noe som for eksempel kan bli tydelig dersom man leser tidligere eksamensoppgaver.

Kunnskapskrav

- **Knowledge**
 - Good knowledge of how the European Union (EU) regulates the electronic communications sector.
 - Knowledge of the relevant regulatory roles played by the International Telecommunications Union (ITU) and World Trade Organization (WTO).
 - Knowledge of the role played by general EU competition law in regulating the electronic communications sector.
- **Skills**
 - Elucidate the central EU rules governing electronic communications and the provision of services based on such communications.
 - Elucidate the main ways in which general EU competition law interacts with the rules dealing specifically with electronic communications, along with the principal similarities and differences between the two sets of rules.
 - Critically evaluate the assumptions upon which the EU regulatory framework for electronic communications are based.
- **General competence**
 - Understanding of the principal characteristics of the EU regulatory framework for electronic communications.
 - Understanding of the technology and business models that form the basis of the electronic communications sector.
 - Understanding of weaknesses and strengths of EU law with respect to electronic communications.
 - Ability to suggest and assess alternative forms of regulation to traditional law.

Kunnskapskravene synes å være for det meste dekkende for emnet, men i den senere tid har emnet i mindre grad omhandlet WTO og ITU. *En oppdatert liste over kunnskapskrav vil bli oversendt PMR.*

Vedlegg 2 – 15:

Emnebeskrivelsen

«The course examines how the European Union (EU) regulates one of its most dynamic, innovative industries: the electronic communications sector. The course concentrates on the efforts of the EU to deregulate and re-regulate electronic communications networks and services in order to achieve Union-wide competition in the sector. Account is also taken of the global context for this area of regulation. Accordingly, account is taken of the regulatory roles played by non-EU actors in the field, particularly the International Telecommunications Union (ITU) and World Trade Organization (WTO). The main legal instruments examined in the course are Directives 2002/21/EC, 2002/19/EC, 2002/20/EC, and 2002/22/EC (all as amended), Regulation (EC) 1211/2009, along with relevant Commission recommendations and guidelines.

A salient set of issues taken up in the course concern the interaction and respective roles of, on the one hand, rules on Significant Market Power and, on the other hand, rules of general EU competition law.

The themes taken up in the course can be summed up with the following key words: liberalization; harmonisation; competition; access; interconnection; market analysis; significant market power; universal service; authorization; broadcasting.»

Dette er dekkende for emnet, bortsett fra at “broadcasting” (siste avsnitt) bør sløyfes. *En oppdatert emnebeskrivelse med henvisning til ett nytt direktiv vil bli sendt til PMR for godkjenning.*

Eksamen

Eksamen i JUS5641 delt opp i et mid-term paper (teller 30 %) og en skoleeksamen (70 %). På JUR1641 er det kun skoleeksamen. Disse eksamensformene har vist seg å fungere godt i praksis.

Statistikken viser at hele karakterskalaen blir benyttet.

Ressurser og infrastruktur

Forelesningssalen Aud 6 er bare delvis egnet for samarbeid mellom studentene. Derfor må det reserveres ekstra grupperom på dager med fokus på samarbeid.

Fronter benyttes for oppgaver og studiemateriale, og det fungerer tilstrekkelig, til tross for en del mangler ved programvaren.

Vurdering basert på statistikk og tilbakemeldinger

Det er noe frafall, men det er ikke uventet basert på at emnet er krevende.

Tilbakemeldingen fra studentene er stort sett meget bra (80 % av respondentene var meget fornøyd eller fornøyd). Antall respondenter var dog begrenset. Studentene benytter seg av muligheten for å laste ned podcast, og er godt fornøyd med dette. Det er ikke avdekket behov for å forbedre kursinformasjon (90 % av respondentene fornøyd).

Vedlegg 2 – 15:

Emnet JUS5641 inngår som et av kjernefagene i «LLM programme in ICT law», og det synes å passe godt inn i helheten.

Det at undervisningen kombinerer både master og bachelor studenter synes ikke å ha medført noen problemer.

Emnet er riktig definert med hensyn til anbefalte/påkrevde forkunnskaper.

Det er ukjent for undertegnede når siste emneevaluering ble foretatt. Det er imidlertid klart at det ble gjennomført mange endringer i emnet de senere år, særlig i lys av studenttilbakemeldinger.

Forslag til forbedringer

Det ble gjennomført omfattende forbedringer de siste årene (nytt pensum, forbedringer av undervisningskvalitet, endret eksamensform) så det er ikke nødvendig med større endringer nå.

I tillegg til vanlig faglig ajourføring er det behov for mindre oppdateringer (som beskrevet over) av kunnskapskrav og emnebeskrivelse, som vil bli oversendt PMR.

Oppsummering (kan publiseres)

I would like to thank the students for their feedback, both during the course and in the evaluation form. Particularly specific feedback (e.g. a greater focus on cases) is highly appreciated and will be considered for the next iteration of the course. Previous course feedback has led to several significant changes. In particular, there was a revision of mandatory readings, and there is now an increased emphasis on participatory approaches to the teaching. Feedback indicates that these changes have worked well and that the focus on participatory learning approaches should be kept or increased. Several teachers offer lectures the course, and the integration of the lectures in the overall course has worked well. Many students attend the classes and make use of podcasts.

The course evaluation shows a high level of satisfaction by respondents to the student evaluation form; more than 80 % of respondents are either very satisfied or satisfied with the academic quality. Although the number of respondents is limited, this provides some indication of how the course functions in practice. The course will be updated with respect to recent developments in the field of electronic communications law, and there will be a continued focus on how students can be actively engaged.

PERIODISK EMNERAPPORT – JUS5660

2014

1. Sammenfattende evaluering av gjennomføring av emnet i perioden

Caveat: I share “fagansvar” with Ole-Andreas Rognstad. However, the comments below stem primarily from myself and do not necessarily represent the views of Ole-Andreas. We have, however, briefly discussed the student feedback for H14 and agreed that, in light of that feedback, changes to the course are required. We shall discuss more closely the exact nature of these changes in the near future.

1.1 Pensum

The main pensum (Kur & Dreier, *European Intellectual Property Law*—hereinafter “K&D”) is not especially satisfactory. Parts of it are poorly structured (at least for the purposes of JUS5660) and/or superficial. The reasons we have chosen K&D are primarily that the book is pan-European in its perspective, covers all aspects of intellectual property rights (IPR), and is written by highly respected scholars. The main pensum for the course before K&D was published, was MacQueen *et al*, *Contemporary Intellectual Property* – hereinafter “MacQueen”). This was generally perceived by the students as pedagogically sound. However, it does not have a pan-European focus to the same degree as K&D. Nonetheless, given the feedback from students in H14, we shall consider reinstating MacQueen as the main pensum and relegating K&D to secondary literature.

1.2 Undervisning

The course is taught predominantly in a traditional lecture-style manner, with the aid of powerpoint. This seems to function reasonably well. The course is taught by several persons, each of which is a specialist in the particular topic being covered. However, one person undertakes the bulk of the lecturing. The last couple of years that person has been Jarle Roar Sæbø, a respected private practitioner with good knowledge of IPR in a business context. However, given the student criticism of his lecturing style in H14, we shall replace him with staff from the Faculty.

Moreover, we shall encourage all of the lecturers to podcast their lectures. And we shall consider introducing “group exercises” in the classes – in order to activate the students and promote their interaction with each other.

As for assessment, the basic system seems to work reasonably well. However, we must ensure that students are given timely feedback on their mid-term papers.

2. Gir læringsutbytteformuleringene i emnebeskrivelsen en god beskrivelse av hva studentene skal kunne etter avlagt eksamen?

Yes.

3. Fungerer emnebeskrivelsen tilfredsstillende?

Yes.

4. Har du gjort noen endringer siden forrige periodiske evaluering?

No.

Vedlegg 2 – 15:

5. Forslag til forbedringer.

- (i) Podcast all lectures;
- (ii) Introduce exercises during the lectures which encourage students to interact with each other;
- (iii) Change pensum in line with comments in point 1.1 above.

More fundamentally, we must consider cutting back on the ambit of the course. At present, it attempts to cover most aspects of IPR, but, as indicated by some of the student responses, the course runs a serious risk of “biting off more than it can chew”. My suggestion is that we cut out treatment of patent law and focus to a larger degree on copyright, with supplementary lectures on trademarks and *sui generis* database protection.

6. Gi en kort oppsummering av denne rapporten som skal publiseres på nettsidene til studentene.

In light of student feedback, the course will probably undergo some changes in terms of pensum and teaching.

Lee A. Bygrave
15.02.2015

Emnerapport JUS5680 Internet Governance

Emnet inngår i LLM in Information and Communications Technology Law og tilbys til master studenter ellers. Undervisningen består av en forelesningsrekke med betydelig andel studentaktivisering (se under). Eksamen i emnet er en hjemmeeksamen, og studentene får tilbakemelding på et utkast de leverer midt i semesteret.

Grunnlagsmateriale for den periodiske emnerapporten

Rapporten er basert på

- Emnebeskrivelsen for emnet.
- Statistikk over karakterer, frafall, klager (FS-rapport 754.001).
- Studenttilbakemeldinger og underveisevaluering av emnet. På undersøkelsen som ble sendt ut til studentene var det 15 respondenter, som utgjør 28 %.
- Deltakerevaluering og andre læreres vurdering av emnet.

Pensum

Pensum består av både bøker, artikler og materiale publisert av ICANN, og det er et stadig behov for fornying på grunn av den raske utviklingen av feltet. I 2015 vil deler av pensum antagelig bli skiftet ut med en ny bok publisert av Lee Bygrave.

I evalueringen hadde ikke alle studentene klare meninger om pensumet (27 % svarte ikke på spørsmålet). Dette reflekterer antagelig det faktum at emnets pensum er generell, mens eksamen er en hjemmeeksamen der studentene kan bruke mye annen litteratur i tillegg til pensum. Eksamensoppgavene viser tydelig at studentene har lest mye relevant litteratur (som oftest vises det til relevante deler av pensum og annen litteratur som studentene har funnet selv). Det er altså mulig at ikke alle studentene leser alt av pensum når det ikke er direkte relevant for hjemmeeksamen, selv om vi oppfordrer til å lese hele pensum. Etter min vurdering er ikke det at studentene finner annen relevant litteratur som passer best til den konkrete hjemmeoppgaven et problem, det viser snarere at de jobber selvstendig.

Et overveldende flertall av respondentene som hadde en mening om pensum var fornøyd med det.

Undervisning

Studenttilbakemeldingen viser at nesten 80 % av respondentene var meget fornøyd eller fornøyd med undervisningskvaliteten.

Nedenfor vil jeg beskrive hvordan tilbakemeldinger fra tidligere år har ført til endringer i undervisningstilbudet (jfr. også emnerapport for JUS5641).

Studentene i LLM programmet Information and Communications Technology Law har i tidligere år har gitt tilbakemelding om at de ønsket en mer variert studiehverdag enn kun forelesninger. Dvs. de ønsket primært aktivisering i tillegg til forelesninger, ikke som erstatning. Samtidig er undervisningstiden begrenset og det virker lite sannsynlig at det gis

Vedlegg 2 – 15:

flere timer per semester. Derfor må en eventuell kursundervisning tilbys innenfor rammen av forelesningsrekkene.

Noen av erfaringene fra tidligere forsøk på å adressere dette på emner som inngår i LLM in Information and Communications Technology Law har ikke nådd lærernes mål. Det ble tidligere bla. gjennomført debatter om sentrale temaer. Erfaringen var at det noen ganger var begrenset studentdeltakelse, til tross for at studentene i evalueringen hadde sagt at de ønsket debatter og lignende.

Jeg antar at manglende deltakelse på tidligere seminarpreget undervisning primært har sin årsak i *hvordan* dette ble annonsert og integrert i kurset. Studentene setter tydelig pris på noen mindre aktiviteter som ikke krever mye forberedelsestid, eller større aktiviteter som er direkte eksamensrelevante.

Tidsaspektet er nok viktig, da studentene er meget opptatte med skriving av oppgaver i løpet av semesteret. Dette prioriteres, da det gis karakter for oppgaver. "Frivillige" debatter som ikke har direkte eksamensrelevans prioriteres i varierende grad.

Tiltak

Vi har gjennomført flere ulike tiltak for å styrke undervisningskvaliteten, med særlig vekt på deltakende læring. Tiltakene ble delvis utarbeidet på pedagogiske seminarer, og har blitt drøftet med fagpersoner fra FUP.

5. Summegrupper o.l. På hver noen av forelesningene ble det satt av begrenset tid til en kort individuell oppgave/diskusjon med nabo om dagens tema.
6. Studentdebatt. I JUS5680 ble det gjennomført en studentdebatt, som var nært knyttet opp til tematikken for oppgaven (term paper) som studentene arbeidet med på samme tidspunkt. Aktiv deltakelse på debatten var frivillig, da tidligere erfaringer med tvungen deltakelse for alle studenter bare førte til at få studenter kom denne dagen.

Erfaringer

Tiltak 1 (summegrupper o.l.) var avhengig av hvordan den konkrete diskusjonen passet inn i tematikken. For det meste er mitt inntrykk at diskusjonen virket etter sin hensikt, altså motiverende og fokuserende. Samtidig ser jeg at det kan være krevende å holde tidsskjemaet.

Tiltak 2 (studentdebatt) fungerte meget godt for noen. Det var få studenter som ønsket å ta en aktiv rolle i debatten, og disse fikk detaljerte tilbakemeldinger og hjelp videre. I tillegg var det noen studenter som hørte på, men antallet tilhørere var for lavt. Det er mulig at mange studenter heller prioriterte oppgaveskriving i et annet fag, som pågikk samtidig. Ved neste gjennomgang kan vi vurdere å gjennomføre en mindre krevende debatt ved semesterstart, for å venne studentene til å debattere.

Samlet sett tror jeg det er god grunn til å gjenta disse tiltakene ved neste gjennomføring. Utover dette vil jeg også innføre noen av aktivitetene som beskrives i emneevalueringen for JUS5641.

Vedlegg 2 – 15:

Læringsutbytte og emnebeskrivelse

Emnets mål beskrives som følger.

“The primary objective of the course is to impart solid understanding of the steering and management of core elements of Internet infrastructure, particularly data transmission protocols and the Domain Name System. This involves providing insight into the interaction of legal and non-legal processes in the drafting and enforcement of basic Internet standards.

A secondary objective is to impart understanding of the respective roles and relative utility of respectively (i) contractual mechanisms and (ii) legislative and treaty-based mechanisms for global governance structures in Internet governance generally, but with a focus particularly on the management and steering of the DNS. This involves elucidating the legal parameters of the policy choices faced by the main stakeholders in DNS and Internet governance.

A further aim of the course is not just to impart knowledge of the relevant legal rules as they currently stand but also to encourage critical appraisal of them. This involves analysing and challenging the assumptions upon which the rules are based, and discussion of alternative regulatory possibilities.”

Dette gir en god beskrivelse av hva studentene skal kunne etter avlagt eksamen.

Kunnskapskrav

Knowledge

- Good knowledge of the steering and management of core elements of Internet infrastructure, particularly data transmission protocols and the Domain Name System.
- Good knowledge of the relevant regulatory roles played by the Internet Corporation for Assigned Names and Numbers (ICANN), Internet Engineering Task Force (IETF), Internet Society (ISOC), World-Wide Web Consortium (W3C) and International Telecommunications Union (ITU), along with shifting arrangements for governmental oversight of these bodies.
- Good knowledge of the interaction of legal and non-legal processes in the drafting and enforcement of basic Internet standards.
- Knowledge of the respective roles and relative utility of respectively (i) contractual mechanisms and (ii) legislative and treaty-based mechanisms for Internet governance.

Skills

- Elucidate the central legal aspects of Internet governance.
- Elucidate the regulatory role played by Internet architecture itself and how the technical standards for that architecture are developed.
- Critically evaluate the strengths and weaknesses of respectively contractual and statutory codes for Internet governance.

General competence

- Understanding of the principal characteristics of the governance of the Internet, particularly the Domain Name System.
- Understanding of the technology, business models and standards that form the basis of the Internet.
- Understanding of weaknesses and strengths of respectively contractual and statutory modes of regulation with respect to technology.
- Ability to suggest and assess alternative forms of regulation to traditional law.

Vedlegg 2 – 15:

Læringskravene er adekvate og relevante. Den planlagte oppdateringen av pensum med Lee Bygraves nye bok vil sikre at læringskravene er enda bedre ivaretatt.

Emnebeskrivelsen

The course concentrates on the emergent regulatory field termed “Internet governance”, which may be loosely defined as the various sets of norms (legal and non-legal) that determine how the Internet and its related applications function. In addition to elucidating the legal aspects of Internet governance, the course examines the regulatory role played by Internet architecture itself and how the technical standards for that architecture are developed. Special consideration is given to governance of the Domain Name System (DNS), as a key component of what are commonly termed “critical Internet resources”. The course elaborates on the processes (legal and non-legal) that regulate allocation of domain names and resolve disputes connected to such allocation.

Account is also taken of the impact on Internet governance of:

- the EU legal framework for electronic communications
- the mechanisms set up pursuant to Phase 2 of the United Nations’ World Summit on the Information Society
- the shifting arrangements for governmental oversight of the Internet Corporation of Assigned Names and Numbers
- the development of the Internet as a platform for social networking, communication between “things” (“Internet of Things”), and mobile services.

A salient set of issues taken up in the course concern the respective roles played in Internet governance by, on the one hand, contractual (and other private law) mechanisms and, on the other hand, legislative and treaty-based mechanisms.

Emnebeskrivelsen er adekvat og det har ikke kommet frem et behov for vesentlige endringer. Vi vil vurdere om det kreves en mindre ajourføring mht. nyere utviklinger, men antagelig er disse godt nok dekket i nåværende beskrivelse.

Eksamen

Eksamen består av en hjemmeksamen. En utfordring er valg av et egnet tema for eksamen. Velger man for bredt, blir oppgavene gjerne litt for brede og for lite nyanserte, og velger man for snevert blir veldig mye av kurset mindre eksamensrelevant. De siste to årene har vi valgt temaer som var spisset, men som ga studentene mulighet til å dra inn andre deler av pensum og andre perspektiver som dekkes i noen av forelesningene. Respondentene på studentundersøkelsen syntes at dette fungerte bra, og at oppgaven var passe vanskelig.

Respondentene var delt mht. hvor nyttig tilbakemeldingene på utkast til mid-term paper var. Noen var entusiastiske, mens andre syntes at tilbakemeldingen var for generell. Det kan ikke utelukkes at forskjellen skyldes at noen studenter leverer utkast som inneholder for likte konkret materiale til at det kan gis en detaljert tilbakemelding. Det bør likevel vurderes ved neste gjennomføring om tilbakemelding til studentene kan forbedres.

Ressurser og infrastruktur

Forelesningssalen Aud 6 er bare delvis egnet for samarbeid mellom studentene. Derfor må det reserveres ekstra grupperom på dager med fokus på samarbeid.

Vedlegg 2 – 15:

Fronter benyttes for oppgaver og studiemateriale, og det fungerer tilstrekkelig, til tross for en del mangler ved programvaren.

Vurdering basert på statistikk og tilbakemeldinger

Det er noe frafall, men det er ikke uventet basert på at emnet er nokså spesialisert.

Tilbakemeldingen fra studentene er stort sett meget bra (80 % av respondentene var meget fornøyd eller fornøyd). Dette er i tråd med tilbakemeldingene lærerne har fått ved underveisevaluering.

Studentene benytter seg av muligheten for å laste ned podcast, og de er godt fornøyd med dette. Det viser seg at en del studenter hører på podcasts istedenfor å møte til undervisning. Dette punktet bør følges nærmere fremover.

Det viste seg at informasjonen i begynnelsen av kurset og oppstartsfasen har en forbedringspotensial. Det var to lærere i kurset og på grunn av bla. sykdom ble rekkefølgen av forelesningene annerledes enn annonsert på nett. Dessuten må sammenhengen av hele kurset muligens forklares enda bedre for studentene, da noen syntes den var krevende å forstå.

Evalueringen viser også at emnet har en forbedringspotensial mht. de psykologiske og sosiale aspektene av læringsprosessen. Selv om studentene ble invitert til å delta på en faglig konferanse og det ble gjennomført en debatt, viser evalueringen noe misnøye. Mens 46,7 % var veldig fornøyd og 13,3 % var fornøyd, var noen kritiske, uten å utdype hvorfor. Studentene synes å peke på at mer gruppearbeid, også initialt, kan bidra til å forbedre dette punktet. Studentgruppen er sammensatt av norske og utenlandske studenter, og blandede arbeidsgrupper bør prøves ut for å forbedre det sosiale aspektet.

Emnet inngår som et av fagene i «LLM programme in ICT law», og det synes å passe godt inn i helheten. Basert på tilbakemeldingene er emnet også et godt komplement til de andre fagene som inngår i master i rettsvitenskap.

Emnet er riktig definert med hensyn til anbefalte/påkrevde forkunnskaper.

Forslag til forbedringer

Studentenes tilbakemeldinger synes å peke på et ønske om mer gruppearbeid. Dette vil bli vurdert ved neste gjennomføring. I den forbindelse vil problemstillingene nevnt ovenfor (bla. hvordan sikre deltakelse og eksamensrelevans?) være sentrale.

Pensum vil også bli oppdatert, som nevnt ovenfor.

Oppsummering (kan publiseres)

The course evaluation shows a high level of satisfaction by respondents to the student evaluation form; almost 80 % of respondents are either very satisfied or satisfied with the academic quality. Although the number of respondents is limited, this provides some indication of how the course functions in practice. The course will be updated with respect to

Vedlegg 2 – 15:

recent developments, and there will be a continued focus on how students can be actively engaged.

I would like to thank the students for their feedback, both during the course and in the evaluation form. Particularly specific feedback is highly appreciated and will be considered for the next iteration of the course. We will make an effort to explain better the course structure, and to update information in the initial phase of the course. Student feedback also indicates that there should be an increased focus on group work, so this will be considered for the next iteration of the course.

Tobias Mahler

Periodisk emnerapport for JUS5880

Finansmarkedsrett

Valgfag på masternivå

Innledning:

JUS 5880 Finansmarkedsrett er et nytt valgfag som ble satt opp for første gang høsten 2014. Det er avholdt to ganger. Temaet for kurset er den i hovedsak offentligrettslig reguleringen som gjelder for aktørene i finansmarkedene. De to fagområdene som det undervises i er børs- og verdipapirrett og reglene om banker og andre finansinstitusjoner. Man kunne også inkludert reglene om forsikring og tjenestepensjoner, men dette er utelatt av hensyn til at faget ellers hadde blitt for omfattende innenfor rammen av kurset.

Det ble avholdt periodisk emneevaluering etter gjennomført kurs høsten 2014. Hovedinntrykket fra evalueringen er at studentene gir positive tilbakemeldinger, med en klar overvekt på svar i kategorien fornøyd eller svært fornøyd. For de spørsmålene som mest direkte retter seg mot selve undervisningen og læremidlene (spm nr. 1, 3, 4, 8, 9, 11, 18) er i gjennomsnitt 80 pst av svarene i kategoriene svært fornøyd eller fornøyd. Det studentene er mest misfornøyd med er det fysiske læringsmiljøet, noe som særlig har med å gjøre dårlige lydforhold i Auditorium 13. Kjønnfordelingen er ca lik.

Nærmere om de ulike punktene angitt i malen for periodiske emnerapporter:

Punkt 1

Pensum:

Det er gitt to ulike pensumalternativer – et engelskspråklig og et norsk (med enkelte engelskspråklige innslag). Alle studentene i begge år har valgt det norske pensumet. Det er grunn til å tro at dette vil fortsette, og vi vurderer kun å opprettholde det norske alternativet. Tilbakemeldingene fra studentene er i hovedsak gode når det gjelder læremidlene (5,3 pst-svært fornøyd, 63,2-fornøyd, 21,1 pst-litt fornøyd, 10,5 pst-litt misfornøyd).

Vedlegg 2 – 15:

Det vil være behov for noe oppdatering av pensum før neste kurs på grunn av ny lovgivning på bank- og finansieringsområdet.

Undervisning:

Undervisningen består av 10 dobbelttimer som avholdes ukentlig. Det er lagt opp som forelesninger. Det er ingen obligatoriske aktiviteter, men det ble på noen av forelesningene gitt korte kursoppgaver som studentene kunne forberede seg på og som ble gjennomgått på tavlen gangen etter. Den siste gangen gikk vi gjennom de tidligere eksamensoppgavene.

På flere av forelesningene har vi hatt bistand av eksterne, både advokater og fra departementet og Finanstilsynet. De har bidratt med å snakke om temaer som de har spesiell kjennskap til, og lagt opp til og deltatt i diskusjoner med studentene. Dette har vært populært og fremheves av studentene som positivt. Det krever en god del planlegging for å koordinere at det ikke blir dobbeltbehandling og at de eksterne holder seg innenfor temaer som er pensumrelevant. Alt i alt oppleves det som så positivt at vi ønsker å videreføre dette tiltaket, så fremt vi fortsatt får eksterne forelesere til å bidra kostnadsfritt.

Ressurser og infrastruktur:

Vi har begge gangene kurset har blitt avholdt hatt store auditorier, med en god del tekniske utfordringer. Særlig høsten 2014 hvor vi var i Aud 13 fikk vi mange tilbakemeldinger på dårlige lydforhold. Ellers har vi hatt følgende problemer:

- Kommer til låst dør, og må tilkalle personale som har nøkkel. (Det viste seg at forelesningsserien ikke var registrert hos de som har ansvar for å åpne dørene.)
- Power point-kanon virker ikke, dette skjedde både H-13 og H-14.
- Selv etter å ha gitt beskjed om at PP-kanon ikke virker var tilstanden den samme uken etter i ett tilfelle.
- Skjerm på PC virket ikke ved et par anledninger, så vi måtte stå delvis vendt fra studentene for å se plansjene på tavlen.

Vedlegg 2 – 15:

- Gardin i Aud 13 virker ikke, slik at det blir for lyst i lokalet til at plansjene synes godt på skjermen
- Det ble ved en anledning kuttet heller rett under vinduet til auditoriet slik at forelesningen må flyttes til et ledig lokale etter at undervisningen hadde startet, noe som tok mye tid ut av undervisningen. Det bør gis beskjed på forhånd dersom det skal foregå ting som bråker så mye at undervisningen ikke kan gjennomføres i det oppsatte lokalet.

Det oppleves veldig frustrerende når ting ikke er i orden, og dette gjelder ikke minst fordi vi har eksterne bidragsytere som deltar gratis til tross for at det krever mye forberedelse av dem. Det er føles vanskeligere å spørre om slike bidrag når lokalet og utstyr ikke fungerer.

Ellers bør vi nok ha et mindre lokale, fordi de auditoriene vi har hatt er for store for 30-35 elever og ikke fungerer så bra med tanke på å få mer spørsmål og diskusjon i løpet av forelesningen.

Eksamen:

Vurderingsformen er en fire-timers skriftlig eksamen. Dette fungerer greit. 68,4 prosent av studentene er fornøyd med vurderingsformen og 5,3 prosent er svært fornøyd.

2. Gir læringsutbytteformuleringene i emnebeskrivelsen en god beskrivelse av hva studentene skal kunne etter avlagt eksamen?

Ja, den gir en god beskrivelse.

3. Fungerer emnebeskrivelsen tilfredsstillende?

Statistikk over karakterer, frafall og klager

Karakterfordelingen i de to kommisjonene må sies å være bra/normal. Høsten 2014 oppnådde bedre karakterer enn i 2013. Frafallet var også mindre, etter et relativt stort frafall i 2013. Forbedringen kan skyldes tilfeldige variasjoner, men det kan også være at faget har fått «satt seg» litt bedre fra det første til det andre

Vedlegg 2 – 15:

året. Det antas at studentene som meldte seg på kurset i 2014 i større grad var klar over hva de gikk til basert på den informasjonen som da var tilgjengelig fra året i forveien og dermed traff bedre med valget og var generelt mer motiverte. Undervisningsopplegget fungerte også bedre i det andre året fordi justeringer var gjort fra 2013, basert på erfaringene fra den første runden. Det var også flere læremidler tilgjengelig, bl.a. to tidligere eksamensoppgaver og en sensorveiledning som ble brukt i undervisningen og tidligere øvingsoppgaver.

Det er svært lav strykprosent, noe som viser at de aller fleste får med seg tilstrekkelig til at de oppfyller læringskravene.

Det første året var det mange klager og mange som fikk bedre karakter i klageomgangen. Dette må tilskrives en viss utfordring i første omgang med å fastlegge et realistisk forventningsnivå innenfor et vanskelig tilgjengelig rettsområde som i stor grad bygger på økonomisk teori som studentene ikke har noen forkunnskaper innenfor. Det andre året var det bare tre klager, da ble én kandidat stående og to ble satt ned. Dette er en klar forbedring fra i fjor, og vi vil fortsette å jobbe med å klarlegge hva som med rimelighet kan forventes av kandidatene under eksamen gitt fagets særtrekk og vanskelighetsgrad.

Tilbakemeldinger til lærere og administrasjon.

Tilbakemeldingene er alt overveiende positive, både i poenggiving og kommentarer. Når det gjelder innholdet i undervisningen er 95 pst fornøyd eller svært fornøyd (spm. 8). Flere studenter har vært i kontakt med oss under og etter kurset med tanke på å få tips til masteravhandlinger innenfor finansmarkedsrett. En svært god kandidat ble nylig ansatt som vit ass og skal skrive stor oppgave innenfor temaet. Vi har også hatt ferdig utdannede jurister som tilhørere på forelesningene og som har gitt uttrykk for at de er fornøyde med utbyttet.

Tilbakemeldinger på informasjonen/veiledningen studentene får om emnet.

79 prosent av studentene er fornøyd eller svært fornøyd med informasjonen (spm. 4). 80 prosent er svært fornøyd eller fornøyd med tilbakemeldingene fra faglærer (spm. 18). Det er enkelte kommentarer til at det ble gitt beskjed for sent om en forskrift som var tillatt hjelpemiddel (men som ikke finnes i særtrykk), men alle som ønsket det kunne hente den før eksamen på eksamenskontoret.

Vedlegg 2 – 15:

Dette skal vi forbedre neste gang, og den bør være tilgjengelig tidlig i forelesningsrekken.

Hvordan emnet fungerer i emnegruppene det inngår i.

Det inngår ikke nå i en emnegruppe, men vi planlegger å knytte det nærmere til selskapsrett og regnskapsrett.

Om emnet er riktig plassert med hensyn til nivå/anbefalt semester.

Ja, det kan ikke tas noe tidligere. Det krever en høy grad av modenhet.

Om emnet er riktig definert med hensyn til anbefalte/påkrevde forkunnskaper.

Ja.

4. Har du gjort noen endringer siden forrige periodiske evaluering? Hvilke?

Dette er første evaluering.

5. Forslag til forbedringer.

Vi bør ha et mindre og mer egnet lokale med utstyr som fungerer. Dette kan også gjøre det enklere å legge opp til mer diskusjon og interaksjon med studentene.

Fortsette å trekke inn eksterne, men forsøke å systematisere bidragene i enda større grad. Vi planlegger å lage en referansegruppe bestående av oss og utvalgte praktikere hvor vi i god tid avklarer fordeling av temaer og forventninger til bidragene. Dette gir oss også en base av personer som vi kan spørre om å være sensorer eller veiledere.

Vedlegg 2 – 15:**6. Oppsummering**

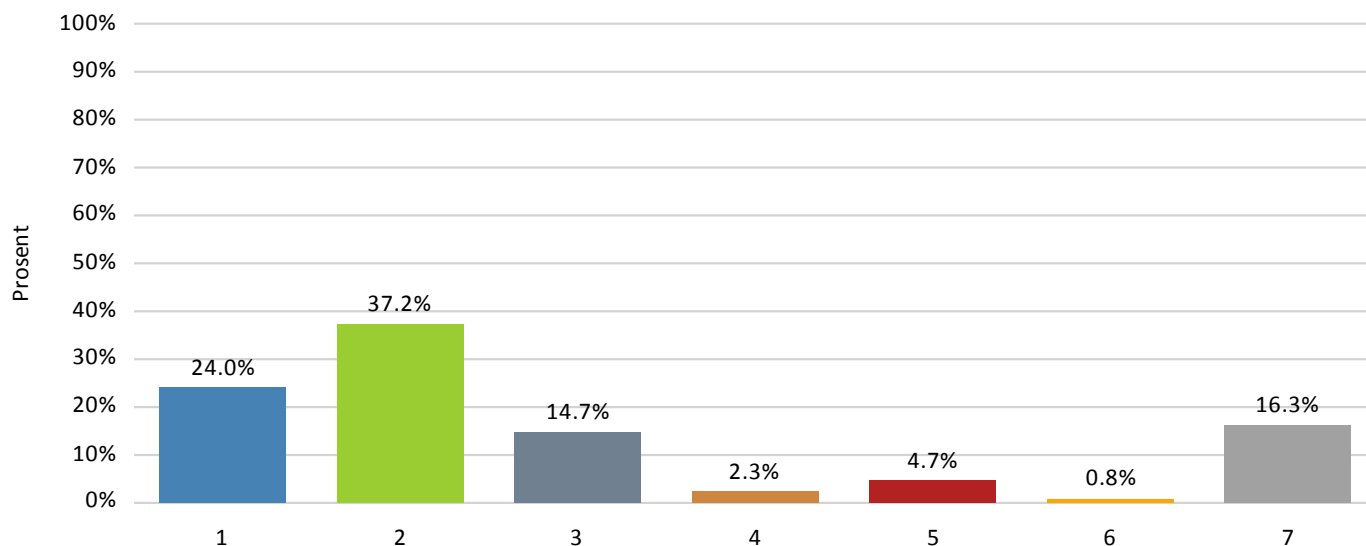
Etter de to første forelesningsrekkene har dette faget fått svært gode tilbakemeldinger på innhold og opplegg. Faglærer benytter seg av eksterne forelesere for å gi faget en praktisk vinkling og dagsaktuelle eksempler. Studentene har vært engasjerte og resultatene ved eksamen har jevnt over vært gode.

Trude Myklebust/Mads Andenæs, mars 2015

Evaluering av JUR1511/JUS5511 Arbeidsrett - den individuelle del, høsten 2014

1. Hva synes du om undervisningsstart, orienteringsmøtet og igangsetting av emnet?

UNDERVISNINGSTART OG IGANGSETTING AV EMNET:

	Navn
1	Svært fornøyd
2	Fornøyd
3	Litt fornøyd
4	Litt misfornøyd
5	Misfornøyd
6	Svært misfornøyd
7	Ingen formening

Navn	Prosent
Svært fornøyd	24,0%
Fornøyd	37,2%
Litt fornøyd	14,7%
Litt misfornøyd	2,3%
Misfornøyd	4,7%
Svært misfornøyd	0,8%
Ingen formening	16,3%
N	129

2. Har du kommentarer til ditt svar eller eventuelle forslag til forbedringer, vennligst skriv dette her:

Siden det er mange studenter som har tatt emnet via andre kanaler enn som student ved juridisk fakultet (eks. som del av 40-gruppe) hadde det absolutt vært nødvendig med et tilrettelagt innføringskurs i grunnleggende juridisk metode. Jeg har i hvert fall vært i dialog med flere som har savnet et slikt tilbud!

For meg som går sosiologi bachelor og tok dette emnet som en del av 40-gruppen Organisasjon, ledelse og arbeid var det svært forvirrende og overveldende å bli kastet ut i den juridiske verden uten forkurs og noen erfaring med jus fra tidligere. De to dagene med introduksjonskurs ga kun en VELDIG generell og kortfattet innsikt, og

Var ikke tilstede på orienteringsmøtet, da jeg hadde annen undervisning.

Som enkeltemne student på bachelornivå skulle jeg ønske at vi fikk litt mer innføring i juridisk metode i forkant av kurset. Jeg var på introkurset men skulle gjerne hatt ytterligere innføring.

bedre utformede lysark hos Evju, som for eksempel Mulder sine. Lettere å skrive notater på.

Legger lista for høyt

Da jeg studerte juss for femten år siden, var vi helt overlatt til oss selv. Nå er det helt annerledes: Vi blir hjulpet til å bli gode. Det var så inspirerende at jeg nå vil ta kollektiv arbeidsrett til våren.

Deltok ikke på orienteringsmøtet.

Det er mange som tar jus5511 som valgfag fra andre fakulteter, og det kunne med fordel blitt informert om innføringskurset i juridisk metode som bachelorstudentene tar.

Å gi hensyn til alle studenter ikke bare de som forleser ønsker å rekruttere som stipendiater.

Evju uttalte at "han for fremtiden slapp alle spørsmålene i pausen" ved å ha dette informasjonsmøtet. Han tilføyde at det bare var en myte at foreleseren fikk pause mellom forelesningstimene - fordi det alltid var noen spørsmål å svare på. En slik uttalelse hever terskelen for å henvende seg til ham med spørsmål betraktelig. Han burde i stedet oppfordret til spørsmål - når faget ikke har mer undervisning enn forelesningstimene er det dessuten veldig viktig at man kan henvende seg til ham med spørsmål når som helst. Hans oppgave er ikke bare å prate om faget, men like fullt å engasjere og inspirere - hvis man helst ikke skal stille spørsmål inspirerer det i hvertfall ikke meg til å tilegne meg grundig forståelse av det han foreleser om.

var ikke på infomøtet

Jeg deltok ikke

Jeg var ikke tilstede.

Det er mye grunnleggende som må gjennomgås for utenforstående som tar sitt første jus-fag. Forslag kan være å gi mulighet for et eget møte for bachelor/enkeltemne studenter samt kurs i teorioppgave-skriving

Kunne fått litt mer informasjon om undervisningsopplegg og hva som ventes. Kanskje litt informasjon om læringskravene og hva som kreves på første forelesning.

Hørte på podcast som jeg fikk tilsendt på mail da jeg ikke kunne få hjelp av Juriteket til å løse mine PC/MAC problemer.

Deltok ikke.

Savnet informasjon om innføringskurset i juridisk metode for Bachelorstudenter på orienteringen. For meg som ikke er ordinær jus-student men tar dette som del av en 40-gruppe ved UiO var det vanskelig å orientere seg og få taket på hva som forventes rent metodemessig.

Veldig flott intro.

Jeg var ikke tilstede, men synes konseptet med en emneinnføring er veldig bra.

Mine vurderinger er basert ut i fra at jeg bare har kunnet følge kurset via pod-casts.

Likevel veldig fornøyd med at faget blir lagt ut på pod-cast. Flere burde gjøre det.

Undervisningen virket strukturert og hadde fin progresjon. Også god oppfølging via Fronter.

Veldig grundig og fint orienteringsmøte.

Jeg tok JUS5511 som enkeltstående masterdelemne, og hadde ikke funnet/fått informasjon om orienteringsmøtet. Så - jeg var ikke tilstede der.

God foreleser :)

Utrolig dyktige forelesere

Vi som er bachelorstudenter fra et annet studie enn juridisk fakultet (valgemnestudenter) fikk liten innføring i hva av ressurser vi kunne bruke som hjelp for å forstå den juridiske metoden og hva slags materialsamling, lovbok og hjelpemidler vi hadde tilgang på.

Deltok ikke i starten

Var ikke tilstede

Fakultetsoppgaver / midtveisoppgave for å få en tilbakemelding på egen faglig utvikling før eksamen

Uklar informasjon på nettsiden til jus1511. Nesten all informasjon var på masternivået, men ikke alt. Et det veldig vanskelig å ha full informasjon begge steder?

Det kunne godt vært kommunisert tydeligere hvorvidt orienteringsmøtet gjaldt for alle eller bare master-studentene.

Fantastisk med orienteringsmøte for å avklare alt rundt pensum og lignende.

Privatist - aldri deltatt på forelesninger men lytter på podcast. Omveien rundt Fronter skjønner jeg ikke. Fikk ikke frem bilder - kun lyd.

Jeg søkte tidlig etter podcaster for dette studiet, men fant ingen. Rett før eksamen oppdaget jeg imidlertid at de var lagt ut, det synes jeg var litt sent. De bør legges ut løpende slik at de kan komme til nytte underveis i studiet.

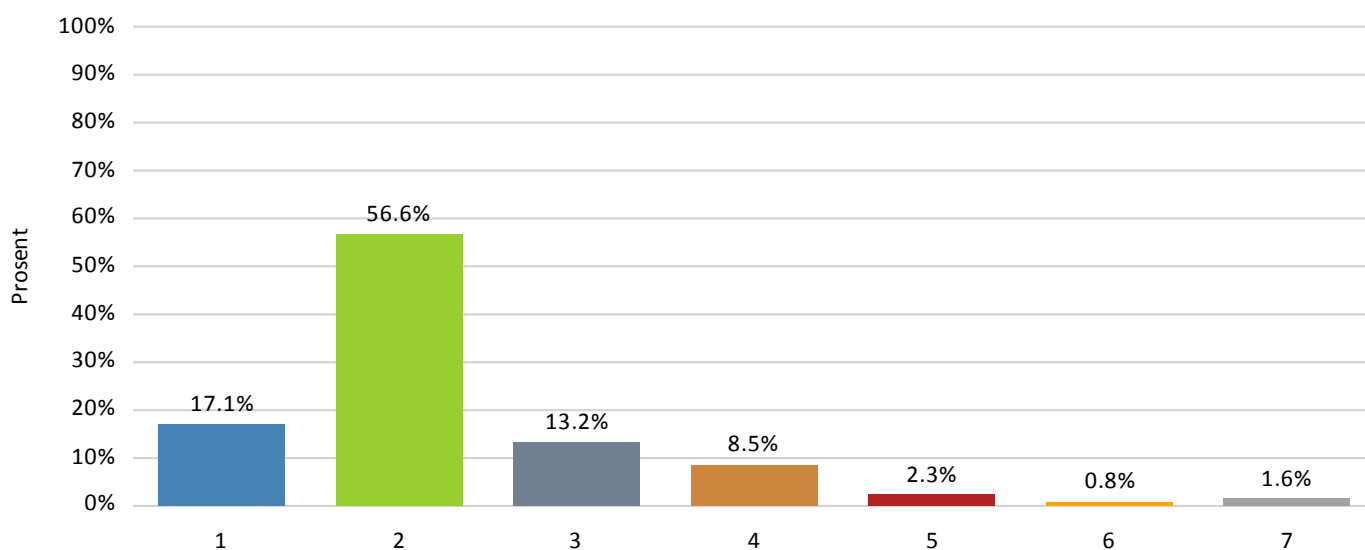
Det var bra med en innføringsforelesning slik at man fikk mer innsikt i hva faget gikk ut på.

Hvis podcastene legges på nettsiden er det enklere å få opp slides og disposisjoner, så man kan følge forelesninger via podcast på en bedre måte. Det er en del som tar emnet ved siden av fulltidsjobb, og da er podcastene viktige.

Jeg synes egentlig ikke det var nødvendig med en hel forelesningsdag som kun gikk til orientering om emnet. Det ville vært mer nyttig å bruke den dobbelttimen f.eks. til en spørretime, slik vi hadde i metode og etikk-faget.

3. Hva synes du om informasjonen som har med emnet å gjøre?

STUDIEINFORMASJON:

	Navn	
1	Svært fornøyd	
2	Fornøyd	
3	Litt fornøyd	
4	Litt misfornøyd	
5	Misfornøyd	
6	Svært misfornøyd	
7	Ingen formening	

Navn	Prosent
Svært fornøyd	17,1%
Fornøyd	56,6%
Litt fornøyd	13,2%
Litt misfornøyd	8,5%
Misfornøyd	2,3%
Svært misfornøyd	0,8%
Ingen formening	1,6%
N	129

4. Har du kommentarer til ditt svar eller eventuelle forslag til forbedringer, vennligst skriv dette her:

Alt for mye blir lagt ut kaotisk. Hvorfor ikke bare bruke emnesiden for å ha all info pluss undervisnings materiale et sted?

Noe ufullstendig podcast og litt gammeldags tavleundervisning

En del informasjon ble gitt, men vi fikk klar beskjed om at forelesningene ville gis på masternivå og vi måtte bare henge med og lese oss opp på lover og juridisk metode fullstendig på egenhånd. Med tanke på at jus-studenter sier det tar år å lære seg juridisk metode, var dette mildt sagt ganske overveldende.

dårlig at det ikke er noen form for tilrettelegging i form av eksamen for de som tok jus1511.

Læringskravene er vel generelt utformert. Derfor var de til liten hjelp i selvstudiene.

Det kunne godt vært presisert at eksamen ble gjennomført med penn og papir, ellers er informasjonen helt topp.

Grei oversikt på fronter, når man først fant mappen.

Kaos!

Jeg er fornøyd med at det gis mye og oppdatert informasjon om emnet, både fra foreleser og fakultetets side. Men jeg synes det er upraktisk at det legges ut i fronter. Fronter er mer utilgjengelig enn semestersiden, og mappe-inndelingene der er generelt ustrukturerte.

Når det gjelder informasjonen om læringskravene så vil jeg bemerke at de er svært upresise og udefinerbart formulert. Innholdet i læringskravene er bortgjemt i formuleringer som flyter over i hverandre og som det er vanskelig å skille mellom. I tillegg skiller det mellom kunnskap og forståelse. Hva ligger i dette? Hvorfor er f eks ikke dette nærmere spesifisert på siden? Tidligere brukte fakultetet presise læringskrav som f eks "mangelssanksjoner; heving, prisavslag, retting osv". Læringskravene er noe av det mest uforståelige jeg har opplevd. De er nesten helt ubrukelige.

På info-forelesningen sa Evju også at hovedlitteraturen i faget var det vi måtte lese for å stå i faget. Ønsket man seg en god karakter så skal man lese støttelitteraturen også. Dette var tross alt et fag som var lagt opp på "master-nivå" for mange av oss. Det han sa er ikke i samsvar med det Infosenteret på fakultetet informerer om. De sier at man skal lese hovedlitteraturen og at støttelitteraturen er alternativ. Man skulle da ikke tro at støttelitteraturen er det man må lese for å få god karakter. Hvis det dessuten er slik at fakultetet ikke kan gi mer enn 600 sider pensum i et 10 poengs fag, ja da undres jeg hvordan man kan legge opp faget med en forventning om at man i tillegg til hoved- også må lese støttelitteratur for å få mer enn stå-karakter (E). Hvis dette er tilsiktet så vil jeg be om at fakultetet oppjustert poengene og gir 15 poeng i faget slik det var før!!!

All informasjon på fronter har fremstått som svært rotete. Læringskravene har vært for vage og derfor vanskelig å forholde seg til.

Bra informasjonsflyt på Fronter.

Læringskravene er ikke særlig konkrete og vanskelig å forstå hva som kreves.

Nettsidene er ganske uklare som vanlig

UIO.no er ganske uoversiktlig. De nedlagte emnene skaper forvirring. Bra flyt på fronter.

Det var litt rotete med de artiklene på pensum. Kan det være en ide å samle dem i et kompendie eller lage en oversikt hvor linkene til artiklene er samlet?

Av samme grunn som forrige punkt. Liten informasjon til utenforstående studenter som ikke kjenner til den juridiske metoden.

Kunne vært lagt ut linker til hvor man fant de ulike delene av pensum

Veldig rotete, ift pensum ol

Se forrige kommentar

Orienteringsmøtet gjorde at jeg generelt hadde lite spørsmål rundt noe som helst resten av semesteret.

ingen

Det ble lagt ut mye informasjon om emnet. Blant annet mye om tilleggslitteratur og nyttige sider på internett. Det var nyttig slik at man visste hvor man kunne lete etter stoff.

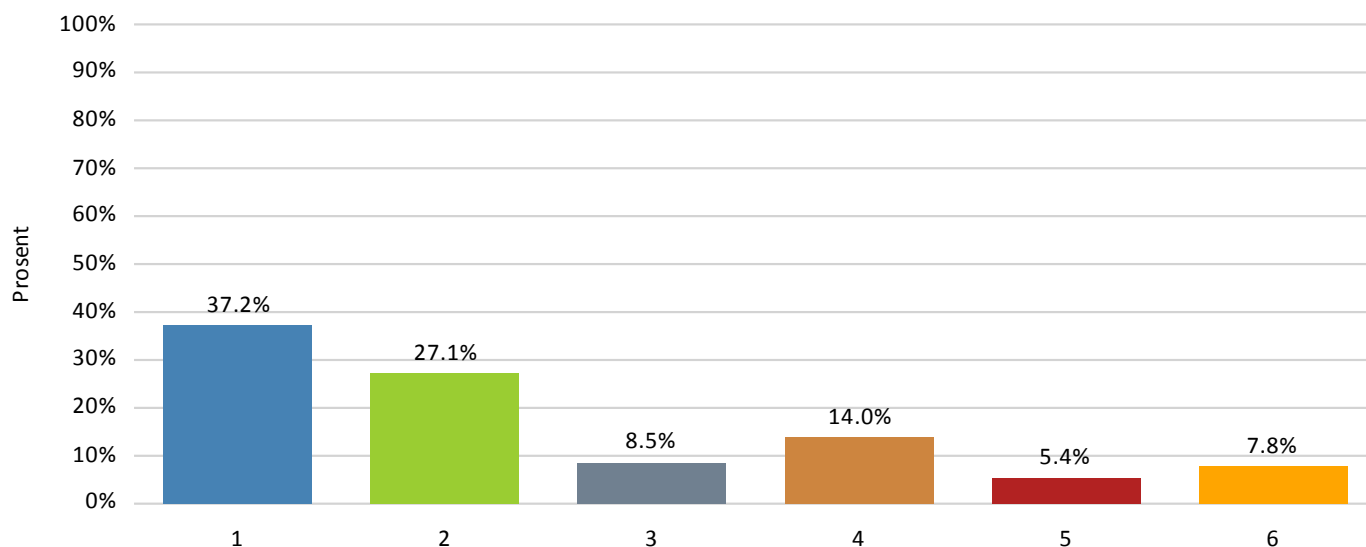
Læringskravene er altfor generelle.

Det kunne kommet noe klarere frem av pensumlisten hvor man kunne finne de ulike artiklene. Det må hentes fra mange ulike kilder, og det tar en del tid.

Fagsidene er oversiktlige og all informasjonen er lett tilgjengelig der.

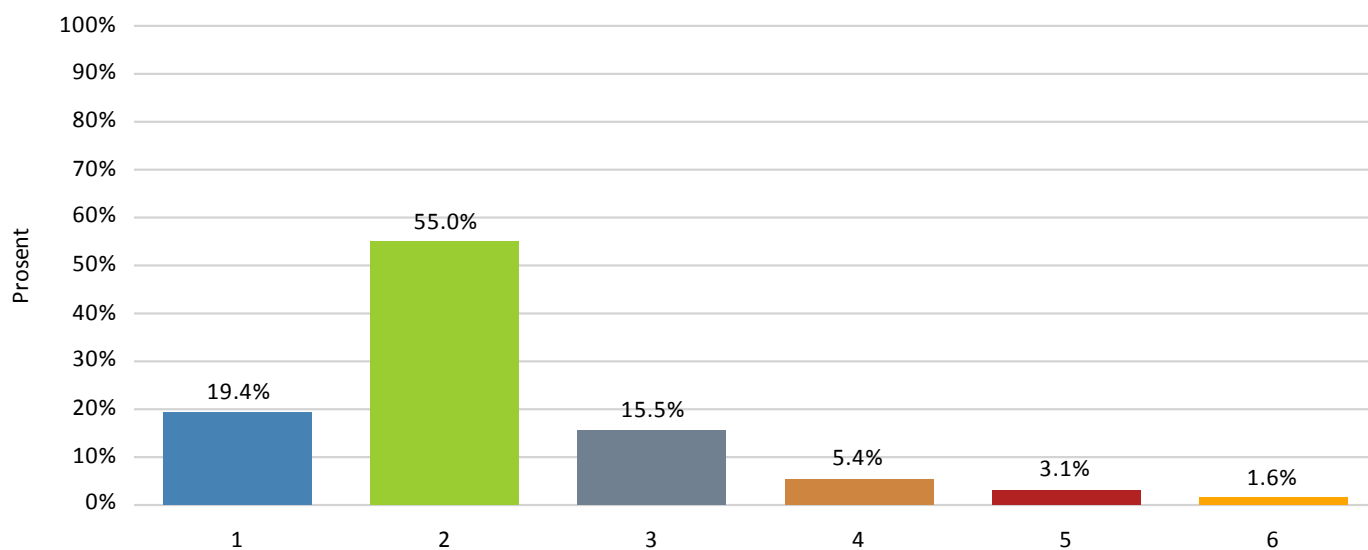
5. Hvor mye av undervisningen i emnet har du deltatt på?

UNDERVISNING OG EGENINNSATS

	Navn	Prosent
1	Svært mye/alt	37,2%
2	Mye	27,1%
3	Ganske mye	8,5%
4	Ganske lite	14,0%
5	Lite	5,4%
6	Svært lite/ingen ting	7,8%
N		129

6. Hvordan vil du vurdere din egen studieinnsats i emnet?

Navn

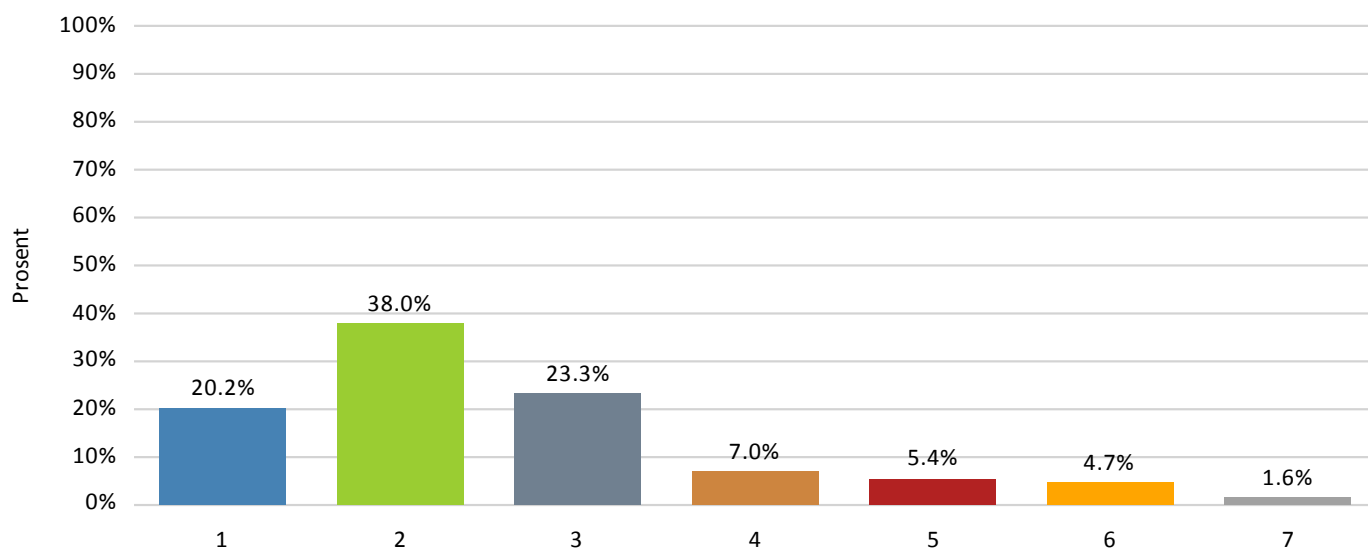
1	Svært fornøyd
2	Fornøyd
3	Litt fornøyd
4	Litt misfornøyd
5	Misfornøyd
6	Svært misfornøyd

Navn

Prosent

Svært fornøyd	19,4%
Fornøyd	55,0%
Litt fornøyd	15,5%
Litt misfornøyd	5,4%
Misfornøyd	3,1%
Svært misfornøyd	1,6%
N	129

7. I hvilken grad er du fornøyd med forelesningene?

	Navn
1	Svært fornøyd
2	Fornøyd
3	Litt fornøyd
4	Litt misfornøyd
5	Misfornøyd
6	Svært misfornøyd
7	Ingen formening/ikke deltatt

Navn	Prosent
Svært fornøyd	20,2%
Fornøyd	38,0%
Litt fornøyd	23,3%
Litt misfornøyd	7,0%
Misfornøyd	5,4%
Svært misfornøyd	4,7%
Ingen formening/ikke deltatt	1,6%
N	129

8. Har du noen kommentarer til undervisningen, vennligst skriv dette her:

Ønsker mer fokusert undervisning mot aktuell pensumliste, f.eks. sammenligning av synspunkter og argumenter. Ble mye "oppramsing" av lovtekst.

Har fulgt forelesninger utelukkende via podcast, huket derfor av "mye" under spørsmål om deltakelse på undervisning. Teller ikke podcast bør svaret endres til "svært lite/ingenting".

Jeg må si at noen av forelesningene har foregått på et litt høyt nivå for meg. Det har ikke alltid vært like lett å henge med i forelesningene.

I forelesningene har Evju brukt altfor mye tid på å fortelle om hvordan rettstilstanden tidligere har vært og hvordan den kanskje kommer til å bli. Jeg har forståelse for at det er nødvendig med historikk for å forstå dagens regler, men min opplevelse er at historikk og endringsforslag ble behandlet på bekostning av gjeldende rett.

Evju fulgte dessverre også i liten grad disposisjonen han hadde satt opp.

Det som var flott og god hjelp var den anbefalte lesningen til hver uke og spesielt dommene. Disse har jeg hatt stort utbytte av.

De stikkordsmessige disposisjonene blir for knappe til at de har selvstendig læringsverdi for meg.

Jeg savner med konkret og systematisk gjennomgang av reglene som gjelder og de standarder som er utmest i praksis - helt konkret: hva er det som gjelder her?

Siden undervisning ble gitt på masternivå var det veldig vanskelig å henge med. Jeg opplevde undervisningen som lite pedagogisk og uoversiktlig. Til tross for å ha lest i forkant og forsøkt å legge et grunnlag underveis, følte jeg aldri at jeg klarte å virkelig forstå det som ble gjennomgått.

Jeg har ikke vært på forelesninger siden jeg jobber på dagtid, men har hørt på flere av podcastene og lest litteraturen.

Mye fokus på masterstudentene.

Meget godt fornøyd med forelesningene til prof. Evju. På den annen side, var det flere svakheter ved Mulders bidrag som foredragsholder. Hovedsaklig angår dette hans kunnskap om norsk rett. Både løpende under hans forelesning og ved direkte spørsmål, har han enten latt være å behandle spørsmål eller så har han bare henvist til en løsning etter svenske regler. Med andre ord - han har etterlatt tvil om sin kunnskap om norsk arbeidsrett.

prøv å unngå lesing i forelesninger

Burde vært mer PowerPoint i Evjus forelesninger. Disposisjonene var uoversiktlige og ble ikke fulgt i full grad

Veldig bra med podcast, jeg gikk glipp av et par forelesninger og da var det supert å kunne høre på dem i etterkant

Litt overrasket over tidligere eksamensoppgaver hvor mye av svarene ligger i støttelitteraturen. Mye pensum i forhold til bare 10stp, sammelignet med andre fag.

Dårlig struktur. Bruk power point ved så mange bestemmelser som skal presenteres. Litt for mye internasjonalt fokus (det er viktig), men.

Da jeg var i praksis store deler av perioden, var det svært bra å ha podcast. Podcast er også veldig nyttig som repetisjon. Første gang man hører forelesningene, er det ikke alltid at man skjønner de ekstra poengene foreleser kommer med. Dersom man hører på dem etter at man har begynt å se sammenhengene i faget, får man mye mer ut av det.

Dårlig progresjon de første forelesningsdagene. Rekkefølgen på emner kunne vært gjort mer pedagogisk.

Podcasts er genialt. Hører på arbeidsrett mens jeg raker løv i hagen og mens jeg kjører bil. Mulders forelesninger ble litt for "trege" etter min smak. Evjus var meget bra.

Synes at foreleser (Evju) absolutt burde bruke powerpoint. Vi hadde riktignok disposisjonen, men det var veldig vanskelig å vite hvor i disposisjonen vi befant oss.

Til de siste forelesningene kom disposisjonene veldig sent, slik at det ble vanskelig å forberede seg godt.

Generell vurdering av alle 10 forelesninger gitt av begge forelesere

Dårlig fremdrift, lite inspirerende.

De første forelesningene: for mye oppramsing av dommer.

Evju uttalte at det var så få forelesninger og at han hadde så mye å snakke om. For å ikke snakke for mye om urelevante ting måtte han begrense seg. Likevel bruker han tid på å forelese om svært mye urelevant, som f.eks. ferielovens tilblivelse, at man ikke hadde ferie på begynnelsen av 1900-tallet osv. Dette er for all del itresant men slike ting kan man lese om i læreboken!!! Vi kommer på undervisning for å få noe mer enn løreboken og lovteksten. Læreboken er veldig lite grundig i gjennomgangen av jussen, så det hadde vært nyttig om Evju kunne konsentrert seg om jussen - og da sikter jeg til at han kunne gått dypere inn i lovreglene enn å ramse opp hva som står i lovteksten. Jeg savnet mer konkret juss. Dette er noe Mulder var flink til. Han ga et overblikk over reglene, noe som var svært lærerikt. Man får da en annen fremstilling av reglene enn den man finner i løreboken. Kun i et fåtall av forelesningene gjennomgår Evju og tar ut punkt i dommer og lovbestemmelsene. Dette gjorde at forelesningene var til svært liten nytte for meg. Jeg var f.eks. på en manuduksjon hos et advokatfirma, og lærte mer der enn i noen av Evjus forelesninger.

Eks.: I Evjus siste forelesning innså han at han hadde 45 min igjen av tiden sin men samtidig mange temaer vi ikke hadde snakket om. Vi hang flere dager etter selve forelesningsplanen hans. For å "rette opp" i dette skulle han nå gjennomgå veldig mange temaer og så mange som mulig de neste 45 min. Jeg mener at det er nytteløst. Det er bedre at han går igjennom noen utvalgte emner og går metodisk og grundig gjennom disse, enn at han foretar en svært overfladisk gjennomgang av alt han skulle ønske å ha gjennomgått. Hvis fagets emner er så mange bør fakultetet tilby flere forelesningsdager eller bedre forelesere. Evju er dyktig i sitt fag, men ikke pedagogisk dyktig når det kommer til å forelese.

Fakultetet bør være klar over at undervisningen bør være av god kvalitet når det tilbys så lite som i dette faget. Det er ofte at jeg har vært på forelesninger som ikke gir nok, men denne forelesningsrekken tror jeg overgår alt.

evju er god på å ha praktiske eksempler fra rettspraksis og å få oversikt/sammenfatte temaene på en mer logisk måte enn det læreboka har.

de har vært noe rotete, kunne vært lagt frem på en mye mer systematisk og eksamensrettet måte. siste del av forelesningsrekken var noe bedre å følge og hadde mer struktur.

Forelesningene var dårlig strukturert og manglet en grunnleggende metodisk tilnærming til problemstillinger. Dette gjorde det svært vanskelig å følge resonnementene til foreleser.

Alt for mye prat om historie og lite sammenheng.

Arbeidsplan og disposisjoner er gode, men savner en noe tydeligere struktur og henvisning til disposisjonene under forelesninger. Det blir ofte sammenhengende prat uten noen klare "knagger" eller ankerfeste.

Forelesningene til Evju hadde dårlig struktur. Det var lite engasjerende og gikk for langsomt.

Men synes det er lite hensiktsmessig å si to/tre setninger om et tema på forelesning, når det ikke står noe mer om dette i hovedlitteraturen som er pensum på emnet.

Rotete forelesninger, lite oversiktlig og lite pedagogisk.

Alle forelesningene burde ha power point presentasjoner. Det gjør det lettere å følge med på forelesningene, samt det blir lettere å repetere senere om man har noe å se til samtidig som man hører på podcast.

Fantastisk tiltak med podcaster! Ettersom jeg jobber fulltid kunne jeg ikke delta på forelesninger og var avhengig av podcastene.

Hei. Jeg er absolutt fornøyd med undervisning, men har noen kommentarer.

-Jeg skulle ønske det ble litt grundigere forklart sammenhengen mellom EU direktivene og lovverket.

-Det var litt vanskelig å forstå ord og uttrykk på svensk, men det gikk bedre etterhvert. Slides var ryddige så det hjalp! Den siste forelesningen om virksomhetsoverdragelse var vanskelig og oppklarte ikke temaet.

-Jeg synes læringskravene var litt vage, men jeg fikk oppklaring da jeg sendte svar.

-Noen av artiklene (som den om diskriminering) var utdaterte i forhold til at nye lover har kommet etter at artiklene ble skrevet. Det føltes litt meningsløst å lese anbefalinger som allerede er endret i loven.

Ellers, veldig fornøyd!

Mulders forelesninger var gode. Det samme kan slettes ikke sies om evju sine, den eneste grunnen til at jeg fortsatte å gå på de var for å se om det var Mulders tur. Hva skal jeg med utallige henvisninger til "vi har regler om..." når innholdet av disse reglene ikke diskuteres?

Flinke foredragsholdere. Svært positivt at forelesningene legges ut på podcast.

Disposisjonene er gode. Bruk av powerpoint er fint.

Jeg syns kanskje forelesningene kunne vært noe mer ryddigere.

Utrolig bra at det publiseres podcasts på Fronter

Hørte på Podcast,

Er i full jobb til daglig og tok studiet "ved siden av". Deltok kun på tre forelesninger.

Vanskelig med svensk foreleser og podcast, men vanskelig å gjøre noe med. Johan Müller var dog veldig dyktig!

Likte spesielt godt momentlistene til Johann Mulder, de var lettere å bruke som grunnlag for repetisjon. Samtidig var referansene i Evjus oversikt nyttige. Men der var det ikke så lett å se hva som var mest sentralt. Lurte alltid på i hvor stor grad det forventes at vi leser alle henvisningene til Rt, og hvor viktig det er mht eksamensbesvarelsen. Hvor detaljerte besvarelser forventes?

Etter min mening er Evju ingen pedagog. Forelesningene med karen fra Skåne var dog svært fornøyelige.

Flott at det taes opp og legges ut som podcast!

Forelesere med svært god kunnskap og flinke til å svare på spørsmål. Inspirerende forelesninger.

Jeg er i fast jobb til vanlig, så har ikke hatt anledning til å delta på forelesninger. Benyttet meg imidlertid av samtlige podcasts på Fronter, som er et flott tilbud til oss som ikke får gått på forelesninger.

Veldig bra at forelesningene finnes på nett/som Podcast. Jeg fulgte de siste 80% av forelesningene kun på Podcast. Pedagogisk sett er jeg ikke imponert over forelesningene, men i og med at de finnes på podcast kunne jeg tilpasse dem mer til mitt eget behov.

Stort pluss at både Evju og Mulder er så flinke med å legge ut podcasts av forelesningene. Hvis ikke hadde jeg ikke hatt mulighet til å få med meg alle forelesningene. Det med podcasts varierer også svært mye fra valgfag til valgfag og mellom de ulike professorene.

Når det gjelder innholdet i undervisningen så ble det en liten skjevfordeling ved at stoffet på de første forelesningene ble grundig gjennomgått, mens det på Evjus to siste forelesninger ble en mere overflatisk behandling. Synes ikke det trekker ned mye, men et lite forbedringspotensiale der altså.

Veldig fornøyd med podcast av forelesningene.

Kjempebra at alle podcastene ble lagt ut på fronter, takk!

Veldig fornøyd med podcast.

Jeg er misfornøyd med hvordan Stein Evju holdt forelesninger på. Det var umulig for utenforstående studenter(oss som ikke er jusstudenter) å følge hans plan. Altfor lite detaljert disposisjon. Müller som brukte powerpoint gjorde det lettere å henge med på hva vi snakket om. I og med at begrepene er avanserte er det ok å legge øynene på noe som fester fokuset. Det blir mye avansert snakk.

Forelesningene til Evju var litt ustrukturert.

Han svenske foreleseren, Mulder, er jo helt sikkert veldig god i svensk arbeidsrett, og også arbeidsrett generelt i et internasjonalt perspektiv, men det kjennes litt dumt at han på spørsmål fra salen ikke kjenner igjen begreper som endringsoppsigelse, og at han ifølge ham selv ikke kan noe om norsk folketrykksystem - som Evju poengterte har jo arbeidsretten veldig mange tilknytningspunkter til annen norsk rett og forelesningene blir ikke noe særlig supplement til litteraturen eller en hjelp til å se sammenhenger og til å gå litt dypere i materien når man kun har satt seg inn i en mer begrenset del av norsk rett, og bare akkurat nok vdr generell individuell arbeidsrett til å holde de par forelesningene man skal holde. Til dette kommer at hans forelesninger for min del ikke opplevdes som særlig effektive, og jeg tenker at juridisk fakultet må vel ha noen som har jobbet med norsk arbeidsrett noe lengre, og dermed har bedre forutsetninger for å undervise på et slikt introduksjonskurs der vekten naturlig nok ligger på arbeidsretten i norsk juridisk kontekst. Fordelingen mellom Evju og Mulder kunne nok også vært fordelt noe annerledes, ettersom det virket som Evju fikk noe liten tid, mens vi nesten alltid var ferdig en god del før tiden med Mulder. Og nå vet jeg ikke om han også fungerer som sensor, men ovenfornevnte sett i lys av at det tidvis virker som han sliter litt med noen norske ord, gjør at jeg har pratet med flere som faktisk håper at han ikke blir sensor på eksamen - nettopp fordi man føler at vurderingen blir en annen på grunn av hans faglige bakgrunn og forståelse av norsk. Nå kan det hende at jeg tar helt feil her, og at Mulder egentlig er ekspert på norsk individuell arbeidsrett, og at det hele ikke er noe problem - og for all del virker han jo som en hyggelig fyr, men dette er i alle fall min ærlige oppfatning/mitt inntrykk etter å ha hørt på alle forelesningene utenom den ene som ikke ble lagt ut på podcast.

Har vært på to forelesninger, men hørt podcast fra resten. Meget bra opplegg på podcast. Synd med de to forelesningene som hadde tekniske problemer.

Faget er preget av sterke delvis motstridende interesser, burde kanskje hatt litt mer fokus på det og at fagfeltet er sterkt politisert. Dette i motsetning til en akademisk og partssympatisk fagvinkling.

Evju fulgte ikke disposisjonen og hoppet masse, mens den siste foreleseren var vanskelig å forstå, flere er enige i dette.

Det er fantastisk at det blir lagt ut podcast, det gjør studiehverdagen min mye mer fleksibel. Jeg må innrømme at jeg slet en del med Johan Bernhard Mulder sine forelesninger på grunn av språket, og fikk ikke så mye ut av disse.

Bra med podcasts. Foreleser går ofte langt utenfor emnet og klarer ikke å komme gjennom alt.

les kommentar til pod cast. skulle ønske mer eksempler på cases

Det er veldig positivt at forelesningene ble lagt ut på podcast. Flott!

Forelesningene var nyttige og spekket med innhold. Bra med en detaljert disposisjon. Noen ganger hadde forelesningene en tendens til å skli litt ut. Selv om det er viktig med bred kunnskap i emnet, følte jeg at noen av forelesningene gikk litt langt ut over det som kan forventes av studentene. Det ble presisert at faget ikke forholdt seg til pensumet med til læringskravene, og dermed kan man si at forelesningene forholdt seg godt til læringskravene. Samtidig er læringskravene svært vide og kan dekke så og si alt. Det gjør at det blir vanskelig for studentene å finne ut av hva som er relevant og hva som er mindre relevant. Særlig når det foreleses om er omfangsrikt og lite avgrenset.

Tar faget som privatist og har kun fulgt podcastene. De forelesningene som det ble gjort opptak av (ble litt ymse etter Mulder da)) var meget lærerike og strukturerte, flott.

Deltok i undervisning via podcast, det opplevde jeg som nyttig.

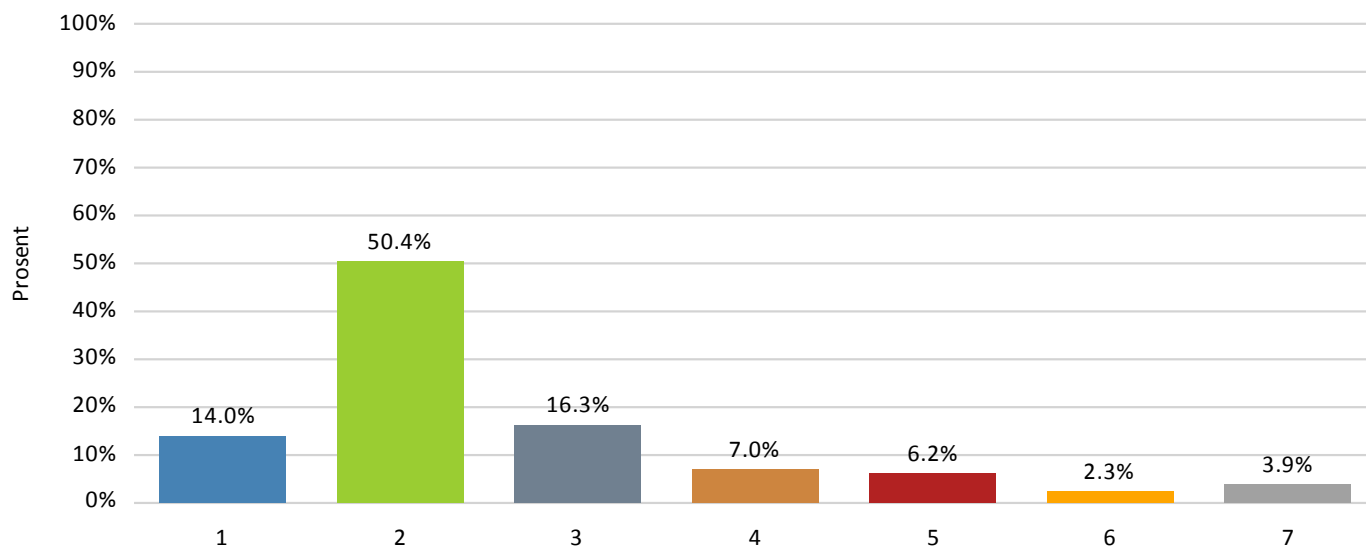
Som enkeltemnestudent som ikke har noe grunnlag for å skrive juridiske oppgaver føles det veldig urettferdig å skulle bli evaluert på samme grunnlag som studenter som har studert jus i tre år, og som har lært hvordan man på best mulig måte skriver en juridisk eksamen. Savner veldig et seminar hvor man kan spørre om ting, jobbe med oppgaver og legge et bedre grunnlag for å jobbe med faget på egenhånd. Overgangen fra forelesninger til å skulle jobbe med faget på egenhånd er hard.

Jeg hadde stor nytte av å høre forelesningene på podcast. Jeg lærer mer av det enn å delta på selve forelesningene, ettersom man kan stoppe og spole tilbake podcasten.

Forelesningene var gode og jeg lærte mye av dem. Noen ganger hoppet Evju litt mellom ulike temaer, slik at det kunne være litt vanskelig å henge med til tider. Men stort sett synes jeg at forelesningene var oversiktlige, og jeg lærte som sagt mye av dem. Begge foreleserne snakket i passe tempo.

9. I hvilken grad er du fornøyd med fagsammensetningen på emnet?

Fagsammensetning, litteratur og læringskrav:

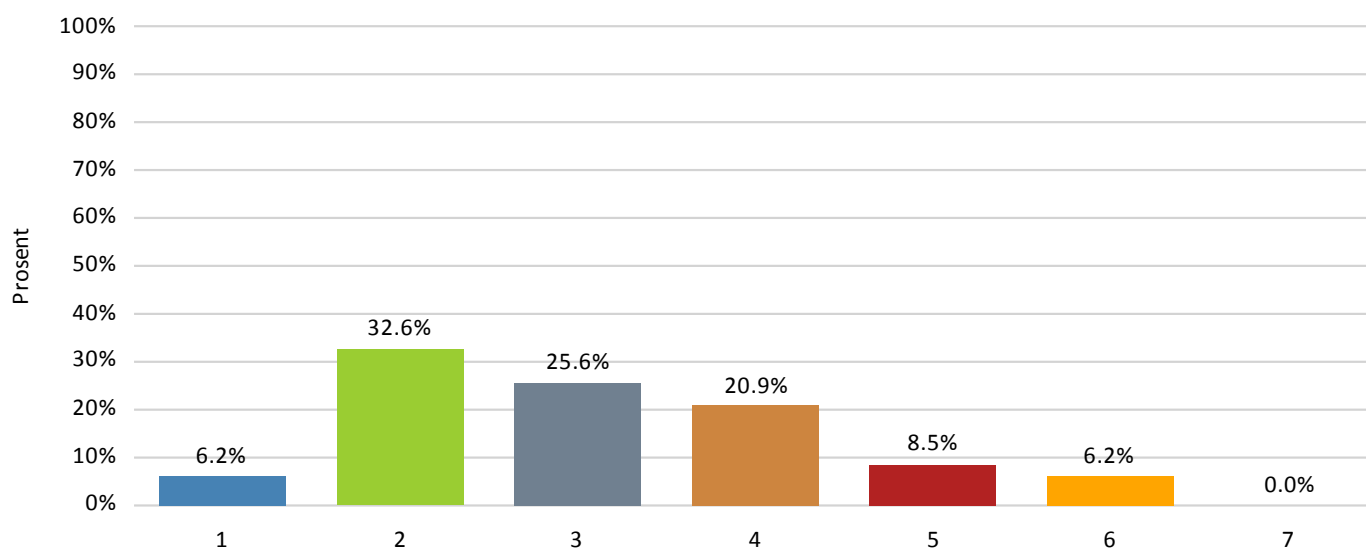

Navn

1	Svært fornøyd
2	Fornøyd
3	Litt fornøyd
4	Litt misfornøyd
5	Misfornøyd
6	Svært misfornøyd
7	Ingen formening/ikke deltatt

Navn	Prosent
Svært fornøyd	14,0%
Fornøyd	50,4%
Litt fornøyd	16,3%
Litt misfornøyd	7,0%
Misfornøyd	6,2%
Svært misfornøyd	2,3%
Ingen formening/ikke deltatt	3,9%
N	129

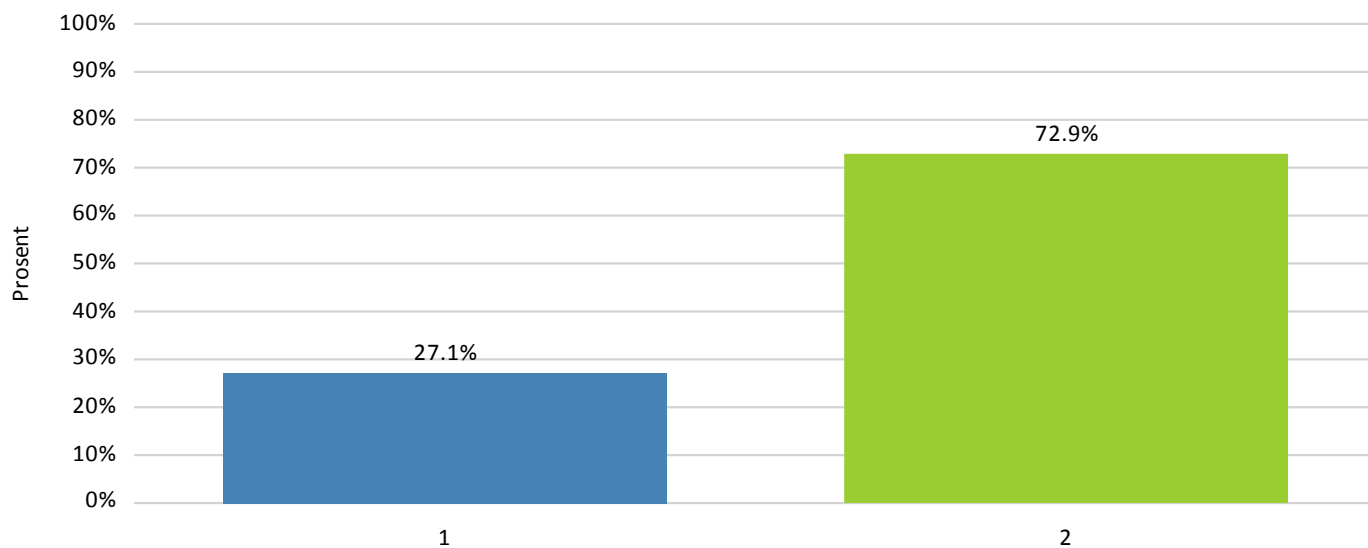
10. I hvilken grad er du fornøyd med de skriftlige læremidlene til emnet?

	Navn
1	Svært fornøyd
2	Fornøyd
3	Litt fornøyd
4	Litt misfornøyd
5	Misfornøyd
6	Svært misfornøyd
7	Ingen formening

Navn	Prosent
Svært fornøyd	6,2%
Fornøyd	32,6%
Litt fornøyd	25,6%
Litt misfornøyd	20,9%
Misfornøyd	8,5%
Svært misfornøyd	6,2%
Ingen formening	0,0%
N	129

11. Har du henvendt deg til faglærer med spørsmål om undervisning, læremidler eller liknende?

Navn

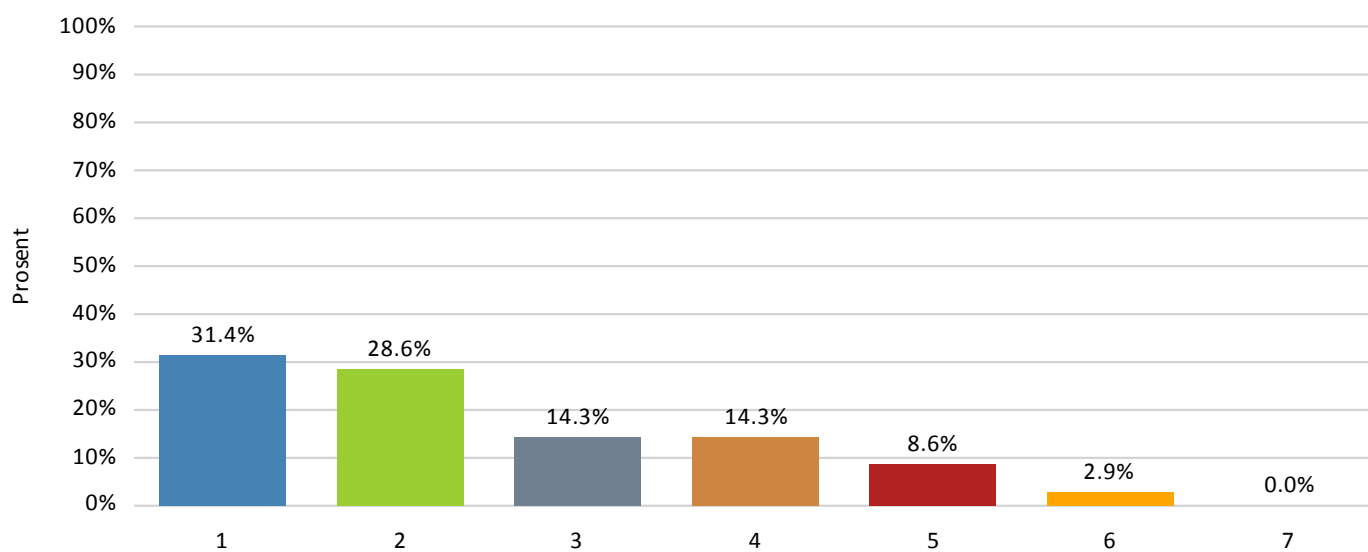
1	Ja
2	Nei

Navn

Prosent

Ja	27,1%
Nei	72,9%
N	129

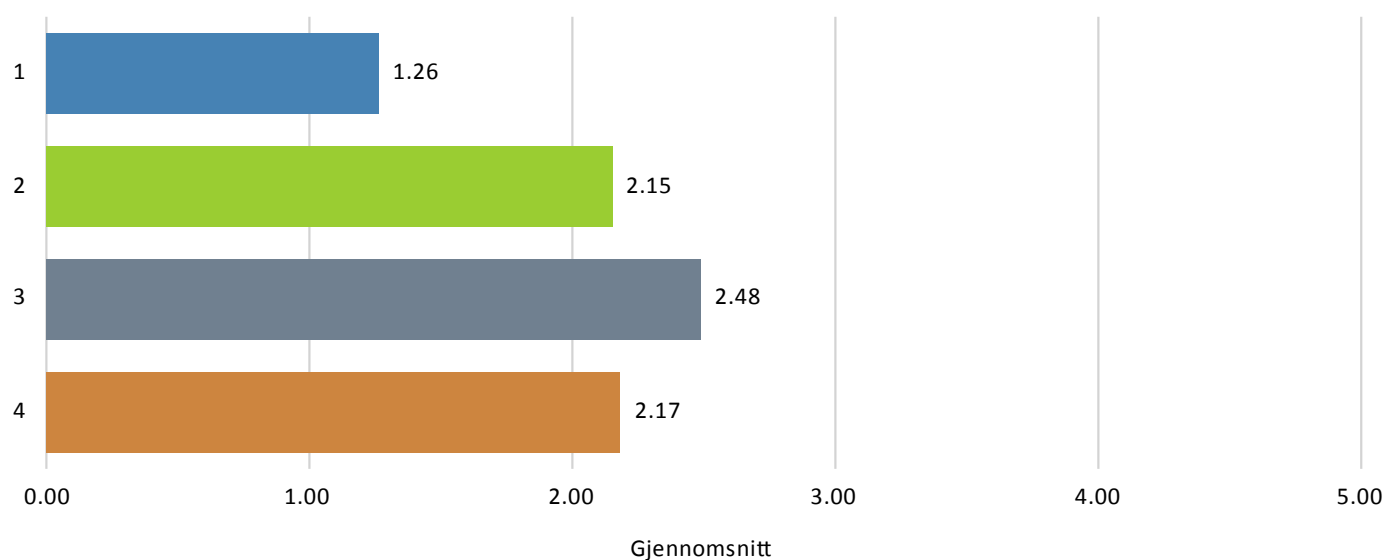
12. I hvilken grad var du fornøyd med tilbakemeldingen du fikk da du henvendte deg til faglærer?

	Navn
1	Svært fornøyd
2	Fornøyd
3	Litt fornøyd
4	Litt misfornøyd
5	Misfornøyd
6	Svært misfornøyd
7	Ingen formening

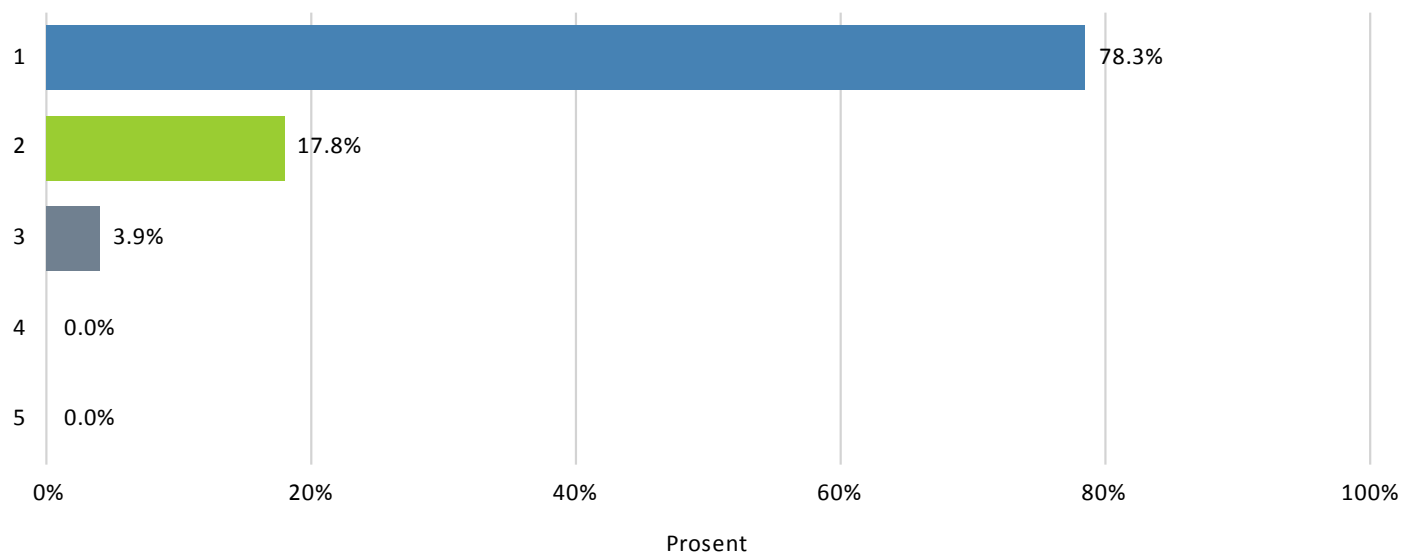
Navn	Prosent
Svært fornøyd	31,4%
Fornøyd	28,6%
Litt fornøyd	14,3%
Litt misfornøyd	14,3%
Misfornøyd	8,6%
Svært misfornøyd	2,9%
Ingen formening	0,0%
N	35

13. Vennligst svar på følgende påstander om oppnådd læringsutbytte etter fullført emne:

Serienavn	Gjennomsnitt	N
1 Jeg har opparbeidet meg faglig innsikt innen fagområdet	1,26	129
2 Jeg har opparbeidet meg relevant metodisk kunnskap	2,15	129
3 Jeg har opparbeidet meg ferdigheter innen skriftlig kommunikasjon og formidling av faget	2,48	129
4 Jeg har opparbeidet meg ferdigheter til å kunne fremstille og presentere faget muntlig	2,17	129

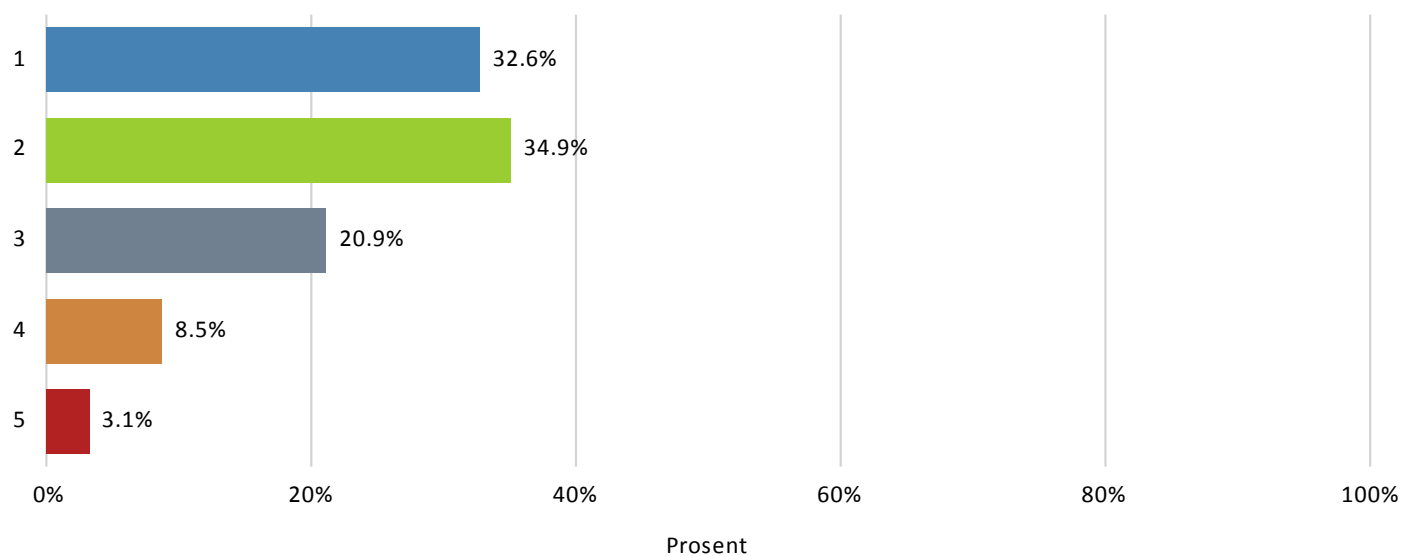
14. Jeg har opparbeidet med faglig innsikt innen fagområdet

	Navn
1	Enig
2	Litt enig
3	Verken enig eller uenig
4	Litt uenig
5	Uenig

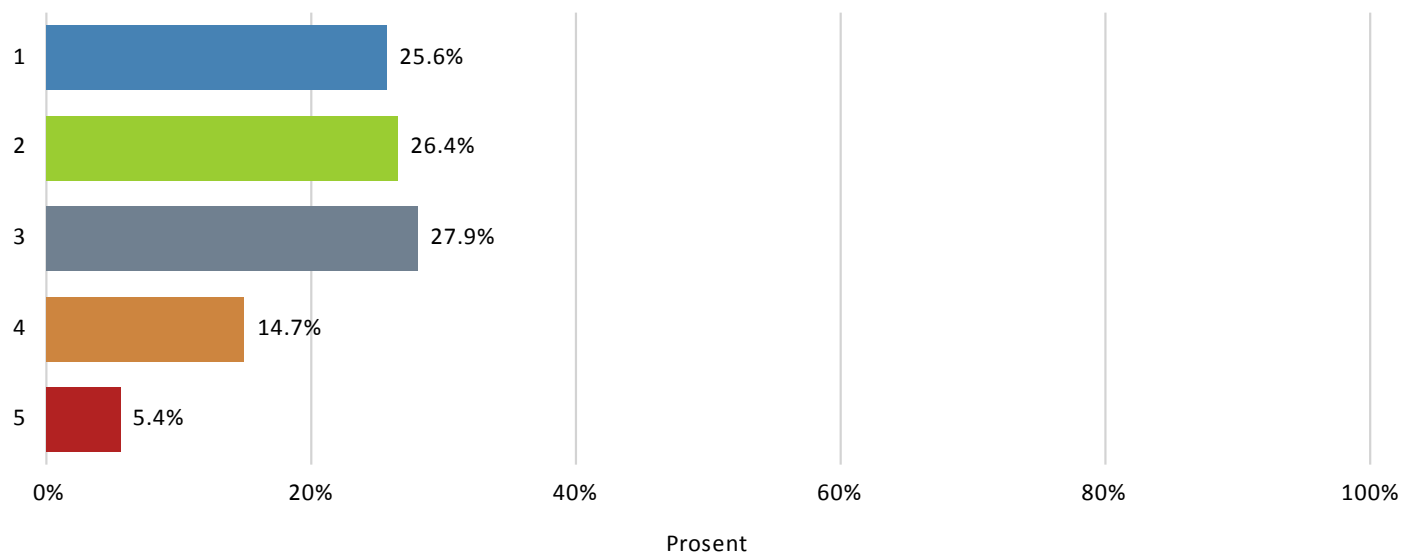
Navn	Prosent
Enig	78,3%
Litt enig	17,8%
Verken enig eller uenig	3,9%
Litt uenig	0,0%
Uenig	0,0%
N	129

15. Jeg har opparbeidet meg relevant metodisk kunnskap

	Navn
1	Enig
2	Litt enig
3	Verken enig eller uenig
4	Litt uenig
5	Uenig

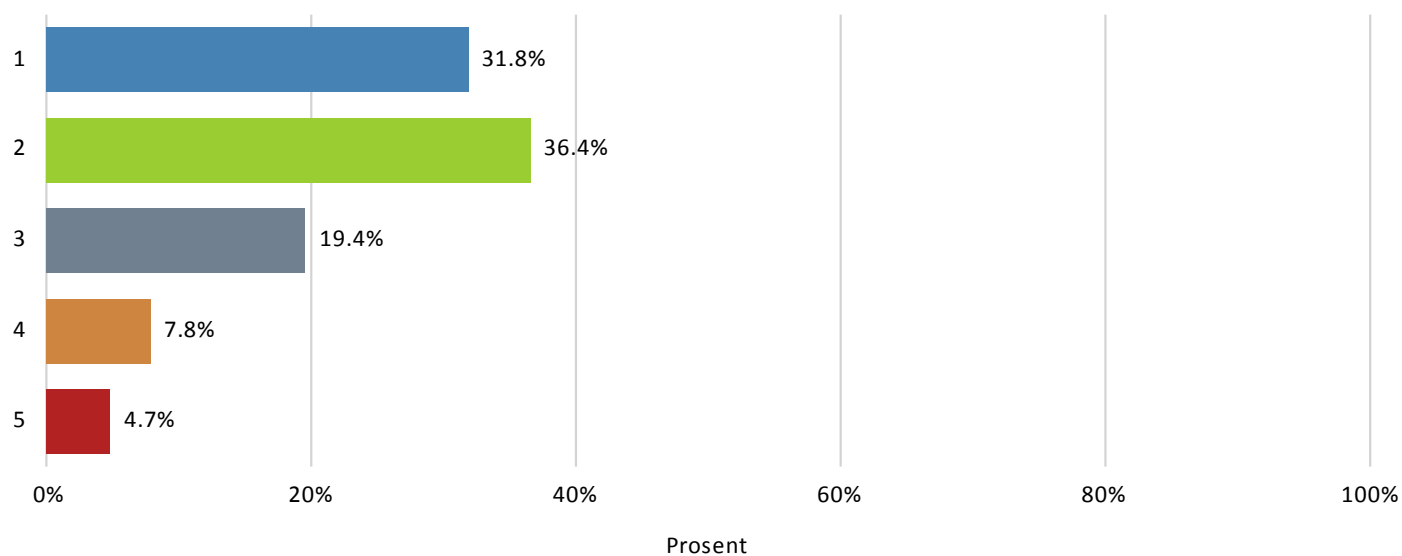
Navn	Prosent
Enig	32,6%
Litt enig	34,9%
Verken enig eller uenig	20,9%
Litt uenig	8,5%
Uenig	3,1%
N	129

16. Jeg har opparbeidet meg ferdigheter innen skriftlig kommunikasjon og formidling av faget**Navn**

1	Enig
2	Litt enig
3	Verken enig eller uenig
4	Litt uenig
5	Uenig

Navn**Prosent**

Enig	25,6%
Litt enig	26,4%
Verken enig eller uenig	27,9%
Litt uenig	14,7%
Uenig	5,4%
N	129

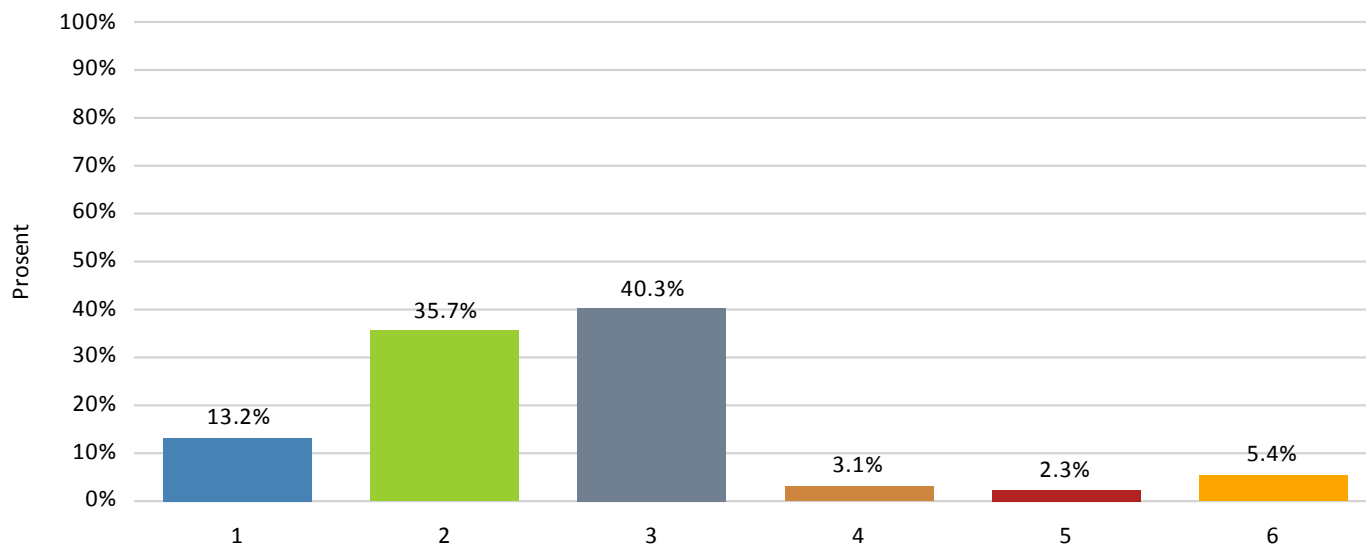
17. Jeg har opparbeidet meg ferdigheter til å kunne fremstille og presentere faget muntlig**Navn**

1	Enig
2	Litt enig
3	Verken enig eller uenig
4	Litt uenig
5	Uenig

Navn**Prosent**

Enig	31,8%
Litt enig	36,4%
Verken enig eller uenig	19,4%
Litt uenig	7,8%
Uenig	4,7%
N	129

18. I hvilken grad opplever du at undervisningen totalt sett og læringsmidler (pensum) dekker læringskravene for emnet?

Navn

1	I svært stor grad
2	I stor grad
3	Til en viss grad
4	I liten grad
5	I svært liten grad
6	Ingen formening

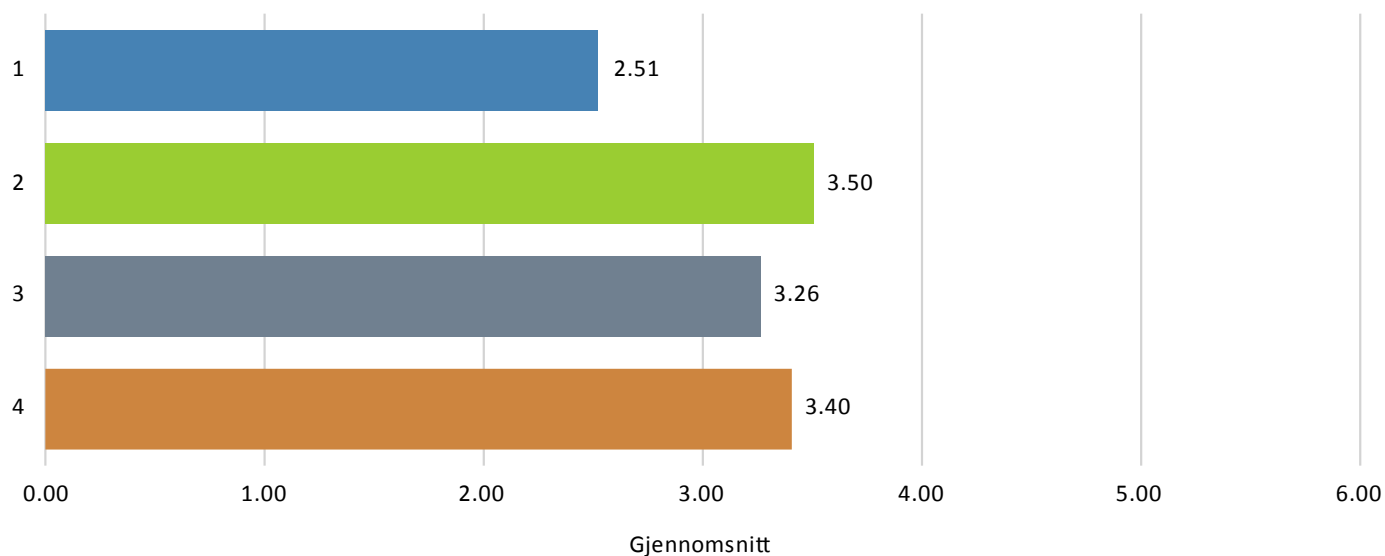
Navn

Prosent

I svært stor grad	13,2%
I stor grad	35,7%
Til en viss grad	40,3%
I liten grad	3,1%
I svært liten grad	2,3%
Ingen formening	5,4%
N	129

19. Vennligst svar på følgende påstander om emnets vurderingsform:

VURDERINGSFORMER:

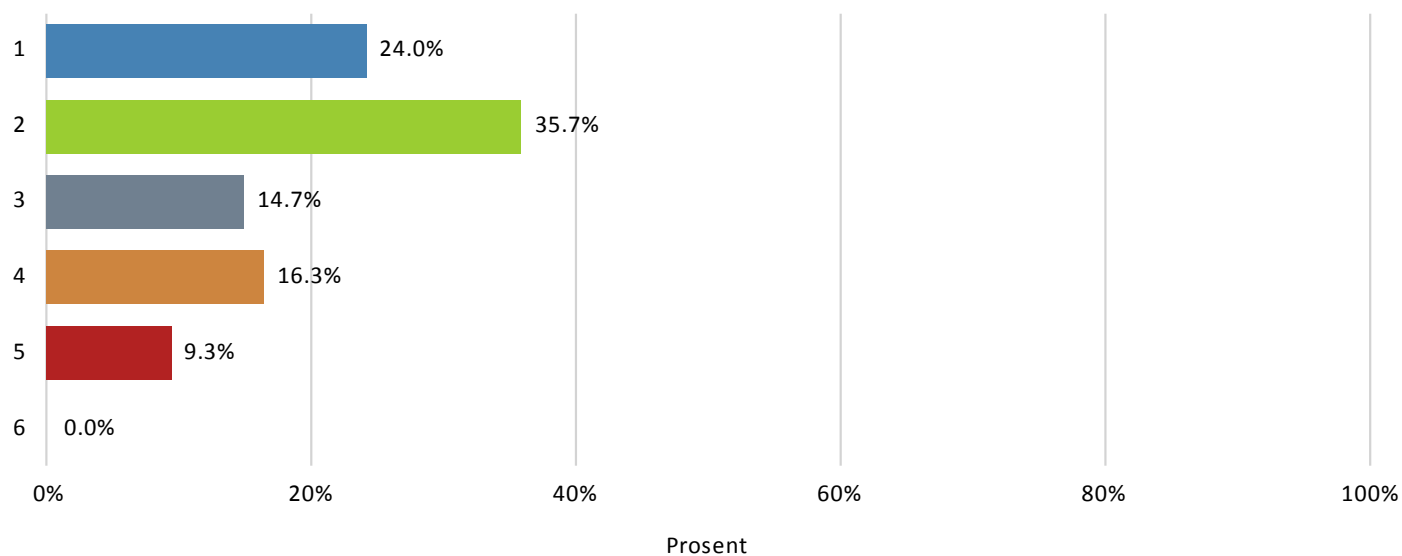
Serienavn

1	Jeg synes gjeldende eksamensform (skriftlig skoleeksamen) er en god måte å få vist min faglige kompetanse på
2	Jeg synes eksamensoppgaven var for omfattende i forhold til tidsrammen
3	Jeg ønsker en annen eksamensform
4	Jeg ønsker i større grad obligatorisk undervisning og/eller oppgaver

Spørsmål

Spørsmål	Gjennomsnitt	N
Jeg synes gjeldende eksamensform (skriftlig skoleeksamen) er en god måte å få vist min faglige kompetanse på	2,51	129
Jeg synes eksamensoppgaven var for omfattende i forhold til tidsrammen	3,50	129
Jeg ønsker en annen eksamensform	3,26	129
Jeg ønsker i større grad obligatorisk undervisning og/eller oppgaver	3,40	129

20. Jeg synes gjeldende eksamensform (skriftlig skoleeksamen) er en god måte å få vist min faglige kompetanse på

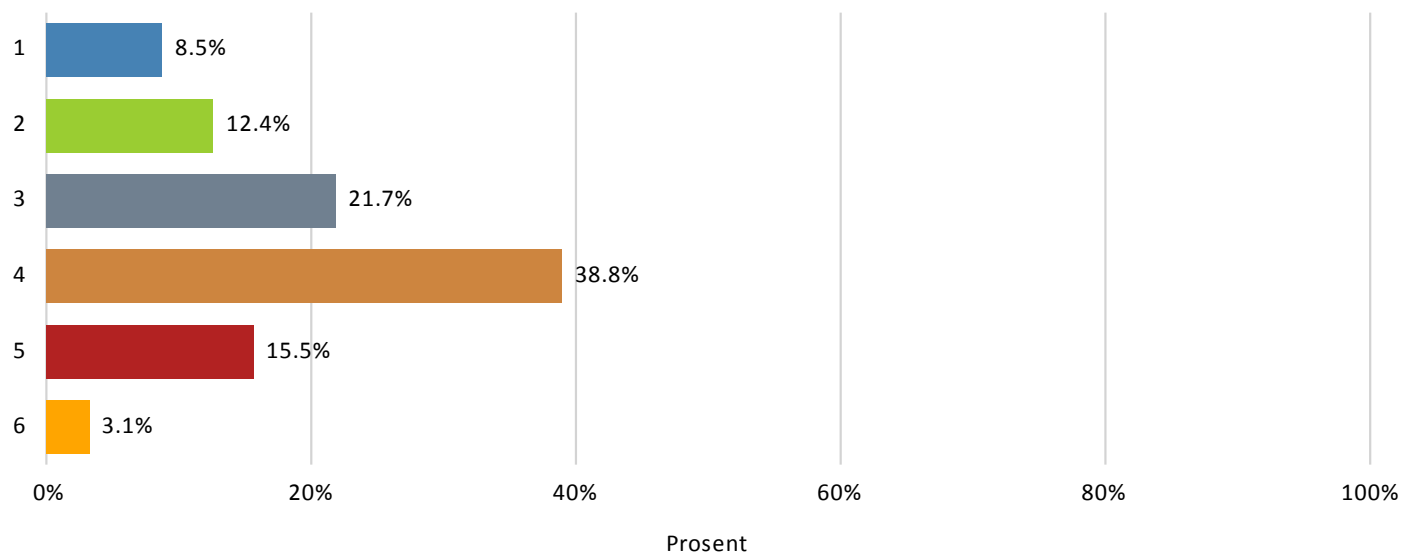

Navn

1	Helt enig
2	Enig
3	Verken enig eller uenig
4	Uenig
5	Helt uenig
6	Ingen formening

Navn	Prosent
Helt enig	24,0%
Enig	35,7%
Verken enig eller uenig	14,7%
Uenig	16,3%
Helt uenig	9,3%
Ingen formening	0,0%
N	129

21. Jeg synes eksamensoppgaven var for omfattende i forhold til tidsrammen

Navn

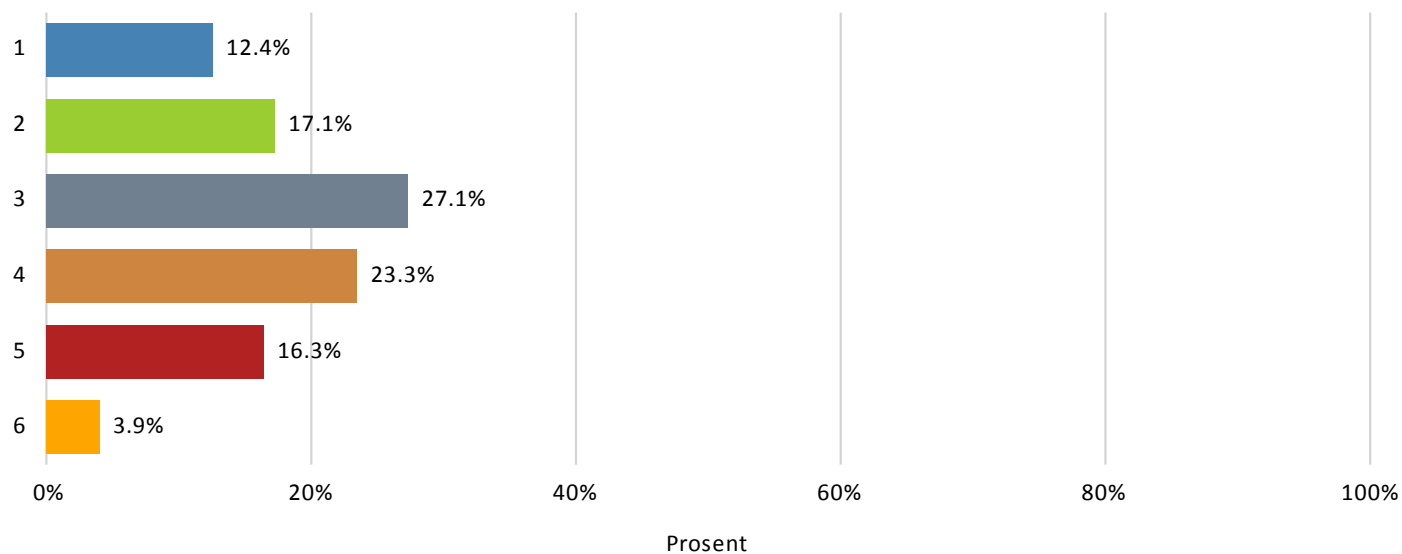
1	Helt enig
2	Enig
3	Verken enig eller uenig
4	Uenig
5	Helt uenig
6	Ingen formening

Navn

Prosent

Helt enig	8,5%
Enig	12,4%
Verken enig eller uenig	21,7%
Uenig	38,8%
Helt uenig	15,5%
Ingen formening	3,1%
N	129

22. Jeg ønsker en annen eksamensform

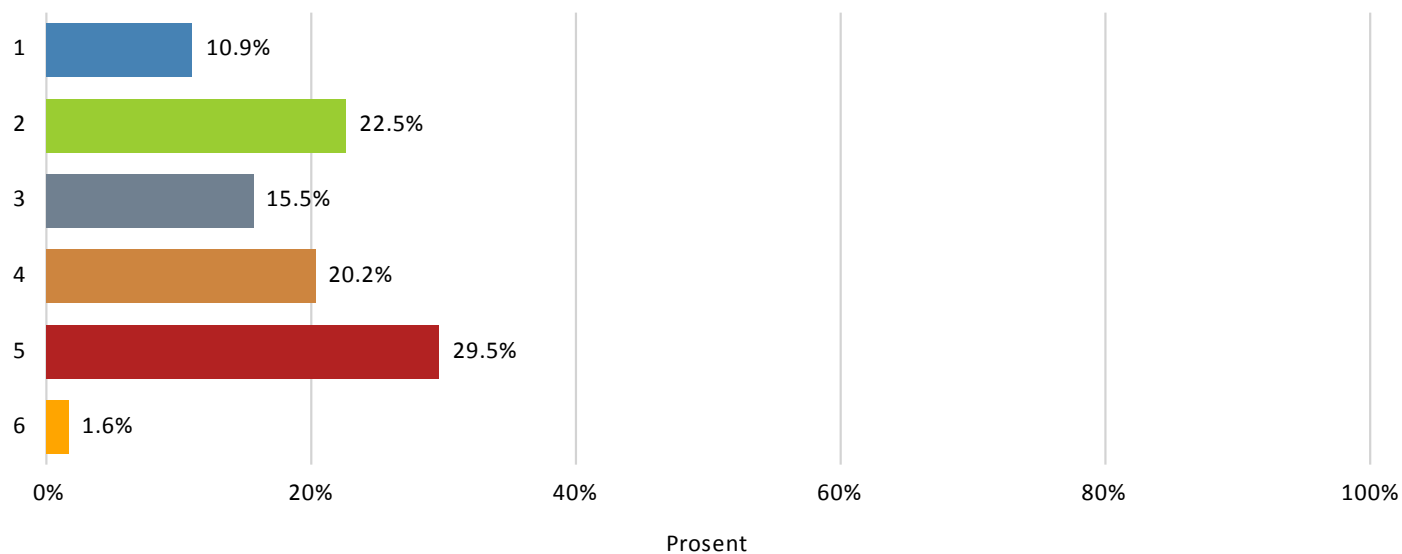

Navn

1	Helt enig
2	Enig
3	Verken enig eller uenig
4	Uenig
5	Helt uenig
6	Ingen formening

Navn	Prosent
Helt enig	12,4%
Enig	17,1%
Verken enig eller uenig	27,1%
Uenig	23,3%
Helt uenig	16,3%
Ingen formening	3,9%
N	129

23. Jeg ønsker i større grad obligatorisk undervisning og/eller oppgaver

Navn

1	Helt enig
2	Enig
3	Verken enig eller uenig
4	Uenig
5	Helt uenig
6	Ingen formening

Navn

Prosent

Helt enig	10,9%
Enig	22,5%
Verken enig eller uenig	15,5%
Uenig	20,2%
Helt uenig	29,5%
Ingen formening	1,6%
N	129

24. Har du noen kommentarer til dine svar eller eventuelle forslag til eksamensform, vennligst skriv dette her:

Muntlig eksamen/foredrag/obligatorisk presentasjon av tema

Eksamen på PC er ønskelig - da rekker man mer på 4 timer og får ryddet i fremstillingen. Skriftlig eksamen som sådan går inn i dette forslaget.

Ikke ødelegg jusstudiet med obligatorisk undervisning. Det skaper bare studenter som blir mindre ansvarsbevisste.

Når det gjelder læringsmålene til jur1511 er de komplett umulig å tolke til noe konkret.

Det hadde vært en stor hjelp å hvert fall få tilbudet om å levere en oppgave gjennom studiet. Slik kunne man sett om man var på riktig spor (både når det gjelder pensum og måten å skrive oppgaver på)

Jeg har fått øynene opp for muntlig eksamen og synes dette er en flott vurderingsform - den hjelper oss med å tilegne oss pensum på en annerledes måte.

Hva med f.eks. en fiktiv sak der vi forsvarer en oppsagt arbeidstager el.?

Det kunne vært gøy!

Som utenforstående i henhold til prosesser ved juridisk fakultet var det vanskelig for meg å helt forstå hvordan eksamensoppgaven skulle besvares, og generelt hvordan man skal svare på en eksamensoppgave innen jus.

Siden forelesningene var vanskelige å følge og det aldri ble snakket om juridisk metode, eksamen og andre grunnleggende ting som jeg og andre på bachelornivå var usikre på, så følte jeg meg egentlig fullstendig fortaapt i dette faget. Ingen seminarundervisning hjalp heller ikke på. Hvis jeg består eksamen, er det utelukkende på grunn av kollokviegruppen min som har lagt ned mye innsats for å prøve å forstå hva som forventes av oss og hvordan dette faget skal håndteres. Eksamensformen er det vanskelig for meg å vurdere, siden jeg er veldig usikker på den juridiske metoden og formidlingsmåten, nettopp fordi jeg har ingen erfaring med jus fra før.

Siden jeg jobber fulltid setter jeg åpenbart stor pris på at det ikke er obligatorisk aktivitet på dagtid, og synes forsåvidt også det er fint at det ikke er det på kveldstid. Et alternativ som kunne passet meg er å for eksempel ha noen obligatoriske rene oppgaveinnleveringer i løpet av semesteret, slik at man kan få tilbakemelding på bruk av juridisk metode før eksamen. Ellers synes jeg dagens undervisningsform, med forelesninger som legges ut på nett, samt egen lesing, fungerer strålende.

Jeg fikk tidsnød på eksamen

Eksamen på papir bør unngås.

Syns eksamensoppgaven var snever og lite relevant ift fokus på forelesningene og i pensum

se tidligere.

Eksamensformen er grei i seg selv, men man får ikke vist de kunnskapene man har om emnet. Jeg har lært mye av undervisning og egen lesning. Selv har jeg valgt å gå inn i kommentarutgavene til arbeidsmiljøloven og lese mer detaljert om de ulike bestemmelsene. Skulle man fått et godt nok inntrykk av studentene, burde man nok hatt en type muntlig eksamen hvor det var adgang til å stille spørsmål i ettertid. Jeg forstår imidlertid at denne vurderingsformen er omfattende og krevende. Selv om det er likt for alle, kan den vurderingsformen vi har i dag slå veldig feil ut.

Hadde vært moro med muntlig. Ser at det er svært lett å jukse på skriftlig, bare ta med deg en mobiltilf på toalettet og google aml § 15-2, så finner man Evjus artikkel. Jeg måtte på eget initiativ legge mobiltilf i sekken, ellers hadde den ligget på innerlommen. Så jeg lot meg ikke friste! Men skal man kjempe mot teknologien? Den er jo tilgjengelig senere i arbeidslivet og i retten. Jeg har selv brukt lovdata på mobilen i retten. Hvorfor skal jeg ikke kunne gjøre det på eksamen? På muntlig eksamen blir juks umulig, men det er også svært ressurskrevende.

Synes at eksamensoppgaven var snever, og at jeg ikke fikk vist hvor mye jeg kunne. Oppgaven vi fikk (BA-nivå) er et typisk emne som man nesten ikke leser på.

Jeg ble operert to uker før eksamen, meget leit ikke å kunne ta den eksamen- søkte på utsatte

Burde vært eksamen på pc.

Skriftlig eksamen bør avlegges på PC - ikke for hånd. Svært mange sensorer opp igjennom har uttalt at de gir trekk for stygg håndskrift.

Eksamensoppgaven var for øvrig tvetydig formulert. Den kunne oppfattes som at den skulle omhandle masseoppsigelser som fenomen med fokus på drøftingsplikt etter 15-2. Den kunne alternativt tolkes som at den skulle ha fokus på masseoppsigelser siden dette stod i klammeform, med fokus på oppsigelsesreglene og tillegg av drøftingsplikten. Ellers var oppgaven om et tema som det er viet mindre plass til i pensum. Det kunne med fordel vært gitt en oppgave med fokus på mer sentrale emner. Men det er en annen sak..

eksamen blir for snevert i forhold til hele pensum, går på tilfeldighet om man får en god karakter. ikke rettferdig måte å bedømme ferdighetene på.

I mangel av forelesers manglende metodiske tilnærming til faget kunne et oppgaveseminar vært fornuftig.

Enkelte artikler på pensumlisten bærer preg av kritikk, vurderinger og historie uten at det faglige utgangspunktet forklares i det øvrige pensum eller i forelesning. Veldig dumt at foreleser ikke velger å knytte noen kommentarer til artiklene i forelesning. Dette virker svært lite gjennomtenkt.

PC eksamen ville naturlig nok vært en fordel.

Jeg synes eksamene har vært ok, men noe snevre. Det ville vært lettere å vise hva man kan hvis man fikk noe som var vanskeligere og mer sentralt. Jeg tror også praktikum kunne vært passende i dette faget.

Hadde vært fint med pc på eksamen, ellers er eksamensformen god.

Dersom emnet gjøres obligatorisk vil mange miste mulighet til å ta faget ved siden av jobb.

Jeg tror imidlertid det ville gitt meg mer innsikt hvis jeg gikk på seminarer og diskuterte caser og dommer med andre studenter og seminarleder.

Jeg syntes eksamenform var god. Oppgaven på BA nivå var vid og snever på samme tid, men jeg følte den ga mulighet til å vise kunnskap tilegnet gjennom studiet av faget. Jeg disponerte stoffet i cirka 40 minutter og deretter skrev jeg til tiden var omme. Jeg jobber ved siden av jus studiet så obligatorisk undervisning og oppgaver blir vanskelig å få til.

Skriftlig eksamen på pc!

Jeg synes at en skriftlig hjemmeeksamen kunne ha vært en god løsning. En ikke obligatoriske fakultetsoppgave som hadde også vært positivt.

Eksamensformen burde vært skriftlig, men på PC.

Gjennom podcast hadde jeg muligheten til å "delta" på alle forelesningene. IKKE gjør fremmøte obligatorisk! FORTSETT med podcast. Svensk språk på foreleser er en uting.

Eksamensoppgaven var veldig begrenset, og samtidig var det vanskelig å forstå hva det ble spurt om. Oppgaven var: "Om betydningen av formkrav ved oppsigelse." Ordet "betydningen" er forvirrende, og jeg kan ikke erindre at hverken forelesningene eller pensum ga særlig mye informasjon om "betydningen." Den forelesningen hvor det ble forelest om formkrav var vel også den eneste som ikke ble podcastet (grunnet teknisk svikt). Jeg kunne ønsket meg en annen eksamensoppgave som var litt mer utfordrende.

Eksamen bør være mer praktisk rettet, og gi studentene mulighet til å benytte metode!

Kunne ønske seminarundervisning for å se på eksamensoppgaver og diskutere tidligere besvarelser og forventninger til gode eksamensbesvarelser. Det hadde gjort det lettere å jobbe målrettet. Aner nå ikke om min eksamensbesvarelse er juridisk nok selv om jeg har bra oversikt over tematikken. Det er frustrerende.

Praktikum er bedre for å vise juridisk forståelse

For ikke jus studenter så er en slik oppgave som gitt på eksamen vanskelig i forhold til formulering. Selv om man har tatt Juroff1201 og DRI1010 tidligere, som gir case på eksamen. Syns case fungerer bedre, får vist frem kunnskapen, sett problemstillinger og brukt de på en relevant måte. I tillegg savner jeg muligens seminar i forhold til de som tar jur1511, dette fordi de som regel ikke er jus studenter, tatt svært få jus fag tidligere, og har behov for mer individuelt opplegg i forhold til de som tar faget som et master fag.

Jeg ble meget skuffet over å oppdage at den skriftlige eksamen var analog med penn og papir. Det har en konkurransehemmende virkning i forhold til PC. Å besvare en eksamenoppgave på fire timer er anstrengende i seg selv, og det vil være av stor hjelp å kunne redigere og flette inn kommentarer på en strukturert og ryddig måte med PC.

Eksamensoppgaven var snever, men åpnet muligens for å trekke inn relevante poenger fra resten av faget.

Dersom mastervalgfagene på jussen i Oslo skal være tilgjengelig for oss som er ferdigutdannet, er det uheldig om det blir mye obligatorisk undervisning og oppgaver. Dette kan imidlertid stille seg annerledes for heltidsstudentene.

Når det gjelder eksamenform, tror jeg at jeg personlig hadde fått mer stringent utførelse om den ble utført på datamaskin. På den annen side jobber jeg så mye på data til vanlig at jeg trolig har godt av å måtte strukturere tankene min i forkant og under gjennomføringen.

Håper du ikke er streng på skriftens utførelse.

Undervisningen ga overhodet ingen metodeundervisning. Dette synes jeg er meget dårlig. Ingen oppfølging ble tilbudt overhodet. Ingen oppgaver ble gitt, og ingen kurs ble tilbudt. Kun forelesningsrekken. Jeg spurte faglærer innledningsvis om muligheter for oppgavevurdering underveis, og fikk negativt svar. Jeg savnet mulighet til å levere og få vurdert oppgaver underveis. Eksamensformen dreier seg mye om metode, så undervisning og tilbakemelding på metode bør tilbys.

Jeg gikk gjennom oversikten over alle eksamensoppgaver gitt i arbeidsrett tilbake til 1950 og merket meg at det er gitt teorioppgaver hele veien. I tillegg er det mange av de samme teorioppgavene som går igjen, bare med en noe annen formulering. Jeg synes med fordel det i blant kan gis praktikumsoppgaver, da arbeidsrett er et praktisk fag.

Når det gjelder eksamensoppgaven gitt i høst så var formuleringen uheldig. Jeg snakket med flere medstudenter som hadde ulik oppfatning om hvordan den burde løses. Noen mente masseoppgaver skulle drøftes kort, og at resten av oppgaven skulle drøfte oppsigelse mer generelt. Dette da pensumdekningen på masseoppgaver er svært tynn.

Andre mente oppgaven måtte begrense seg til en drøftelse av aml § 15-2, junk-dommen og noen kommentarer om masseoppsigelsesdirektivet og arbeidsmarkedsloven. Dette da det bare er en 4-timers eksamen og at aml § 15-2 er omfattende i seg selv. En behandling også av de vanlige oppsigelsesvilkår vil derfor sprengte rammen for oppgaven.

Begge synspunkter kan fullt ut forsvares, og da er det svært uheldig dersom studenter som har gode kunnskaper i faget ikke får den karakteren de fortjener fordi de ikke tolket oppgaven rett, når det foreligger flere forsvarlige tolkningsalternativer. Dette bør hensyntas under sensureringen.

Det var veldig synd at oppgaven var så snever i forhold til pensum. Jeg har opparbeidet meg gode kunnskaper i arbeidsrett som jeg ikke fikk vist frem på eksamen. Kunne gjort det like godt på eksamen uten å fulgt undervisningen, noe jeg mener er dårlig.

Ble desverre forhindret fra å ta eksamen, og svarene er basert utelukkende opp i mot undervisningsdelen av emnet. Er OLA-student, men synes Evju og Mulder har en metodikk som favner bredt og stimulerer til læring.

Ønskelig med seminarundervisning

Det er nok en veldig god eksamensform når man kjenner til den juridiske metoden fra før av. Mne det er vanskelig å vite hva slags oppgave man kan få når det ikke blir gitt informasjon eller ligger ute eksempler /tidligere oppgaver (bortsett fra en som lå ute fra året før)

Man bør ha eksamen på PC - tror det gjør det lettere for kandidaten og sensor hva struktur og skrift angår.

Obligatoriske innlev.oppg hadde vært greit.

Oppgaver underveis jfr tidligere merknad

Teit eksamensoppgave på bachelor nivå.

Læreboken til fanebust er dårlig og alle artiklene burde være samlet i et kompendium inkludert det ene kapittel 4.

Ift pensum syns jeg at BA studentene fikk en svært snever eksamensoppgave. Skulle ønske oppgaven hadde gitt en bedre mulighet til å vise mer av hva man kan. At oppgaven kunne vært løst med mer rettspraksis og flere drøftelser. Men nå har ikke vi fått sensur eller sensorveiledning enda, så det kan hende at man kunne det uten at jeg fikk det til. Ville uansett gi tilbakemelding om det, ettersom det var flere av oss som har følt på det samme.

Skulle gjerne hatt bedre tid på eksamen, 4 timer går så alt for fort!! :-)

Hjemmeeksamen med en omfattende oppgave kunne vært mer hensiktsmessig for å få vist hva man virkelig kan.

Skriftlig eksamen er et sjansespill, men det vil eksamen være uansett. Med så vide læringskrav er det vanskelig å ha like gode kunnskaper om alt. Læringskravene gjør at det kan gis en ganske snever eksamensoppgave som allikevel fint vil holde seg innenfor læringskravene. Man blir nødt til å prioritere noen emner innen faget for å få god kunnskap om disse, men kan likevel bomme kraftig på eksamen fordi det kan gis spørsmål som riktignok er innenfor læringskravene, men som likevel kan være lite dekket i pensumlitteraturen.

For min egen del hadde det antagelig vært bedre å skrive eksamen på pc siden det er lettere å redigere. Videre ville oppgaveløsning med en form for sensorveiledning føre til bedre forståelse av nivået som kreves.

For all del: ikke endre på eksamensformen.

Fanebust sin bok fungerer bedre som et oppslagsverk for (underretts)dommer enn pensumlitteratur. Skjønberg og Hognestad(?) er mye bedre.

Ettersom jeg tar emnet ved siden av fulltidsjobb er det fint for meg at det ikke er obligatorisk oppmøte osv. Hjemmeeksamen kunne vært en ide, da man kunne få dekket mer av pensum på eksamen.

Gjeldende eksamensform er ikke i seg selv problematisk, men uten noen form for øving med veiledning (som oblig. oppg.) blir det vanskelig for enkeltemnestudenter å vite hva som forventes og hvordan en slik eksamen skal skrives. Sensorveiledning gir ingen økt innsikt i hvordan det forventes at en juridisk oppgave skal se ut. Uten slike forberedelser får man bedre grunnlag for å vise sin kompetanse i en hjemmeoppgave hvor man kan bruke tid på å lære og feile underveis i oppgaven.

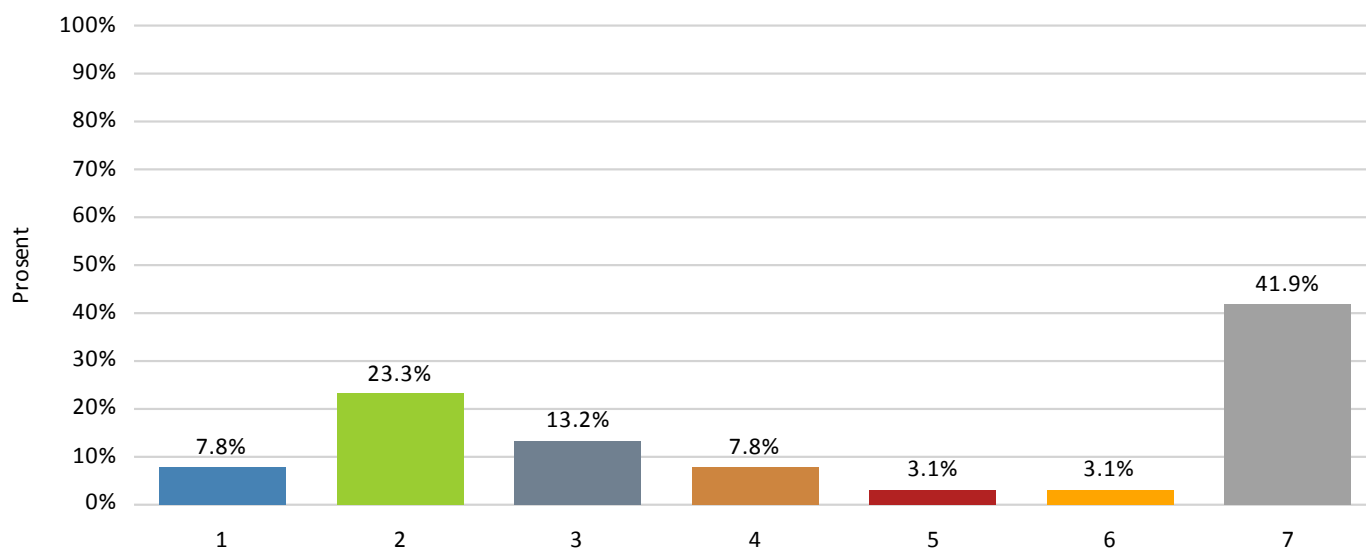
Jeg syns helt klart at skoleeksamen er den mest rettfærdige evalueringsformen.

Jeg kunne tenke meg en "vanskeligere" oppgave på bachelornivå. Samt muligheten til å skrive på PC. Aller helst kunne jeg tenke meg en praktikumsoppgave, slik at man får brukt pensum litt mer konkret

Svarte dessverre på oppgavene i begge emnene. Det var nok fordi dette var min første emneeksamen, og fordi jeg dessverre var så nervøs at jeg ikke gjorde det jeg har lært: Lese ikke bare oppgaven skikkelig, men også oversikriften der det stod oppgiott hvilket emne det var. Men siden vi har så likt pensum og oppgaveteksten for meg var relevant å svare på - gjorde jeg altså den stygge bommerten. Håper ikke det gjelder flere. Men kunne det vært en ide å gi ut emneoppgavene til eksamen på hvert sitt ark, sånn at sånne som meg ikke gjør denne feilen?

25. Hva synes du om læringsmiljøet blant studentene på emnet?

LÆRINGSMILJØ:

	Navn
1	Svært fornøyd
2	Fornøyd
3	Litt fornøyd
4	Litt misfornøyd
5	Misfornøyd
6	Svært misfornøyd
7	Ingen formening

Navn	Prosent
Svært fornøyd	7,8%
Fornøyd	23,3%
Litt fornøyd	13,2%
Litt misfornøyd	7,8%
Misfornøyd	3,1%
Svært misfornøyd	3,1%
Ingen formening	41,9%
N	129

26. Har du kommentarer til ditt svar eller eventuelle forslag til tiltak for å forbedre læringsmiljøet, vennligst skriv dette her:

Det er ikke noe studentmiljø på jussen. Bare spisse skuldre.

Har lest hjemme av praktiske årsaker.

Kunne vært hjelpsomt å bli satt i grupper man kan diskutere i.

Studentene er stille og høflige, men jeg føler ikke at jeg er del av noe miljø.

Jeg har studert i fem år og er straks ferdig, og jeg har derfor ikke noe stort behov for å bli kjent med noen, men obligatorisk gruppeundervisning ville kanskje skapt et miljø.

Viser til tidligere kommentar ang. innføringskurs i juridisk metode for ikke-jurister.

Forøvrig var det vanskelig å ta del i et læringsmiljø når det ikke var lagt særlig tilrette for dette.

Kunne kanskje oppmuntret til kollokvier, evt. til og med laget lister hvor studentene kan skrive seg opp. Men en har jo ansvar for egen læring når man er kommet til universitetet, og det er jo greit å måtte ta litt initiativ selv også.

veldig vanskelig å komme i kontakt med studenter

Det er ikke noe miljø å uttale seg om. Hadde man hatt seminar/gruppeundervisning blir det lettere å uttale seg om et læringsmiljø. I en så stor forelesningsgruppe kan man bare uttale seg om dette hvis man kjenner noen. Det var stille under forelesningene osv og lyden var god ja, men blant studentene - jeg har ingen forutsetninger for å uttale meg om det.

Foreleser burde bruke forelesningene til å knytte noen kommentarer til artiklene på pensumlisten.

Foreleser burde innse at han prater til studenter og tilnærme seg de faglige problemstillingene på en metodisk måte med klare utgangspunkter.

Jeg kommer fra OLA master studiet, og kom egentlig ikke inn i noe læringsmiljø, bortsett fra med noen fra mitt eget masterprogram.

Hva med å gjennomføre noen gruppearbeid

Deltok ikke i noe studentmiljø.

Seminarer. Jeg kjente ingen, og de fleste jeg kom i snakk med studerer jus. Vi som kommer utenfra kunne hatt seminargruppe som gav oss litt grundigere innføring i juridisk metode og metode i dette faget spesielt. Det hadde også bedret det sosiale miljøet.

Har ikke deltatt.

Jeg studerte på egenhånd, og fulgte forelesningene på podcast fordi ingen kurs/praktisk undervisning ble tilbudt.

Vanskelig å svare når man har dette faget som enkeltstudent. Vi enkeltstudenter holdt sammen.

Jeg er jurist og tok faget for å bli oppdatert, hadde derfor lite med andre studenter å gjøre.

1. Lag en egen fullstendig nettid på bachelor nivå og ikke kun referere til master siden.

2. Samle alle artikler i et kompendium, inkludert det ene kapittelet som var på pensumlisten. Unødvendig å måtte bruke masse penger på en bok man kun skal lese et kapittel i.

3. Få mer inspirerende forelesere, gjerne en som snakker norsk.

deltok ikke

Dette handler om holdninger mellom studentene, i forhold til å dele informasjon og hjelpe hverandre. Studenten bør i større grad støtte hverandre. Man trenger fagpersoner som vil undervise. Det handler om foreleseres holdninger til studentene. Hvis foreleser /faglærer viser interesse for studentene og deres spørsmål inviterer man til dialog. Hvis man ser på studentene som lite interessante dersom de ikke får en A i faget, har man allerede der skapt et dårlig læringsmiljø.

Kjente ingen der, og uten seminarer er det ikke særlig grunnlag for å bli kjent med noen heller. Det kan for eksempel oppfordres til å danne kollokvier, da er terskelen for å spørre fremmede mennesker om å samarbeide litt lavere.

27. Har du noe mer du vil kommentere kan du gjøre det her:

Gode forelesninger med både Evju og Mulder. Mulder var veldig engasjerende å høre på! Boken til Fanebust er noe oversiktlig bygget opp

Fint at faget nå er delt i kollektiv og individuell del.

Evju formidlet faget på en ryddig og god måte i forelesningene.

Eksamensoppgaven for bachelorstudentene kunne være vanskelig å forstå. Den kunne tolkes på to måter. En litt mer utfyllende oppgavetekst hadde hjulpet.

Jeg mener at læringskravene bør revideres. De er upresise og flyter sammen. Det er vanskelig å skille flere av dem fra hverandre. Hva er eksempelvis forskjellen på læringskrav en "kunnskap og forståelse av (...) utgangspunkter for arbeidsrettslig regulering", og punkt to "kjent med ulike faglige tilnærminger til arbeidsrettslig regulering", punkt fire "ha kunnskap om ulike reguleringsformer" osv.

Jeg savner punkter om det vi helt konkret skal kunne, eksempelvis reglene for inngåelse, endring og opphør av arbeidsforhold, ulike typer arbeidsforhold, herunder faste og midlertidige, innleie, praksis, konsulent og entreprise osv.

Når det gjelder pensum så bærer Fanebusts bok preg av å være en gammel bok det er klippet og limt i for å få den noenlunde oppdatert. Den er rotete bygget opp, man skal lete lenge for å finne utgangspunktene. Se eksempelvis utlegningen om lønn - han burde jo ha startet med å fortelle at det finnes to hovedmodeller/typer og at det under disse igjen er flere ulike varianter. Istedenfor er dette noe man må gjettes seg til.

Jeg har funnet flere referanser til gammel aml. og praksis som ikke lenger er aktuell på grunn av lovendringer. Det er mye gammel praksis - jeg ønsker mer ny praksis - dette er tross alt et område med stor utvikling og mange saker.

Han forteller først om hvordan alt var før - før det typisk står at "dette var rettstilstanden tidligere, nå gjelder dette (...)" - et tydelig tegn på at han kun har lagt til det nye. Et stort irritasjonsmoment. Jeg må lese mange avsnitt før jeg kan være trygg på at jeg leser om gjeldende rett.

Når det gjelder Evjus artikler er mange av dem svært gode. Men artikkelen der han forsvarer seg mot Thorkildsen m.fl. burde ikke stått på pensumlisten. Jeg får inntrykk av at den er skrevet i affekt fordi den faglige integritet oppleves som truet. (ref (jeg fastholder mitt standpunkt med sinnsro ol. spisse formuleringer)

Jeg stiller også spørsmålstegn ved hvorfor artikkelen "permittering og trygd" er inntatt i pensum. Den skal "tegne et riss av utviklingen på begge områder, for trygdens regler likevel ikke lengre frem enn til ca. 1970" videre heter det at den skal "gi et utgangspunkt og en bakgrunn for den bredere behandlingen av permitteringsinstituttet som fører diskusjonen frem til den aktuelle rettssituasjonen i dag, i Vigdis Opsals påfølgende artikkel" det står videre at "artiklene står for så vidt i sammenheng med hverandre" - hvorfor er kun Evjus artikkel da pensum, mens Opsals artikkel ikke er det? Er det ikke Opsals artikkel vi da har nytte av å lese? Jeg forstår ikke dette. Se side 137 i artikkelen for sitatene.

Jeg husker også at jeg bet meg merke i at Evju ga uttrykk for på introduksjonsøkten at han ikke ønsket spørsmål før forelesning og i pausene til forelesningen. Dette sender uheldige signaler som kan befeste inntrykket studenter har av at de vitenskapelig ansatte ved universitetet anser seg selv for å først og fremst være forskere og at undervisningsplikten og studentene er en brysom bijobb. Det bør oppmuntres til spørsmål både sent og tidlig, helst hele tiden, fra ivrige studenter.

Når alt dette er sagt må det allikevel påpekes at arbeidsretten har vært et interessant fag, og at det aller meste av både Evju og andres artikler har vært svært gode. Evju er en kunnskapsrik mann jeg har stor respekt for. La ikke disse direkte og negative (forhåpentligvis konstruktive) innspillene overskygge det faktum at jeg er svært fornøyd med faget!

Jeg takker for et fint semester.

Jeg syns det er dårlig overfor studentene som tok dette som fordypningsfag, men som egentlig går helt andre studieretninger, å legge opp dette emnet på denne måten. Det fungerer sikkert greit for masterstudentene, mens bachelorstudenter blir forventet å sette seg inn i ALTFOR mye på veldig kort tid. (Med null grunnlag innenfor jus og undervisning på masternivå). Hadde jeg visst hva jeg gikk til hadde jeg aldri valgt dette emnet. Jeg kommer også til å ta opp dette med SV-fakultetet i håp om at de kan vurdere noen endringer. Det er veldig synd at det har blitt organisert som det har, for jeg tror dette faget kunne vært kjempespennende, interessant og ikke minst relevant i forhold til mitt fordypningsområde, men akkurat nå føles det ut som jeg febrilsk har forsøkt å gape over et gigantisk eple uten noen forutsetninger for å klare det.

Jeg liker Fanebust-boka. Teksten er bygget opp på en lite oversiktlig måte - se spesielt kapittelet om kjønnsdiskriminering, hvor Fanebust går igjennom rettstilstanden over flere sider, for så å slenge på helt til sist at rettstilstanden er snudd helt på hodet etter at den nye likestillingsloven trer i kraft. Den har også mange unødvendig klønete formuleringer hvor disse ikke har noen betydning for setningens mening (av "det kan også måtte kunne være"-typen), og har lite lesevennlig design med små innrykk. Jeg har først og fremst brukt arbeidsrett.no som kilde.

Jeg vil gjerne komme med en kort bemerkning ad pensum for arbeidsrett. Jeg må innrømme at jeg undres over hvorfor Fanebusts innføringslitteratur er en del av pensumet. For det første ligger det i navnet og formålet med boken at den egentlig er ment for mindre omfattende studier enn hva man kan forvente av et spesialfag på masternivå. For det annet inneholder boken i særdeles grad få problematiseringer av aktuelle rettslige problemstillinger. Utover dette, inneholder boken også redegjørelser som representerer foreldede rettsoppfatninger. Her kommer in mente spørsmålet om oppsigelsesvernet ved kontraheringen hvor det virker som om Fanebust ikke har oppfattet lovendringen med den nye aml. av 05.

En løsning på problemet vil kunne være å innføre Jakkhehn som pensumlitteratur. Jeg vil imidlertid sende en sterk anmodning til prof. Evju om at et standardverk innen Arbeidsrett er sårt tiltrengt, og at han gjerne kan bidra der.

Avslutningsvis vil jeg si at jeg er fornøyd med at en rekke artikler var pensum. Man kunne allikevel ha forsøkt å oppdatere artikkellisten med nyere bidrag.

:-{

Eksamensoppgaven var helt klart innenfor pensum og et aktuelt emne, men jeg hadde håpet på et tema som var bedre dekket i pensum enn hva masseoppgivelser er.

Forelesere kunne valgt å gå mer i dybden på enkelte sentrale tema istedet for å være opptatt av å dekke bredden innen faget.

Praktiske problemstillinger kunne med fordel krydret flere forelesninger.

Det hadde vært fint med mer undervisning i metode /skriftlig fremstilling av faget, det var overhodet ikke en del av forelesningene og derfor noe jeg savnet. Jeg føler at jeg har lært utrolig mye og opparbeidet meg god kunnskap om faget, men uten kompetansen til å kunne fremstille den juridisk skriftlig. Eksamensformen var derfor en dårlig måte for meg å vise min kunnskap på.

Veldig god og oppdatert kommunikasjon fra faglærer. Gode artikler, men behov for bedre lærebok. Podcast veldig positivt. Kan være ønskelig med en noe mer praktisk og problembasert tilnærming. Obligatoriske innslag er sterkt uønskede.

Både Stein Evju og Mulder er fantastisk gode forelesere. De har en genuin interesse for faget som smitter over på oss andre. Uten disse hadde nok opplevelsen vært en helt annen. Opplegget rundt podcast, disposisjoner o.l. har vært svært bra. Det hadde vært veldig læringsrikt med en form for kursundervisning, hvor man i litt mindre grupper kunne diskutere med faglærere.

Svært bra benyttelse av fronter fra de læringsansvarliges side, der lå forelesningsdisposisjoner, artikler og annet pensumrelatert stoff raskt ute. Dette var til stort hjelp!

Takk for å ha gitt meg glede over jussen igjen.

Mener det er uheldig at det gjennomgås tema på forelesning som ikke er behandlet i litteraturen. Eksempel er personvern, som er godt behandlet på forelesning, men ikke i litteraturen pga manglende plass på leselisten.

Emnet gir 10 studiepoeng og kravene er meget stor. Det er meget ønskelig å begrense litteraturlisten.

Synes å kunne det som står i Fanebust som hoved kravet er nok. Studentene har også andre emner til eksamen ikke bare ind. arb.rett.

Stort sett svært fornøyd med hoved foreleser

Læringskravene er til dels upresise. Pensum er enormt i forhold til å være et 10poengs fag. Pluss til Mulder sine forelesninger som var inspirerende og lagt opp på en måte som gjorde at man lærte mye.

Merkelig eksamensoppgave mtp pensum og forelesninger

Eksamensoppgaven var så snever at svaret mitt på den ikke reflekterte hvor godt jeg hadde jobbet med faget.

Jeg mener at den karakteren som blir satt for denne eksamenen ikke vil reflektere hvor gode elevene er i arbeidsrett, men heller hvor gode elevene er i lovtolkning generelt.

Jeg håper fakultetet endrer undervisningsopplegget både i dette faget og i andre fag. Sjekk at de dere tillater å forelese faktisk er dyktige pedagogisk. Det hjelper ikke at vedkommende er anerkjent som fagressurs både nasjonalt og internasjonalt dersom vedkommende ikke har pedagogisk innsikt eller evne til å undervise.

En noe sær eksamen dette semesteret.

Podcast er et fantastisk tilbud. Håper flere forelesere også velger dette fremover!

Jeg savner noen få kurs i dette faget, da jeg (og mange andre) fikk lite ut av forelesningene. De siste til Mulder var gode.

Ellers synes jeg pensumsammensetningen var dårlig. Boken til Fanebust var rotete og vanskelig å bruke. Noen av artiklene var greie, men mange av de var dårlige og jeg skjønner ikke helt hvorfor noen av de var der. For eks den til Blaker Strand som er en kritikk mot diskrimineringslovgivningen - men denne kritikken er i dag rettet opp.

Det må utformes bedre og mer konkrete læringskrav og litteraturen må bedre kobles opp mot disse. Det skal ikke være nødvendig å bruke masse til på å forstå hva som egentlig kreves av oss.

Fint at dere sender Questback!

Hadde nok ikke valgt dette faget igjen

Læringskravene var altfor vage. Gjør det mer spesifikt om hvilke temaer innennfor den materielle delen vi bør kunne. Synes at læringskravene for H2013 var bedre utformet og mer spesifikke. Noen av læringskravene var heller ikke dekket gjennom undervisning eller pensum, f.eks. norsk arbeidslivsmodeell og særtrekkene med det.

Kritikken mot den skriftlige eksamen er først og fremst at det var en oppgave som for meg ble ansett for å falle utenfor kjerneområdet. Det var vanskelig å kunne benytte en juridisk metode og ikke kunne man flette inn relevant rettspraksis. Synes at temaet "masseoppsigelse" ikke var noe særlig bra behandlet i pensum (Fanebust) eller på forelesning.

Eksamensoppgaven var altfor snever. Når 11 sider, utav et pensum på 600 sider, dekker temaet på oppgaven, burde det blitt valgt en mer sentral oppgave/ kombinert den med et tema til.

Interessant fagfelt og engasjerte forelesere.

Svensk/norsk fungerer bra.

Gjentar gjerne dette: Ja, til podcast. Nei, til svensk. (Har ikke noe i mot Mulder, kun språket!!!) Nei, til obligatorisk fremmøte. Ja, til Stein Evju!

Eksamensoppgaven gitt 18.11.2014 gjør at jeg sitter igjen med et negativt inntrykk, da oppgaven ikke var tilfredstillende til å vise ferdigheter som er særskilt viktige for juridiske studenter. Den fordret ikke juridisk kunnskap, metodespørsmål var utelukket og dermed fratarr mann studentene en viktig mulighet til å vise forståelse. Jeg er overrasket over at en slik oppgave gis til studentene ved Norges største universitet.

Brukte 20 minutter på å finne riktig inngang til eksamenslokalet og komme meg inn. Det var flere av oss - ikke bare meg. Det finnes ikke detaljert informasjon på nettet og ingen informasjon på utsiden av bygget. Jeg var heldig som til slutt fant en ansatt som kunne fortelle at inngangen var bak. Men etter å ha prøvd alle dører på baksiden uten å vite om jeg var på riktig sted fant jeg en student som slapp meg inn men som ikke ante hvor jeg skulle. Hva med å henge opp et ark ved riktig inngangsdør??? Hadde spart mange for unødig stress i går.

Glimrende, moderne opplegg fra fakultetet, godt hjulpet av utallige manduksjoner fra eksterne.

Jeg må likevel si at jeg ikke forstår innholdet eller nytten av læringskravene.

Dropp artikler, få en lærebok som er litt mer omfattende. Det burde være mulig i et så sentralt fag.

Jeg mener boken til Fanebust bør erstattes med noe mer dekkende for pensum.

Mer skrivetrening med oppgaveløsning hadde vært flott.

Pocastene er et must blir lagt ut. Det var bra dette semesteret.

Flere av artiklene enn angitt på semestersidene ligger på Idunn, og en god del materiale ligger også ute andre steder på UiO.no. Det hadde vært fint om dette kom klart frem, særlig i kontakt med faglærer. Det gikk med mye tid på å lete frem artiklene.

Jeg ser frem til kollektiv del.

Jeg synes pensum er for dårlig og for spredt. Store deler av pensum er vanskelig tilgjengelig, i mange spredte artikler. Lære bøkene er for å si det mildt av meget varierende kvalitet. Pedagogisk sett falt dessverre en stor del av særlig Evjus skriftlige materiale helt igjennom, og jeg måtte finne annen litteratur for å komme inn i faget. Jeg fikk stor hjelp av å lese dokumentarutgaven til aml, kombinert med å høre forelesningene på podcast. Kommentartutgaven er pedagogisk, lettere tilgjengelig enn svært mye av pensum. UiO har et enormt forbedringspotensiale hva gjelder pensumlitteraturen i arbeidsrett. All metodekunnskap måtte jeg tilegne meg selv, helt uavhengig av masteremneundervisningen

Jeg tok dette kurset ved siden av dull jobb, og ville gjerne ha tilrettelagt opplegg som er egnet for kombinasjon med fulltidsjobb.

Utrolig dyktige forelesere. Universitetet tilbyr professorer av høy kvalitet. Min egeninnsats var ikke god nok. Det samme kan ikke sies om forelesningene

Seminarundervisning

Et kurs eller seminar for de enkeltemnestudentene som ikke kjenner til juridisk metode hadde vært fint. Også en innføring i hva man kan skrive i særtrykket og hvordan man kan bruke den best mulig fram mot eksamen.

Utrolig skuffet over eksamensoppgaven. Da dette emnet så vidt dekkes i pensum, og forøvrig i liten grad er egnet til å gi oss muligheten til å vise hva vi har lært. Særlig når der var så mye annet relevant som kunne vært gitt. Var denne oppgaven nesten et hån.

Gode forelesere og interessant fag - så vil sensuren avdekke graden av kunnskapstilegnelse.

Podcast av forelesningene er gull verdt og øker fleksibiliteten i studiehverdagen. Fortsett med det, vær så snill!

nei

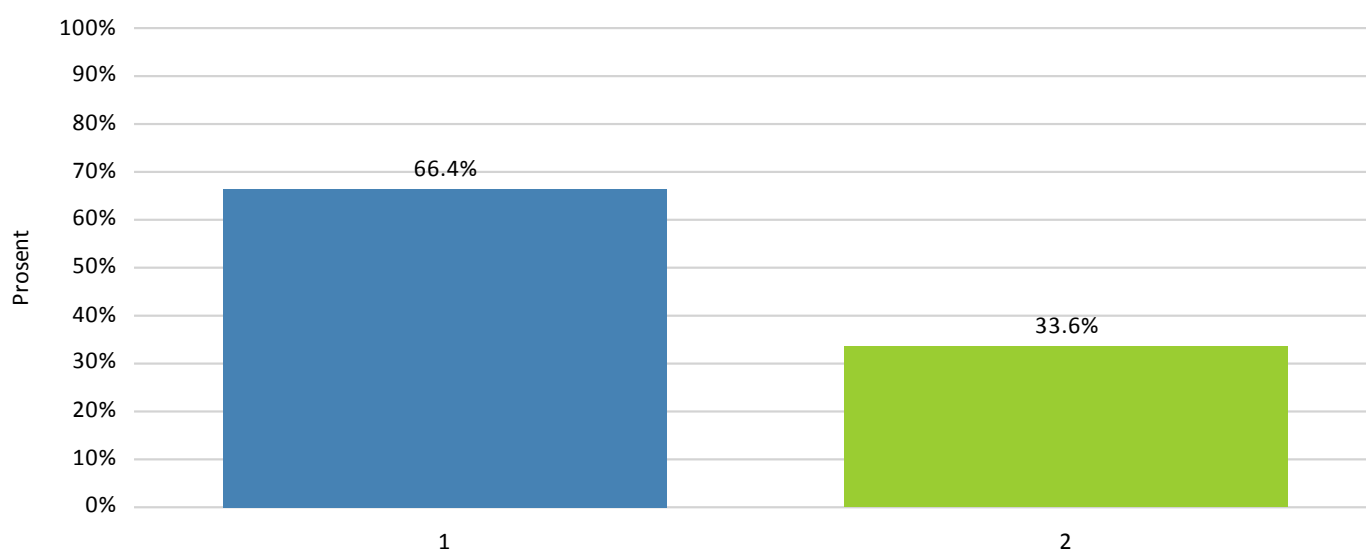
Emnet kunne vært noe mer praktisk rettet enn det er. Eksamensoppgaven var, slik jeg ser det, en praktisk rettet oppgave, mens det er mest teori i lærebøker. Hva med case, samling av dommer, eksempler fra det virkelige liv? Det hadde gitt mer verdi til emnet.

Jeg synes det hadde vært hensiktsmessig om faglitteraturen var mer samlet. Selv om det er mulig å låne pensumlitteraturen på biblioteket finnes det kun få eksemplarer der. Når pensumlitteraturen finnes i så mange forskjellige bøker og tidsskrifter fører det til at studentene må punge ut med mye penger for å få tilgang til alt materialet. Om pensumlitteraturen hadde vært samlet som artikler i en stensilserie ville det vært enklere å få tilgang. Det hadde også vært enklere å forholde seg til faget om læringskravene var mer presise og mindre flytende og overflatiske.

Synes hovedlitteraturen er litt for uoversiktlig. Pensum er spredt gjennom flere lærebøker og artikler, og dette skaper i sin helhet et noe rotete bilde over rettsområdet.

28. Kjønn?

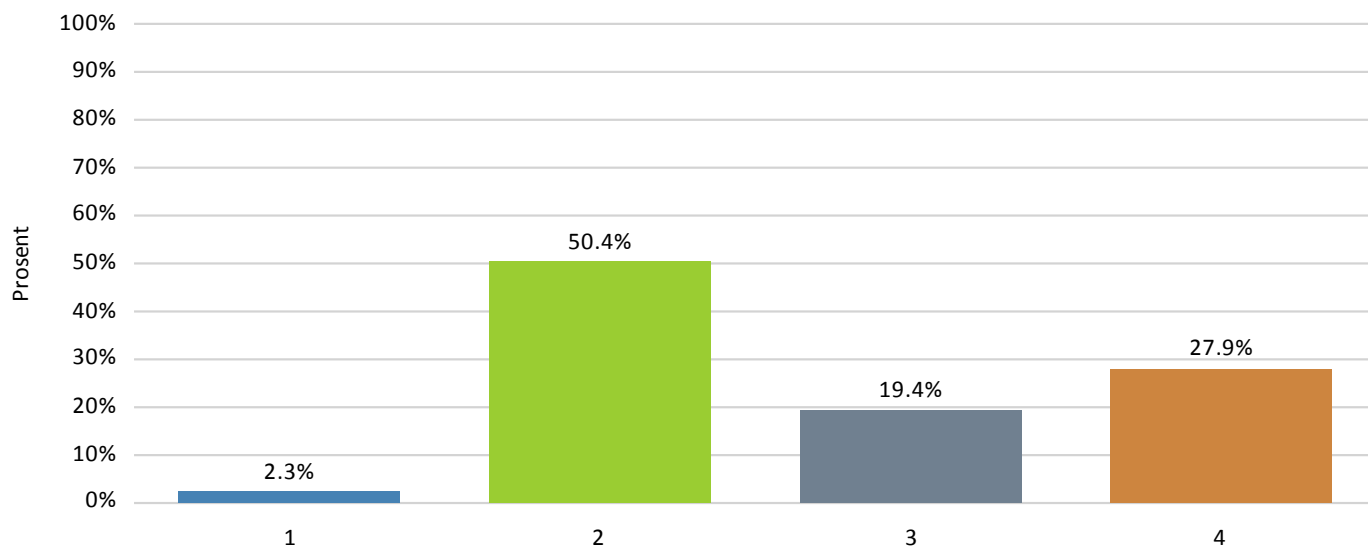
BAKGRUNNSVARIABLER:

Navn	
1	Kvinne
2	Mann

Navn	Prosent
Kvinne	66,4%
Mann	33,6%
N	125

29. Alder?

Navn

1	20 år eller yngre
2	21-25 år
3	26-30 år
4	31 år eller eldre

Navn

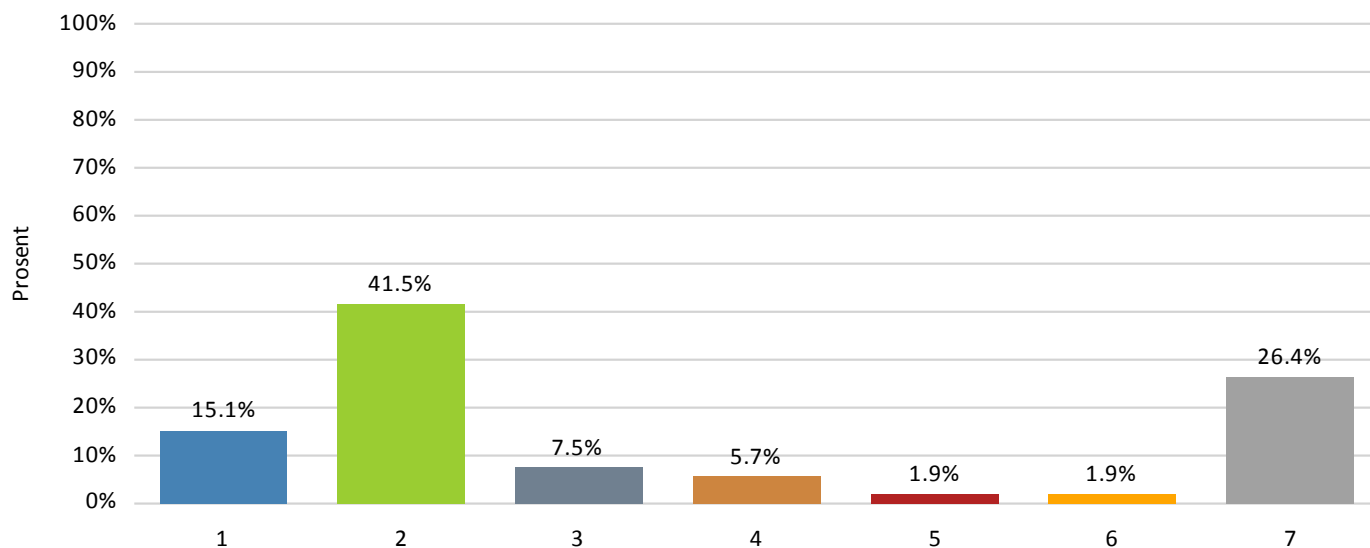
Prosent

20 år eller yngre	2,3%
21-25 år	50,4%
26-30 år	19,4%
31 år eller eldre	27,9%
N	129

Evaluering av JUS4111 Metode og etikk Høsten 2014

1. Hva synes du om undervisningsstart og introforelesningen i emnet?

UNDERVISNINGSTART OG IGANGSETTING AV EMNET:

	Navn
1	Svært fornøyd
2	Fornøyd
3	Litt fornøyd
4	Litt misfornøyd
5	Misfornøyd
6	Svært misfornøyd
7	Ingen formening

Navn	Prosent
Svært fornøyd	15,1%
Fornøyd	41,5%
Litt fornøyd	7,5%
Litt misfornøyd	5,7%
Misfornøyd	1,9%
Svært misfornøyd	1,9%
Ingen formening	26,4%
N	53

2. Har du kommentarer til ditt svar eller eventuelle forslag til forbedringer, vennligst skriv dette her:

Jeg syns undervisningen svarer svært dårlig til hva man får på eksamen. I tillegg fremstår den som rotete da det bare kastes en haug med dommer som begrunnelse, og så sitter man igjen med 200 dommer man på egenhånd må gå igjennom. Dette er langt utover arbeidet som kan forventes av et 10 poengs fag når man legger til all pensumlisten

Fulgte ikke undervisningen dette semester. Fulgte undervisningen høsten 2013, og den gangen var opplegget tilfredsstillende - tenker da spesielt på kurs i yrkesetikk og forelesninger til Helgesen.

Første forelesning kom litt brått på. Det kunne med fordel blitt informert om at utbytte av etikkforelesningene var avhengig av at man hadde lest visse deler av pensum, f.eks. luban artikkelen. Jeg hadde lest deler av prnsum, men ikke det som hadde hjulpet meg på forlesning. Hadde jeg visst om forelesningsopplegget kunne jeg planlagt deretter.

Deltok ikke

Jeg syns med fordel at vi kunne hatt mer undervisning, både når det gjelder metode og etikk.

Jeg var veldig fornøyd med det obligatoriske etikkurset, og syns dette tilbudet burde utvides (dobbeltime kurs) - hvor studentene sammen kunne drøftet ulike etiske problemstillinger (f.eks. fra den oppgavesamlingen som allerede er utarbeidet) i etterkant av foredragene fra de ulike jurister, samtidig med at kursholder kunne gått igjennom sentralt regelverk - slik at oppgavene vi gjorde på kurset ble satt mer i kontekst av de regler og retningslinjer som finnes på området.

Når det gjelder metodekursene, mener jeg at dette tilbudet også burde utvides. I tillegg til domsanalyse, burde det også være lagt opp til vanlig oppgaveløsning. Selv om forelesningsrekken var veldig bra - føler jeg i alle fall ikke personlig at jeg kan ta opp spørsmål forelesning, på samme måte som man kan gjøre det på et kurs eller PBL.

Jeg jobbet i starten av semesteret. I mangel av annen praksis på studiet må en skaffe seg praksisopphold selv, som her dessverre gikk utover metodeundervisningen. Fikk derfor verke med meg undervisningsstart, introforelesningen eller noen av forelesningene. Forslag til forbedring er å podcaste undervisningen.

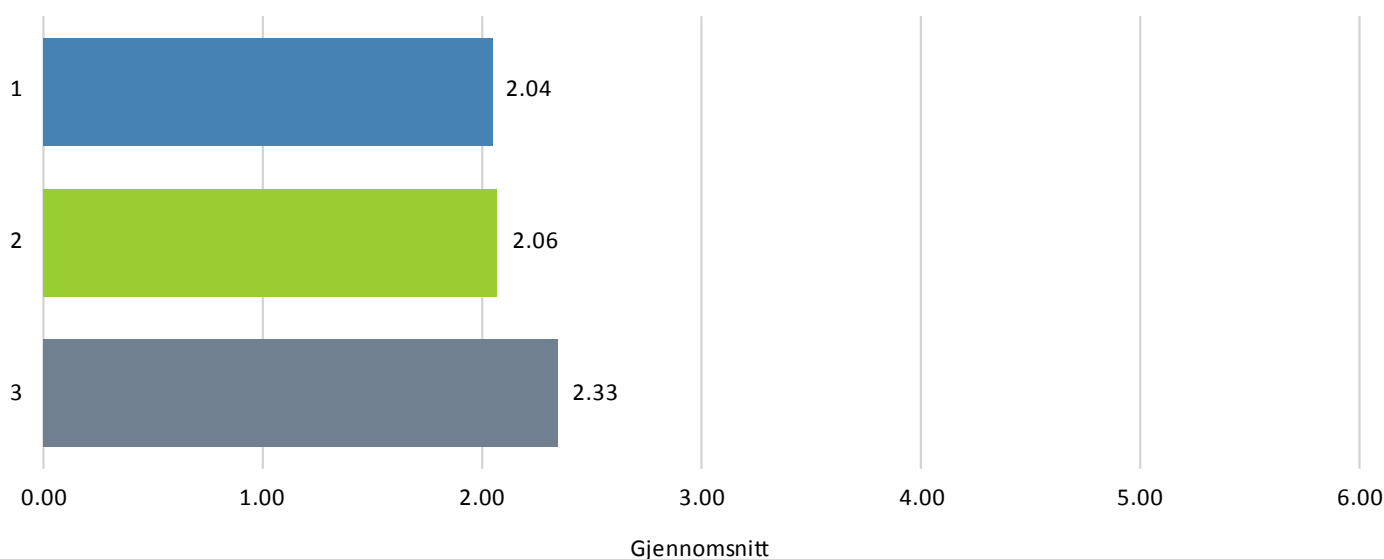
Spennende med ulike innledere med ulik innfallsvinkel

Det er forelesningene som kunne vært bedre. Forelesningene går for tidlig i semesteret. Helgesen sin tradisjonelle forelesningsstil holder ikke mål i dag. Det er ikke podcast, det er ikke powerpointplansjer, men bare en grov disposisjon. Spesielt siden pensumsituasjonen er såpass skral(Eckhoff er utdatert, Boe bare krangler med andre forfattere), kan det få fatale følger om man er borte fra noen forelesninger og ikke får notater av andre studenter. Eksamensoppgavene gies som regel utifra det som kommer frem på forelesninger som ikke er spesielt bra dekket av pensum.

Jeg husker ikke hvordan introforelesningen var. Det er kanskje en idé å sende ut undersøkelsen litt tidligere i semesteret.

3. Hva synes du om informasjonen for emnet med tanke på kvalitet og relevans, på:

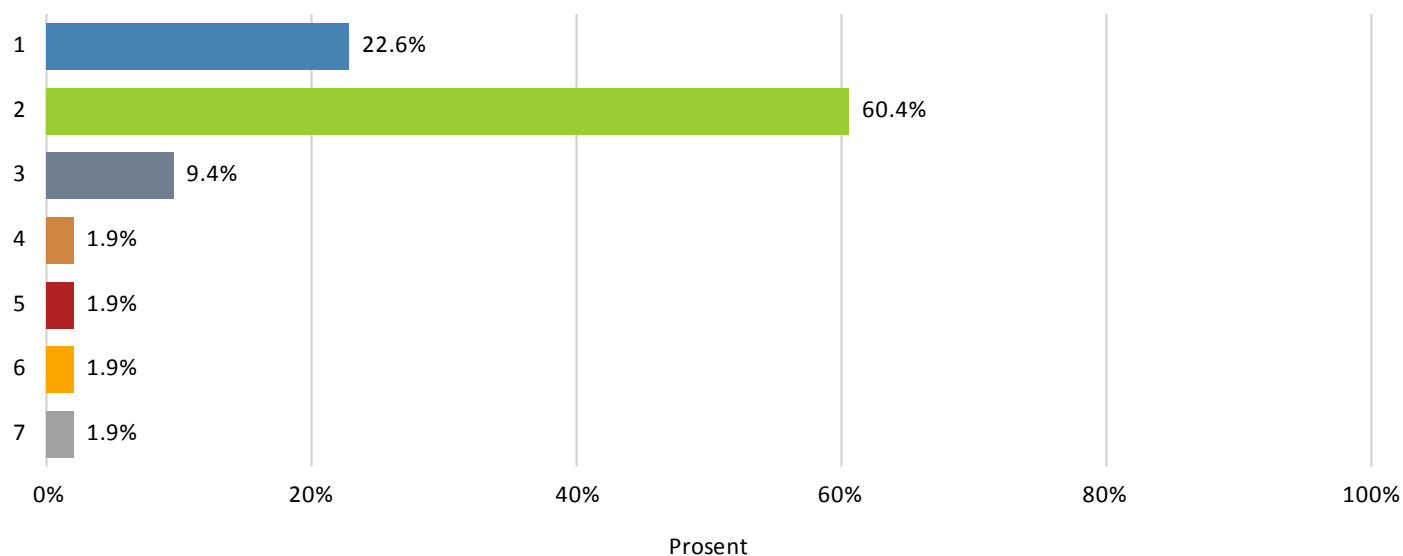
STUDIEINFORMASJON:

Serienavn	
1	Emnesidene
2	Semestersidene
3	Nettjenesten Minestudier

Spørsmål	Gjennomsnitt	N
Emnesidene	2,04	53
Semestersidene	2,06	53
Nettjenesten Minestudier	2,33	53

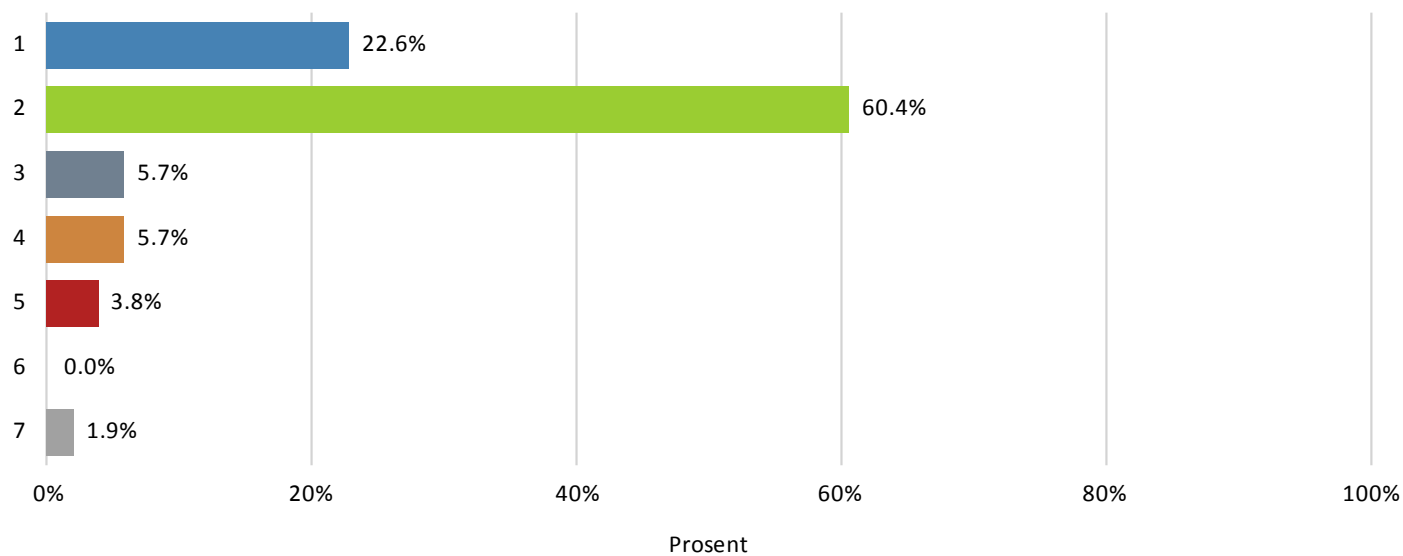
4. Emnesidene

Navn	
1	Svært fornøyd
2	Fornøyd
3	Litt fornøyd
4	Litt misfornøyd
5	Misfornøyd
6	Svært misfornøyd
7	Ingen formening

Navn	Prosent
Svært fornøyd	22,6%
Fornøyd	60,4%
Litt fornøyd	9,4%
Litt misfornøyd	1,9%
Misfornøyd	1,9%
Svært misfornøyd	1,9%
Ingen formening	1,9%
N	53

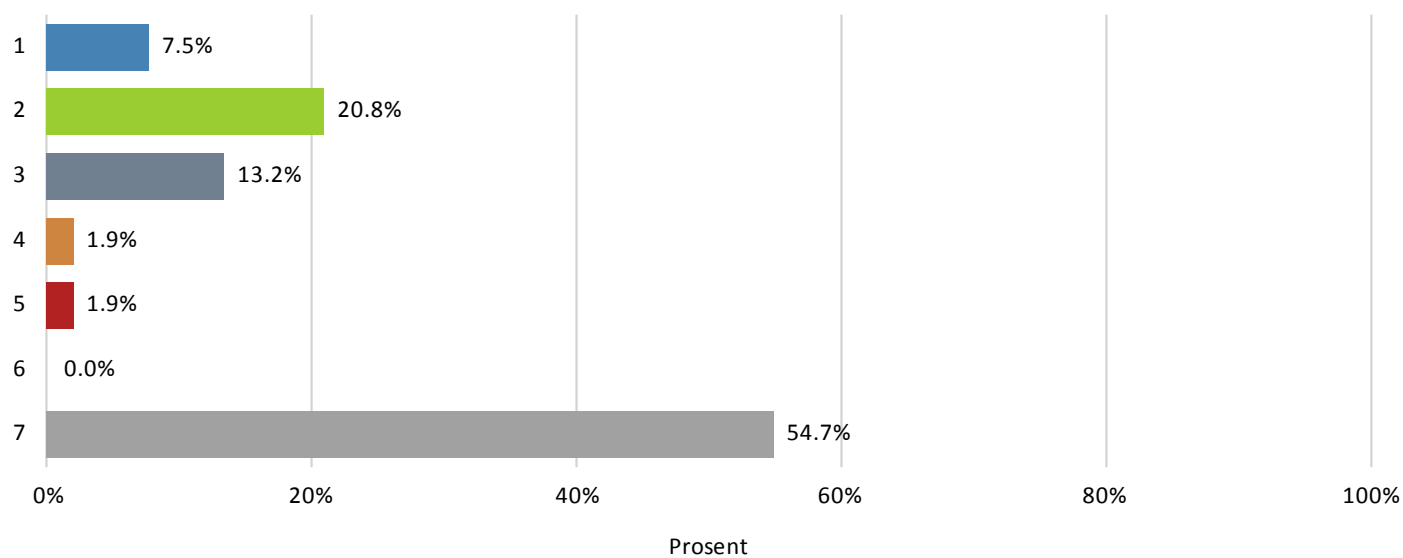
5. Semestersidene

	Navn
1	Svært fornøyd
2	Fornøyd
3	Litt fornøyd
4	Litt misfornøyd
5	Misfornøyd
6	Svært misfornøyd
7	Ingen formening

Navn	Prosent
Svært fornøyd	22,6%
Fornøyd	60,4%
Litt fornøyd	5,7%
Litt misfornøyd	5,7%
Misfornøyd	3,8%
Svært misfornøyd	0,0%
Ingen formening	1,9%
N	53

6. Nettjenesten Minestudier

	Navn
1	Svært fornøyd
2	Fornøyd
3	Litt fornøyd
4	Litt misfornøyd
5	Misfornøyd
6	Svært misfornøyd
7	Ingen formening

Navn	Prosent
Svært fornøyd	7,5%
Fornøyd	20,8%
Litt fornøyd	13,2%
Litt misfornøyd	1,9%
Misfornøyd	1,9%
Svært misfornøyd	0,0%
Ingen formening	54,7%
N	53

7. Har du kommentarer til ditt svar eller eventuelle forslag til forbedringer, vennligst skriv dette her:

hva er minestudier?

Ble først klar over netjtjenesten minestudier ganske sent i semesteret.

Kunne kommet tydeligere frem at Etikk kurset var obligatorisk.

har ikke hørt om netjtjenesten minestudier

Har ikke hørt om netjtjenesten Mine studier

Minestudier har fungert dårlig i år. Forelesninger som opprinnelig lå inne, falt bort underveis uten at det var gjort endringer.

Netjtjenesten Minestudier har jeg aldri hørt om.

Læringskravene kunne gjerne vært noe mer konkrete.

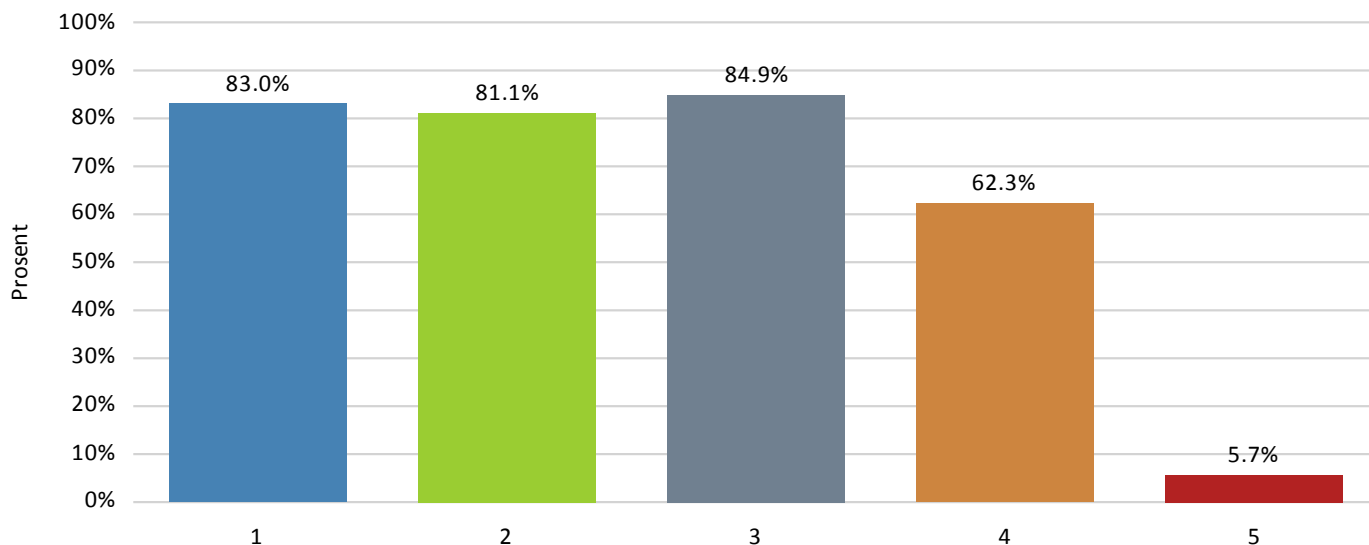
Læringskravene er veldig generelle, kunne med fordel gitt noen flere underpunkter, ville lettet lesingen.

Jeg er ikke klar over hva netjtjenesten minestudier innebærer.

8. Hva slags undervisning i emnet har du deltatt på? (flere svar mulig)

UNDERVISNING OG UNDERVISNINGSSOPPLEGG:

Egeninnsats og undervisningsform:

	Navn
1	Forelesninger
2	Kurs
3	Obligatorisk kurs
4	Lvert fakultetsoppgave
5	Annet, spesifiser her

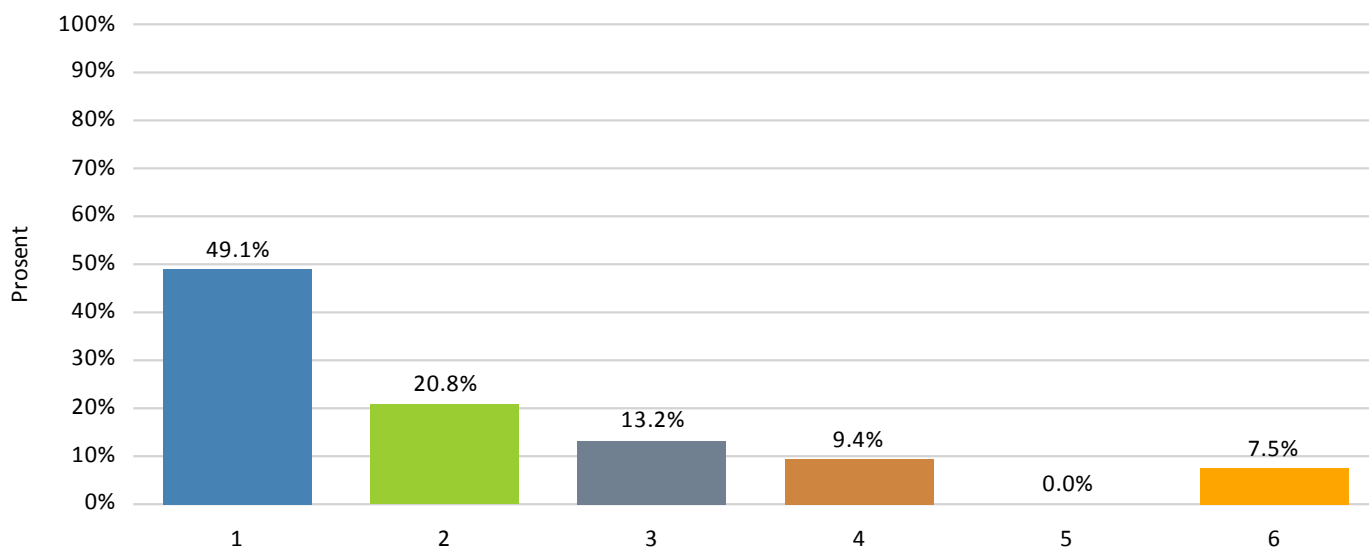
Navn	Prosent
Forelesninger	83,0%
Kurs	81,1%
Obligatorisk kurs	84,9%
Levert fakultetsoppgave	62,3%
Annet, spesifiser her	5,7%
N	53

Ikke deltatt høst 2014

ikke deltatt

Manuduksjoner

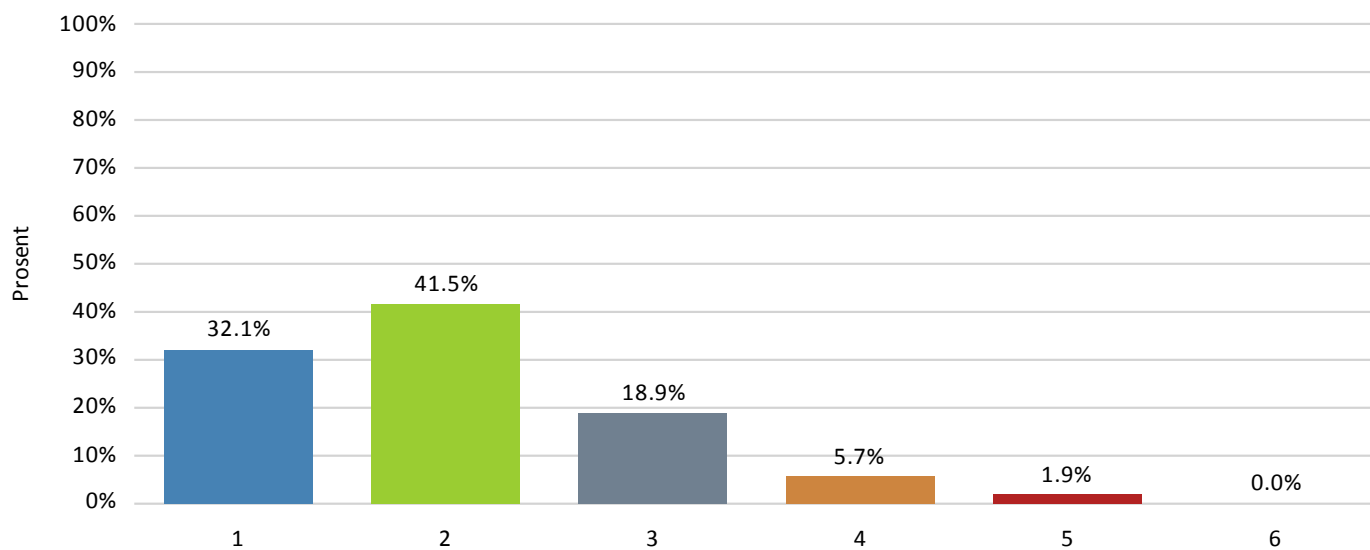
9. Hvor mye av undervisningen i emnet har du deltatt på?

	Navn
1	Svært mye/alt
2	Mye
3	Ganske mye
4	Ganske lite
5	Lite
6	Svært lite/ingen ting

Navn	Prosent
Svært mye/alt	49,1%
Mye	20,8%
Ganske mye	13,2%
Ganske lite	9,4%
Lite	0,0%
Svært lite/ingen ting	7,5%
N	53

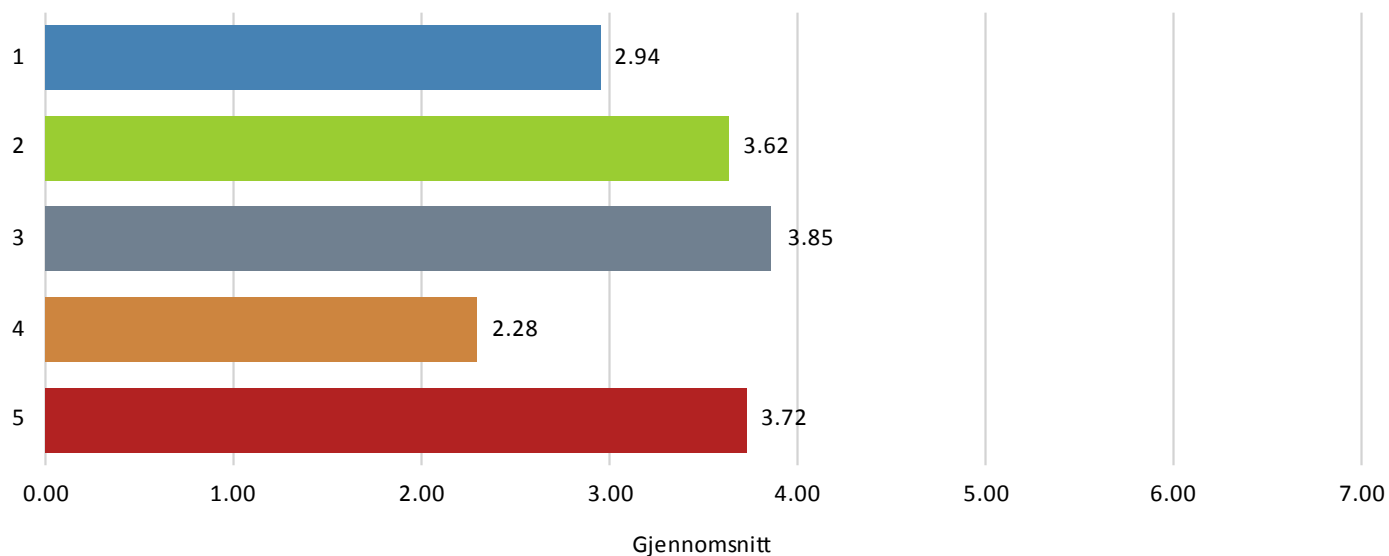
10. Hvordan vil du vurdere din egen studieinnsats i emnet?

	Navn
1	Svært fornøyd
2	Fornøyd
3	Litt fornøyd
4	Litt misfornøyd
5	Misfornøyd
6	Svært misfornøyd

Navn	Prosent
Svært fornøyd	32,1%
Fornøyd	41,5%
Litt fornøyd	18,9%
Litt misfornøyd	5,7%
Misfornøyd	1,9%
Svært misfornøyd	0,0%
N	53

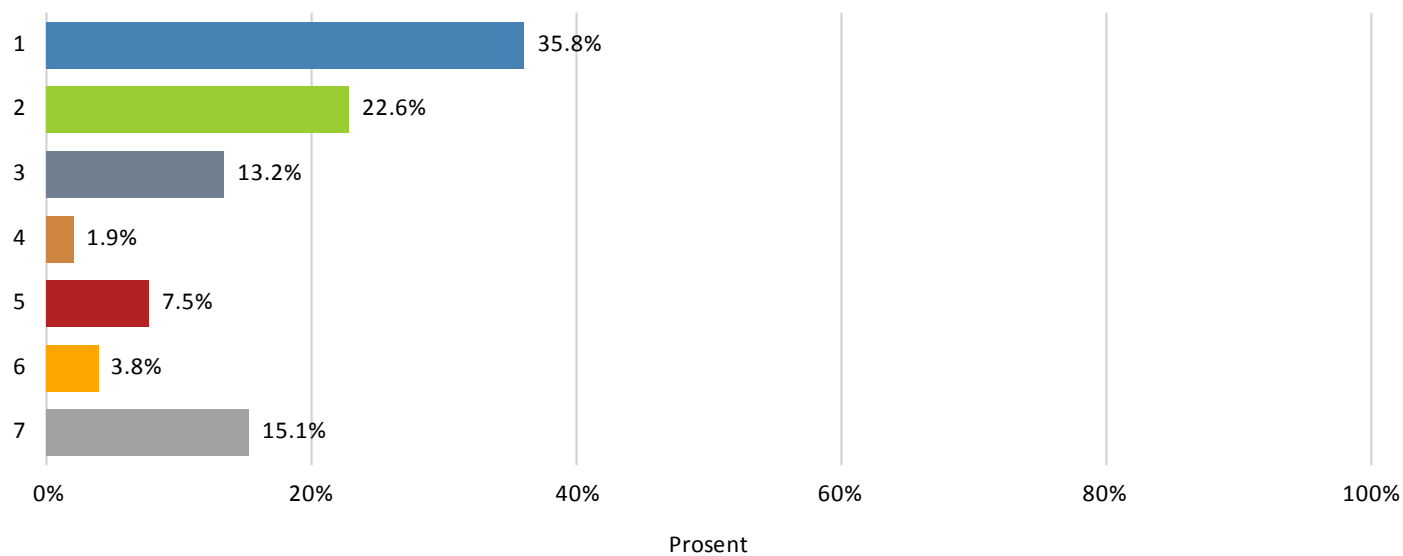
11. I hvilken grad er du fornøyd med det faglige utbyttet av å delta på følgende:

Serienavn	
1	Forelesningene i metode
2	Kursopplegget i metode
3	Forelesningene i etikk
4	Det obligatoriske kurset i etikk
5	Fakultetsoppgaven

Spørsmål	Gjennomsnitt	N
Forelesningene i metode	2,94	53
Kursopplegget i metode	3,62	53
Forelesningene i etikk	3,85	53
Det obligatoriske kurset i etikk	2,28	53
Fakultetsoppgaven	3,72	53

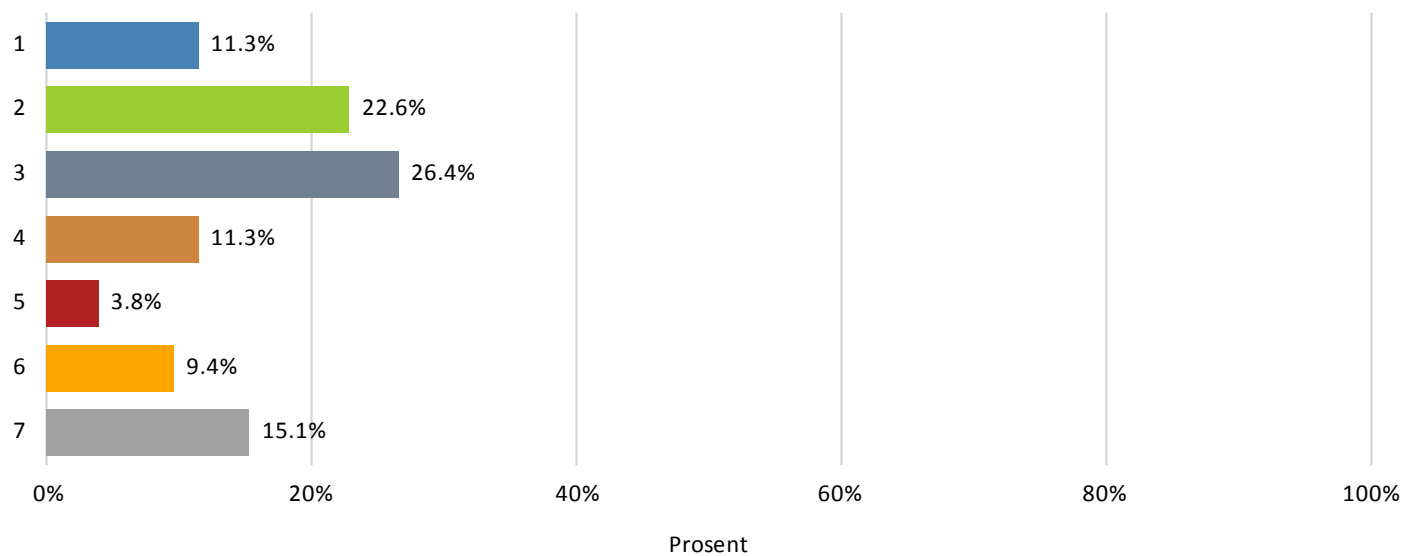
12. Forelesningene i metode

	Navn
1	Svært fornøyd
2	Fornøyd
3	Litt fornøyd
4	Litt misfornøyd
5	Misfornøyd
6	Svært misfornøyd
7	Ingen formening/ikke deltatt

Navn	Prosent
Svært fornøyd	35,8%
Fornøyd	22,6%
Litt fornøyd	13,2%
Litt misfornøyd	1,9%
Misfornøyd	7,5%
Svært misfornøyd	3,8%
Ingen formening/ikke deltatt	15,1%
N	53

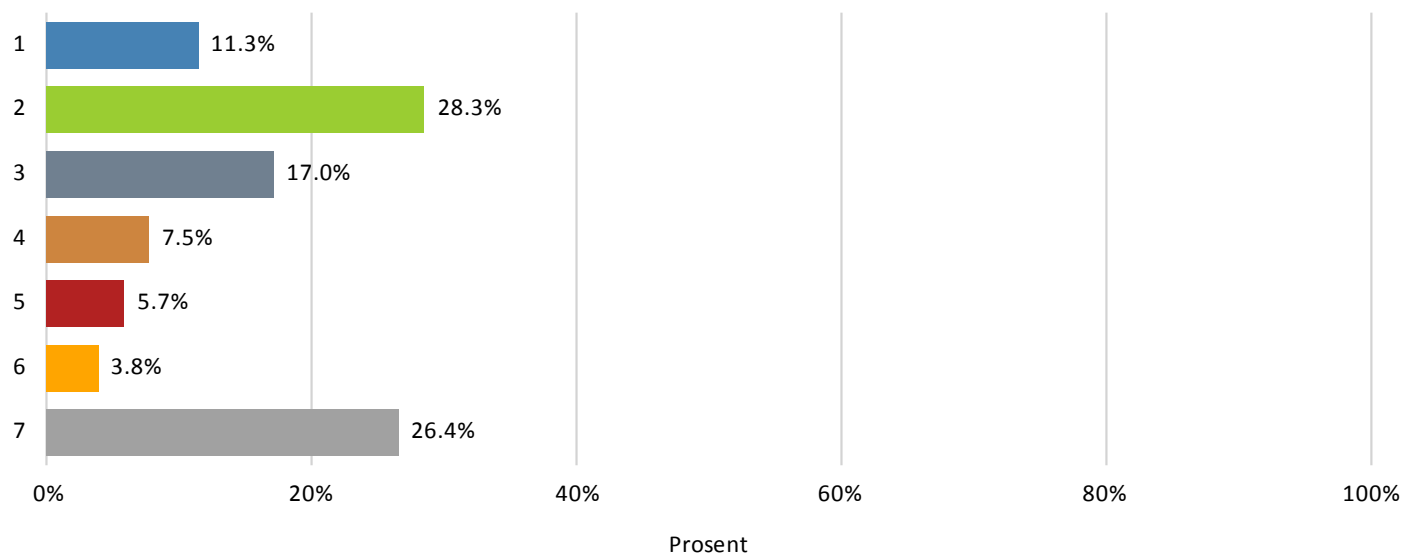
13. Kursopplegget i metode

	Navn
1	Svært fornøyd
2	Fornøyd
3	Litt fornøyd
4	Litt misfornøyd
5	Misfornøyd
6	Svært misfornøyd
7	Ingen formening/ikke deltatt

Navn	Prosent
Svært fornøyd	11,3%
Fornøyd	22,6%
Litt fornøyd	26,4%
Litt misfornøyd	11,3%
Misfornøyd	3,8%
Svært misfornøyd	9,4%
Ingen formening/ikke deltatt	15,1%
N	53

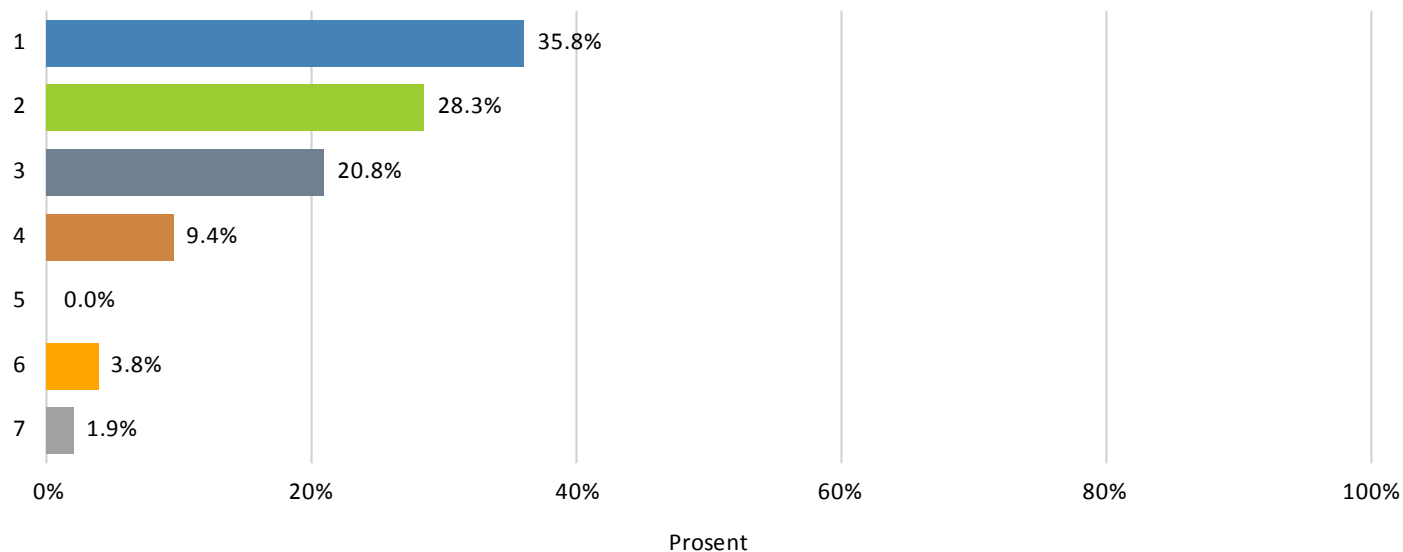
14. Forelesningene i etikk

	Navn
1	Svært fornøyd
2	Fornøyd
3	Litt fornøyd
4	Litt misfornøyd
5	Misfornøyd
6	Svært misfornøyd
7	Ingen formening/ikke deltatt

Navn	Prosent
Svært fornøyd	11,3%
Fornøyd	28,3%
Litt fornøyd	17,0%
Litt misfornøyd	7,5%
Misfornøyd	5,7%
Svært misfornøyd	3,8%
Ingen formening/ikke deltatt	26,4%
N	53

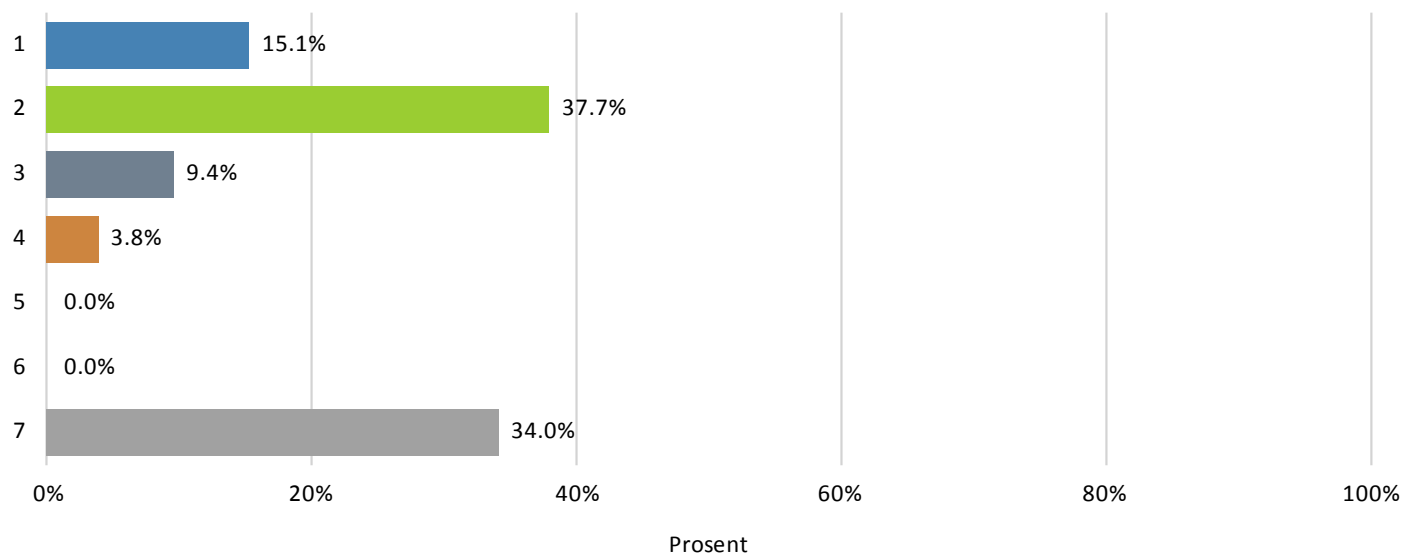
15. Det obligatoriske kurset i etikk

	Navn
1	Svært fornøyd
2	Fornøyd
3	Litt fornøyd
4	Litt misfornøyd
5	Misfornøyd
6	Svært misfornøyd
7	Ingen formening/ikke deltatt

Navn	Prosent
Svært fornøyd	35,8%
Fornøyd	28,3%
Litt fornøyd	20,8%
Litt misfornøyd	9,4%
Misfornøyd	0,0%
Svært misfornøyd	3,8%
Ingen formening/ikke deltatt	1,9%
N	53

16. Fakultetsoppgaven

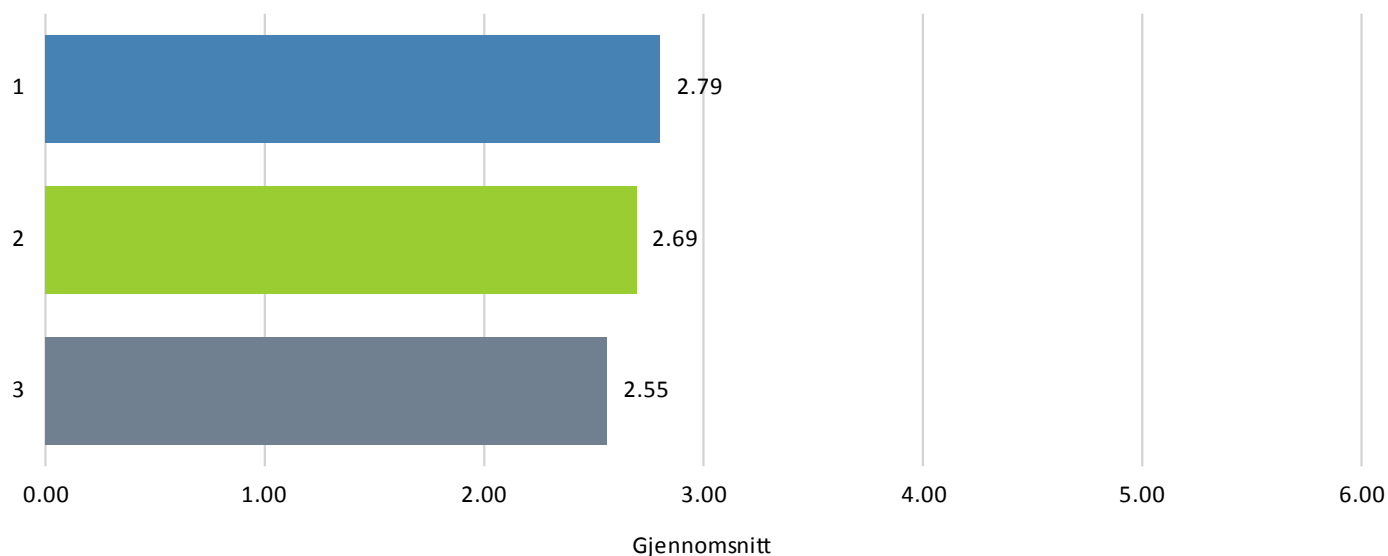

	Navn
1	Svært fornøyd
2	Fornøyd
3	Litt fornøyd
4	Litt misfornøyd
5	Misfornøyd
6	Svært misfornøyd
7	Ingen formening/ikke deltatt

Navn	Prosent
Svært fornøyd	15,1%
Fornøyd	37,7%
Litt fornøyd	9,4%
Litt misfornøyd	3,8%
Misfornøyd	0,0%
Svært misfornøyd	0,0%
Ingen formening/ikke deltatt	34,0%
N	53

17. I hvilken grad er du fornøyd med:

Fagsammensetning, litteratur og læringskrav:

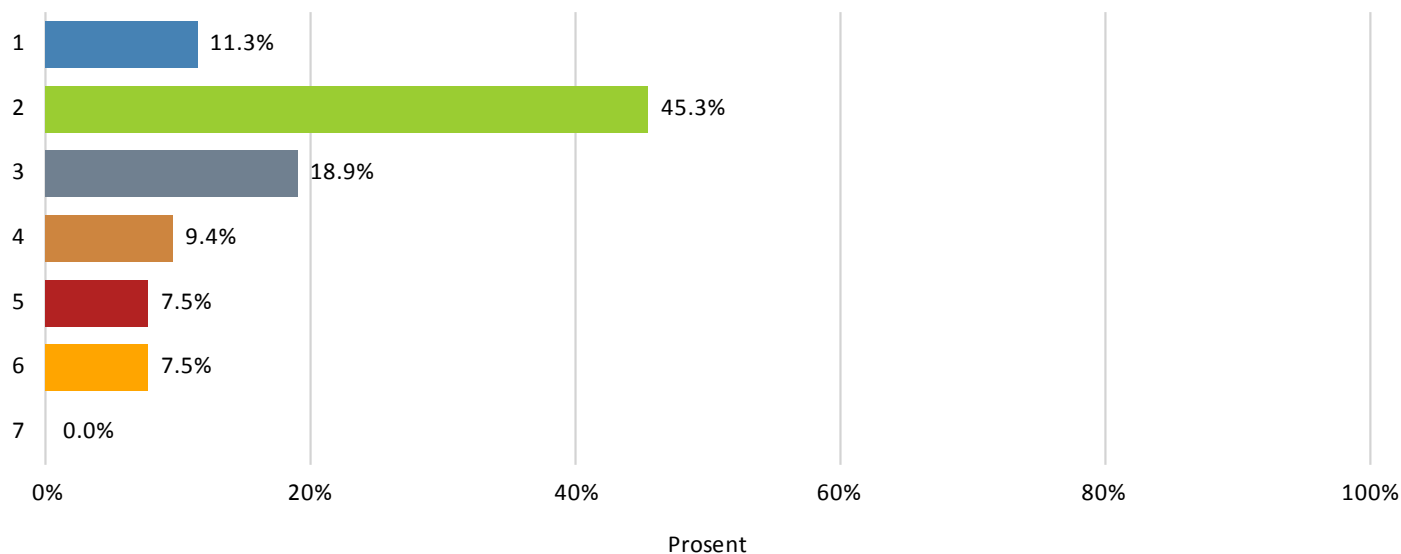
Serienavn

1	Fagsammensetningen på emnet JUS4111
2	Fordelingen av undervisningstimer/vektleggingen av fagene i emnet
3	Plasseringen av fagene i semesteret

Spørsmål

Spørsmål	Gjennomsnitt	N
Fagsammensetningen på emnet JUS4111	2,79	53
Fordelingen av undervisningstimer/vektleggingen av fagene i emnet	2,69	53
Plasseringen av fagene i semesteret	2,55	53

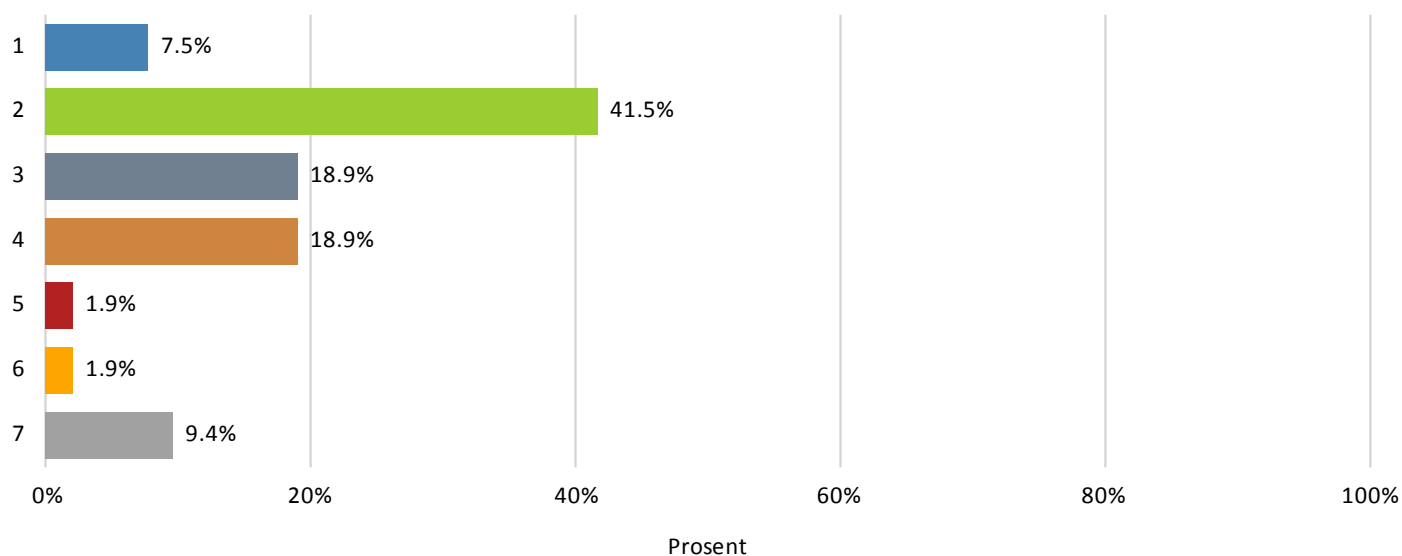
18. Fagsammensetningen på emnet JUS4111

	Navn
1	Svært fornøyd
2	Fornøyd
3	Litt fornøyd
4	Litt misfornøyd
5	Misfornøyd
6	Svært misfornøyd
7	Ingen formening/ikke deltatt

Navn	Prosent
Svært fornøyd	11,3%
Fornøyd	45,3%
Litt fornøyd	18,9%
Litt misfornøyd	9,4%
Misfornøyd	7,5%
Svært misfornøyd	7,5%
Ingen formening/ikke deltatt	0,0%
N	53

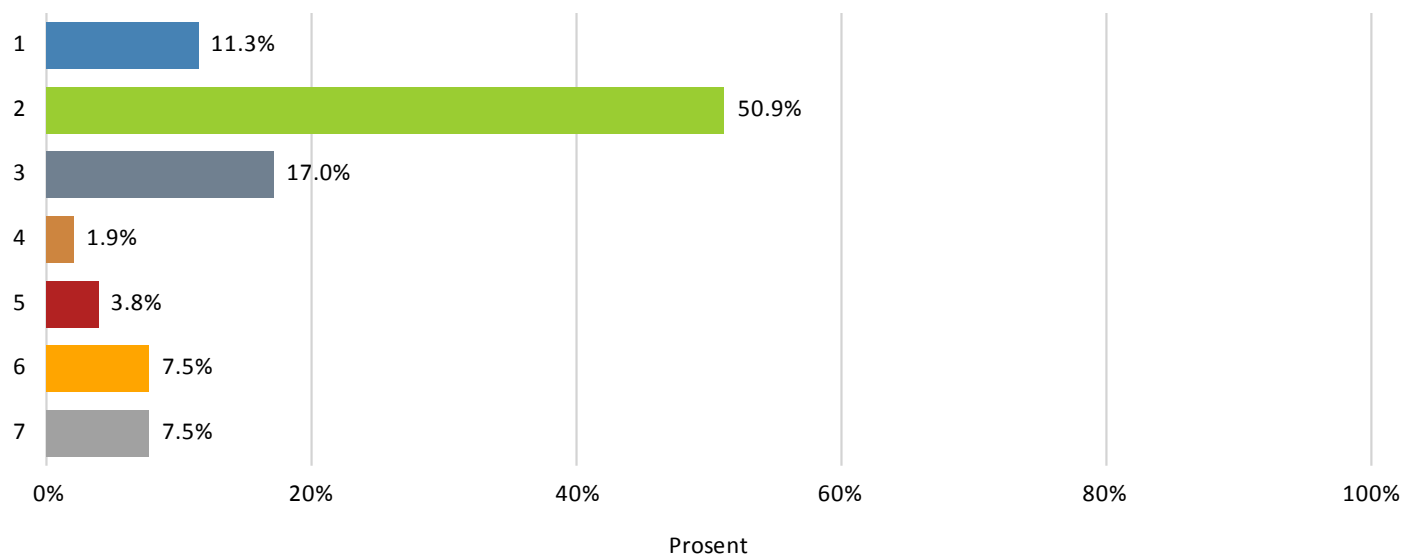
19. Fordelingen av undervisningstimer/vektleggingen av fagene i emnet

	Navn
1	Svært fornøyd
2	Fornøyd
3	Litt fornøyd
4	Litt misfornøyd
5	Misfornøyd
6	Svært misfornøyd
7	Ingen formening/ikke deltatt

Navn	Prosent
Svært fornøyd	7,5%
Fornøyd	41,5%
Litt fornøyd	18,9%
Litt misfornøyd	18,9%
Misfornøyd	1,9%
Svært misfornøyd	1,9%
Ingen formening/ikke deltatt	9,4%
N	53

20. Plasseringen av fagene i semesteret

Navn	Prosent
1	Svært fornøyd
2	Fornøyd
3	Litt fornøyd
4	Litt misfornøyd
5	Misfornøyd
6	Svært misfornøyd
7	Ingen formening/ikke deltatt

Navn	Prosent
Svært fornøyd	11,3%
Fornøyd	50,9%
Litt fornøyd	17,0%
Litt misfornøyd	1,9%
Misfornøyd	3,8%
Svært misfornøyd	7,5%
Ingen formening/ikke deltatt	7,5%
N	53

21. Har du noen kommentarer til svarene dine, vennligst skriv dette her:

All undervisning var unnagjort før september var over, ikke bare i metode og etikk, men også rettssosiologi. Det ble veldig mange lange undervisningsdager, hvilket gjorde det vanskelig å holde seg ajour med lesingen før undervisningen. i

Både metode og etikk kunne med fordel flyttes til en tidligere periode av studiet.

Gitt at etikk og metode skal presses inn i samme fagemne. mener jeg at fordelingen forholdsmessig (30/70) er korrekt. Et viktig og nokså komplisert emne som juridisk metode, burde imidlertid utgjøre 10 studiepoeng i en 5-årig utdanning. Det er nok av metodespørsmål å ta av - og hvorvidt mer metode burde innebære mer rettskildelære eller innføring av annet metodestoff, vet jeg ikke. Når det gjelder yrkesetikk, kunne dette, for å få et 10 studiepoengskurs, utvides noe, men 10 sp yrkesetikk er kanskje i overkant (man har jo også ex.phil, der vel litt generell etikk inngår). Det er bemerkelsesverdig at man ikke har obligatorisk rettsfilosofi i et 5-årig akademisk rettet studieprogram, så en god løsning kunne være et kurs som kombinerer 5 sp rettsfilosofi og 5 sp yrkesetikk. Her er det bare å "stjele" 10 sp fra det voldsomme innslaget av kontraktsrettslige/formuerettslige fag, eventuelt å redusere antall valgfag fra 4 til 3.

Pensum er veldig stort, særlig når man regner med alt som ikke står i pensum men som likevel må læres - domsabalyse, dommer, debatter og uenigheter mht Eckhoffs bok. Eksamensoppgaven var hentet hovedsakelig fra boken av Boe - og den ble så og si ikke nevnt i undervisningen.

Jeg er glad vi ikke fikk etikk på eksamen da jeg mener dette faget og etiske vurderinger ikke egner seg til en skriftlig skoleeksamen. Jeg tror ikke det vil skille studentene på en god måte, og jeg tror heller ikke dette er den beste måten å få studentene til å tenke godt gjennom de etiske sidene av profesjonen de snart skal bli en del av. Flere obligatoriske kurstimer med en avsluttende oppgave tror jeg for eksempel hadde fungert bedre.

Synes fortsatt at det er litt for lite fokus på etikkbiten av undervisningen.

Jeg synes Helgesens forelesninger holdt en ganske lav kvalitet. Han gikk ekstremt fort frem og pløyde igjennom et utall dommer. Jeg synes han i større grad burde fokusere på det som er vanskelig og ta for seg vesentlig færre dommer. Det hadde også vært å foretrekke at han brukte for eksempel power point.

Ellers er jeg heller ikke fornøgd med vurderingsformen. Etikk burde ikke bli gitt til eksamen. Det får etter mitt syn holde med den obligatoriske undervisningen. Det burde også blitt gitt domsansalyser. Da får studentene anledning til å vise forståelse i motsetning til å få anledning til å «spj opp» en oppgave som er pugget på forhånd.

Kunne vært lagt noe mer vekt på konkrete regler i pensum og forelesning i etikk, da det er dette studentene testes i. Kursene i etikk var veldig spennende, men kunne kanskje vært enda mer oppgave/eksamensbaserte.

Kurs og forelesninger i metode kolliderte med undervisningsopplegg i jus4211 som jeg tok samtidig, så deltok bare på en forelesning og en kursdag. Etikkundervisningen var jeg veldig fornøyd med. Har nok metode i andre fag, så synes egentlig at etikk-delen kunne dominert mer. Den var virkelig nyttig. Metodeundervisning trenger ikke være maraton i oppramsing av dommer. Få har tid eller behov for å lese alle sammen likevel.

Ang fagsammensetningen skulle det vært metode og etikk vært separate fag. Jeg mener begge fag er viktige. Etikk burde få mer plass, men ikke på bekostning av metode.

Det var veldig lang tid fra siste forelesning/kurs og frem til eksamen. Alt jeg fikk med meg på forelesningen var blitt litt glemt til eksamen. Når det er ett obligatorisk fag på semesteret og ett semiobligatorisk fag burde det ikke være for vanskelig å avholde eksamen i det ene tidligere på høsten og det andre rundt vanlig eksamenstid. Da får man bedre tid til å komme ordentlig inn i faget, og ikke bare skynde seg å presse inn mest mulig kunnskap så det skal gå bra på eksamen.

Det er lite undervisning i etikk. Undervisningen vektlegger svært abstrakte temaer som integritet og det å kunne se seg i speilet osv. På tidligere eksamener er det imidlertid blitt gitt svært konkrete oppgaver om regler osv. i etikk. Dette gir en stor usikkerhet. Det virker som det forventes noe helt annet på eksamen enn det som fremkommer av forelesninger og pensum.

Jan Helgesen er en fantastisk foreleser. Han forklarer metoden på en måte som gjør at man blir engasjert i faget. Faget inneholder imidlertid svært mange detaljer og flere av temaene er litt "modningstemaer". Sånn sett tror jeg at man kunne hatt mye igjen for å ha podcast i dette emnet.

Når det gjelder kursundervisning, er dette svært avhengig av hvem man får som lærer. Det kurset jeg var på først var så dårlig at 90% av "klassen" måtte slenge seg med på andre kurs. Jeg snek meg med på et av Helgesen sine kurs. Dette ga et helt annet læringsutbytte.

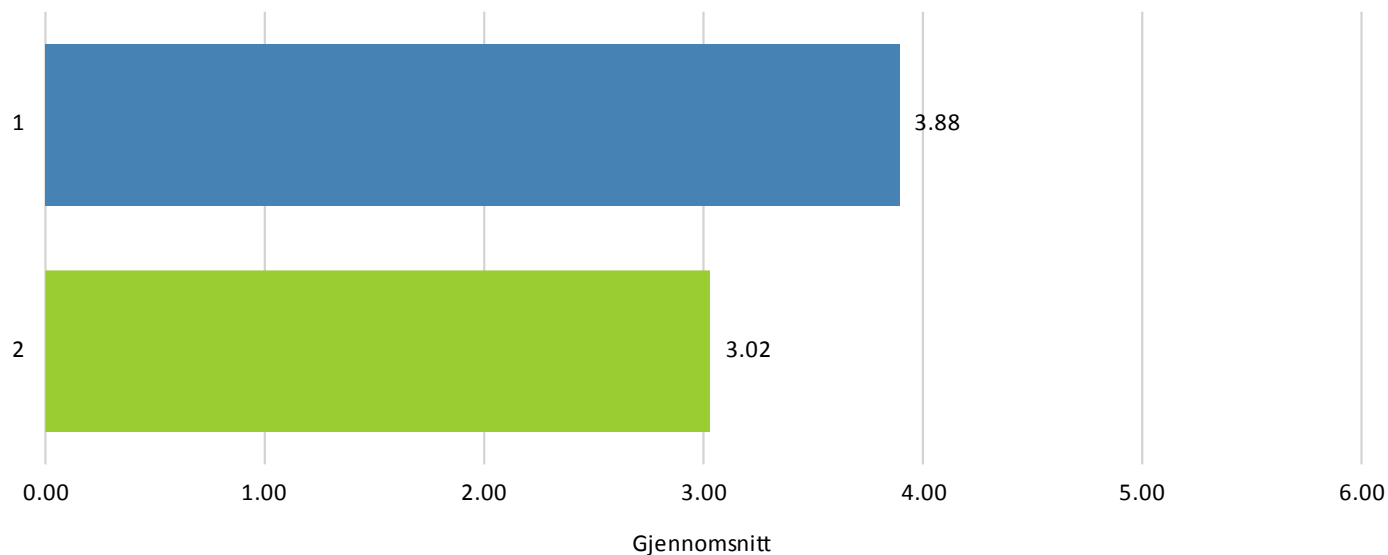
Eksamensoppgaven var ikke dekket av forelesningene

Opplevde at kursholderne er lite forberedt og må lese dommene vi skal gå gjennom på kurs. Unødvendig å bruke tid på kursene til å lese dommene, disse burde både studenter og ikke mist kursholder ha lest på forhånd. Undervisningen går tregt. Greit at man skal forsøke å få studentene til å delta aktivt, men dette innebærer at utbyttet av undervisningen blir mindre. Mye tid brukes på å vente på at elvene skal komme med et svar og det hele går tregt uten flyt. Det er dessuten veldig lite undervisning dette semesteret. Kursene kunne godt vært holdt noe senere da man har rukket å komme gjennom mer av pensum, slik vil det også være lettere for studentene å delta aktivt.

Pensum er utdatert. Jeg håper for de kommende studenter at boken til Eckhoff/Helgesen er snart blir revidert. Særlig temaet internasjonale rettskilder er svakt.

Etikk bør ikke være et fag vi avlegger eksamen i. Det bør holde med obligatorisk undervisning og eventuelt en oppgaveinnlevering.

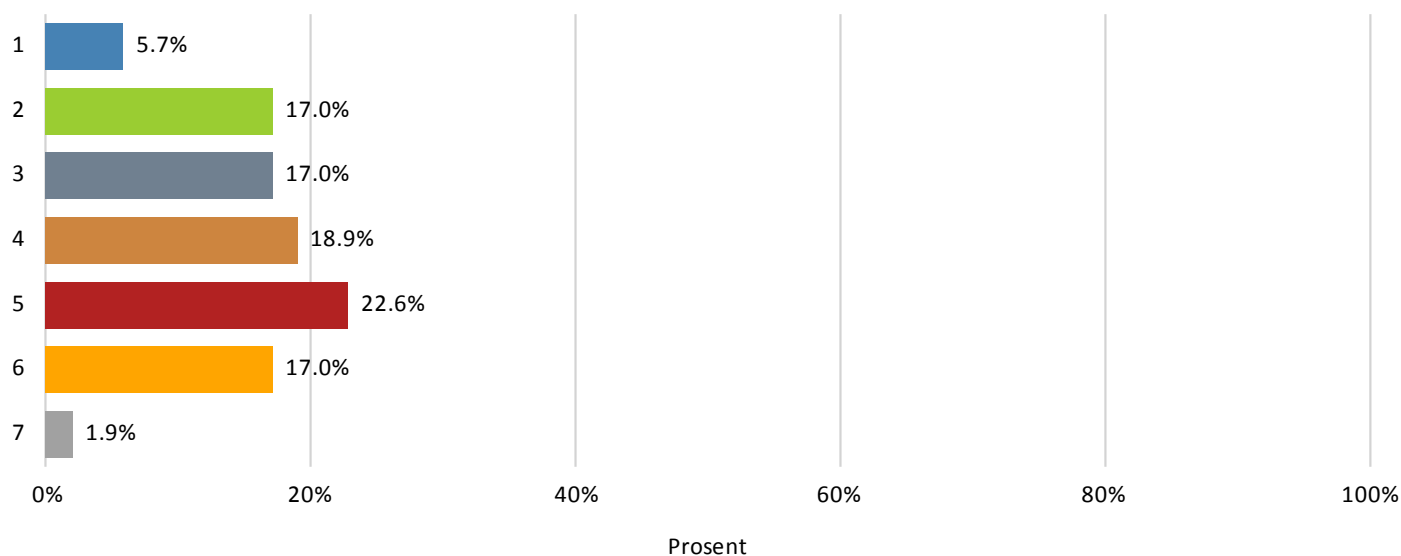
22. I hvilken grad er du fornøyd med de skriftlige læremidlene til emnet:

Serienavn	
1	I metode
2	I etikk

Spørsmål	Gjennomsnitt	N
I metode	3,88	53
I etikk	3,02	53

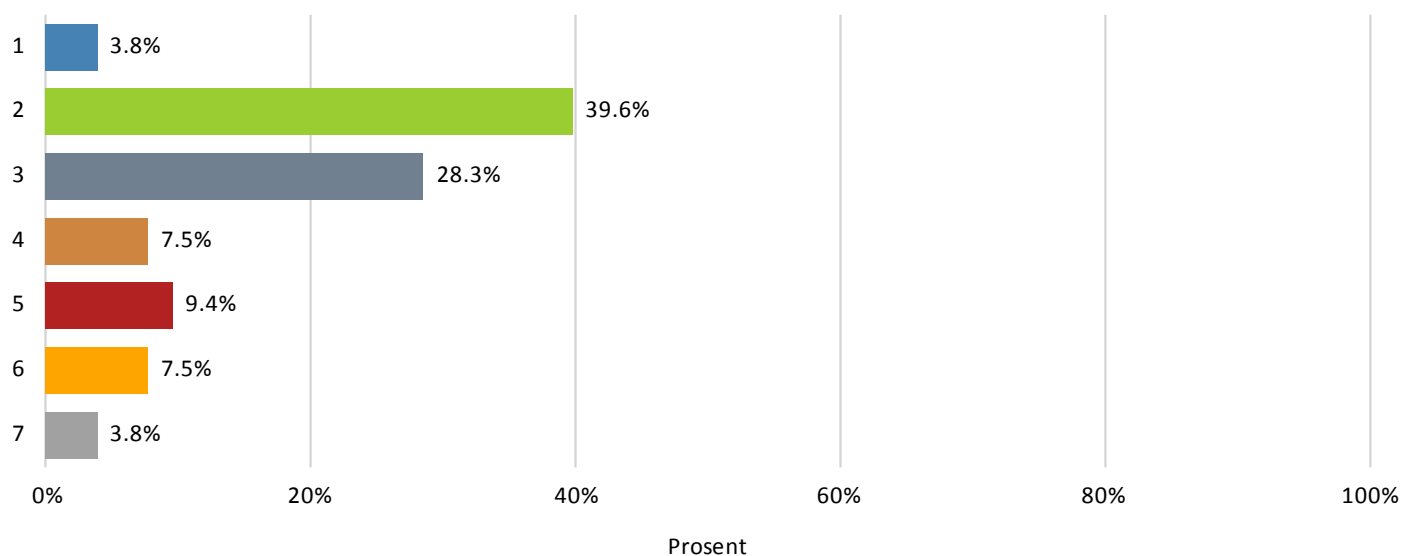
23. I metode

	Navn
1	Svært fornøyd
2	Fornøyd
3	Litt fornøyd
4	Litt misfornøyd
5	Misfornøyd
6	Svært misfornøyd
7	Ingen formening

Navn	Prosent
Svært fornøyd	5,7%
Fornøyd	17,0%
Litt fornøyd	17,0%
Litt misfornøyd	18,9%
Misfornøyd	22,6%
Svært misfornøyd	17,0%
Ingen formening	1,9%
N	53

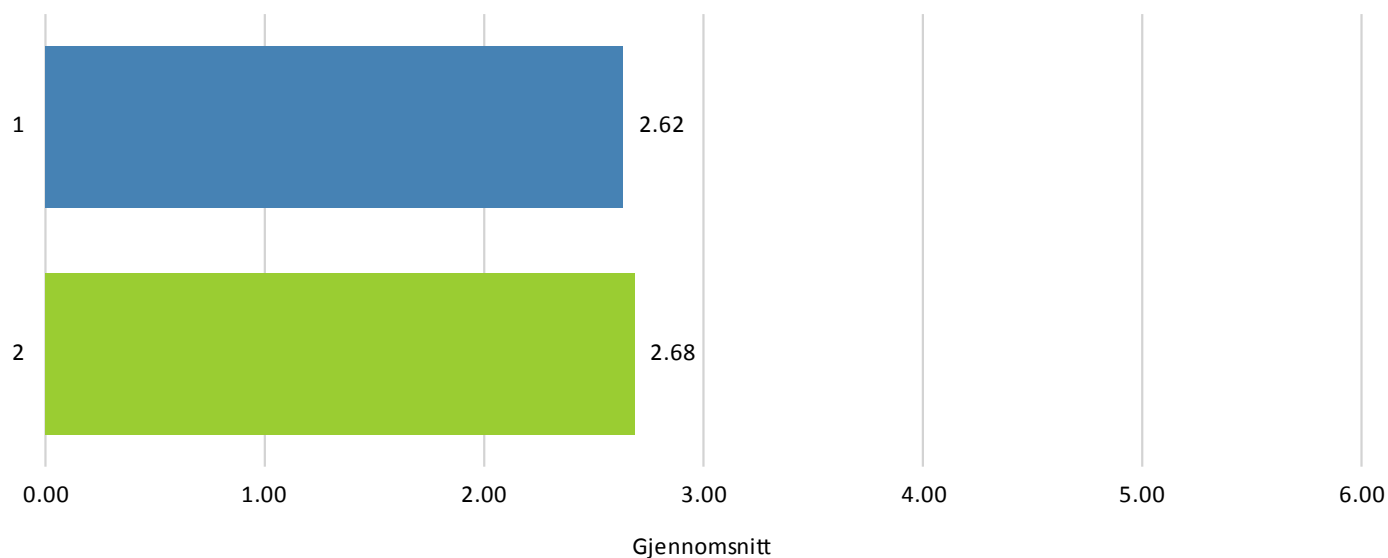
24. I etikk

	Navn
1	Svært fornøyd
2	Fornøyd
3	Litt fornøyd
4	Litt misfornøyd
5	Misfornøyd
6	Svært misfornøyd
7	Ingen formening

Navn	Prosent
Svært fornøyd	3,8%
Fornøyd	39,6%
Litt fornøyd	28,3%
Litt misfornøyd	7,5%
Misfornøyd	9,4%
Svært misfornøyd	7,5%
Ingen formening	3,8%
N	53

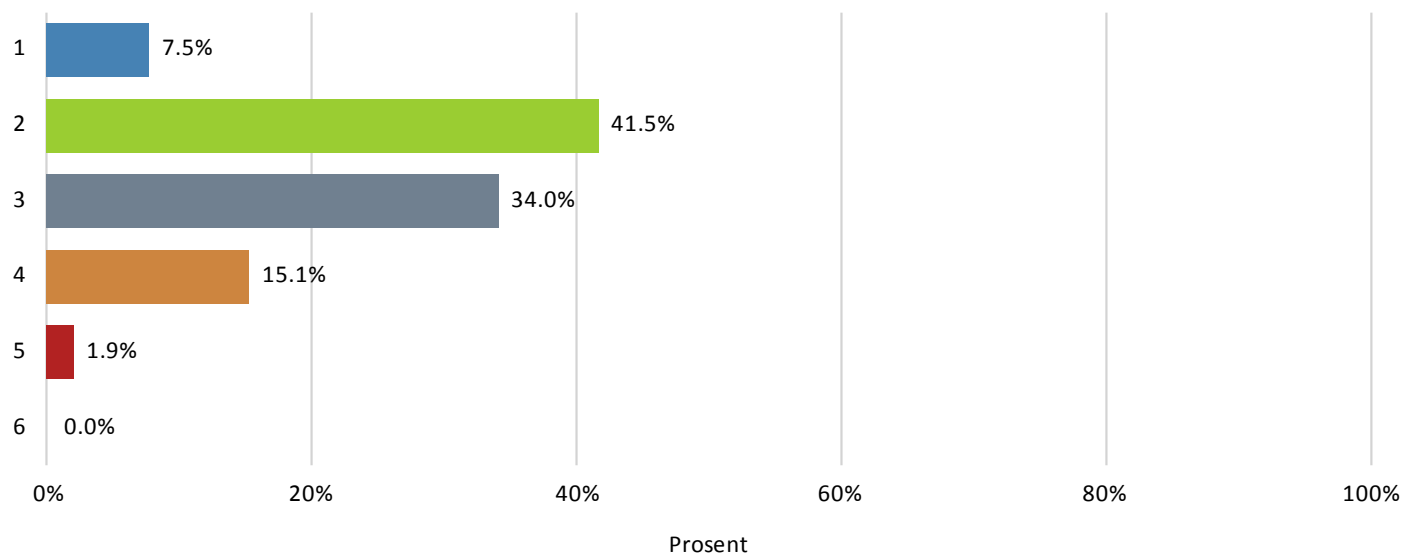
25. I hvilken grad opplever du at undervisningen totalt sett og læringsmidler (pensum) dekker læringskravene for emnet?

Serienavn	
1	I metode
2	I etikk

Spørsmål	Gjennomsnitt	N
I metode	2,62	53
I etikk	2,68	53

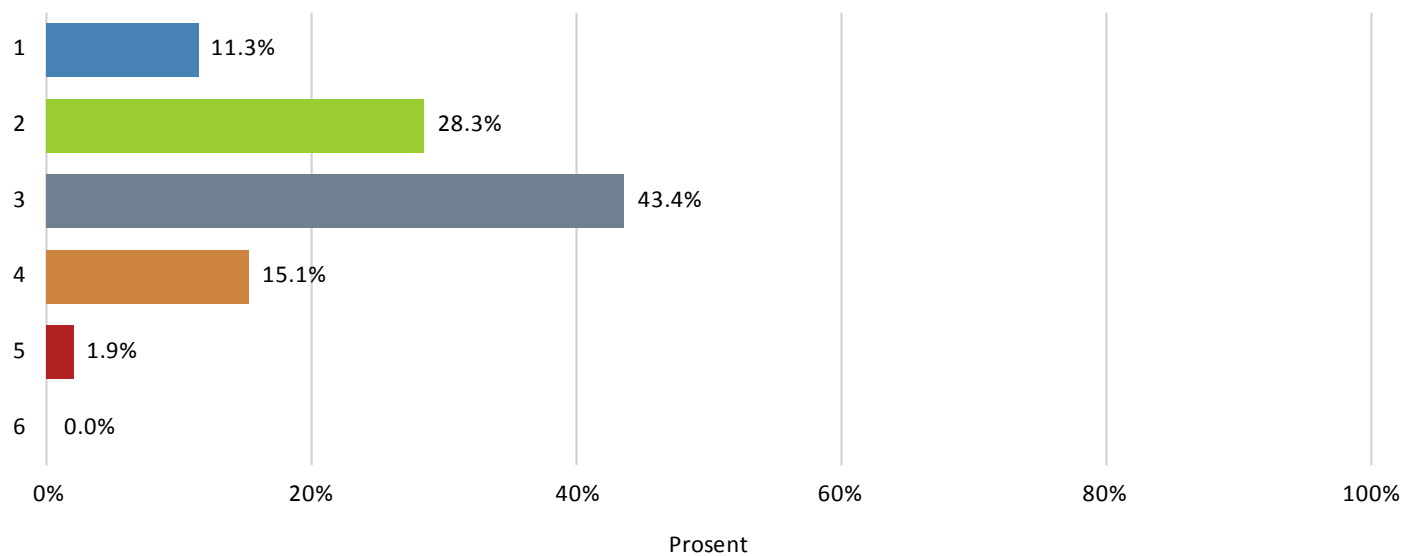
26. I metode

	Navn
1	I svært stor grad
2	I stor grad
3	Til en viss grad
4	I liten grad
5	I svært liten grad
6	Ingen formening

Navn	Prosent
I svært stor grad	7,5%
I stor grad	41,5%
Til en viss grad	34,0%
I liten grad	15,1%
I svært liten grad	1,9%
Ingen formening	0,0%
N	53

27. I etikk

Navn

1	I svært stor grad
2	I stor grad
3	Til en viss grad
4	I liten grad
5	I svært liten grad
6	Ingen formening

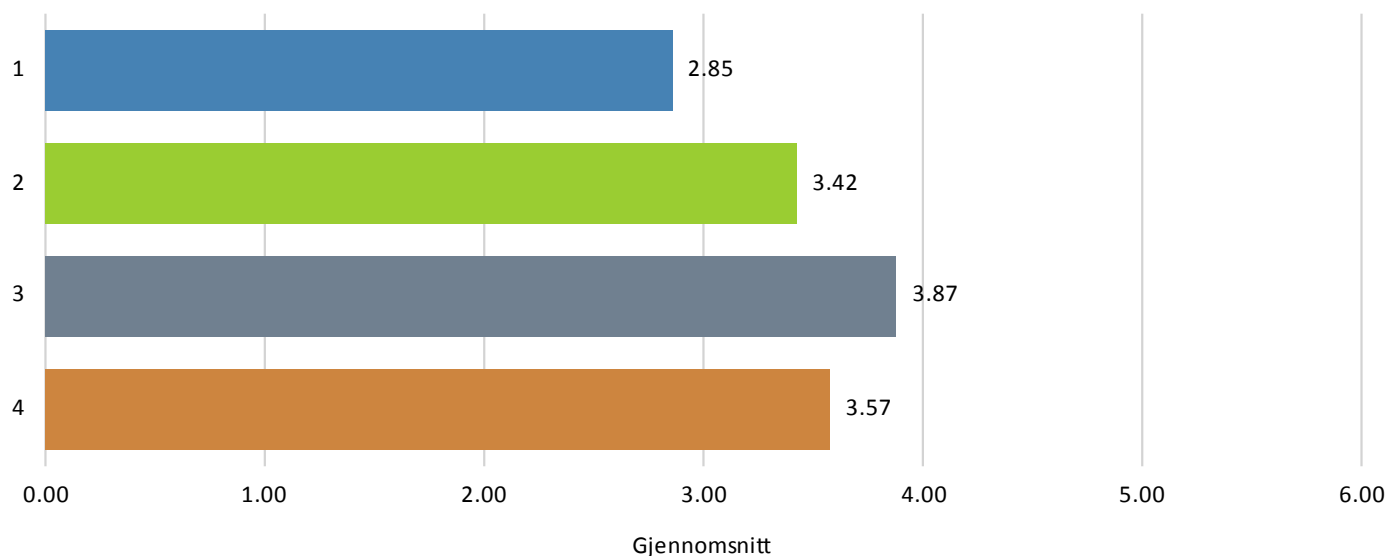
Navn

Prosent

I svært stor grad	11,3%
I stor grad	28,3%
Til en viss grad	43,4%
I liten grad	15,1%
I svært liten grad	1,9%
Ingen formening	0,0%
N	53

28. Vennligst svar på følgende påstander om emnets vurderingsform:

VURDERINGSFORMER:

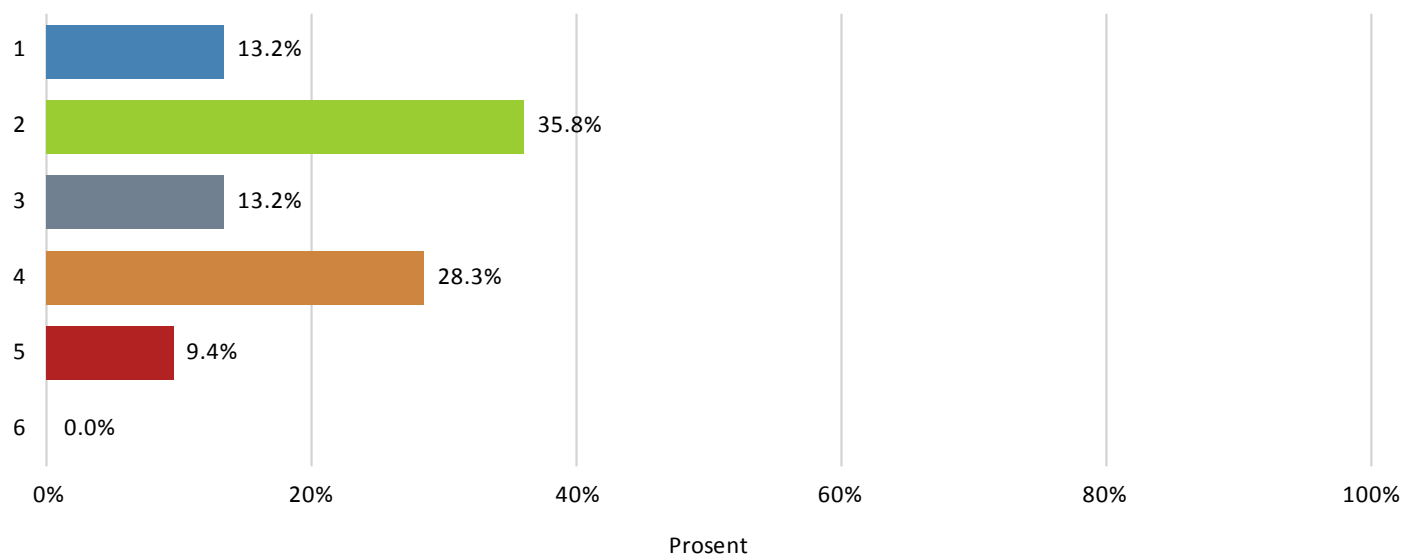
Serienavn

1	Jeg synes gjeldende eksamensform (skriftlig skoleeksamen) er en god måte å få vist min faglige kompetanse på
2	Jeg synes eksamensoppgaven handlet om sentrale deler av lærestoffet (pensum)
3	Jeg synes eksamensoppgaven var riktig balansert mellom de to fagene
4	Jeg ønsker i større grad obligatorisk undervisning og/eller oppgaver

Spørsmål

Spørsmål	Gjennomsnitt	N
Jeg synes gjeldende eksamensform (skriftlig skoleeksamen) er en god måte å få vist min faglige kompetanse på	2,85	53
Jeg synes eksamensoppgaven handlet om sentrale deler av lærestoffet (pensum)	3,42	53
Jeg synes eksamensoppgaven var riktig balansert mellom de to fagene	3,87	53
Jeg ønsker i større grad obligatorisk undervisning og/eller oppgaver	3,57	53

29. Jeg synes gjeldende eksamensform (skriftlig skoleeksamen) er en god måte å få vist min faglige kompetanse på

Navn

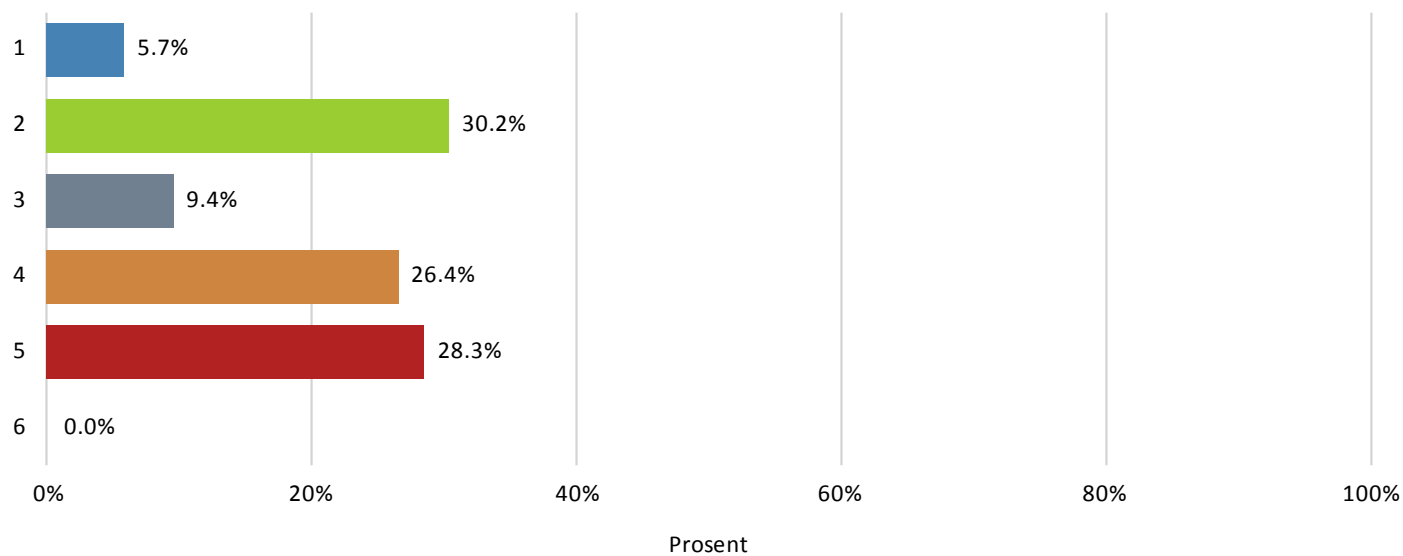
1	Helt enig
2	Enig
3	Verken enig eller uenig
4	Uenig
5	Helt uenig
6	Ingen formening

Navn

Prosent

Helt enig	13,2%
Enig	35,8%
Verken enig eller uenig	13,2%
Uenig	28,3%
Helt uenig	9,4%
Ingen formening	0,0%
N	53

30. Jeg synes eksamensoppgaven handlet om sentrale deler av lærestoffet (pensum)

Navn

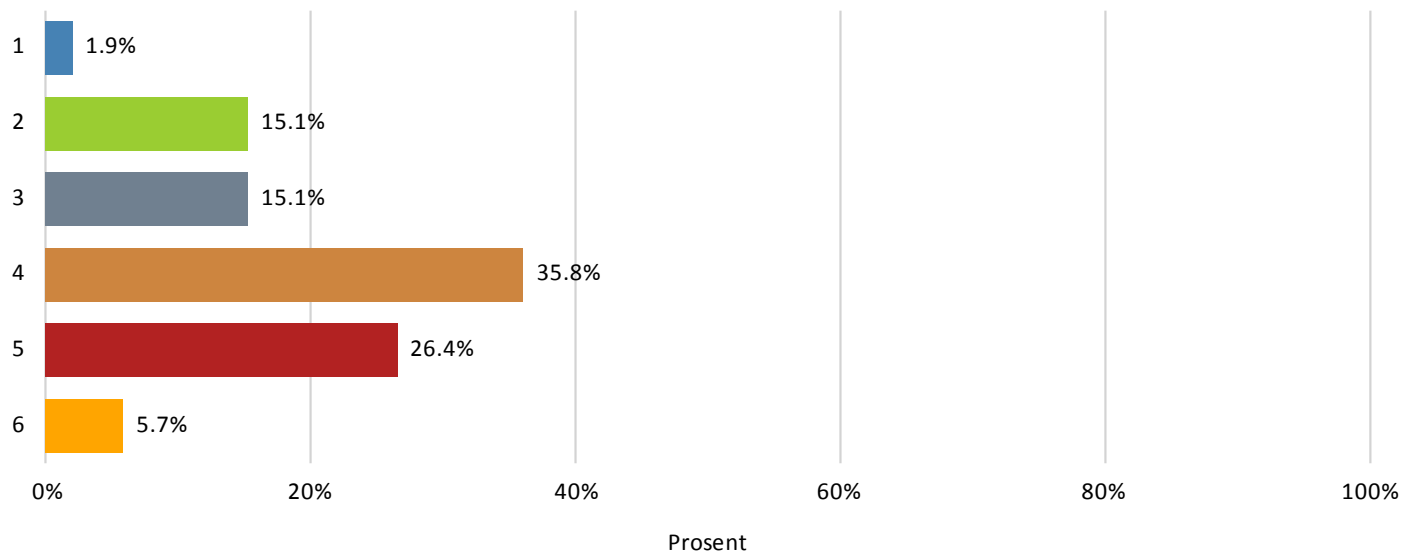
1	Helt enig
2	Enig
3	Verken enig eller uenig
4	Uenig
5	Helt uenig
6	Ingen formening

Navn

Prosent

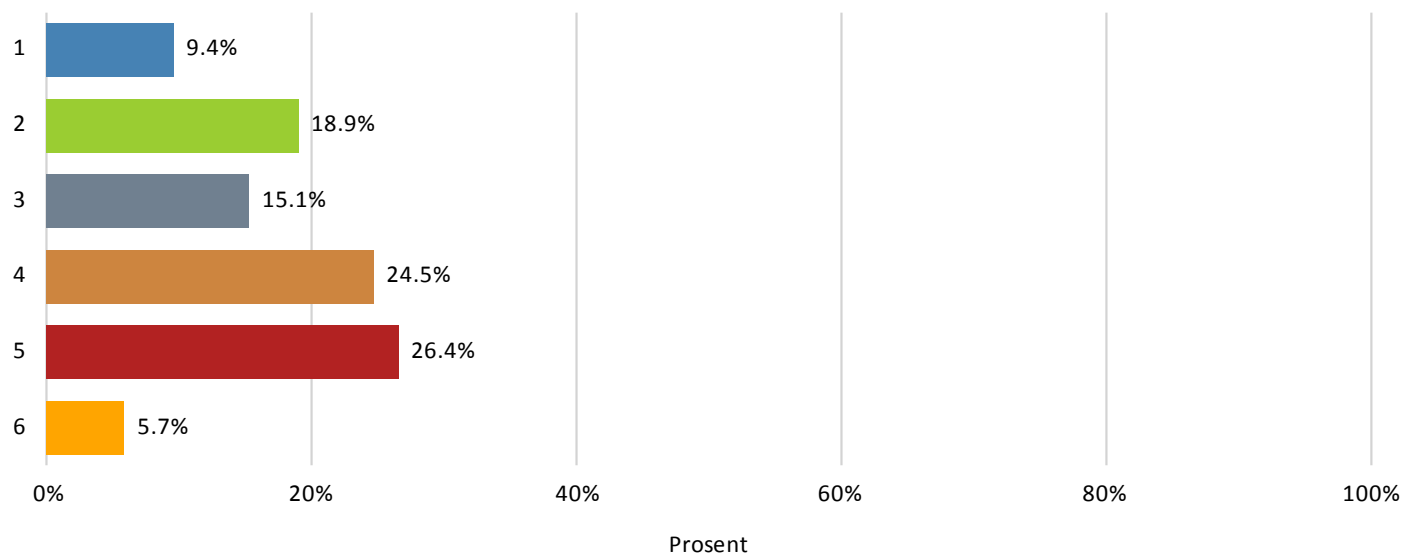
Helt enig	5,7%
Enig	30,2%
Verken enig eller uenig	9,4%
Uenig	26,4%
Helt uenig	28,3%
Ingen formening	0,0%
N	53

31. Jeg synes eksamensoppgaven var riktig balansert mellom de to fagene

Navn	Prosent	
1	Helt enig	1,9%
2	Enig	15,1%
3	Verken enig eller uenig	15,1%
4	Uenig	35,8%
5	Helt uenig	26,4%
6	Ingen formening	5,7%
N		53

32. Jeg ønsker i større grad obligatorisk undervisning og/eller oppgaver

Navn

1	Helt enig
2	Enig
3	Verken enig eller uenig
4	Uenig
5	Helt uenig
6	Ingen formening

Navn

Prosent

Helt enig	9,4%
Enig	18,9%
Verken enig eller uenig	15,1%
Uenig	24,5%
Helt uenig	26,4%
Ingen formening	5,7%
N	53

33. Har du noen kommentarer til dine svar eller eventuelle forslag til eksamensform, vennligst skriv dette her:

Enig i at eksamensformen er en god måte å vise kompetansen på, men det burde i tillegg være andre evalueringsformer som f.eks. innlevering eller hjemmeeksamen, hvor man arbeider slik man faktisk vil arbeide etter studiet.

Siden fagene er så delte og undervisningen og eksamen ikke legger opp til at de skal sees i sammenheng (at du leser metode har ingen betydning for etikk delen og vice versa), hadde det vært mye mer hensiktsmessig med en obligatorisk innleveringsoppgave/hjemmeeksamen i etikk istede for å ha "felles" eksamen. Etikkdelen er svært viktig, og det er synd at det er 50/50 sjanse for å bli prøvd i det. Samtidig har det ingen sammenheng med metodefaget som det er lettere å vise forståelse for gjennom skoleeksamen. Dette er også relevant med tanke på studiepoeng/strl av fagene.

Det er dårlig at det i går ble gitt eksamensoppgave om juridisk teori når det uttrykkelig heter på semestersidenes angivelse av pensum at kapittelet i Eckhoff/Helgesen som omhandler dette "faller utenfor læringskravene". Selvom temaet er noe drøftet i Boe's bok, opplever jeg at man her har gitt en eksamensoppgave som ligger delvis på siden av pensum. Dersom man skulle gi oppgave i KUN juridisk teori, uten å gi studentene mulighet til å vise kunnskap og forståelse for andre og mer sentrale deler av faget, burde dette fremgått tydeligere i både undervisning og pensumbeskrivelse.

Etter selv å ha studert flere vitenskaper og undervist/forelest i mange sammenhenger, er jeg rimelig sikker på at skriftlig skoleeksamen og muntlig eksamen (og selvsagt master-/bacheloroppgaver) er hva som duger i akademisk rettede fag. Her kan studentene greit få vist sin kunnskap, samtidig som det er gode metoder for lærer/institusjon å sjekke kandidatens reelle kunnskaper. Hjemmeeksamen og tellende arbeidskrav har jeg generelt liten tro på, men unntaksvis kan "bestått" for obligatorisk deltakelse være greit. Dog bør undervisning mest mulig være frivillig. Mange mennesker har evner og livssituasjoner som tilsier at de kan lese selv (i vitenskaper som juss), og det blir plunder og heft med obligatoriske arbeidskrav. Men frivillige øvinger og frivillige innleveringer er selvsagt meget positivt.

Generelt sett synes jeg ikke at "sentrale deler av pensum" er et viktig kriterium for kvaliteten på en eksamensoppgave. Det skal ikke være slik, at kandidatene skal kunne nøye seg med å lese bare de aller mest "sentrale" emnene. På den annen side, kan det bli litt rart (og nesten litt urimelig) hvis det på en eksamen bare gis ett (teoretisk) spørsmål og dette er hentet fra en meget liten del av pensumlitteraturen. En eksamen bør teste kunnskapene både i dybde og til en viss grad i bredde. Således mener jeg at gårsdagens eksamensoppgave i JUS4111 var litt på kanten. Selve problemstillingen var meget god/interessant/relevant, men den dekket en meget liten del av metodepensumet, i tillegg til at etikkdelen ikke var med. Som hovedregel mener jeg at teoretiske eksamener bør teste kandidatene innenfor (minst) to deler av pensum.

I hvilken grad er du fornøyd med de skriftlige læremidlene til emnet:

Her følger kommentarer til pensumlitteraturen (foregående spørsmål i undersøkelsen): Pensumlitteraturen er ikke dårlig, men det må da være mulig å få til noe bedre. Eckhoff-boka er i ferd med å bli gammel, og Boe-boka er ikke "stram" nok - det blir tidvis en del prat. Det burde være mulig å skreddersy (til studieprogrammet) en bok i yrkesetikk, med bidrag fra 4-6 forfattere. I dag fins mye bra litteratur om yrkesetikk/profesjonsetikk, men den gjelder generelt eller for andre profesjoner. Det burde dog være mulig å få til tilsvarende for juristene. Myrers artikkel om påtaleetikk synes jeg er god.

Bredere eksamensoppgaver med tema fra sentrale deler av pensum. Karakterer som baserer seg på mer enn én 4 timers eksamen - feks innleveringer ilt semesteret.

Se kommentar på forrige runde av spørsmål.

Skriftlig eksamen er den best tilgjengelige formen. Det hadde imidlertid vært en fordel om begge fagene hadde blitt berørt på eksamen.

Eksamen var kun metode, litt uheldig. I undervisningsheftet i etikk forutsettes det at etiske retningslinjer for statstjenestemenn gjelder for kommunalt ansatte, dette stemmer ikke!

Det vil alltid være slik at man kan komme opp i ulike deler av pensum til eksamen, men i år føler jeg at temaet som var valgt var svært lite behandlet i undervisningen. Det ble ikke tatt opp i forelesningene i det hele tatt, og heller ikke på kurset jeg deltok på.

Det eneste stedet det ble behandlet var i et kort kapittel i Boes bok.

Synes det er bra vi testes i forskjellige ting, men da hele oppgaven utelukkende refererte seg til denne lille delen av pensum som det heller ikke var fokusert noe særlig på i undervisningen synes jeg dette blir uheldig.

Hadde oppgaven enten bestått av to ulikede deler, eller vært formulert litt mer åpent - feks om polycentri-debatten mer generelt tror jeg flere studenter kunne fått vise mer av hva de kan.

Obligatoriske oppgaver som blir bedømt med karakter, og som blir lagt sammen med en eksamen når den endelige karakteren i faget settes.

Opgaven var sentral, men noe snever.

Eksamensoppgavens tema var ikke blitt gjennomgått på forelesningene og var heller ikke pensum i hovedlitteraturen. Derfor synes jeg dette gav et svakt grunnlag for å vurdere studentenes kunnskap i fagene..

Hvis obligatorisk undervisning skal være noe poeng må det være en del av vurderingen i faget i tillegg til eksamen. Ellers er det ikke noen hensikt.

Jeg mener at emner som metode og etikk, retts sosiologi, rettsøkonomi og rettshistorie BØR skilles ut som egne emner (gjelder for kun for rettshistorie, de andre er allerede skilt ut) og at det bør vurderes hjemmeeksamen i samtlige emner. Etter min mening er det fullt ut mulig for studentene å tilegne seg kunnskapen de skal iht. læringskravene, selv om det skrives om det i en innleveringsoppgave.

Når det gjelder emnet metode og etikk, må man ha en helhetlig kunnskap av fagområdet, for å kunne skrive en god oppgave. Hvis fakultetet frykter at studentene vil "unngå" å lese hele pensum som følge av hjemmeeksamen/innleveringsoppgave, synes jeg det bør legges opp til obligatorisk undervisning som tar for seg alle emnene. De nevnte emnene er etter min mening fagområder hvor analyse og kritisk drøftning står sentralt, ikke bare ren "pugging". Jeg synes eksamensformen bør legges opp slik som emnet Ex.phil. JUS (1. avdeling) ble lagt opp på. Det vil si: obligatorisk undervisning hvor sentrale temaer ble drøftet, flervalgsprøve og innlevering av skriftlig oppgave (hjemmeeksamen), alternativt mener jeg at obligatorisk undervisning + hjemmeeksamen er en god måte å teste studentene. Problemstillingen blir satt på spissen når det kommer til karakterer - og jeg mener da at man kunne satt et krav til godkjent/ikke godkjent, hvor grensen går på f.eks C (på dette området kan man se hen til UiB og UiT). Et annet argument for obligatorisk undervisning, er at fakultetet gjennom obl. undervisning alltid får brukt sine ressurser på en fornuftig måte, fordi frafallet da ikke blir så stort som det (av erfaring) ellers er. For mange studenter handler det heller ikke alltid om at man "gidder" eller ikke, men mange av studentene har med årene bundet seg opp til deltidsjobber, hvor de ikke får fri, med mindre de har obligatorisk undervisning. Diskusjonen rundt alternative eksamensformer bør igjen reelt tas opp hos fakultetet og på PMR-nivå. Når Bergen og Tromsø gjennomgående praktiserer alternative eksamensformer, bør også dette være mulig for Oslo.

Etter min mening anser jeg det som lite hensiktsmessig å ha en egen eksamen i metodelære. Vi lærer jo mye om metode gjennom hele studiet. Det hadde holdt lenge med en hjemmeeksamen. Hva angår etikk er det for så vidt helt greit med skoleeksamen som evalueringsform, men tatt i betraktning at det utgjør 3 studiepoeng så hadde det kanskje vært hensiktsmessig med hjemmeeksamen her også. På den annen side så er skoleeksamen kanskje et nødvendig "onde" for å oppnå måletningen om bevisstgjøring av yrkesetiske problemstillinger.

For å kunne vise kunnskapene enda bedre hadde det vært bedre med hjemmeeksamen med påfølgende muntlig forsvar.

Faget burde deles opp. Etikk er noe annet enn metode.

Eksamensoppgaven var svært snever, og ikke noe man har snakket om på forelesning/kurs

Burde vært flere muligheter tli å påvirke karakteren. f,eks. en hjemmeeksamen som kunne telt 30-50 % eller liknende av karakteren. Synd at hele semesteret skal avhenge av den ene dagen og den ene oppgaven (som ofte ikke er det mest sentrale stoffet i pensum).

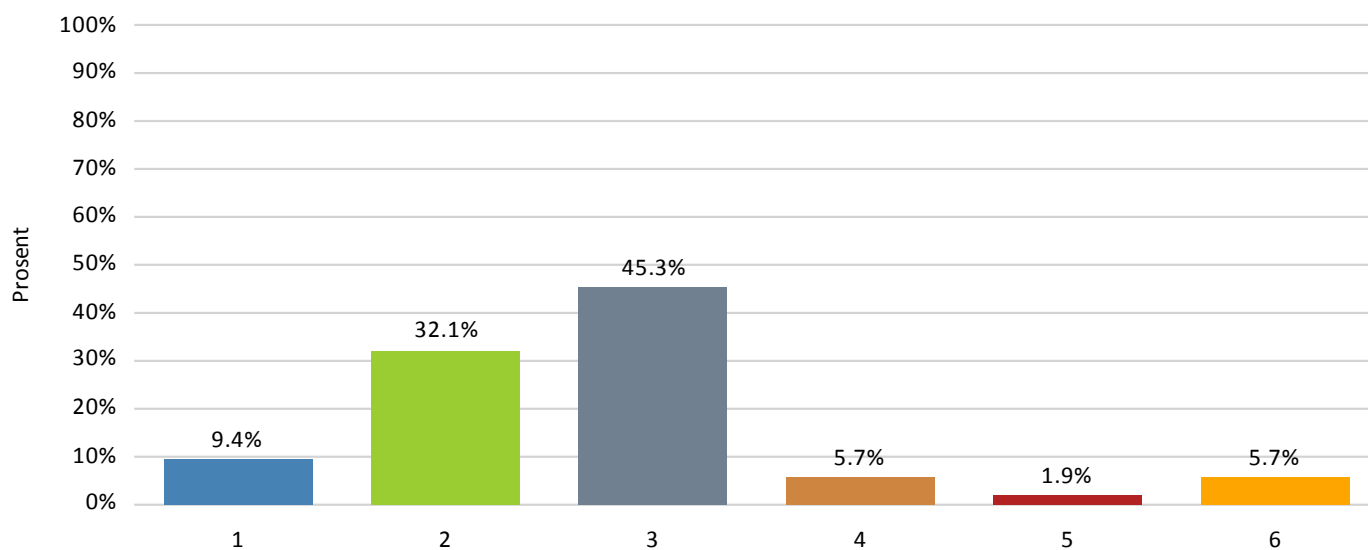
Eksamensoppgaven var spennende, men overraskende ift pensum.

Større grad obligatorisk etikkundervisning, men da slik at faget ikke gis på eksamen.

Eksamensformen er grei hvis man i større grad kan få vise den kunnskapen man har opparbeidet seg i løpet av semesteret. Vi blir prøvd på noe useentralt som ikke er behandlet i forelesninger, noe vi ikke skal lese i hovedlitteraturen men i Boes "rettskildelære i debatt". Når man bruker masse tid på å lære seg det som har vært fokusert på i undervisningen, er det kjipt at man ikke får vist noe av det på eksamen.

34. I hvilken grad opplevde du læringsmiljøet trygt og stimulerende for personlig utvikling og læring?

LÆRINGSMILJØ:

Navn

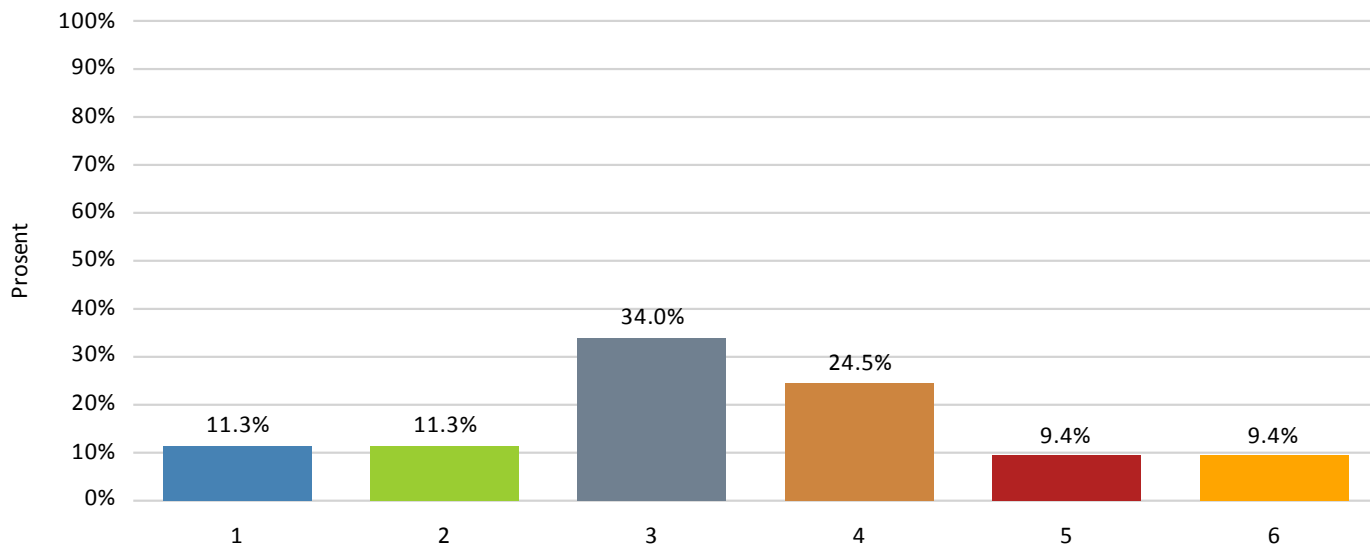
1	I svært stor grad
2	I stor grad
3	Verken eller
4	I liten grad
5	I svært liten grad
6	Usikker/ikke aktuelt

Navn

Prosent

I svært stor grad	9,4%
I stor grad	32,1%
Verken eller	45,3%
I liten grad	5,7%
I svært liten grad	1,9%
Usikker/ikke aktuelt	5,7%
N	53

35. I hvilken grad opplevde du at læringsmiljøet var preget av samarbeid og deling med medstudenter?

Navn

1	I svært stor grad
2	I stor grad
3	Verken eller
4	I liten grad
5	I svært liten grad
6	Usikker/ikke aktuelt

Navn

Prosent

I svært stor grad	11,3%
I stor grad	11,3%
Verken eller	34,0%
I liten grad	24,5%
I svært liten grad	9,4%
Usikker/ikke aktuelt	9,4%
N	53

36. Har du kommentarer til ditt svar eller eventuelle forslag til tiltak for å forbedre læringsmiljøet, vennligst skriv dette her:

Man må være oppmerksom på de mekanismene som gjelder generelt i studiesammenheng og i samfunnet - enkelte personer utstøtes, er lite "attraktive" for de med sosial makt; imitasjonsprinsippet gjelder; mange er ensomme osv. Dette er vanskelige spørsmål. Generelt har vel avstanden mellom studentene heller økt, hvis man ser utviklingen over flere år. Mange er veldig opptatt av sine elektroniske skjermer, yngre mennesker er ofte ikke opplært til å hilse osv. Religionens inntog - og især bruken av religiøse symboler, som hodeplagg - virker meget negativt, skjønt akkurat juridisk fakultet må være mindre plaget av den slags enn mange andre utdanningsinstitusjoner. Fremmedgjøring gjennom angliseringen (stadig mer bruk av engelsk) og en fortrenging så vel av norsk som av andre fremmedspråk bidrar heller ikke til et godt arbeids-/læringsmiljø. Så noen "enkle" råd vil være: ha fokus på at studentene skal hilse, være høflige mot hverandre og vise omsorg for hverandre; sett krav om en verdslig (ikke-religiøs) kleskodeks, sørg for at norsk brukes i flest mulig faglige og administrative sammenhenger, og at det fins fag-/studiemiljø der språk som tysk og fransk er i bruk (og gjerne også miljø med kompetanse i arabisk, kinesisk, spansk, russisk,...).

Burde vært mindre grupper på Etikk kurset. Var vanskeligere å ta ordet i så store grupper.

Veldig bra at Helgesen inviterer folk til å sende han spørsmål og møte han på kontoret sitt, men vi burde hatt faglige "kontaktpersoner" på fakultetet. Terskelen for å ta kontakt om faglige spørsmål blir mye lavere om man kjenner den fagpersonen man kontakter, og den man kontakter kjenner deg.

Et bilde på problemet: jeg tror de færreste faglig ansatte kan nevne navn på flere enn 10 studenter som til enhver tid studerer ved fakultetet. Hvis man tar vekk vitenskapelig ansatte så gjetter jeg taller et nede i 5. Studentene får ingen sosial relasjon til ansatte, selv om de går på samme "arbeidsplass" i 5 år. Skal man gjøre noe for læringsmiljøet burde dette vært prioritert.

Gi faglig ansatte en gruppe på 10-20 studenter som de er en slags faglig kontaktperson for.

37. Har du noe mer du vil kommentere kan du gjøre det her:

Pod cast. Utdatert lærebok, for delt opp pensum i metode...

Jeg er for at metode gjøres til en hjemmeeksamen, helst med godkjent/ikke godkjent som krav

Det er svært beklagelig at forelesningene i metode ikke blir podcasted. Hovedlitteraturen (Eckhoff) er veldig utdatert og forelesningene er derfor en svært viktig læringsressurs. Når alt som blir lagt ut er en forvirrende disposisjon går det mye kunnskap tapt fra foreleser til studentene. Evt. må man finne mer oppdatert pensum, Boe sin bok dekker på ingen måte Eckhoffs summariske fremstilling av rettskildelæren.

På tide å få realisert semi-obligatorisk valgfag i rettsfilosofi! Jeg tipper at det er noen idiotiske interne konflikter som ligger bak, for det kan umulig være et problem å finne rettsfilosofer som kan ta kurset på timebasis eller i en II-stilling, hvis man ikke har interne krefter. Har dere spurt Jens Petter Berg, Morten Kinander, Bjarne Melkevik,...?

Jeg synes også at det burde være flere valgfag rettet mot økonomisk rettsvitenskap, eller valgfag i regelverksutvikling/kvalitetssikring av regelverk med integrasjon av evalueringsmetodikk, samfunnsvitenskapelig metode og økonomisk teori. Ta gjerne kontakt med meg!

Jeg synes pensumlitteraturen i emnet var veldig skuffende. For det første er de nyeste dommene i metodeboka til Eckhoff fra 2000 og fremstillingen i boka bygger i stor grad på dommer fra 1900-1980-tallet. I tillegg er veldig mye av lovteksten eksemplene skal vise til opphevet eller endret. Dette gjør at det er vanskelig å følge eksemplene og knytte noen kunnskap til eksemplene. For å få tilgang på den nyeste rettspraksisen må man gå på forelesningene. Dessverre blir ikke forelesningene lagt ut som podkast og i tillegg blir ikke rettspraksisen som blir gått gjennom i forelesningen skrevet opp på disposisjonen som er tilgjengelig på semestersiden.

Hvordan kan man forebedre faget: Det er stort behov for en oppdatert og god metodebok. Legg ut forelesningene på podkast. (kan legge podkasten ut på fellesrommet for metode på fronter hvis man ikke vil at den skal være tilgjengelig for alle) Skriv opp rettspraksisen som blir gjennomgått under forelesningen på disposisjonen som blir lagt ut. Benytt dommene som er i domssamlingen i større grad, det er et nyttig hjelpemiddel for studentene. Man har ikke sjans til å huske alle dommene som blir gjennomgått.

Helgesen er en god kursleder. Blandhol er en elendig kursholder, vag og lite strukturert.

Det er veldig vanskelig å repetere pensum når boken til Eckhoff er utdatert, Helgesen nekter å ta opp podcast og de forelesningsnotatene han legger ut på nett er uten reelt innhold.

Det største problemet mitt med dette semesteret er lærebøkene.

Eckhoffs Rettskildelære er i meget stor grad utdatert, særlig hva gjelder behandling av relevant rettspraksis (her er store deler av henvisningene kun av rettshistorisk interesse), og dessuten når det gjelder behandlingen av folkerett/internasjonale rettskilder.

Helgesen har ikke lyktes i å skrive om boken på en måte som fungerer - hans kommentarer fremstår for det meste nettopp som løsrevne kommentarer, og virker ikke integrerte i fremstillingen i det hele tatt. Jeg satt stor pris på Helgesen som foreleser, men mener det er nødvendig at det skrives en ny pensumbok til faget (gjørne av Helgesen).

På tide med en mer oppdatert hovedlitteratur i metode!

Jeg mener etikkpensum er under enhver kritikk. Det inneholder ikke noe om etisk metode, med unntak av noenfrø i Gravers bok. Det er bare synsing og advarsler og "Følg Regler for god advokatskikk". Det er ikke etikk, men lydighet. Akkurat det vi advares mot andre steder i pensum. Det burde vært lagt inn noe etikk i pensum, f. eks. boken i samme serie som Gravers, "Hva er etikk" (selve boken er bare et forslag, fins sikkert bedre). Studentene må lære å bruke litt etisk metode selv, ikke bare synse og gå i takt. Skremmende dårlig pensum. Kutt "Juss og Etikk", den inneholder primært synsing, og legg opp samme antall sider i en etikkbok.

Dette viser seg også ved at etikk som er et eget fag og har etikere oppe på Blindern, har pensum skrevet kun av jurister... Ganske skremmende. Ganske arrogant. Veldig lett å gjøre noe med.

Undervisningen har vært preget av dyktige og engasjerte professorer/foredragsholdere. Faget har derfor vært spennende og lærerrikt.

Pensum i etikk, kunne kanskje på enkelte punkter vært noe bedre. Pensum slik det er i dag, er spennende. Likevel synes jeg at deler av pensum burde vært mer rettet mot de ulike bestemmelsene og hva som ligger i disse. Noen av artiklene ble litt overfladiske. Det er kjennskap til reglene studentene skal ha, og her følte jeg at jeg på enkelte punkter måtte lese meg opp ved siden av lærebøkene for å ha god nok kontroll på eksamen.

Forøvrig var det spennende med artiklene om hvordan mennesket reagerer i ulike situasjoner og menneskets svakheter. Bra at pensum bidrar til bevissthet og ettertanke.

Jan Helgesen er en engasjerende og pedagogisk dyktig foreleser.

Viser ellers til det snevre temaet eksamensoppgaven var basert på.

Svært lite pedagogiske forelesninger. Foreleser brukte mye tid på å gulpe opp masse dommer, i stedet for å gå grundig gjennom noen. Alt for høyt tempo, svært vanskelig å følge med.

Kursleder var for dårlig forberedt. For få kurs, for mange forelesninger.

I metodefaget legger Jan Helgesen svært stor vekt på forelesningene, dette vises også gjennom sensorveiledningene han skriver. Disse forelesningene er kvalitetsmessig veldig gode, men kommer svært tidlig i semesteret. Det å skulle vektlegge det som behandles på disse forelesningene i så stor grad på eksamen er da problematisk all den tid forelesningene ikke podcastes. Det bør være en frivillig sak, men faglærer må her tenke nøye gjennom hvorvidt det er en god avgjørelse å ikke podcaste forelesningene. Fag på ti poeng er ofte noe studentene må nedprioritere i visse perioder i semesteret, noe som igjen understreker hvor viktig dette er.

Dere glemmer at det kreves at dommer er kjent, samtidig som dommer ikke er med når dere teller pensumsider. Juster pensum eller juster studiepoengene. Faget JUS4111 sprenger taket på antall sider, ettersom man kommer ganske kort uten å kunne dommer.

Jeg likte forelesningene med gjesteforelesere innen ulike profesjoner veldig godt. Særlig det at flere av foreleserne arbeider med politiske spørsmål og i det offentlige synes jeg ver veldig positivt, ettersom dette er noe vi får lite informasjon om ellers på studiet. Forelesningene var praktiske og veldig nyttige.

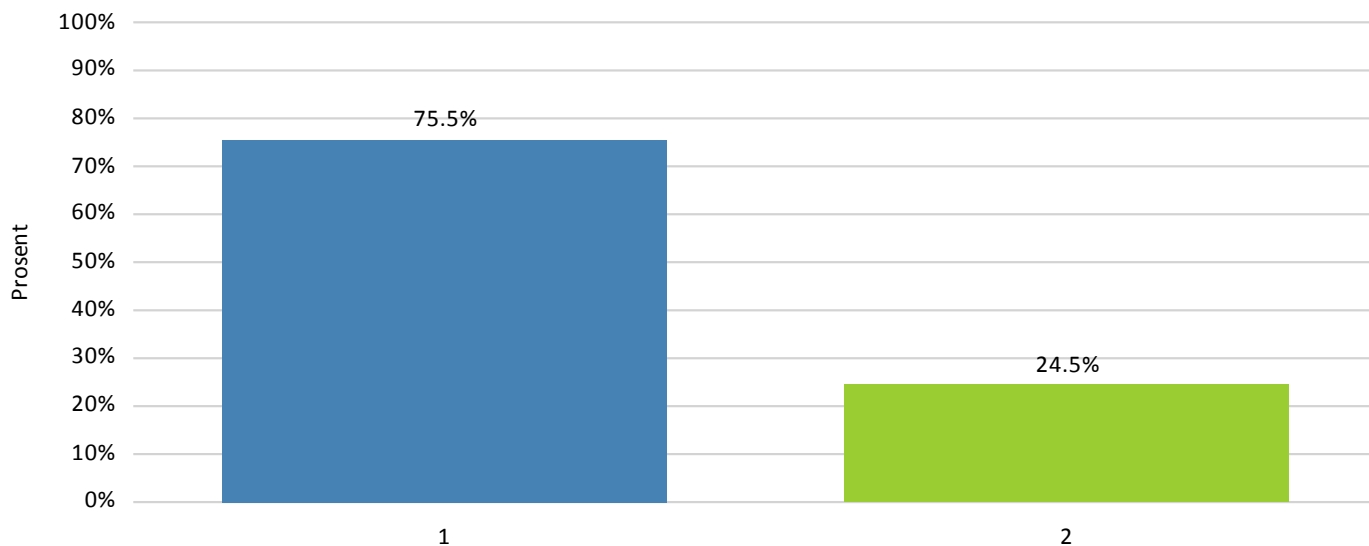
Helgesen var en svært engasjerende foreleser.

Vi var to stykker som møtte opp på først kursdag i metode med Birgitte Hagland. På grunn av at vi kun var to studenter mente kursleder at det ikke var vits å holde kurset for oss. Hun sa vi heller skulle komme på det andre kurset hennes, selv om det hun forklarte at de hadde gjort i den foregående timen stort sett var gjennomgang og ikke noe som ikke ville fungere med to stykker. Derfor mistet vi første dagen. Det andre kurset hun hadde krasjet med annen undervisning for meg, så jeg kunne ikke gå på dag to. Jeg fikk etter klage tilbud om å evt gå på andre kurs. Likevel er jeg dritt lei av kursledere som ikke følger opp. Jeg regner med de får betalt, og synes oppførsel som dette er nedlatende og lite imøtekomende.

Forelesningene kunne med fordel ha benyttet seg av de mulighetene teknologien gir, eksempelvis en powerpoint-presentasjon. Det gikk litt fort da domsreferanser ble skrevet på overhead, og ble dermed vanskelig å få med alle. Kunne da vært greit med en mulighet til å gå tilbake.

38. Kjønn?

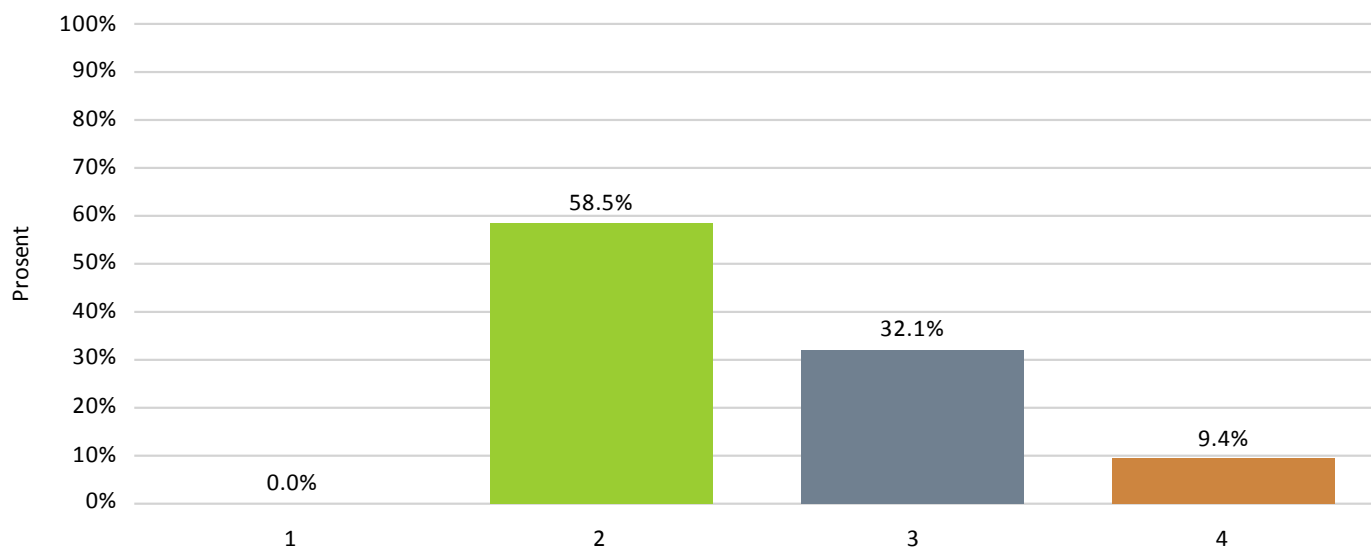
BAKGRUNNSVARIABLER:

1	Navn
1	Kvinne
2	Mann

Navn	Prosent
Kvinne	75,5%
Mann	24,5%
N	53

39. Alder?

Navn

1	20 år eller yngre
2	21-25 år
3	26-30 år
4	31 år eller eldre

Navn

Prosent

20 år eller yngre	0,0%
21-25 år	58,5%
26-30 år	32,1%
31 år eller eldre	9,4%
N	53

N o t a t

Til PMR

Fra professor Inge Lorange Backer

HABILITETSSPØRSMÅL I PMR

1 Studiedekan Trygve Bergsåker har bedt meg utarbeide et kort notat om habilitetsspørsmål i PMRs arbeid som grunnlag for en diskusjon i PMRs møte 21. april 2015.

2 Habilitetsspørsmål i PMR må vurderes etter forvaltningslovens regler. De sentrale regler om inhabilitet (ugildhet) finnes i forvaltningsloven § 6 første og annet ledd:

«En offentlig tjenestemann er ugild til å tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse eller til å treffe avgjørelse i en forvaltnings sak

- a) når han selv er part i saken;
- b) når han er i slekt eller svogerskap med en part i opp- eller nedstigende linje eller i sidelinje så nær som søsken;
- c) når han er eller har vært gift med eller er forlovet med eller er fosterfar, fostermor eller fosterbarn til en part;
- d) når han er verge eller fullmektig for en part i saken eller har vært verge eller fullmektig for en part etter at saken begynte;
- e) når han leder eller har ledende stilling i, eller er medlem av styret eller bedriftsforsamling for
 1. et samvirkeforetak, eller en forening, sparebank eller stiftelse som er part i saken, eller
 2. et selskap som er part i saken. Dette gjelder likevel ikke for person som utfører tjeneste eller arbeid for et selskap som er fullt ut offentlig eid og dette selskapet, alene eller sammen med andre tilsvarende selskaper eller det offentlige, fullt ut eier selskapet som er part i saken.

Likeså er han ugild når andre særegne forhold foreligger som er egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet; blant annet skal legges vekt på om avgjørelsen i saken kan innebære særlig fordel, tap eller ulempe for ham selv eller noen som han har nær personlig tilknytning til. Det skal også legges vekt på om ugildhetsinnsigelse er reist av en part.»

3 Jeg skal nedenfor omtale bruken av disse reglene i noen aktuelle situasjoner: familiemedlemmer som blir berørt av avgjørelsen (4), egeninteresse i avgjørelsen (5) og

tidligere deltaking i saksbehandlingen (6). Til slutt redegjør jeg for fremgangsmåten når man skal ta stilling til om noen av PMRs medlemmer er inhabile i en sak (7 og 8).

4 En klassisk inhabilitetssituasjon i fakultetet er at en ansatt ved fakultetet har *barn eller andre nærstående* som studerer jus og derfor blir berørt av en avgjørelse i fakultetet. Må denne studenten regnes som part i saken, er vedkommende forelderansatt uten videre inhabil til å delta i å forberede eller treffe avgjørelsen i tilfeller som nevnt i fvl. § 6 første ledd bokstav b og c. Det er derfor sikker rett og praksis at en fakultetsansatt ikke deltar i oppgaveutvalget eller sensuren ved *eksamener* som den ansattes barn går opp til. Jeg antar dette også gjelder for sensur av andre kandidater enn den ansattes nærstående, særlig fordi en sensor gjennom konferanser med andre sensorer og deltakelse i felles sensormøter kan påvirke de alminnelige vurderingskriteriene for besvarelsene på en måte som kan få betydning for vedkommendes nærstående.

En ansatt vil derimot ikke være inhabil til å delta i generelle avgjørelser om utformingen av studiet (herunder eksamensform) selv om vedkommende har barn eller andre nærstående som er studenter ved fakultetet. I slike avgjørelser kan den enkelte student ikke regnes som part, og normalt vil heller ikke avgjørelsen innebære en «særlig fordel ... eller ulempe» for vedkommende student. Unntaksvis kan forholdene likevel ligge annerledes an og tilsi at den ansatte er ugild. Slik vil det nok være dersom avgjørelsen gjelder tilretteleggingstiltak ved eksamen for funksjonshemmete studenter og den ansattes barn er student som dette kan få betydning for. (Derimot kan den ansatte i et slikt tilfelle neppe regnes som inhabil i en sak om bygningsmessige tiltak for å lette adgangen for funksjonshemmete studenter.) Gjelder det en sak om opprettelse av et nytt fag eller vedtak om læringskrav eller litteratur med eventuell overgangsordning, må utgangspunktet være at den ansatte ikke bli inhabil, med mindre vedkommendes barn/nærstående som student har et spesielt engasjement i saken.

5 *Egeninteresse* i en sak kan foreligge på flere måter. At avgjørelsen i en sak bidrar til å fremme eller motvirke generelle mål for og synspunkter på faget som den enkelte ansatte har, kan ikke gjøre vedkommende inhabil. Den som ønsker å skifte ut en lærebok i faget med en annen som er mer i tråd med vedkommendes faglige syn, kan ikke bli inhabil bare av den grunn.

Egeninteressen kan sies å øke hvis avgjørelsen kan ha *økonomiske konsekvenser* for den ansatte, typisk hvis det gjelder vedtak om å føre opp – eller stryke – som hovedlitteratur en bok som vedkommende har royalty-inntekter av. Forfatteren kan ikke av den grunn være inhabil til å fremme og begrunne forslag om å få sin egen bok vedtatt som hovedlitteratur. Men vedkommende bør trolig regnes som inhabil til å delta i PMRs avgjørelse, siden den kan få økonomisk betydning for vedkommende. Jeg er tilbøyelig til å vurdere dette annerledes i valgfag der omsetningen og den økonomiske betydning blir liten. Det kan også ha betydning om det reelt sett foreligger konkurrerende alternativer.

Selv om en avgjørelse ikke har økonomisk betydning for den ansatte, kan den ha betydning for vedkommendes *faglige meritering og anseelse*. Det kan være tilfellet når saken gjelder om artikler og bøker som forfatteren ikke får royalty for, skal vedtas som hovedlitteratur i faget. Jeg antar at dette normalt ikke kan begrunne inhabilitet, men at det kan stille seg annerledes hvis det foreligger en utpreget tvist i fagmiljøet om spørsmålet. Situasjonen kan være den samme når det gjelder å opprette et nytt undervisningsfag.

At en avgjørelse vil eller kan få konsekvenser for vedkommendes *arbeidsoppgaver* ved fakultetet, kan som en klar hovedregel ikke føre til inhabilitet (så lenge saken ikke henger sammen med forhold knyttet til vedkommende selv). Den som har utviklet et forskningsfelt, må derfor kunne delta i en avgjørelse om å gjøre dette til et undervisningsfag, og den som er ansvarlig for et fag, må kunne delta i en avgjørelse om å endre fagets status fra obligatorisk fag til valgfag eller sløyfe det som valgfag. Sagt på en annen måte: man blir ikke inhabil til å delta i universitetsdemokratiets beslutninger om tjenestetilbudet til studentene av den grunn at det kan få betydning for de tjenester en selv skal yte.

6 I mange tilfeller kan en ansatt som er medlem av PMR, ha *deltatt i saksbehandlingen før saken kommer til PMR*. Det kan f.eks. skje som forslagsstiller, ved diskusjon i en faglærergruppe hvor saken er behandlet, eller ved deltakelse i en arbeidsgruppe som forbereder innstilling til PMR. I alle disse tilfellene kan vedkommende ha inntatt – mer eller mindre sterkt – et (foreløpig) standpunkt i saken.

En slik deltaking i saksbehandlingen kan ikke være nok til at vedkommende blir inhabil ved behandlingen i PMR. Skulle man i slike tilfeller regne vedkommende som inhabil, vil det lett føre til at det aktuelle fagmiljøet prinsipielt blir utelukket fra å delta i behandlingen i PMR.

7 Behandlingen av inhabilitetsspørsmål i kollegiale organer som PMR er regulert i forvaltningsloven § 8 annet og tredje ledd.

Etter § 8 tredje ledd skal et medlem «i god tid si fra om forhold som gjør eller kan gjøre» vedkommende inhabil. Regelen henger sammen med den påfølgende bestemmelse om innkalling av varamann eller annen stedfortreder for vedkommende – noe som vel ikke er aktuelt for PMR. I praksis forekommer det nok at vedkommende redegjør for mulige ugildhetsgrunner først i selve møtet, men det er ryddigst om det blir meldt fra på forhånd.

Avgjørelsen om inhabilitet skal treffes av PMR uten at vedkommende deltar. Men før PMR diskuterer og tar stilling til spørsmålet, må vedkommende medlem redegjøre for de forhold som kan tenkes å begrunne ugildhet og eventuelt gi sitt eget syn på det, før vedkommende fratrer – og forlater møtelokalet – og de gjenværende medlemmene deretter drøfter og tar stilling til spørsmålet.

8 Det kan tenkes situasjoner hvor et medlem av forskjellige grunner ikke ønsker å delta i behandlingen av en sak, selv om vedkommende ikke er å regne som inhabil etter forvaltningslovens regler. Jeg antar at PMR da kan ha en viss, begrenset adgang til å frita vedkommende fra å delta.

På den annen side følger det av foranstående – særlig punkt 5 og 6 – at et medlem kan ha interesser i en sak uten at det medfører inhabilitet. Det tilsier en særskilt oppmerksomhet når saken blir behandlet i PMR, både når det gjelder å klarlegge medlemmets interesser, og særlig for å bringe inn aktuelle motstående interesser i vurderingen før PMR treffer sin avgjørelse.

9/4-15. ILB.

Til PMR

Dato: 14.04.2015

Deres ref.:

Vår ref.:

Arbeidsgruppe for alternative vurderingsformer,

Gruppens mandat:

«Arbeidsgruppen skal utarbeide et forslag til alternative vurderingsformer til skoleeksamen i Masterstudiet i rettsvitenskap. Formålet er å oppnå varierte vurderingsformer på jusstudiet.

Arbeidsgruppen skal vurdere hvilke emner som best egner seg for andre vurderingsformer enn skoleeksamen, og skal vurdere om dette kan ses i sammenheng med de obligatoriske elementene i studiet. Arbeidsgruppen skal vurdere flere alternative vurderingsformer.

Arbeidsgruppen må vurdere økonomiske og administrative konsekvenser av de forslag som legges frem.»

Arbeidsgruppen har vurdert vurderingsformer i lys av dagens studieordning. Arbeidsgruppen har i sitt mandat ikke funnet grunnlag for å foreta endringer i studiets oppbygning.

Gruppen har kommet fram til følgende vurderingsformer som vi finner egnet for prøving ved Det juridiske fakultet:

- 1) Semesteroppgave og muntlig eksamen på JUS2211
- 2) Hjemmeeksamen i rettshistorie på JUS3211
- 3) Multiple choice prøve på JUS4211

Ønsket tidspunkt for implementering av forslagene er våren 2016. For multiple choice foreligger det foreløpig ikke en digital eksamensløsning, og implementering av denne vurderingsformen kan derfor bli senere enn vår 2016.

Forslag 1.

En semesteroppgave anses egnet til å evaluere studentenes evne til å foreta selvstendige juridiske analyser, herunder evnen til å identifisere, strukturere, analysere, drøfte og formidle rettslige problemstillinger. Studentene har uttrykt et sterkt ønske for en slik vurderingsform.

Eksamensseksjonen

Postadr.: Postboks 6706 St. Olavs plass,
0130 Oslo
Kontoradr.: Urbygningen, Karl Johans gate
47, 0162 Oslo

Telefon: 22 85 95 00
Telefaks: 22 85 96 58
postmottak@jus.uio.no
www.jus.uio.no
Org.nr.: 971 035 854

En muntlig vurdering tester kandidatens evne til muntlig resonnering og formidling. Kandidatene får mulighet til å vise andre ferdigheter og kompetanse enn ved tradisjonell skriftlig skoleeksamen.

Det gis separate karakterer på semesteroppgaven og på muntlig eksamen. Arbeidsgruppen foreslår at semesteroppgaven skal utgjøre 10 studiepoeng av emnet, og den muntlige prøven 20 studiepoeng.

Arbeidsgruppen foreslår at disse vurderingsformene sammen skal utgjøre vurderingsgrunnlaget i JUS2211.

Forslag 2.

Hjemmeeksamen er en anerkjent og velbrukt vurderingsform både ved fakultetet og ved UiO. I dag benyttes den særlig på 10 poengs emner ved KRIM og SMR. En egen hjemmeeksamen i rettshistorie vil kunne føre til økt fokus på emnet, da det i dag sjeldent gis eksamensoppgaver i emnet. Sist gitt på eksamen våren 2013 (1 av 6 timer).

Hjemmeeksamen i rettshistorie vil fremheve fagets store betydning i en fullverdig utdanning i rettsvitenskap.

Forslag 3.

Multiple choice er enkel og rimelig i administrasjon og bruk og den er godt egnet til å teste bredde i kunnskaper. Den gir også et godt grunnlag for rettferdig karaktersetning ut fra de kunnskaper og ferdigheter som den er egnet til å måle. Prøvingsformen er tidligere blitt benyttet ved eksamen i EØS-rett.

JUS4211 består av tre likeverdige fag, en multiple choice-prøve i tillegg til skriftlig skoleeksamen kan evalueringen fange opp større deler av fagene, og sikre kontroll av kandidatens breddekunnskap.

Etter tilbakemelding fra dekanatet sendes arbeidsgruppens rapport via PMR til de studieårsansvarlige, og disse bes om å legge dette fram for sine fagmiljøer. Det bes om tilbakemelding til innsendingsfristen til PMR møtet 16. juni.

Vedlegg:

Rapport fra arbeidsgruppen

Med hilsen

Marius Stene Fuglum

Sekretær for arbeidsgruppen for alternative vurderingsformer

Innstilling fra arbeidsgruppen for alternative vurderingsformer

Mars 2015

Innhold

I INNLEDNING.....	4
1. Arbeidsgruppens oppnevning, mandat og sammensetning	4
2. Nærmere om gruppens arbeid	5
3. Bakgrunnen for arbeidet	6
II PERSPEKTIVER PÅ ARBEIDET	7
1. Det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket	7
2. Læringsmål og læringsutbytte for masterstudiet i rettsvitenskap.....	8
3. Arbeidsgruppens refleksjoner.....	9
III LOVER OG FORSKRIFTER	12
IV AKTUELLE VURDERINGSFORMER.....	16
1. Innledning.....	16
2. Oversikt over aktuelle vurderingsformer	16
2.1 Innledning.....	16
2.2 De enkelte vurderingsformene	17
2.2.1 Skriftlig skoleeksamen	17
2.2.2 Muntlig eksamen	19
2.2.3 Klasseromeksamen.....	20
2.2.4 Hjemmeeksamen	21
2.2.5 Semesteroppgave (fordypningsoppgave, bacheloroppgave, lite forskningsprosjekt).....	23
2.2.6 Mappeevaluering	25
2.2.7 Midtterminprøve.....	25
2.2.8 Multiple choice, flervalgs- og flersvarsprøve	26
2.2.9 Muntlig presentasjon	27
2.2.10 Deltakelse og aktivitet i undervisningen	27
2.2.11 Simulert rettsak («mock trial», «moot court»), prosesspill og liknende.....	28
2.2.12 Medstudentrespons.....	28
2.2.13 Obligatorisk aktivitet.....	29
2.2.14 Praksis	29
2.2.15 Gruppeevaluering – individuell evaluering.....	30
2.2.16 Andre idéer til ettertanke	30

V ARBEIDSGRUPPENS FORSLAG	31
1. Innledning.....	31
2. Semesteroppgave og muntlig eksamen – JUS2211.....	32
3. Hjemmeeksamen – JUS3211 – rettshistorie.....	37
4. Multiple choice – JUS4211	39
5. Valgemner	40
VI ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER	41
VII Signaturer.....	44
VIII VEDLEGG	44

I INNLEDNING

1. Arbeidsgruppens oppnevning, mandat og sammensetning

Arbeidsgruppe for alternative vurderingsformer og eksamensinnhold (Master i rettsvitenskap) ble oppnevnt av dekanatet 26. juni 2013 som ledd i det pågående studiekvalitetsprosjektet.

Mandatet lyder slik:

«Arbeidsgruppen skal utarbeide et forslag til alternative vurderingsformer til skoleeksamen i Masterstudiet i rettsvitenskap. Formålet er å oppnå varierte vurderingsformer på jusstudiet.

Arbeidsgruppen skal vurdere hvilke emner som best egner seg for andre vurderingsformer enn skoleeksamen, og skal vurdere om dette kan ses i sammenheng med de obligatoriske elementene i studiet. Arbeidsgruppen skal vurdere flere alternative vurderingsformer.

Arbeidsgruppen må vurdere økonomiske og administrative konsekvenser av de forslag som legges frem.»

Arbeidsgruppens sammensetning er:

Leder, professor dr. juris Trygve Bergsåker, Institutt for privatrett

Professor dr. juris Ulf Stridbeck, Institutt for offentlig rett

Professor dr. juris Morten Kjelland, Institutt for offentlig rett

Elisabeth Reien, seniorkonsulent, Studieseksjonen

Marius Stene Fuglum, rådgiver, Eksamenseksjonen

Christian Nicolai Skjold, JSU

Professor dr. juris Kåre Lilleholt (leder av arbeidsgruppen oktober 2013- desember 2013)

Professor dr. juris Kirsten Sandberg (leder av arbeidsgruppen august 2013-oktober 2013)

Anders Lie, JSU, medlem av arbeidsgruppen høsten 2013

Andreas Bjørklund, JSU, medlem av arbeidsgruppen våren 2014

Professor dr. juris Lee Andrew Bygrave var med i arbeidsgruppen i startfasen, men har senere ikke kunnet delta i drøftingene. Han har ikke vært med på å utarbeide gruppens endelige forslag. Skifte av studiedekan høsten 2013 og nytt skifte ved overgangen 2013–2014 har ført

til forsinkelse av arbeidet, siden det har vært oppfattet som en forutsetning at arbeides skal ledes av studiedekanen.

2. Nærmere om gruppens arbeid

Arbeidsgruppen ser det slik at gruppens arbeid bør omfatte å

- beskrive bakgrunnen for ønsket om flere og mer varierte vurderingsformer
- redegjøre for hvilke ferdigheter og kvalifikasjoner det er ønskelig å måle ved vurderingen
- redegjøre for hensyn som gjør seg gjeldende ved valg av evalueringsformer, herunder sammenhengen mellom læring og evaluering
- kartlegge de vurderingsformene som vi finner hos oss og andre steder
- vurdere eventuelle nye evalueringsformer ut over disse
- vurdere hvilke evalueringsformer som bør benyttes, samt hvilke emner i masterstudiet som passer for de enkelte vurderingsformene

En utredning av alternative vurderingsformer reiser spørsmål på flere plan:

(1) prøvingsformer (eksamensformer): skriftlig, muntlig, skoleeksamen, hjemmeeksamen osv. I forskrift om studier og eksamener ved Universitetet i Oslo omtales prøvingsformene som «eksamensformer», se § 5-1. Dette omfatter også prøvingsformer som ikke er eksamen i tradisjonell forstand, f. eks. masteroppgaver og deltakelse i obligatoriske aktiviteter. Se nærmere nedenfor under III.

(2) karaktersystemer (bedømmingssystemer): A-F, bestått/ikke bestått, godkjent/ikke godkjent. I universitets- og høyskoleloven (uhl.) omtales karakterer som «vurderingsuttrykk», se § 3-9 og nedenfor under III. Ifølge § 3-9 sjette ledd regnes bare bestått/ikke bestått og gradert skala A-F som «vurderingsuttrykk». Evalueringsresultatet godkjent/ikke godkjent er altså ikke et «vurderingsuttrykk» etter loven.

(3) sensurordninger: en eller to sensorer, intern eller ekstern sensor, klagemulighet osv.

Vi bruker stort sett uttrykkene «evalueringsform» og «vurderingsform» om hverandre. Uttrykkene omfatter alle de tre elementene som er nevnt foran: eksamensform, karaktersystem og sensurordning. I noen sammenhenger vil det fremgå at det først og fremst er eksamensform som diskuteres, selv om temaet er angitt å være «evalueringsform» og dermed noe videre enn dette.

Vi benytter stort sett ordet «karakter» i stedet for «vurderingsuttrykk». Det er i noen sammenhenger naturlig å omtale også evalueringresultatet godkjent/ikke godkjent som «karakter».

Til tross for mandatets ordlyd – «alternative vurderingsformer og eksamensinnhold» – ser ikke arbeidsgruppen innholdet i eksamensoppgavene som eget tema. Vi diskuterer ikke slikt som valg mellom praktikum- og teorioppgaver ved skriftlig skoleeksamen, bruk av domsanalyse som oppgavetype, praktikumoppgavens kompleksitet osv. Vi har likevel noen bemerkninger som berører innholdet i noen sammenhenger, for eksempel ved omtalen av muntlig eksamen, hvor det redegjøres for ulike opplegg (forhåndsbestemt tema med en viss tid til forberedelse eller frie spørsmål uten forberedelse), og hvor det konkluderes med en anbefaling.

Vi nevner spesielt at vi ikke tar opp spørsmålet om kandidatene bør kunne velge mellom flere oppgaver ved skriftlig skoleeksamen. Flere oppgaver som kandidatene kan velge mellom, er svært vanlig ved eksamener ved UiO og andre steder. Det er det ingen tradisjon for dette ved Det juridiske fakultet, i hvert fall ikke innenfor de obligatoriske emnene i masterstudiet i rettsvitenskap.

Arbeidsgruppens forslag forholder seg til dagens studieordning, og vil kunne gjennomføres innenfor rammene av denne. Forslaget innebærer likevel en liten justering av studieordningen for JUS3211, se nedenfor under V.3.

3. Bakgrunnen for arbeidet

Arbeidet med alternative vurderingsformer ble opprinnelig satt i gang som en del av et større studiekvalitetsprosjekt. En viktig bakgrunn for studiekvalitetsprosjektet er Læringsmiljøundersøkelsen i 2012, som omfattet Universitetet i Oslo i tillegg til noen andre høyere læresteder.¹ I denne undersøkelsen var et av flere funn at studentene ved Det juridiske fakultet i Oslo ønsker mer varierte vurderingsformer. Et av spørsmålene i undersøkelsen lød slik: «I hvor stor grad opplever du at din kompetanse blir målt på en god og hensiktsmessig måte (eksamen, karaktergivende innleveringer og aktiviteter)?» Undersøkelsen viser at om lag ¼ av studentene synes at deres kompetanse i liten grad måles på en god og hensiktsmessig måte. Denne andelen er høyest ved Jurdisk fakultet, Samfunnsvitenskapelig fakultet og Utdanningsvitenskapelig fakultet.

Læringsmiljøundersøkelsen førte til en prosess, som skulle utvikle seg til det nevnte studiekvalitetsprosjektet. I sluttrapporten fra prosjekt «Studiekvalitet» fra årsskiftet 2013-2014 er det opplyst at utredningen av alternative vurderingsformer er et av flere tiltak som

¹ <http://www.umb.no/statisk/forsiden/LMU%20Gallup%202012.pdf>

ennå ikke er slutført. Under gruppens arbeid har studentrepresentanten i Arbeidsgruppen formulert følgende bakgrunn for studentenes ønske om mer varierte vurderingsformer:

«Uansett hvilken vurderingsform man velger, så vil man alltid måle "noe annet" i tillegg til det man ønsker å måle. Ved dagens sekstimers eksamen vil man f. eks. i tillegg til å måle juridiske kunnskaper også måle kandidatens evne til å prestere under stress, til å skrive "godt nok" på første forsøk og antageligvis en del andre egenskaper og ferdigheter som i større eller mindre grad går ut over det man "egentlig" skal måle. Dersom man for eksempel velger en form for "avhandling"/fordypningsoppgave vil de studentene som har gode dybdekunnskaper, som er flinke på over tid å skrive "enda bedre" (i motsetning til "godt nok" på kort tid) og som evner å se komplekse sammenhenger o.l. få mer nytte av disse andre egenskapene, mens en muntlig eksamen vil kunne være en fordel for de som er flinke til å ordlegge seg muntlig på stående fot, som har en selvsikker fremtoning mv.

Ingen av disse vurderingsformene er i mine øyne i seg selv "bedre" enn andre, og flere av disse egenskapene er jo ting man til en viss grad skal lære seg på studiet og som kan være gode å ha for en jurist. Men variasjon vil være et gode i seg selv fordi disse "andre" tingene man (ufriwillig) tester vil variere, slik at vurderingsformen blir mindre "skjev". Når man konsekvent tester én type eller samling utenforliggende egenskaper blir det en urettferdig fordel for en gruppe studenter, og denne bør utjevnes ved å ha flere vurderingsformer.

Oppsummert: Ved å innføre et utvalg forskjellige vurderingsformer vil eksamensordningen som sådan bli mindre urettferdig, ved at man i større grad vil "spre" fordeler og ulemper ved den enkelte vurderingsform, kontra én vurderingsform som gir urettferdige fordeler til en gruppe studenter som har naturlig anlegg for å gjøre det bra på nettopp denne vurderingsformen.»

II PERSPEKTIVER PÅ ARBEIDET

1. Det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket

I Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk NKR er læringsmål og læringsutbytte delt inn i tre grupper av kvalifikasjoner som studentene skal ha etter endt studium: kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse. Målene om 1) kunnskap, 2) ferdigheter og 3) generell kompetanse er forklart slik:²«Kunnskaper er forståelse av teorier, fakta, begreper, prinsipper, prosedyrer innenfor fag, fagområder og/eller yrker/yrkesfelt eller bransjer.

Under ferdigheter beskrives evne til å anvende kunnskap til å løse problemer og oppgaver. Det er ulike typer ferdigheter – kognitive, praktiske, kreative og kommunikative ferdigheter.

Med generell kompetanse forstås evnen til å anvende kunnskap og ferdigheter på selvstendig vis i ulike situasjoner gjennom å vise samarbeidsevne, ansvarlighet, evne til refleksjon og kritisk tenkning i utdannings- og yrkessammenheng.»³

² <http://www.regjeringen.no/upload/KD/Vedlegg/Kompetanse/NKR2011mvedlegg.pdf>

³ Se side 6 i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk

2. Læringsmål og læringsutbytte for masterstudiet i rettsvitenskap

Arbeidet med vurderingsformer innenfor masterstudiet i rettsvitenskap bør ses mot de overordnede målsettingene for studiet. Opplysninger om dette finner man i læringsmål og læringsutbytte for programmet på fakultetets nettsider⁴, hvor kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse etter fullført studium er nærmere beskrevet:

«Kunnskaper

Kandidaten skal ha:

- God kunnskap om juridisk metode
- God kunnskap om retten på de fagområder som omfattes av studiet
- God kunnskap om sammenhengen mellom internasjonal og nasjonal rett
- God kunnskap om de verdiene som ligger til grunn for retten
- God kunnskap om vekselvirkningen mellom rett og samfunn
- God kunnskap om retten i et historisk perspektiv
- God kunnskap om etiske utfordringer og juristers rolle i samfunnet
- Spesialisert kunnskap innen fagområder som dekkes av masteroppgaven

Ferdigheter

Kandidaten skal kunne anvende juridisk metode til å analysere, drøfte og ta standpunkt til rettslige problemstillinger på en kritisk, selvstendig og etisk måte. Dette innebærer å kunne:

- Identifisere rettslige problemstillinger i et saksforhold
- Drøfte og løse konkrete rettsspørsmål, også på ukjente rettsområder
- Argumentere skriftlig og muntlig for et rettslig standpunkt på en tydelig og presis måte
- Utrede rettsreglene innen ulike rettsområder
- Bidra til å utforme lovforslag, avtaler, vedtekter og andre juridiske dokumenter
- Foreta rettspolitiske vurderinger av rettsreglene
- Gjennomføre et avgrenset forskningsprosjekt under veiledning og i tråd med forskningsetiske normer

Generell kompetanse

Kandidaten skal kunne bruke de juridiske kunnskapene og ferdighetene på selvstendig vis til å:

- Gjennomføre ulike typer juridiske arbeidsoppgaver
- Løse nye problemer og bidra til nytenking i en rettslig sammenheng
- Forstå og vurdere sammenhenger mellom retten og samfunnet, herunder rettens plass i styring av samfunnsutviklingen

⁴ <http://www.uio.no/studier/program/jus/hva-lerer-du/>

- Reflektere over jussens forhold til andre fag
- Identifisere etiske og yrkesetiske problemstillinger relatert til jussen og håndtere disse på en forsvarlig måte
- Samarbeide med jurister og andre profesjoner om rettslige problemstillinger
- Formidle juridiske resonnementer til jurister, andre profesjoner og allmennheten
- Fremme rett og rettferdighet»

I programbeskrivelsen for masterstudiet i rettsvitenskap finnes det også et avsnitt om juss og etikk:

«Jurister skal alltid legge til grunn høye etiske standarder og de skal kjenne og følge normene for faglig og akademisk redelighet. Gode jurister skal ha så vel menneskelige som faglige ferdigheter. Gjennom studiet vil du få kunnskap om forholdet mellom jussen og samfunnet, om reglers virkning og utvikling. Utdannelsen gir deg store muligheter til å påvirke andre menneskers tilværelse og til å delta i utforming av samfunnet. Med dette følger et stort ansvar.»

Beskrivelsen av læringsmål og læringsutbytte gir, sett i sammenheng med innholdet i kriteriene for læringsutbytte i nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk NKR (kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse), grunnlag for en forventning om bredde i vurderingsformer ved masterstudiet i rettsvitenskap.

Arbeidsgruppen anser det viktig at vurderingen av studentene er egnet til å måle tilegnelsen av kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse som beskrevet i læringsmålene og læringsutbyttet ovenfor, inkludert bevissthet om og forståelse av forholdet mellom juss og etikk.

3. Arbeidsgruppens refleksjoner

I tillegg til de føringene som følger av NKR og læringsmålene for masterstudiet i rettsvitenskap, er det en del andre hensyn som er av betydning ved vurderingen av innføring av flere evalueringsformer i masterstudiet i rettsvitenskap:

Arbeidsgruppen anser det viktig i seg selv at evalueringsformene har en bredde og et mangfold som gjør at studentene oppfatter den totale vurderingen i løpet av studiet som relevant og rettferdig. Vi har i lys av dette tatt som utgangspunkt for arbeidet at bredde og mangfold i vurderingsformer er positivt i seg selv, uavhengig av sikre holdepunkter for hva de forskjellige vurderingsformene er egnet eller ikke egnet til å måle, og uavhengig av sikker viten om andre positive og negative sider ved de forskjellige evalueringsformene.

Det er viktig at den samlede vurderingen av studenten gjennom studiet gir fremtidige arbeidsgivere gode holdepunkter for å kunne bedømme søkere til forskjellige typer stillinger. Forskjellige arbeidsplasser med ulike typer stillinger kan innebære ulike krav og forventninger til dem som skal fylle stillingene. Det samlede settet av vurderingsformer bør derfor si noe om forskjellige sider ved den enkelte kandidatens kvalifikasjoner og egenskaper, samtidig som den samlede vurderingen også gir grunnlag for å bedømme kandidatens samlede faglige kvalifikasjoner.

Arbeidsgruppen legger vekt på samspillet mellom læring og evaluering. Det er grunn til å tro at de vurderingsformene som benyttes på et emne eller et program, har betydning for studentenes arbeidsmåter, studieteknikker og studievaner. Dette gjelder både prøvingsformen og karaktersystemet. Studentene vil naturlig legge opp sine arbeids- og studievaner slik at de best mulig treffer den prøvingsformen som de senere skal gjennom. En prøve som først og fremst måler positiv kunnskap, vil kunne fremme pugging og tilegning av slik kunnskap, mens en prøve som måler ferdigheter i juridisk metode og argumentasjon, vil kunne fremme studievaner som fører til at studentene tilegner seg slike ferdigheter. En evaluering med karakterer bestått/ikke bestått kan tenkes å føre til at studentene ikke anser det nødvendig å arbeide mot et like høyt faglig nivå som når evalueringen skjer etter gradert skala A til F.

Også på andre måter kan det være samspill og sammenheng mellom undervisning og prøving. Semesteroppgaver, andre skriftlige innleveringer og muntlige presentasjoner samt tilbakemeldinger av annen art til studentene i løpet av undervisningsperioden kan inngå i evalueringen av studenten, samtidig som studentens arbeid og tilbakemelding på dette fremmer læringen innenfor emnet. Også sluttevaluering i form av hjemmeeksamen vil normalt ha positiv betydning for læringen innenfor emnet.

Forskjellige prøvingsformer står i ulik stilling når det gjelder mulighet for klage over bedømmelsen (sensuren) og mulighet for gjentak av emnet. En karakter som er satt etter muntlig prøve, lar seg ikke overprøve ved klage (ut over saksbehandlingen og andre formelle forhold). Andre prøvingsformer kan gjøre det vanskelig for studenten å fremstille seg til ny prøving etter gjentak av emnet. Også dette er hensyn som teller i diskusjonen av forskjellige former for prøving.

Vi ser ikke bort fra at de evalueringsformene som benyttes, kan ha betydning for karakter- og konkurransepress blant studentene. Også studie- og læringsmiljøet mer generelt kan påvirkes av evalueringsformene. Viktigheten av et godt fysisk og psykisk lærings- og studiemiljø er kommet til uttrykk i universitets- og høyskoleloven § 4-3. Karakter- og konkurransepress innenfor masterstudiet i rettsvitenskap ved Det juridiske fakultet i Oslo er ofte omtalt, gjerne som et negativt element i studiemiljøet. Arbeidsgruppen vil for sin del bemerke at konkurranse mellom studentene og opptatthet av gode karakterer verken kan eller bør fremstilles som udelt negativt. Det er likevel en vanlig oppfatning at det er ønskelig å lette dette presset. Denne virkningen kan tenkes å inntre dersom evalueringen delvis skifter fra graderte karakterer til bestått/ikke bestått. Virkningen kan også inntre som følge av mer omfattende bruk av prøvingsformer hvor evalueringen kan påvirkes av andre faktorer enn den kunnskapen, de ferdighetene og den generelle kompetansen som studenten har tilegnet seg.

Ved noen prøvingsformer kan studenten trekke på ressurser som kan medføre en viss usikkerhet om hvorvidt prestasjonen, slik den er kommet til uttrykk gjennom karakteren, fullt ut gjenspeiler hans eller hennes individuelle faglige nivå. Hjemmeeksamen, masteroppgave, semesteroppgave og andre skriftlige innleveringer kan være eksempler på dette. Det kan være en fare for at studenten får bedre karakter enn hans eller hennes faglige nivå skulle tilsa. Et annet eksempel kan være prøving på gruppebasis, med felles karakter for alle i gruppen. Her kan det for øvrig også være en viss fare for at noen får dårligere uttelling enn det faglige nivået skulle tilsa. Alle disse prøvingsformene har åpenbare positive sider, både som ledd i mangfoldig og realistisk evaluering, og som ledd i en fruktbar vekselvirkning mellom læring og evaluering. Demping av karakter- og konkurransepresset og bedring av studie- og læringsmiljøet kan også følge av større vekt på samarbeid, presentasjoner, medstudentrespons og annet i undervisning og evaluering. Arbeidsgruppen er innforstått med at det ikke nødvendigvis vil være full enighet om en målsetting om å redusere karakterpresset ved fakultetet. Det må likevel kunne legges til grunn at det ikke er en målsetting å stimulere til karakterpress, og det kan derfor vanskelig telle negativt at en vurderingsform kan antas å bidra til mindre karakterpress og konkurranse i studiet, eller at den mer generelt kan bidra til et bedre studie- og læringsmiljø.

Konkurranse og karakterpress henger sammen, men kan også betraktes hver for seg, med ulike virkninger for studiet og lærings situasjonen. Måltrettet arbeid mot gode karakterer er i seg selv positivt, i hvert fall så lenge dette ligger innenfor rimelige grenser, og ikke går ut over god psykisk og fysisk helse, sosial omgang og andre kvaliteter i livet. Konkurransespektet ved karakterpresset kan være mer betenkelig, selv om heller ikke dette er uten positive sider. Konkurransen mellom studentene om gode karakterer kan skyldes forfengelig og ønske om å skille seg ut fra andre, men henger antakelig mest sammen med forventet fremtidig konkurranse om attraktive stillinger. Konkurransen kan gi seg utslag ut over arbeid for gode karakterer for egen del. Konkurransen kan også gi grunnlag for ønsker om å motvirke gode karakterer for medstudenter. Arbeidsgruppen har ikke grunnlag for å hevde at dette er et reelt problem, eller hvor omfattende problemet er i tilfelle. Vi ser likevel dette som et mulig problem for etablering av fruktbart samarbeid mellom studentene i studiesituasjonen. Samarbeid som ledd i læring er positivt, både i seg selv, og fordi samarbeid kan fremme god læring. En konkurransesituasjon som kan motvirke læringsfremmende samarbeid, må derfor regnes som negativt. Arbeidsgruppen vil anse det som en fordel om større bredde i prøvingsformer kan fremme samarbeid og annen positiv interaksjon mellom studentene. Mens dagens dominerende skriftlige skoleeksamen er utpreget individuelt orientert, med gode vilkår for konkurranse mellom enkeltstudenter, vil andre evalueringsformer kunne fremme samarbeid og deling i studieprosessen. Gruppeprøving av studenter med felles karakter for alle i gruppen vil, alt etter ordningens utforming, kunne stimulere til fruktbart samarbeid, som igjen kan bidra positivt i læringsprosessen. Det samme gjelder evaluering av individuelle prestasjoner som er fremkommet etter samarbeid mellom studenter.

Arbeidsgruppen ser at prøvingsformer som gir grunnlag for tvil om hvorvidt karakteren gjenspeiler den enkelte studentens faglige nivå, kan være uheldig for arbeidsgivere ved

ansettelse av jurister. Dette kan være en viktig innvending mot omfattende bruk av prøvingsformer som for eksempel hjemmeeksamen. Arbeidsgruppen vil på den annen side vise til at karakterene i de forskjellige emnene vil fremgå av kandidatens vitnemål. Bokstavkarakterer medfører at kandidatens samlede faglige nivå ikke lenger kan uttrykkes og rangeres gjennom en enkelt tallverdi med to desimaler. Når prøvingsformen i de forskjellige emnene er kjent, vil arbeidsgivere kunne gjøre seg opp en mening om søkeren ut fra karakterfordelingen mellom emner med tradisjonell og moderne prøving.

Innføring av flere vurderingsformer vil måtte få betydning for fakultetets tilbud om øvingsoppgaver underveis i studiet av det enkelte emnet. I dag tilbys studentene å levere en eller flere fakultetsoppgaver som øvelse og kontroll på eget nivå i løpet av semesteret forut for eksamen. Ved avslutningen av et kurs tilbys studentene å levere kursoppgaver. Fakultets- og kursoppgaver er lagt opp etter mønster av praktikums- og teorioppgaver slik disse vanligvis er ved skriftlig skoleeksamen i dag. De har likevel et begrenset omfang sammenlignet med en vanlig seks timers eksamen. Dersom vurderingsformen endres for et emne, må det overveies også å endre tilbudet om øvingsoppgaver forut for sluttvurderingen. Dette er ikke egentlig et hensyn ved vurderingen av nye prøvingsformer, men bør likevel nevnes i denne sammenhengen.

III LOVER OG FORSKRIFTER

Det følger av universitets- og høyskoleloven (uhl.) § 3-9 første ledd at universiteter og høyskoler skal «sørge for at kandidatenes kunnskaper og ferdigheter blir prøvet og vurdert på en upartisk og faglig betryggende måte». Dette er en selvsagt premiss for arbeidet med forslag til nye evalueringsformer. Det samme gjelder fortsettelsen: «Vurderingen skal også sikre det faglige nivå ved vedkommende studium.»

Ifølge uhl. § 3-3 tredje ledd fastsetter universitetets styre bestemmelser om bl. a. «vurderingsformer».

Forskrift om studier og eksamener ved Universitetet i Oslo⁵ har følgende bestemmelse i § 5-1:

«(1) Ved Universitetet i Oslo kan følgende eksamensformer benyttes hver for seg eller sammen for det enkelte emnet:

- hjemmeeksamen
- klinisk prøve
- mappeeksamen

⁵ FOR-2005-12-20-1798, fastsatt av universitetsstyret med hjemmel i universitets- og høyskoleloven.

- masteroppgave
- muntlig presentasjon, individuell
- muntlig presentasjon i gruppe
- muntlig prøve, individuell
- muntlig prøve i gruppe
- praksis
- praktisk prøve
- rapport
- skriftlig oppgave, individuell
- skriftlig oppgave i gruppe
- skriftlig prøve, individuell
- deltagelse (bare for obligatoriske aktiviteter)
- øving (bare for obligatoriske aktiviteter)

(2) Fakultetet kan i program- eller emnebeskrivelsen fastsette at visse obligatoriske aktiviteter skal være godkjent eller at visse eksamener skal være bestått før oppmelding til eller gjennomføring av den enkelte eksamen.»

Om karaktersystemer bestemmer uhl. § 3-9 sjette ledd at vurderingsuttrykket uansett eksamensform «skal være bestått/ikke bestått eller en gradert skala med fem trinn fra A til E for bestått og F for ikke bestått».⁶ Det følger av dette at «godkjent/ikke godkjent» ikke regnes som «vurderingsuttrykk» (karakter). Innenfor de obligatoriske emnene i masterstudiet i rettsvitenskap brukes godkjent/ikke godkjent som kriterium for rett til å fremstille seg til avsluttende eksamen i emner med innslag av obligatorisk aktivitet (JUS2211 og JUS3111). Dette er i samsvar med det som er bestemt om obligatoriske aktiviteter i forskrift om studier og eksamener ved Universitetet i Oslo § 5-1 annet ledd.

Om sensur bestemmer uhl. § 3-9 annet ledd at sensorer oppnevnes av universitetets styre. Dette gjelder sensorer ved «eksamen, prøve, bedømmelse av oppgave eller annen vurdering når resultatet inngår på vitnemålet eller innregnes i karakter for vedkommende studium». Videre heter det at det «skal være minst to sensorer, hvorav minst én ekstern, ved bedømmelse av kandidatenes selvstendige arbeid i høyere grad». Denne bestemmelsen innebærer at det skal være to sensorer, hvorav minst en ekstern, ved bedømmelse av masteroppgaver (som i masterstudiet i rettsvitenskap har emnekoder JUR5030 og JUR5060). Loven har ikke krav om antall sensorer eller bruk av ekstern sensor ved andre vurderinger.

⁶ Kvalitative beskrivelser av kriteriene for de forskjellige karakterene er gitt i § 6-1 på bokmål, nynorsk og engelsk.

I forskrift om studier og eksamener ved UiO heter det i § 6-2 tredje ledd: «Fakultetet oppnevner sensorer.» Arbeidsgruppen legger til grunn at verken denne bestemmelsen eller uhl. § 3-9 annet ledd er til hinder for at prestasjoner kan bedømmes av kurslæreren alene når vurderingen gjelder slikt som skriftlige innleveringer, muntlige presentasjoner og andre aktiviteter som foregår i klassen som ledd i løpende undervisning. Krav om to sensorer er det som nevnt ifølge loven bare ved bedømmelse av masteroppgaven (JUR5030 og JUR5060). Arbeidsgruppens vurderinger og forslag omfatter ikke masteroppgaven.

Ifølge forskrift om studier og eksamener ved UiO § 6-2 annet ledd skal det ordinært være minst to «bedømmersensorer» ved muntlig eksamen. Fakultetet kan gjøre «unntak for visse typer løpende vurderinger/eksamener hvor dette kan være vanskelig å praktisere».

Ifølge forskriften § 6-1 fjerde ledd skal karakterskalaen bestått/ikke bestått «være et selvstendig vurderingsuttrykk uten sammenheng med den graderte karakterskalaen», dvs. skalaen med karakterer fra A til F. Dette innebærer at terskelen for bestått kan settes høyere enn grensen mellom F (ikke bestått) og E (bestått) etter den graderte karakterskalaen.

Anonymitet ved sensur skal sikres etter nærmere bestemmelser i § 6-3. Ved skriftlig eksamen med tilsyn skal anonymiteten sikres «så langt det er faglig eller praktisk mulig» (første ledd). Det fremgår av annet ledd at det ikke er et absolutt krav til anonymitet ved «eksamen uten tilsyn». Fakultetet skal i emnebeskrivelsen fastsette på hvilken måte kandidatens anonymitet kan sikres.

Kandidatens rett til begrunnelse for og klage over karakterfastsetting reguleres i uhl. § 5-3. Retten til begrunnelse følger av første ledd. Denne retten gjelder uansett vurderingsform, også ved muntlig eksamen. Nærmere regler om begrunnelse finnes i første, andre og tredje ledd. Kandidaten har ifølge fjerde ledd rett til å klage over karakteren. Denne retten gjelder ifølge femte ledd ikke ved bedømmelse av muntlig prestasjon, og heller ikke ved «vurdering av praksisstudier eller lignende som etter sin art ikke lar seg etterprøve». Hvis karakteren er fastsatt på grunnlag av både skriftlig og muntlig prøve, og klageren får medhold i klage over bedømmelsen av den skriftlige delen, skal det ifølge § 3-9 annet ledd femte punktum holdes ny muntlig prøve til fastsetting av den endelige karakteren.

Ved klage over karakterfastsettingen skal klagerens anonymitet ifølge § 6-3 tredje ledd sikres dersom dette er praktisk mulig.

Forprøver kan ifølge § 5-3 femte ledd annet punktum bare påklages når prøven ikke er bestått.

Ved klagesensur skal det ifølge § 3-9 femte ledd første punktum benyttes «minst to nye sensorer, hvorav minst én ekstern». Dette gjelder selv om det ved opprinnelig sensur bare var en sensor. Krav om to sensorer, hvorav minst en ekstern, for masteroppgaver og ved klagesensur er gjentatt i forskrift om studier og eksamener ved UiO § 6-2 første ledd. Det er her presisert at «den eksterne bedømmersensoren [må] hentes utenfor institusjonen», dvs. utenfor UiO.

Vi kan ikke se at noen av gruppens overveielser og forslag i det følgende står i fare for å komme i konflikt med gjeldende regler om eksamen og sensur.

Det følger av uhl. § 1-6 første ledd at «[u]niversiteter og høyskoler skal ha et tilfredsstillende internt system for kvalitetssikring», og at «[s]tudentevalueringer skal inngå i systemet for kvalitetssikring». Ifølge § 3-9 første ledd siste punktum skal det «være ekstern evaluering av vurderingen eller vurderingsordningene».

IV AKTUELLE VURDERINGSFORMER

1. Innledning

Arbeidsgruppen har innhentet opplysninger om vurderingsformer som benyttes ved en del høyere læresteder i Norge og andre land. Materialet er overveldende, og lar seg ikke gjengi i en rapport som denne, heller ikke i konsentrert form. Vi konstaterer likevel at evalueringsformene konsentrerer seg om visse hovedformer. Nedenfor under 2 gjøres det rede for de vurderingsformene som arbeidsgruppen betrakter som mest aktuelle for oss. Noen av disse beskrives grundig, andre mer overfladisk.

Som vedlegg til rapporten er inntatt fullstendige oversikter over evalueringsformer som i dag benyttes ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Oslo.

2. Oversikt over aktuelle vurderingsformer

2.1 Innledning

Den kunnskapen som arbeidsgruppen har tilegnet seg om vurderingsformer ved andre institusjoner, viser som nevnt at disse konsentrerer seg om visse hovedformer. Noen steder er hovedvariantene justert med tilpasninger og tillegg. Arbeidsgruppen går ikke inn på spesielt tilpassede varianter som ikke kan ses å ha interesse for masterstudiet i rettsvitenskap. Det er en fordel i seg selv at arbeidet med innføring av alternative vurderingsformer tar utgangspunkt i enkle og lite kompliserte hovedvarianter av de forskjellige evalueringsformene.

Arbeidsgruppen har ikke kommet frem til nye evalueringsformer som ikke er kjent fra før.

Nedenfor gis det en oversikt over en del vurderingsformer som etter arbeidsgruppens oppfatning kan være aktuelle i masterstudiet i rettsvitenskap. Oversikten omfatter også vurderingsformer som benyttes i dag. Det gis indikasjoner på sterke og svake sider ved de forskjellige vurderingsformene, både sett opp mot de kvalifikasjonene som det anses ønskelig å måle og ut fra andre relevante hensyn. Vi gjør oppmerksom på at vi ved utarbeiding av oversikten først og fremst har hatt de obligatoriske emnene i masterstudiet for øye. Innenfor valgemenene kan det gjøre seg gjeldende andre hensyn enn de som gjør seg gjeldende for de obligatoriske emnene. Særlig viktig i denne sammenhengen er det at noen valgemen er små målt i antall studenter, med den økte muligheten dette gir for evalueringsformer som er velegnet for små grupper, bl. a. løpende evaluering av deltakelse i timen og annen løpende evaluering som ledd i undervisningen i emnet. Selv om vi ikke har foretatt særlige vurderinger ut fra de hensynene som kan gjøre seg gjeldende for forskjellige valgemenene, regner vi likevel med at oversikten har interesse også for valgemenene.

Arbeidsgruppen har ikke diskutert eller vurdert evalueringsformer for ex phil og ex fac.

Arbeidsgruppen foreslår at fakultetet i første omgang utvider bruken av fire velkjente vurderingsformer i forhold til den bruken som gjøres av disse i dag. De fire er (1) hjemmeeksamen, (2) semesteroppgave, (3) muntlig eksamen og (4) flervalgs- eller flervalgsprøver («multiple choice»). Alle disse er i bruk ved fakultetet også i dag, men arbeidsgruppen foreslår utvidet bruk ved at de delvis erstatter tradisjonell skoleeksamen som vurderingsform på obligatoriske emner i masterstudiet i rettsvitenskap. Tradisjonell skoleeksamen vil likevel beholde plassen som den viktigste vurderingsformen også i den nærmeste fremtiden. Forslagene er begrunnet og nærmere beskrevet nedenfor under V.

Digital eksamen behandles ikke spesielt i det følgende. Bruk av PC i stedet for penn og papir med digital innlevering og oversendelse av besvarelsen til sensorene er en viktig nyskaping som ledd i en naturlig utvikling innenfor flere sektorer i universitetsverden som i verden for øvrig. Digitalisering av eksamen kan gi nye muligheter med hensyn til bruk av rettskilder, og kan således gi grunnlag for modernisering og forbedring av evalueringsformer som benyttes i dag. Dette kommenteres noen steder i det følgende. Digital eksamen regnes likevel ikke som en egen «ny» evalueringsform i det følgende.

2.2 De enkelte vurderingsformene

2.2.1 Skriftlig skoleeksamen

Skriftlig skoleeksamen (eksamen under tilsyn) er den vurderingsformen som er mest brukt i jusstudiet i Norge, både tradisjonelt og i dag. Eksamensoppgaven kan være teoretisk eller praktisk, eller den kan ha innslag av begge deler. Tidsrammen for eksamen varierer. I dag er seks klokketimer den vanlige tidsrammen for skriftlig skoleeksamen i obligatoriske emner i masterstudiet i Oslo. Også kortere eksamenstid forekommer i noen emner. I valgemenene er vanlig eksamenstid fire timer.

Skriftlig skoleeksamen ved Det juridiske fakultet i Oslo kjennetegnes ellers ved at besvarelsene vanligvis sensureres av to sensorer og bedømmes etter gradert karaktersystem A-F.

Skriftlig eksamen gjennomføres tradisjonelt med penn og papir, og med et begrenset antall lovlige hjelpemidler (lovsamling mv.). Digital eksamen er under innføring. Høsten 2014 er alle skoleeksamener i obligatoriske emner fra annet til fjerde studieår digitale, og i tillegg arrangeres digital eksamen i en del valgemen. Dette innebærer at kandidatene benytter PC under eksamen, besvarelsene leveres digitalt til sensur og blir sendt ut til sensur elektronisk. Digital eksamen kan innebære nye muligheter for bruk av hjelpemidler under eksamen. Dette kommenteres andre steder i denne rapporten.

Tradisjonell skriftlig skoleeksamen er egnet til å teste kunnskaper og forståelse, skriftlig fremstillingsevne og evne til å ferdigstille et arbeid innenfor en gitt tidsramme (under tidspress). Praktikumsoppgaver tester ferdigheter i analyse og metodebruk i form av

problemidentifikasjon og problemformulering, rettskildebruk, avveininger mellom rettskilder og hensyn. Teorioppgaver tester evnen til å utrede rettsregler og reelle hensyn mv. på et rettsområde. Evnen til å foreta rettspolitiske vurderinger av rettsreglene og til å se sammenhenger mellom nasjonal og internasjonal rett kan testes i teorioppgaver dersom oppgaven legger opp til det.

Tradisjonell skoleeksamen er velkjent og velprøvd med hensyn til gjennomføring og sensur. Oppgaven kan lages slik at den omfatter flere temaer innenfor emnet. Oppgavesettet kan inneholde både en begrenset praktikum (som kan omfatte flere problemstillinger om flere enkelttemaer) og en begrenset teorioppgave innenfor rammen av en seks timers eksamen. Tradisjonell skoleeksamen er fleksibel med hensyn til testens bredde, dybde og vanskelighetsgrad. Karakteren kan etterprøves ved klage. Evalueringsformen skaper ingen særlige problemer knyttet til gjentak.

Tradisjonell skriftlig skoleeksamen oppfyller ikke alle de ønskene man kan og bør ha til en god evalueringsordning. Det finnes svakheter både ved prøvens innhold og ved dens ytre forutsetninger. Løsningen på praktikumsoppgaver vil måtte skje på et grunnlag som vanskelig kan være realistisk sammenlignet med den praktiske virkeligheten, særlig på grunn av begrenset tilgang til relevante kilder og manglende mulighet for å fremskaffe ytterligere opplysninger om faktum. Uavhengig av oppgavetype vil eksamensprestasjonen kunne avhenge av kandidatens dagsform, uten at prestasjoner over lengre tid verdsettes eller måles. Bare skriftlig fremstillingsevne testes, ikke muntlig formidlingsevne. Det er vanskelig å fange opp etiske vurderinger i testen, med mindre oppgaven dreier seg om nettopp dette.

Skriftlig skoleeksamen har ikke noe selvstendig innslag av læring knyttet til selve evalueringen, slik f. eks. semesteroppgave og hjemmeeksamen har (se nedenfor om disse). Det er en fare for at forberedelse til skriftlig skoleeksamen ikke gir grunnlag for de beste læringsstrategiene for studentene.

Betegnelsen «åpen bok»-eksamen brukes gjerne om en variant av skriftlig skoleeksamen der kandidatene har anledning til å ta med hjelpemidler i form av litteratur, domsamlinger, lovforarbeider osv. Den ekstreme varianten er at det ikke er noen begrensninger på hva kandidatene kan bringe med til eksamen. Mer begrensede varianter er at kandidatene kan ta med noen definerte hjelpemidler, f. eks. pensumlitteraturen (den anbefalte hovedlitteraturen) i faget. Åpen bok-eksamen gir grunnlag for mer realistisk metode og rettskildebruk enn tradisjonell skoleeksamen, og reduserer kanskje også behovet for innlæring (pugging) av pensumlitteraturen og vidløftige innarbeidelser av hjelpemidler. Mest realistisk er den ekstreme varianten med adgang til å bringe med hjelpemidler etter kandidatens eget valg. Praktiske problemer med ubegrenset adgang til å medbringe hjelpemidler til eksamensbordet har tidligere medført at eksamensformen er blitt forkastet ved Det juridiske fakultet i Oslo. Modifiserte varianter reiser ikke nødvendigvis praktiske problemer i samme grad.

Digital eksamen gir mulighet for tilgang til en mengde rettskilder og andre hjelpemidler uten slike praktiske problemer som oppstår ved papirbasert åpen bok-eksamen.

Digital eksamen kan for øvrig tenkes ordnet slik at kandidatene har tilgang til noen rettskilder og andre hjelpemidler, uten å ha full tilgang til internett under eksamen. Tilgangen kan f. eks. begrenses til Lovdata. Arbeidsgruppen ser at det her er mange spennende og fremtidsrettede muligheter, som kan gjøre skriftlig digital skoleeksamen til en mye mer realistisk prøve enn dagens skriftlige skoleeksamen. De mulighetene som digital skoleeksamen kan gi, kan tilsa en viss tilbakeholdenhet med å bytte ut skriftlig skoleeksamen med andre eksamensformer i dagens situasjon.

2.2.2 Muntlig eksamen

Muntlig eksamen gjennomføres hovedsakelig på to forskjellige måter. Den tradisjonelle måten i jusstudiet er at kandidaten besvarer spørsmål eller blir bedt om å redegjøre for et tema innenfor læringskravene for emnet, uten noen forhåndsinformasjon om hvilke enkelttemaer som vil bli tatt opp. En mer moderne variant er at kandidaten får noe tid til å forberede et tema som han eller hun så skal redegjøre for muntlig. Temaet kan være teoretisk, eller prøven kan ta utgangspunkt i et praktisk tilfelle (case), som skal diskuteres og løses. Teoretiske temaer kan være oppgitt eller selvvalgt fra kandidatens side. Kandidatens redegjørelse kan følges opp av spørsmål fra eksaminators (sensors) side. Det er ingen klar grense mellom muntlig eksamen på den ene siden, og muntlig presentasjon av et tema, et oppgavesvar eller en rettslig utredning på den andre (men utenfor «muntlig eksamen» og inn under «presentasjon» faller stort sett tilfeller hvor fremstillingen gjelder et selvstendig arbeid, gjerne med selvvalgt tema, hvor også andre enn sensorene er til stede ved fremføringen, typisk andre studenter i den undervisningsgruppen (klassen) som kandidaten tilhører). Også simulert rettssak («mock trial», «moot court»⁷) kan ligge opp mot muntlig eksamen, men er likevel noe annet enn muntlig eksamen i tradisjonell forstand. Presentasjoner og simulert rettssak omtales noe nærmere nedenfor.

Muntlig eksamen kan benyttes alene eller som supplement til andre vurderingsformer. I jusstudiet fantes tidligere en ordning hvor det etter skriftlig skoleeksamen ble gitt en foreløpig karakter, som kunne justeres etter muntlig tilleggseksaminasjon. Denne ordningen benyttes fortsatt for 60 sp masteroppgaver (JUR5060), og den ble benyttet en periode som supplement til skriftlig hjemmeeksamen. Formålet med muntlig tilleggseksamen kan være å gi et bredere og bedre grunnlag for evalueringen, eller formålet kan være å kontrollere at det virkelig er den aktuelle kandidaten som har stått for den skriftlige delen av eksamen (hjemmeeksamen mv.).

Muntlig eksamen tester kunnskaper og muntlig fremstillings- og formidlingsevne. Testen kan legges opp slik at den også prøver evne til resonnement, god rettskildebruk og metode. Kandidaten kan få anledning til å utdype eller forklare mulige ufullstendigheter eller uklårheter i sitt første forsøk eller første svar på eksaminators spørsmål. Misforståelser kan

⁷ <http://www.jus.uio.no/nifs/forskning/arrangementer/gjesteforelesninger-seminarer/sjorett/2015/02-02-mock.html>

oppklares. Kandidaten kan ledes inn på rett spor, og følgefeil av innledende feil kan unngås. Testen er fleksibel, med muligheter for god bredde i temaer som testes.

Som ved skriftlig skoleeksamen vil kandidatens prestasjon kunne avhenge av dagsformen. I tillegg kan selve eksamenssituasjonen være vanskelig å håndtere for noen kandidater. Bedømmelse og sensur kan være usikker, og den kan kanskje påvirkes av faktorer som strengt tatt ikke er relevante for bedømmelsen.

Muntlig eksamen har i likhet med skriftlig skoleeksamen ikke noe selvstendig innslag av læring knyttet til selve evalueringen, bortsett fra den læringen som ligger i forberedelse av oppgitt tema eller case.

Karaktersystemet kan være graderte karakterer A-F eller bestått/ikke bestått (eventuelt godkjent/ikke godkjent). Ifølge forskrift om studier og eksamener ved UiO § 6-2 annet ledd skal det ved muntlig eksamen ordinært være to sensorer. Det er vanskelig å tenke seg muntlig eksamen med graderte karakterer med bare en sensor. Det er for øvrig ikke noe krav om at minst en av to sensorer skal være ekstern, men dette kan fastsettes av fakultetet i emnebeskrivelsen, se § 6-2 annet ledd siste punktum.

Bedømmelsen ved muntlig eksamen kan ikke overprøves ved klage. Muntlig eksamen skaper ingen spesielle problemer for gjentak av emnet.

Ifølge uhl. § 3-9 tredje ledd skal muntlig eksamen være offentlig, med mindre hensynet til gjennomføringen av eksamen tilsier noe annet. Det er en viss adgang til å gjøre unntak for offentlighet i det enkelte tilfellet.

Ressurs- og kostnadsbruken ved muntlig eksamen vil avhenge av opplegget.

2.2.3 Klasseromeksamen

Med klasseromeksamen menes en kort skriftlig eksamen i klasserommet, ofte som avslutning på et kurs eller et emne. Besvarelsen rettes og bedømmes gjerne av kurslæreren alene. Klasseromeksamen kan være eneste evaluering, eller den kan være et supplement til hjemmeeksamen, mappeevaluering, gruppeevaluering eller annen hovedevaluering. Det kan benyttes graderte karakterer A-F (der karakteren eventuelt kan være satt som felleskarakter sammen med annen evaluering), bestått/ikke bestått eller godkjent/ikke godkjent (som nevnt foran under III, regnes sistnevnte bedømmelse ikke som karakter («vurderingsuttrykk») etter universitets- og høyskoleloven). Klasseromeksamen med varighet 45 minutter og med bestått/ikke bestått som karakter ble inntil våren 2013 benyttet i JUS2211 Obligatorisk kurs i forvaltningsrett. Fra høsten 2014 er klasseromeksamen her erstattet med 24 timers hjemmeeksamen med godkjent/ikke godkjent som bedømmelse.

Klasseromeksamen er en slags lettvariant av skriftlig skoleeksamen. Det er begrenset dybde og bredde i testen, og sensuren er mindre betryggende, hvis oppgaven rettes og bedømmes av kurslederen alene. Det må antas at karakteren kan overprøves ved klage.

Prøven er enkel og rimelig i gjennomføring. Klasseromeksamen skaper ingen spesielle problemer for gjentak av emnet.

2.2.4 Hjemmeeksamen

Hjemmeeksamen innebærer at kandidaten leverer en oppgavebesvarelse som er utarbeidet over en viss tid, uten andre begrensninger i bruk av hjelpemidler enn det som følger av et krav om at innleveringen skal være et selvstendig arbeid av kandidaten selv. Tidsrom og omfang kan variere, fra noen timer og begrenset omfang til et par uker med større omfang.

Hjemmeeksamen på 24 timer er innført i JUS2211 Obligatorisk kurs i forvaltningsrett med virkning fra høsten 2014, med omfangsbegrensning på 2000 ord. Hjemmeeksamen (innleveringen) kan være selve vurderingsgrunnlaget for emnet, eller den kan være en prekvalifisering for annen avsluttende evaluering. I sistnevnte tilfelle vil bedømmelsen gjerne være godkjent/ikke godkjent, uten karakter. Innleveringen kan også være ledd i en mer omfattende mappeevaluering, se nedenfor. Når innleveringen utgjør hele eller en del av evalueringen i emnet, kan enten graderte karakterer A-F eller bestått/ikke bestått benyttes.

Antall sensorer vil kunne være avhengig av karaktersystem (herunder godkjent/ikke godkjent) og evalueringens betydning for den samlede evalueringen i emnet. Karakteren kan overprøves ved klage. Hvis hjemmeeksamen er en prekvalifisering for adgang til å gå opp til senere eksamen, følger det av forskrift om studier og eksamener ved UiO § 6-4 annet ledd at fakultetet i emnebeskrivelsen kan «fastsette at klageprosedyre kan finne sted allerede etter separat prøve når resultatet er til hinder for videre studieprogresjon i semesteret».

Hjemmeeksamen skaper ingen spesielle problemer for gjentak av emnet.

Ved studieordningen av 2004 ved Det juridiske fakultet i Oslo ble det innført en stor hjemmeeksamen med påfølgende muntlig prøve. Denne ordningen ble avsluttet våren 2008 blant annet som følge av stor ressursbruk (som for en stor del var knyttet til den muntlige prøven) og en opplevelse av urettferdig forskjell mellom studenter avhengig av muligheter for hjelp fra fagpersoner innenfor familien eller andre steder.

Alt etter omfang og tidsramme kan det være en uklar grense mellom hjemmeeksamen og semesteroppgave (fordypningsoppgave). Hjemmeeksamen går stort sett ut på å besvare en oppgave som er felles for alle (eller mange), mens temaet for semesteroppgave vil variere fra student til student, og kan gjerne være selvvalgt av studenten.

Hjemmeeksamen kan benyttes alene eller i kombinasjon med skriftlig skoleeksamen, muntlig eksamen, flervalgs-/flersvarsprøve eller annen tilleggsevaluering. Oppgaven kan bevares i gruppe eller individuelt.

Hjemmeeksamen innebærer evaluering på et grunnlag som er realistisk sammenlignet med det virkelige arbeidslivet, ved at kandidaten kan benytte alle relevante hjelpemidler, inkludert samarbeid med andre og diskusjoner med fagpersoner, og ved at det er gitt en tidsramme for arbeidet, noe som ofte vil forekomme i det virkelige arbeidslivet. Evalueringsformen kan fremme innlæring og studiemåter som tilstreber ferdigheter i analyse og metode fremfor pugging og læring av positivt rettsstoff. Hvis oppgaven besvares i gruppe, vil evne til samarbeid komme til nytte i oppgaveløsningen og dermed i evalueringen. I prinsippet vil alle elementer i læringsmål og læringsutbytte som er beskrevet for masterstudiet i rettsvitenskap, kunne testes ved hjemmeeksamen. Prestasjonen er ikke avhengig av kandidatens dagsform, med mindre tidsperioden for eksamensarbeidet er svært kort. Bedømmelsen kan overprøves ved klage.

Hjemmeeksamen gir grunnlag for et bedre samspill mellom evaluering og læring enn f. eks. skriftlig skoleeksamen. Samspillet gjelder både studentenes valg av læringsstrategi, som ikke trenger å være innrettet mot å skulle prestere ved skriftlig skoleeksamen, og selve arbeidet med oppgaveløsningen, som i seg selv medfører læring innenfor oppgavens faglige tema.

På den annen side kan hjemmeeksamen, som allerede nevnt, oppfattes som urettferdig ved at kandidater med faglige ressurser i familie- og vennekretsen kan få hjelp til oppgaven som andre kandidater ikke får. Dette kan skape urettferdig og uakseptabel ulikhet mellom kandidatene, eller i hvert fall en uheldig forestilling om dette.

Også deltakelse i kollokviegrupper kan innebære urettferdig og uakseptabel ulikhet, eller en uheldig forestilling om dette. Grupper som er sammensatt av faglig sterke studenter, kan gi drahjelp til mindre sterke studenter. Selv om det ikke er gitt at dette kan sies å være uheldig eller uakseptabelt, kan det etter omstendighetene oppfattes som urettferdig av studenter som ikke har innpass i sterke kollokviegrupper.

Hjemmeeksamen stiller krav til plagiatkontroll, og det kan også være ønskelig med annen form for kontroll av at forutsetningen om selvstendig arbeid er oppfylt.

Ressursbruk knyttet til hjemmeeksamen lar seg neppe beskrive generelt. Hjemmeeksamen og annen innlevering av begrenset omfang med bedømmelse godkjent/ ikke godkjent eller eventuelt bestått/ikke bestått må antas å kunne sensureres av bare en sensor. Andre hjemmeeksamener bør bedømmes av to sensorer, og sensuren vil kunne være arbeidskrevende på grunn av omfanget av innleveringen og store variasjoner i innhold som følge tidsrammen og muligheten for å benytte alle hjelpemidler.

Individuell hjemmeeksamen vil i utgangspunktet være mer ressurskrevende pr student enn hjemmeeksamen som besvares i grupper.

Hvis hjemmeeksamen suppleres av annen evaluering, f. eks. en muntlig prøve slik det var etter studieordningen av 2004, vil ressursbruken påvirkes av dette.

2.2.5 Semesteroppgave (fordypningsoppgave, bacheloroppgave, lite forskningsprosjekt)⁸

Semesteroppgave⁹ er et selvstendig skriftlig arbeid som gjøres i løpet av et semester eller del av et semester, og som resulterer i en innlevering til bedømmelse. Arbeidet kan gjøres individuelt eller i grupper. Det kan være begrenset til en periode på for eksempel 3-4 uker, eller det kan foregå over en større del av semesteret. Veiledningen kan være begrenset til godkjenning av tema og problemstilling for oppgaven, samt individuell veiledning eller gruppeveiledning i starten, eller veiledning kan tilbys også underveis i skriveprosessen, på individuell basis eller gruppebasis. Oppgaven kan inngå i en samlet vurdering som en del av slutt karakter for emnet, eller som prekvalifisering til avsluttende evaluering. Bruk av betegnelsen «semesteroppgave» indikerer et omfang som gjør det naturlig med karakter ut over godkjent/ikke godkjent som prekvalifisering. Karaktersystemet kan være graderte karakterer A-F eller bestått/ikke bestått.

Det kan være et uskarpt skille mellom semesteroppgave og større hjemmeeksamen. Se om dette ovenfor under omtalen av hjemmeeksamen.

Semesteroppgaven kan benyttes som vurderingsform alene eller i kombinasjon med andre vurderingsformer.

En semesteroppgave gir nyttig og verdifull trening i å finne og formulere problemstillinger samt å finne og anvende rettskilder. Et selvstendig arbeid som dette, gjerne forholdsvis tidlig i studiet, kan virke som inspirasjon for studentene. Oppgaven tester evne til selvstendig arbeid, muligens noe bedre enn hjemmeeksamen. Studentene lærer – og testes i – å utvikle argumenter og å trekke konklusjoner. Semesteroppgaven kan ses som en oppfølging av fakultetets satsing på tidlige metodekurs slik som «Rettskilder til fots», og kan også være nyttig som trening til masteroppgaven senere i studiet. Arbeidsgruppen anser det verdifullt at studentene gjennom en slik evalueringsform øves og testes i *anvendelse* – ikke bare *omtale* – av rettskildelæren. Synspunktet forsterkes av at studentene gjennom denne typen *aktiv* rettskildeb bruk antas å ville rette økt oppmerksomhet mot metodespørsmål generelt, og at vi dermed vil se økt opptatthet av juridisk metode når studentene videre i studiet (og i arbeidslivet) studerer sekundærkilder (lærebøker mv.). Dette fanger inn en viktig sammenheng mellom evalueringsform på den ene siden, og undervisningsform og ønskede læringsstrategier på den andre siden. Oppgaven vil kunne være et viktig ledd i studiet, læringen og forståelsen av et emne. For øvrig vil fordelene ved denne evalueringsformen i det vesentlige være de samme som for hjemmeeksamen. I prinsippet kan alle elementer i læringsmål og læringsutbytte som er beskrevet for masterstudiet i rettsvitenskap, testes ved en semesteroppgave.

⁸ Arbeidsgruppens tidligere studentmedlem Anders Lie har skrevet et notat om «fordypningsavhandling» og studentenes begrunnelse for å ønske dette. Notatet er tatt inn som vedlegg 4.

⁹ Som overskriften viser, har arbeidsgruppen vært noe i tvil om hva en slik oppgave som omtales her, bør kalles. Vi er blitt stående ved «semesteroppgave» som en passende betegnelse

Som redegjørelsen foran viser, kan det være en smaksak om en semesteroppgave som beskrevet foran først og fremst betraktes som en læringsform eller som en evalueringsform. Når studentene får karakter på oppgaven og karakteren kommer på vitnemålet, er oppgaven i alle tilfelle en evalueringsform. I tillegg vil arbeidet med oppgaven ha et sterkt innslag av læring. Læringsaspektet er minst like sterkt som for hjemmeeksamen.

På den annen side er det mulig at studentenes totale læring kan påvirkes negativt av en semesteroppgave ved at det brukes mye tid på et smalt tema til fortrenghet for bredere studier. Dersom den enkelte studenten skal kunne velge tema mer eller mindre fritt, vil læringskravene i emnet og innholdet i hovedlitteraturen kunne komme i bakgrunnen.

Den mulige urettferdigheten som følge av ulike muligheter for hjelp og bistand som er nevnt under beskrivelsen av hjemmeeksamen foran under 2.2.4, kan gjøre seg gjeldende også ved bruk av semesteroppgave som evalueringsform.

Også muligheten for at oppgaven ikke er et selvstendig arbeid fra studentens side og behovet for tiltak for å sikre mot fusk vil kunne gjøre seg gjeldende for semesteroppgaver som for hjemmeeksamen.

En hovedutfordring med en semesteroppgave som beskrevet vil være den ressursbruken den krever, særlig for lærestedet, men også for studentene. Semesteroppgaven vil være tidkrevende for studentene, og det kan være at den oppfattes slik at læringsutbyttet i bredde og dybde ikke står i forhold til den tiden og de ressursene for øvrig som vil gå med til oppgaven. For lærestedet vil veiledning og oppfølging av studentene underveis i arbeidet kreve betydelige ressurser. Et velfungerende opplegg med semesteroppgave vil forutsette veiledning og annen oppfølging i startfasen av skriveprosessen og underveis i denne. Studentene kan ikke bare overlates til seg selv i denne prosessen. Ressursbruken vil avhenge av omfanget av nødvendig veiledning og oppfølging og om dette skal ytes individuelt overfor hver enkelt student eller på gruppebasis.

Ved en semesteroppgave som beskrevet vil det normalt være naturlig at det deltar to sensorer ved bedømmelsen. Karakteren kan overprøves ved klage. Hvis semesteroppgaven er en prekvalifisering for adgang til å gå opp til senere eksamen, følger det av forskrift om studier og eksamener ved UiO § 6-4 annet ledd at fakultetet i emnebeskrivelsen kan «fastsette at klageprosedyre kan finne sted allerede etter separat prøve når resultatet er til hinder for videre studieprogresjon i semesteret».

Det følger av forskrift for studier og eksamener ved UiO § 5-6 tredje ledd at fakultet i emnebeskrivelsen kan «fastsette at en semesteroppgave eller tilsvarende som har fått et bestått eksamensresultat ikke kan leveres på nytt i bearbeidet form».

2.2.6 Mappeevaluering

Mappeevaluering kjennetegnes i hovedsak av at studentene leverer flere skriftlige arbeider i løpet av semesteret (emnet), at de får løpende tilbakemeldinger og eventuelt også karakter på innleveringene, og at endelig karakter i emnet fastsettes på grunnlag av en samlet vurdering av prestasjonene gjennom semesteret. Den praktiske gjennomføringen av mappeevaluering forutsetter i utgangspunktet at det er kurslæreren alene som setter karakter. En variant av mappeevaluering kan være at studentene må få et visst antall innleveringer godkjent av kurslæreren (prekvalifisering), men at sluttkarakteren fastsettes på annet grunnlag, eventuelt på grunnlag av en enkelt innlevering, som kan bedømmes av en eller to sensorer.

Vurderingsformen kan benyttes alene eller i kombinasjon med andre evalueringsformer.

Ved mappeevaluering måles studentene ved sitt arbeid gjennom et helt semester. Dagsform ikke er avgjørende. En løpende evaluering som denne gjennom semesteret kan på den annen side oppfattes som urimelig ved at faglig nivå i begynnelsen av emnet teller i bedømmelsen også når studenten viser faglig fremgang gjennom semesteret.

I uhl. § 5-3 fjerde ledd siste punktum er det fastsatt egne regler for klage over «løpende vurdering». Institusjonen (universitetet) kan selv bestemme om det skal klages over det enkelte elementet i bedømmelsen, eller først når det samlede resultatet for faget eller emnet er kunngjort. I forskrift om studier og eksamener ved UiO § 6-4 første ledd er det bestemt at eventuell klageprosedyre i tilknytning til karakterfastsettelsen ved «løpende vurdering som skal eller kan inngå i eksamen i et emne», skal «finne sted først når det samlede resultatet fra emnet er kunngjort».

Det er ingen egen regulering av adgang til gjentak av emnet når studenten har fått karakter etter mappeevaluering. Dette innebærer at det vil være adgang til gjentak.

2.2.7 Midtterminprøve

Midtterminprøve er en prøve som arrangeres i løpet av semesteret (emnet), og som kan være en del av grunnlaget for endelig karakter eller en prekvalifisering for å kunne gå opp til slutteksamen, i så fall gjerne med bedømmelse godkjent/ikke godkjent. Det følger av forskrift om studier og eksamener ved UiO § 6-4 annet ledd at fakultetet i emnebeskrivelsen kan «fastsette at klageprosedyre kan finne sted allerede etter separat prøve når resultatet er til hinder for videre studieprogresjon i semesteret». Obligatoriske hjemmeoppgaver i JUS2211 og JUS3111 kan ses som en form for midtterminprøve.

En midtterminprøve må antas å gi studentene læringsmessig utbytte gjennom den tilbakemeldingen de får i løpet av semesteret om sitt faglige nivå.

Ressursbruken knyttet til midtterminprøve vil avhenge av opplegget.

Hvis bedømmelsen er en del av grunnlaget for karakteren i emnet, vil den kunne overprøves ved klage. I forskrift om studier og eksamener ved UiO § 6-4 første ledd er det bestemt at eventuell klageprosedyre i tilknytning til karakterfastsettelsen ved «løpende vurdering som skal eller kan inngå i eksamen i et emne», skal «finne sted først når det samlede resultatet fra emnet er kunngjort». Hvis midtterminprøven er en prekvalifisering for adgang til å gå opp til senere eksamen, følger det av forskrift om studier og eksamener ved UiO § 6-4 annet ledd at fakultetet i emnebeskrivelsen kan «fastsette at klageprosedyre kan finne sted allerede etter separat prøve når resultatet er til hinder for videre studieprogresjon i semesteret».

2.2.8 Multiple choice, flervalgs- og flersvarsprøve

Multiple choice er en velprøvd evalueringsform på flere samfunnsområder, også – og kanskje først og fremst – utenfor høyere utdanning. Vurderingsformen innebærer i utgangspunktet at kandidaten velger mellom flere oppgitte svarmuligheter, hvor bare ett svar kan sies å være korrekt (såkalt flervalgsoppgave). Prøven kan også utformes slik at flere svaralternativer er korrekte (såkalt flersvarsoppgave). Prøven kan enten bestå i korte kunnskapsspørsmål, eller den kan arrangeres i mer avansert form med korte cases med flere svaralternativer, hvorav bare ett er korrekt. Dersom den korte varianten velges, kan det bygges opp en beholdning av oppgaver (spørsmålsreservoar) som kan brukes over tid. Dette vil være ressurskrevende i oppstartsfasen, men lite ressurskrevende i driftsfasen.

Flervalgs- og flersvarsprøve kan benyttes alene eller i kombinasjon med andre evalueringsformer, eventuelt som prekvalifisering til endelig evaluering i emnet.

Blant fordelene ved multiple choice er at testen er lite ressurskrevende, eventuelt bortsett fra oppstartsfasen, se ovenfor. Også sensuren er lite ressurskrevende, særlig varianten med korte kunnskapsspørsmål. Testen kan favne bredt innenfor læringskravene, forutsatt at man har utviklet tilstrekkelig bredde i spørsmålsbeholdningen. Testmetoden sikrer kontroll med et minstemål av kunnskaper. En annen styrke ved denne evalueringsformen er at den fremmer likebehandling av studentene, idet selve bedømmingen ikke avhenger av den enkelte sensorens skjønn. Det bør være tilstrekkelig med en sensor. Med moderne digital teknologi vil formentlig sensuren kunne skje elektronisk. Tiden fra prøven avlegges til sensuren er ferdig kan være begrenset, alt etter hvordan ordningen utformes.

Studentene kan benytte tidligere eksamensoppgaver i sin forberedelse til eksamen, og finne ut hvor det er hull i kunnskapen. Multiple choice kan derfor indirekte være et nyttig ledd i læringen.

Metoden med korte kunnskapsspørsmål tester bare ren kunnskap, ikke slikt som analytiske og metodiske ferdigheter, evne til å identifisere problemstillinger osv. Testmetoden kan fremme innlæring (pugging) fremfor forståelse. Kandidaten kan få god karakter uten god

problemforståelse. Varianten med korte cases er noe bedre i så måte. Svakheterne ved metoden vil være mer avgrenset dersom multiple choice-prøven benyttes for å vurdere om studentene har et minstenivå av kunnskap og forståelse, for eksempel som ledd i en prekvalifisering før ordinær eksamen med bedømmelse godkjent/ikke godkjent, eller som en mindre del av en større eksamen.

Multiple choice er ikke uttrykkelig nevnt i oversikten over eksamensformer i forskrift om studier og eksamener ved UiO § 5-1 første ledd. Arbeidsgruppen ser det slik at punktet om «skriftlig prøve, individuell» omfatter bl. a. multiple choice, og at denne prøvingsformen derfor kan benyttes ved Universitet i Oslo.

Karakteren som gis ved multiple choice, vil i prinsippet kunne påklages (men prøvingsformens karakter vil i praksis innebære begrenset mulighet for å nå frem med klage). Hvis prøven er en prekvalifisering for adgang til å gå opp til senere eksamen, følger det av forskrift om studier og eksamener ved UiO § 6-4 annet ledd at fakultetet i emnebeskrivelsen kan «fastsette at klageprosedyre kan finne sted allerede etter separat prøve når resultatet er til hinder for videre studieprogresjon i semesteret».

2.2.9 Muntlig presentasjon

Muntlig presentasjon av et tema kan enten være et selvstendig element i en evaluering, eller presentasjonen kan være basert på en skriftlig innlevering. Presentasjonen skjer i klassen med medstudenter til stede. Dette skiller muntlig presentasjon fra muntlig eksamen.¹⁰

Evaluering gjennom muntlig presentasjon kan være ledd i en løpende evaluering gjennom emnet, hvor også andre elementer inngår i evalueringen. Evalueringsformen vil inngå i en vekselvirkning med læringen, i og med at studenten selv må forberede presentasjonen og dermed det temaet som skal presenteres. Det er mulig at muntlig presentasjon som ledd i evaluering bør forutsette at det gis opplæring i muntlig presentasjonsteknikk.

Ifølge forskrift om studier og eksamener ved UiO § 6-2 annet ledd skal det ved muntlig eksamen ordinært være to sensorer. Det kan gjøres unntak for «visse typer løpende vurderinger/eksamener hvor dette kan være vanskelig å praktisere».

2.2.10 Deltakelse og aktivitet i undervisningen

¹⁰ Som nevnt foran under 2.2.2, er en muntlig eksamen som hovedregel offentlig. Det er noe annet enn slik organisert tilstedeværelse som kjennetegner en presentasjon.

Det kan stilles krav om at studentene deltar aktivt med muntlige innlegg i klassen. Det forventes i så fall at studentene stiller godt forberedt, og at de deltar i diskusjoner og analyser. Hver enkelt student må yte selvstendig medvirkning til problemformuleringer og løsninger. Godkjent aktivitet kan være vilkår for å fremstille seg for avsluttende evaluering (prekvalifisering), og kan i prinsippet også gi grunnlag for karakter. Evaluering av aktiv deltakelse vil innebære en fruktbar vekselvirkning mellom evaluering og læring. Slik evaluering vil i praksis måtte begrenses til deltakelse i mindre grupper (klasser). Evalueringen foretas av læreren.

Evalueringsformer som ikke passer i store studentgrupper, vil innenfor masterstudiet i rettsvitenskap i utgangspunktet passe best i valgemner med få studenter. De kan også benyttes i emner med flere studenter, herunder i obligatoriske emner i masterstudiet, dersom studentene deles i mindre undervisningsgrupper. Man kan da tenke seg evaluering på grunnlag av deltakelse og aktivitet, og også f. eks. mappeevaluering (som også passer best i mindre grupper), selv om det samlede antall studenter i emnet er stort. En motforestilling mot dette er at evalueringen (vektlegging, nivå osv.) kan komme til å variere fra gruppe til gruppe, siden evalueringen utføres bare av kurslæreren. Dette kan skape ulikhet og urettferdighet i forholdet mellom studenter i samme kull (på samme studietrinn). Denne effekten kan igjen motvirkes ved at det ikke gis karakter, men bare bestått eller ikke bestått.

Ifølge forskrift om studier og eksamener ved UiO § 6-2 annet ledd skal det ved muntlig eksamen ordinært være to sensorer. Det kan gjøres unntak for «visse typer løpende vurderinger/eksamener hvor dette kan være vanskelig å praktisere».

2.2.11 Simulert rettssak («mock trial», «moot court»), prosesspill og liknende

Simulert rettssak kan arrangeres i mange forskjellige former. Praktisk gjennomføring, ressursbruk m. v. vil avhenge av opplegget. Simulert rettssak kan benyttes i evalueringen, både som gruppeevaluering og som utgangspunkt for individuell evaluering. Simulert rettssak er nyttig som ledd i læring.

Selv om arbeidsgruppen finner det klart at simulert rettssak kan være nyttig som ledd i både læring og evaluering, går vi ikke nærmere inn på simulert rettssak som evalueringsform i denne rapporten.

2.2.12 Medstudentrespons

Medstudentrespons innebærer at studentene «retter» og kommenterer hverandres skriftlige arbeider eller muntlige presentasjoner. Medstudenter kommenterer skriftlige innleveringer, eller de kan opptre som opponenter på skriftlige innleveringer eller muntlige presentasjoner. Medstudentenes respons kan være eneste tilbakemelding på arbeidet, eller det kan etterfølges

av tilbakemelding og evaluering fra læreren. Ved skriftlige arbeider kan det leveres en bearbeidet versjon til læreren etter medstudentenes kommentarer.

Medstudentrespons har vært prøvd på JUS1111. Dette er i utgangspunktet mer en læringsmåte enn en evalueringsmåte, men kan også inngå i evalueringen av studentene.

2.2.13 Obligatorisk aktivitet

Obligatoriske aktiviteter kan være enten obligatorisk oppmøte eller obligatoriske bidrag i form av innleveringer eller presentasjoner. Obligatorisk oppmøte gir i seg selv ikke grunnlag for evaluering, men kan være prekvalifisering som vilkår for sluttevaluering i emnet. Også obligatoriske innleveringer og presentasjoner kan være slik prekvalifisering, men kan dessuten inngå i evalueringen, med gjerne med karakter bestått/ikke bestått eller godkjent/ikke godkjent (som egentlig ikke er «karakter» i universitets- og høyskolelovens forstand).

Masterstudiet i rettsvitenskap har i dag innslag av obligatoriske aktiviteter i JUS2211 og JUS3111 (begge med krav om både obligatorisk oppmøte og obligatorisk innlevering, på JUS3111 er det i tillegg en obligatorisk muntlig presentasjon), samt på JUS4111 Metode og etikk (med krav om obligatorisk oppmøte i undervisning i etikk). Gjennomførte obligatoriske aktiviteter er i alle disse emnene vilkår for fremstilling for slutteksamen.

Det følger av uhl. § 3-10 annet ledd at gjennomført obligatorisk undervisning eller praksis kan settes som betingelse for oppmelding til eksamen. Obligatorisk aktivitet er for øvrig nærmere regulert i forskrift om studier og eksamener ved Universitetet i Oslo §§ 4-4 og 5-1 annet ledd.

Obligatorisk oppmøte kan benyttes for å sikre at studentene er til stede og lærer noe i fag som anses viktige i studiet, og kan således være et alternativ til kontroll av kunnskap og innsikt gjennom eksamen i en eller annen form. Obligatorisk oppmøte kan også være et poeng i seg selv, ved at studentene må innrette sin hverdag etter krav og forventninger fra andre, slik det er i det arbeidslivet de utdannes for.

Evaluering gjennom obligatoriske innleveringer eller presentasjoner vil inngå i en fruktbar vekselvirkning med læring.

2.2.14 Praksis

Praksis som evalueringsform kan anta mange ulike former og gjennomføres på mange forskjellige måter. Fakultetet har i dag et eget valgemenue, JUS5010 Praksisordning, der studentene er på utplassering hos offentlige og private arbeidsgivere rundt omkring i landet. Emnet er tredelt med en kort praksisforberedende undervisning, en utplasseringsperiode og en

avsluttende rapport. Alle elementene må være godkjente for at emnet skal være bestått. Emnet vurderes til bestått/ikke bestått.

Arbeidsgruppen ser at praksis som evalueringsform kan ha gode grunner for seg, men går ikke nærmere inn på dette i denne rapporten.

2.2.15 Gruppeevaluering – individuell evaluering

Flere av de evalueringsformene som er gjennomgått foran, kan gjennomføres på gruppebasis. Dette gjelder bl. a. hjemmeeksamen, semesteroppgaver og presentasjoner. Gruppeevaluering i egentlig forstand innebærer at alle deltakerne i gruppen får samme karakter på innleveringen eller presentasjonen. Dette kan fremme samarbeid, og det kan antas å bidra til dempet konkurranse mellom studentene. På den annen side kan det kanskje hevdes at gruppeevaluering som dette kan gi den enkelte studenten en urimelig mulighet for å dra nytte av medstudenters arbeid, dyktighet og anstrengelser.

Gruppeinnlevering av hjemmeeksamen og semesteroppgave kan suppleres med muntlig prøve som kontroll på den enkelte studentens bidrag og som middel til fastsettelse av endelig karakter for den enkelte studenten. I så fall kan deltakerne i gruppen ende opp med ulike karakterer for samlet prestasjon.

2.2.16 Andre idéer til ettertanke

I gjennomgåelsen av materiale fra forskjellige innen- og utenlandske læresteder har vi funnet noen innspill som vi har notert oss til ettertanke og eventuell senere utvikling hos oss:

Kontrollprøver av forskjellig art kan arrangeres med god spredning av spørsmålene, og med krav om at ingen spørsmål kan ha blankt eller klart uriktig svar. Dette kan sikre mot at studenter lar være å sette seg inn i deler av emnets temaer.

Det kan etableres selvtester for studentene i løpet av semesteret. Testene kan vise studentenes nivå og om de er klare for avsluttende evaluering. Testen kan gjøres digital, og kan gjennomføres på PC, nettbrett eller mobiltelefon.

Ved skriftlig skoleeksamen i form av case eller praktikum kan kandidatene få oppgaven på forhånd, med en viss tid (timer eller dager) til forberedelse. Studentene gjøres kjent med at oppgaven på eksamensdagen vil avvike noe fra forhåndsoppgaven. Kandidatene må derfor skrive en selvstendig besvarelse på eksamensdagen, og de må vise at de behersker temaet og metoden. Denne prøvingsformen tester studentene i å se problemstillinger og å finne kildemateriale innenfor et tema som de vet om på forhånd, samt å se relevansen av forskjeller i faktum, partenes ønsker og krav osv.

En test kan gå ut på å utarbeide en kort sammenfatning av det vesentlige i en dom, en artikkel eller annen juridisk tekst.

V ARBEIDSGRUPPENS FORSLAG

1. Innledning

Som nevnt foran under IV.2.1, har arbeidsgruppen samlet seg om tre hovedforslag om nye evalueringsformer. Det er (1) semesteroppgave og muntlig eksamen på JUS2211, (2) hjemmeeksamen i rettshistorie på JUS3211 og (3) et innslag av multiple choice på JUS4211. Siden forslaget på JUS2211 inneholder både semesteroppgave og muntlig prøve, foreslås det i realiteten en utvidelse av bredden i evalueringsformer med fire nye¹¹ former. Forslagene beskrives og begrunnes nærmere nedenfor under 2–4..

Masterstudiet i rettsvitenskap ved Det juridiske fakultet i Oslo består av i alt åtte obligatoriske emner, i tillegg til masteroppgaven, ex phil og ex fac, og av to (fra høsten 2015 tre) semiobligatoriske emner. Ved innføringen av større bredde i evalueringsformer har arbeidsgruppen valgt å holde første studieår utenfor. Vi er kommet til at ingen av de foreslåtte nye evalueringsformene passer godt helt i begynnelsen av studiet. Vi ser det også som en fordel at evalueringen på første år følger det velprøvde mønsteret en tid fremover, og at første år inntil videre skjermes for forsøk med nye evalueringsformer. Ingen av forslagene gjelder etter dette første studieår. Dermed gjenstår seks obligatoriske emner som kan være aktuelle for nye evalueringsformer, to på hvert av de følgende andre, tredje og fjerde år. Det har for arbeidsgruppen vært naturlig å arbeide mot en målsetting om at nye evalueringsformer spres over studiet. Det bør innføres nye evalueringsformer på alle de tre nevnte studieårene, men ikke på hvert enkelt emne. Vi har i lys av dette blitt stående ved et forslag om nye evalueringsformer som skissert ovenfor, og som nærmere begrunnet og beskrevet nedenfor under punkt 2-4.

Vi forutsetter at alle forslagene, unntatt muntlig eksamen, kan gjennomføres digitalt, med de gevinster dette medfører sammenlignet med bruk av papir. Vi har ikke forsøkt å gi nærmere beskrivelser av den digitale gjennomføringen, og heller ikke av de fordeler og eventuelle ulemper som kan ligge i dette.

Forslagene er slik at de kan gjennomføres innenfor rammen av gjeldende studieordning, men med en liten tilpasningen i JUS3211, se nedenfor under 3.

¹¹ Med «nye» menes ikke annet enn at disse formene bare benyttes i meget begrenset omfang i obligatoriske emner i dag. Alle forslagene gjelder ellers gamle, velkjente og velprøvde evalueringsformer.

Når det gjelder valgemner, ser vi det slik at fastsetting av evalueringsform i stor utstrekning bør overlates til den eller de som er faglig ansvarlig for emnet. Det er redegjort nærmere for dette nedenfor under 5.

Arbeidsgruppen skal ifølge mandatet vurdere om andre vurderingsformer enn skoleeksamen kan ses i sammenheng med de obligatoriske elementene i studiet. Vi fremmer ingen nye forslag om slike koblinger. Det er i dag få obligatoriske aktiviteter innenfor de obligatoriske emnene i masterstudiet i rettsvitenskap. Vi foreslår ingen nye obligatoriske aktiviteter ut over det som følger av forslagene om nye evalueringsformer.

2. Semesteroppgave og muntlig eksamen – JUS2211

2.1 Innledning

Arbeidsgruppen foreslår at evalueringen på JUS2211 foretas ved en semesteroppgave tilsvarende 10 sp og en muntlig eksamen tilsvarende 20 sp. Forslaget går ut på at JUS2211 fortsatt skal være ett emne med en enkelt emnekode, men med to karakterer med ulik vektning på vitnemålet. Vektingen av semesteroppgaven gir et utgangspunkt for fastsetting av passende omfang på denne. For øvrig vil ikke vektingen ha annen betydning enn at den vil gi uttrykk for fakultetets syn på den innbyrdes viktigheten av de to elementene i den samlede evalueringen på emnet.

Forslaget om en kombinasjon av semesteroppgave og muntlig eksamen og plasseringen på JUS2211 begrunnes nedenfor. Vi nevner allerede innledningsvis at kombinasjonen av muntlig og skriftlig evaluering er i godt samsvar med emnebeskrivelsen for JUS2211, hvor det angis at «[s]tudenten skal etter endt emne kunne bruke reglene i offentligrettslige fag på faglig forsvarlig vis ved å kunne føre muntlige og skriftlige juridiske resonnmener basert på anerkjent juridisk metode», se <http://www.uio.no/studier/emner/jus/jus/JUS2211/>

2.2 Semesteroppgave (metodeorientert fordypningsoppgave)

Arbeidsgruppen foreslår at en av de nye evalueringsformene skal være en semesteroppgave (fordypningsoppgave). Med dette menes en oppgave hvor studentene selv velger et tema i en emnebank, og skriver en individuell oppgave tilsvarende om lag 10 studiepoeng. Evalueringsformen representerer noe nytt, i tråd med arbeidsgruppens mandat. Vi foreslår at semesteroppgaven legges til fjerde semester (JUS2211), se begrunnelsen nedenfor. Til dette semesteret hører alminnelig forvaltningsrett, samt velferdsrett og miljørett.

Med utgangspunkt i en vektning tilsvarende 10 sp mener vi at omfanget på semesteroppgaven passende kan settes til 6.000 – 8.000 ord. Det må tas stilling til en del enkeltheter som går på om innholdsfortegnelse, noter, litteraturliste osv. skal regnes med.

Hovedbegrunnelsen for vårt forslag om innføring av en semesteroppgave som beskrevet er at en slik oppgave anses egnet til å evaluere studentenes evne til å foreta selvstendige juridiske

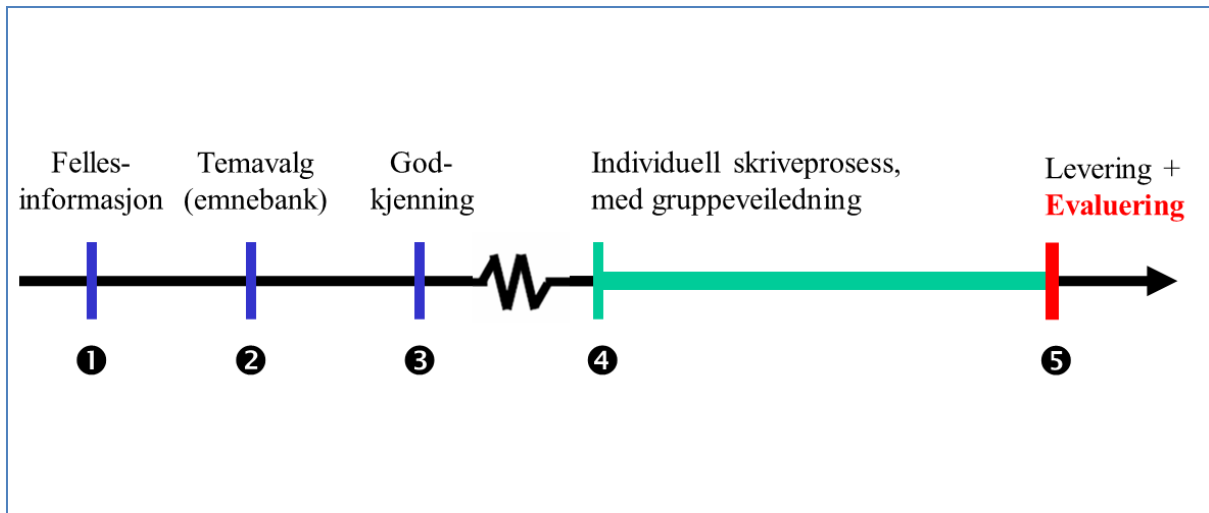
analyser (se foran under IV.2.2.5). Dette gjelder to ulike egenskaper. For det første kan en semesteroppgave gi grunnlag for å evaluere kandidatenes *kunnskaps- og innsiktsnivå*, både innenfor det valgte emnet og dets sammenhenger med andre fag. For det andre kan en semesteroppgave gi grunnlag for å evaluere *ferdigheter*, nærmere bestemt evnen til å anvende – ikke bare omtale – juridisk metodelære, herunder evnen til å identifisere, strukturere, analysere, drøfte og formidle rettslige problemstillinger. Sml. den generelle ferdighetsbeskrivelsen for masterstudiet i rettsvitenskap ved Universitetet i Oslo, <http://www.uio.no/studier/program/jus/hva-lerer-du/>

Det er flere mulige plasseringer av en semesteroppgave som denne i masterstudiet i rettsvitenskap. Vi foreslår JUS2211, ut fra en sammensatt begrunnelse:

Fagkretsen her – med generell og spesiell forvaltningsrett – er mangefasettert og gir grunnlag for å utarbeide en *variert og mangfoldig emnebank*, slik at man unngår at oppgavetemaene over tid blir «ut-terpet». For eksempel favner den alminnelige forvaltningsretten vidt, og fagene velferdsrett og miljørett rommer en rekke, ulikeartede delemner med mange forbindelseslinjer. Det vises her til fakultetets emnebeskrivelse. Den fanger også inn JUS2211-fagkretsens europeiske og internasjonale dimensjon, sml. poengteringen av at «forvaltningsrett [har] flere forbindelser til emnet statsforfatningsrett og internasjonal rett» og at «[f]orvaltningsretten må også ses i sammenheng med folkeretten, inkludert internasjonale menneskerettigheter og EØS-rett», <http://www.uio.no/studier/emner/jus/jus/JUS2211/>.

I tillegg har vi lagt vekt på at det er viktige *sammenhenger mellom evalueringsformer og undervisningsformer* – som igjen har en side mot studentenes «læringsstrategier». Ved å plassere semesteroppgaven relativt tidlig i rettsstudiet, kan få en *tidlig bevisstgjøring* av den juridiske metoden. Semesteroppgaven kan ses som en naturlig videreføring av det første studentene møter på studiet, kurset «Rettskilder til fots» på JUS1111 (satsingsområde siden 2004), se <http://www.uio.no/studier/emner/jus/jus/JUS1111/index.html> Det selvstendige arbeidet med å utforme en juridisk tekst av et visst omfang kan bidra til at studentene får et mer bevisst forhold til rettskildebbruk og argumentasjonsmåte i andre rettslige tekster (herunder pensumbøker).

Arbeidsgruppen har vurdert *gjennomførbarheten* av forslaget om en semesteroppgave. I kartleggingen av dette har det vært nødvendig å plassere denne evalueringsformen inn i et mer helhetlig perspektiv, hvor også organisatoriske, administrative og ressursmessige sider belyses. Vi har funnet det hensiktsmessig å knytte noen bemerkninger til de ulike hovedtrinnene i prosessen frem mot en leverings- og bedømmingsklar oppgave. Det skal gjøres med støtte i figuren, som viser hovedtrinnene i semesteroppgavens kronologi.

Figur 1. Semesteroppgavens kronologi – plassering av evalueringstrinnet

Beskrivelsen av de fem hovedtrinnene knytter an mot JUS2211, men flere av synspunktene antas å ha et mer generelt nedslagsfelt.

❶ Fellesinformasjon: Studentene antas å ha behov for en innføring i prosessen med å skrive en semesteroppgave. Dette underbygges av erfaringer fra blant annet JUR5030 (masteroppgave), sammenholdt med at studenter på JUS2211 befinner seg langt tidligere i studieforløpet. En plenumsgjennomgang vil ha karakter av å være en introduksjonsforelesning, og bør gi en oversikt over hovedtrinnene i prosessen, hvilket undervisning- og veiledningstilbud som gis fra fakultetet mv. Oppstarten bør være omtrent tre uker etter semesterstart. Introduksjonsforelesningen i starten av semesteret bør også omfatte noe informasjon om de juridiske emnene som inngår i faget for å gjøre temavalg enklere for studentene.

❷ Temavalg: På bakgrunn av fellesinformasjonen har studentene et fundament for å velge tema. Det må velges fra en emnebank, som utarbeides og oppdateres av faglærerne (her fra JUS2211). Innen rammen av temaene i emnebanken står studentene fritt til individuelt å utforme sitt eget prosjekt.

❸ Godkjenning: Arbeidsgruppen har vurdert om studentene må lage en tradisjonell projektskisse, men besvart dette med nei. Utarbeidelse av en vanlig projektskisse fremstår som uforholdsmessig ressurskrevende, i lys av at semestersoppgaven foreslås å utgjøre 10 studiepoeng. Vi går inn for at prosjektet må *godkjennes*, og forslår i denne sammenhengen at studentene må skissere hovedtrekkene i sitt prosjekt. Et slikt *neddempet projektnotat* kan for eksempel gjennomføres ved at studentene fyller inn et nettskjema med faste punkter (oppgavetittel, problemstillinger og perspektiv, avgrensninger og hoveddeler), og som sendes inn elektronisk for godkjenning. Godkjenningen kan foretas av eksempelvis faglærere eller kursledere.

④ **Individuell skriveprosess, med gruppeveiledning:** Forutsatt at temaet godkjennes, går prosjektet over i en fase der studenten arbeider mer selvstendig med utformingen av oppgaven. Her bør det tilbys veiledning, og da som gruppeveiledning ut fra prosjektets begrensede omfang. Gruppeveiledningen kan for eksempel bestå av en generell del og en «spørsmål & svar»-del (det siste for å dekke behov for svar på individuelle spørsmål, men uten at man tilbyr veiledning i målestokken 1:1 = uforholdsmessig ressurskrevende per i dag).

⑤ **Evalueringsprosess:** Prosjektet avsluttes og sendes inn elektronisk til evaluering (bedømmelse). Karakteren fastsettes med A–F. Sensuren bør av kvalitetssikringshensyn foretas av to sensorer. Sensorer bør også sensurere oppgaver med tilstørende temaer.

For plagiatkontroll kan eksisterende systemer benyttes.

2.3 Muntlig eksamen

Arbeidsgruppens forslag går ut på at det i tillegg til evaluering gjennom semesteroppgaven skal foretas enda en evaluering gjennom en avsluttende muntlig eksamen på JUS2211. Det er flere begrunnelser for dette. En semesteroppgave tidlig i studiet kan ikke ha et slikt omfang at den kan utgjøre eneste evaluering i et emne som JUS2211. Det ligger i sakens natur at semesteroppgaven ikke skal konkurrere med masteroppgaven senere i studiet. Dermed er det behov for en tilleggsevaluering i emnet. Muntlig eksamen peker seg ut som et naturlig valg i denne sammenhengen. Dette er en tradisjonell og velprøvd evalueringsform som tester evne til muntlig resonnement og formidling, og som også har andre positive sider som evalueringsform, se foran under IV.2.2.2. Vi ser det også slik at fagene på JUS2211 er godt egnet for muntlig eksamen som evalueringsform.

Som nevnt foran under 2.2, ser vi for oss at semesteroppgaven skal tilsvare 10 sp og muntlig eksamen 20 sp. Vårt forslag er at det gis separate karakterer på semesteroppgaven og på muntlig eksamen, begge etter gradert skala A-F. Vi kan ikke foreslå at den enkelte kandidatens semesteroppgave skal følges opp ved den muntlige prøven, verken temamessig gjennom spørsmål eller diskusjon knyttet til oppgavens innhold, eller ved kontroll av at oppgaven virkelig er et selvstendig arbeid fra kandidatens side. Minst en av sensorene ved muntlig eksamen måtte i så fall også ha sensurert eller satt seg godt inn i kandidatens semesteroppgave. Slik sammenkobling mellom semesteroppgaven og muntlig eksamen ville kreve ressurser og logistikk i et omfang som vi ikke kan gå inn for i denne omgang.

Sensuren på semesteroppgaven bør foreligge før muntlig eksamen avvikles. Sensurfristen er ifølge uhl. § 3-9 fjerde ledd tre uker fra innleveringen av oppgaven. Det må tas hensyn til dette når arbeidsperioden og innleveringsfristen for semesteroppgaven, samt tidsperioden for muntlig eksamen, bestemmes.

Muntlig eksamen kan legges opp på forskjellige måter. Den tradisjonelle måten på Det juridiske fakultet har vært at sensorene står fritt til å velge spørsmål og temaer innenfor læringskravene, og at kandidaten ikke får noen holdepunkter om dette før selve prøven holdes.

Mer moderne varianter er at kandidaten får en viss tid til å forberede et tema eller en oppgave (case), se overfor under IV.2.2.2. Forberedelse av en oppgave (case) vil i praksis forutsette at flere kandidater forbereder samme oppgave ved en og samme eksamen. Det ville ikke være praktisk mulig å lage separate oppgaver for alle kandidatene. Vi foreslår en eksamensordning hvor kandidaten får opplyst et tema en viss tid (for eksempel en time) før prøven holdes. Spørsmålene for den enkelte kandidaten holdes innenfor dette temaet. Det bør utarbeides spørsmålsbanker for forskjellige temaer for å sikre mest mulig lik behandling av kandidatene, og det bør av samme grunn holdes sensormøte for samtlige sensorer forut for avviklingen av den muntlige eksamen. En ordning som dette gjør at eksamen bør kunne avvikles over en viss tid uten at det er nødvendig med sofistikerte tiltak for å begrense studentenes mulighet for kommunikasjon seg imellom i eksamensperioden.

Ut fra emnets totale omfang og størrelsen på semesteroppgaven ser arbeidsgruppen for seg at en normal muntlig eksamen bør være ca 45 minutter, eventuelt at rammen settes til minst 30 og høyst 60 minutter. Kandidatene bør meddeles karakteren etter hvert som de er ferdige med prøven.

Det er to sensorer på muntlig eksamen, se forskrift om studier og eksamener ved UiO § 6-2 annet ledd. Det er ingen klagerett over karakterfastsettelsen.

Sensorene bør ikke ha kjennskap til karakteren på semesteroppgaven når de gjennomfører og setter karakter på muntlig eksamen. De bør ha kjennskap til tittelen på den enkelte kandidatens semesteroppgave slik at de kan ta hensyn til dette ved valg av tema og spørsmål for den muntlige prøven.

2.4 Gjentak, stryk og klage

Fakultetet kan ifølge forskrift om studier og eksamener ved UiO § 5-6 tredje ledd bestemme at semesteroppgave som er gitt bestått karakter, ikke kan leveres på nytt i bearbeidet form. Det er ingen regel som begrenser gjentak av emnet med levering av helt ny semesteroppgave. Det er heller ingen regel som gir adgang til å begrense gjentak av emner med muntlig eksamen som evalueringsform. Arbeidsgruppen forstår dette slik at det ikke kan innføres begrensning på gjentak av emnet JUS2211. Det må tas standpunkt til om gjentak i tilfelle må omfatte både ny semesteroppgave og ny muntlig eksamen. Det samme gjelder når kandidaten har fått strykkarakter på en av de to evalueringene.

Karakteren på semesteroppgaven kan påklages, men ikke karakteren på muntlig eksamen.

3. Hjemmeeksamen – JUS3211 – rettshistorie

Arbeidsgruppen har samlet seg om et forslag om hjemmeeksamen som evalueringsform i rettshistorie på JUS3211. Rettshistorie har i dag 8 sp av totalt 20 sp på JUS3211. De øvrige fagene på JUS3211 er dynamisk tingsrett og selskapsrett, hver med 6 sp.

Arbeidsgruppens begrunnelse for forslaget er todelt. For det første må bruken av hjemmeeksamen begrunnes. Dernest må valget av rettshistorie som velegnet for hjemmeeksamen begrunnes.

En alminnelig redegjørelse for hjemmeeksamen og fordeler og ulemper ved denne eksamensformen er gitt foran under IV.2.2.4. Hjemmeeksamen er en velprøvd eksamensform som brukes i stort omfang på forskjellige studier ved UiO og andre steder. Når bredden i evalueringsformer skal utvides, er det etter arbeidsgruppens syn ikke mulig å unngå å trekke inn hjemmeeksamen i en eller annen form.

Arbeidsgruppens begrunnelse for å plassere denne eksamensformen på rettshistorie henger sammen med fagets egenart og med den samlede fagsammensetningen på JUS3211. Det er vanskelig (men ikke umulig) å integrere rettshistorie i oppgaver sammen med dynamisk tingsrett og selskapsrett på en enkelt 6 timers eksamen. Dette skaper en viss risiko for at rettshistorie faller utenfor eksamensoppgavene oftere enn det som er ønskelig. En egen eksamen i faget rettshistorie kan bøte på dette, og fremheve fagets store betydning i en fullverdig utdanning i rettsvitenskap. En deling av JUS3211 i to eksamener kan da passende gjøres slik at den ene prøven – den som gjelder rettshistorie – gjennomføres som hjemmeeksamen.

Som det fremgår ovenfor under del II 2.2.4, er det mange valg som må gjøres ved utformingen av en ordning med hjemmeeksamen. Tre viktige spørsmål gjelder eksamenstiden, omfanget på besvarelsen og karaktersystemet. Med utgangspunkt i at faget er på 8 sp, kan omfanget på besvarelsen passende settes til 5-7.000 ord. Det må tas stilling til en del enkeltheter som går på om innholdsfortegnelse, noter, litteraturliste osv. skal regnes med. Fristen for levering kan passende settes til en uke etter kunngjøringen av oppgaven. Sensur gjennomføres med to sensorer. Eksamen i rettshistorie får egen karakter på vitnemålet etter gradert skala A-F. Karakterfastsettelsen er gjenstand for klage på vanlig måte.

Det er hensiktsmessig at hjemmeeksamen i rettshistorie arrangeres forut for den skriftlige eksamen i JUS3211 og i det valgemnet som kandidaten tar i samme semester. Det ville være en klar fordel om undervisning og eksamen i rettshistorie kan plasseres så tidlig i semesteret at studentene får tid og anledning til å konsentrere seg om arbeidet med dette faget minst mulig forstyrret av eksamenslesing i de øvrige fagene, samt at de får god tid til å forberede eksamen i de øvrige fagene inkludert valgemnet etter at de er ferdige med rettshistorie.

Arbeidsgruppens forslag om separat hjemmeeksamen i rettshistorie kan gjennomføres enten ved deling av JUS3211 i to emner med hver sin kode, hvor rettshistorie er det ene og dynamisk tingsrett og selskapsrett det andre. Slik oppdeling vil kunne gi grunnlag for separate

gjentak og for at strykkarakter vil få begrenset betydning. En løsning med to karakterer i samme emne (som foreslås for JUS2211, se ovenfor) vil medføre at begge eksamener må tas på ny ved gjentak og stryk. Valg av løsning har ingen betydning for klageretten. Klage kan uansett begrenses til en eksamen.

Et problem med to emner kan være at ingen av emnene vil få et antall studiepoeng som er delelig med fem, slik det «ordinært» skal være ifølge forskrift om studier og eksamener ved UiO § 3-1 annet ledd. Vi anser det ikke aktuelt å gå inn på en omfordeling av studiepoeng mellom retts historie på den siden og dynamisk tingsrett og selskapsrett på den andre. Regelen om antall studiepoeng delelig med fem er ikke et absolutt krav. Det følger av § 3-1 annet ledd siste punktum at regelen kan fravikes i studieprogram for femårige grader.

Arbeidsgruppen foreslår at JUS3211 deles i to emner med hver sin emnekode og med henholdsvis 8 og 12 sp.

For plagiatskontroll kan eksisterende systemer benyttes

Arbeidsgruppens leder Trygve Bergsåker har følgende særmerknad om hjemmeeksamen: Jeg er enig i arbeidsgruppens forslag om hjemmeeksamen som prøvingsform i retts historie. Etter mitt syn er tiden moden for innføring av hjemmeeksamen også i andre emner, f. eks. i JUS 2111, JUS 3111 eller for den saks skyld i de øvrige fagene i JUS3211. Det brukes gjerne som argument mot hjemmeeksamen at vurderingsformen er urettferdig ved at noen studenter kan få hjelp til besvarelsen som andre ikke har like lett for å få, slik at noen får bedre karakter enn de egentlig fortjener. Slik hjelp kan man få fra familie og venner, eller fra medstudenter f. eks. i en god kollokviegruppe. Etter mitt syn må slik bistand fra andre aksepteres, også når den fører til bedre karakter enn studentens eget, individuelle faglige nivå (hva nå det måtte bety) skulle tilsi. Diskusjoner med og innhenting av innspill og synspunkter fra andre er naturlige og viktige ledd i god juridisk metode i den virkelige verden. Det må kunne forutsettes og forventes at hver enkelt student respekterer et krav om at prestasjonen skal være et selvstendig arbeid fra hans eller hennes side, dvs. at den er fremkommet som et resultat av studentens eget arbeid med oppgaven, og at den ikke helt eller delvis er skrevet eller diktert av andre. Studenten bør ved innleveringen bekrefte at oppgaven i sin helhet er resultat av et selvstendig arbeid. Kanskje kan det også finnes måter å avsløre oppgaver som ikke er tilstrekkelig selvstendige fra studentens side, generelt eller på stikkprøvebasis. Uansett vil det være slik at det vil fremkomme av vitnemålet at en karakter er satt etter hjemmeeksamen. Et vitnemål med en enslig A på hjemmeeksamen vil kunne vise at dette er en kandidat som drar nytte av mulighet for bruk av skriftlige og muntlig kilder, uten at han eller hun gjør det like godt i arbeid uten slik mulighet. Det er for øvrig også mulig at hjemmeeksamen med anledning til bruk av kilder som vedkommende ikke har i hodet, kan bidra til oppmyking av karakterpress og konkurranse, og bidra til et bedre studie- og læringsmiljø med større innslag av samarbeid mellom studentene.

Jeg er enig med arbeidsgruppens øvrige medlemmer i at retts historie vil være godt egnet for hjemmeeksamen. Samtidig finner jeg det noe defensivt å begrense bruken av hjemmeeksamen til dette faget. Det samme ville for øvrige gjelde hvis man skulle velge ett eller flere av de

semiobligatoriske fagene rettsøkonomi, rettssosiologi eller rettsfilosofi som arena for hjemmeeksamen. Alle disse fagene skiller seg fra de vanlige juridiske fagene med hensyn til analyse, metode og kildebruk. Hjemmeeksamen gir anledning til en mer realistisk test av juridisk metode og kildebruk osv. Jeg mener at det bør være plass for hjemmeeksamen også innenfor ett eller flere av de vanlige juridiske fagene.

4. Multiple choice – JUS4211

Arbeidsgruppen foreslår et innslag av multiple choice i eksamen på JUS4211. Forslaget går ut på at en del av eksamen er en multiple choice-prøve, mens resten er tradisjonell skriftlig skoleeksamen. Vi foreslår en multiple choice-test av en times varighet, og deretter tradisjonell eksamen på fem timer, slik at eksamensdagen blir på til sammen seks timer som nå. Vi ser for oss at denne tidsfordelingen er bindende, slik at multiple choice-delen må avsluttes og leveres inn før resten av eksamen starter.

Også dette forslaget trenger en todelt begrunnelse. For det første må bruk av multiple choice som prøvingsform begrunnes. Dernest må plasseringen på JUS4211 begrunnes.

Når det gjelder det første, vil arbeidsgruppen minne om ønsket om flere og mer varierte prøvingsformer. Multiple choice peker seg ut som en velegnet ny prøvingsform ved utvidelsen av spekteret av prøvingsformer. Vi viser til redegjørelsen ovenfor under IV.2.2.8, og gjentar her at multiple choice synes å være enkel og rimelig i administrasjon og bruk, at den er godt egnet til å teste bredde i kunnskaper, og at den må antas å gi godt grunnlag for rettferdig karaktersetting ut fra de kunnskaper og ferdigheter som den er egnet til å måle. Den viktigste betenkeligheten synes å være at multiple choice er mindre godt egnet til å teste analytisk evne og metodebruk. Vi peker på at dette vil kunne testes i resten av eksamen på JUS4211.

Arbeidsgruppen finner at det lille innslaget av multiple choice som foreslås, vil passe godt på JUS4211. Emnet består av tre likeverdige fag, og det kan være vanskelig å lage en tradisjonell eksamen med slik bredde som er ønskelig ved evalueringen av studentene. Med en multiple choice-prøve i tillegg til skriftlig skoleeksamen kan evalueringen fange opp større deler av fagene, noe som kan sikre kontroll av kandidatenes kunnskaper og andre ferdigheter både i bredden og i dybden. Når det i tillegg er ønskelig at nye evalueringsformer spres over studiet fra annet til fjerde år, peker JUS4211 seg ut som et naturlig sted for en liten multiple choice-test.

Testen vurderes sammen med resten av eksamen til en felles karakter etter gradert skala A-F.

Studentrepresentant fra JSU ønsker å bemerke at eksamen i JUS4211 allerede er omfattende, og at en multiple choice prøve i tillegg til denne ikke er ønskelig.

5. Valgemner

Arbeidsgruppen ser det slik at evalueringen innenfor valgemnene i utgangspunktet bør kunne bestemmes av den eller de som er faglig ansvarlig for det enkelte faget, med godkjenning av studieårsansvarlig, studiedekan eller PMR. Dette gjelder valgemner på både BA-nivå og MA-nivå. Evalueringsformen kan bestemmes ut fra antall studenter og fagets egenart. Valgemnene er ulike i karakter og i størrelse, målt ved antall studenter. Gruppen antar at også undervisningen er lagt opp på forskjellige måter, og vil minne om sammenhengen mellom undervisning og evaluering. Evalueringen kan knyttes tett opp mot undervisningen, både temamessig og på andre måter. Som det fremgår av redegjørelsen ovenfor, er det noen evalueringsformer som egner seg godt for mindre studentgrupper, men som passer dårlig for større grupper. Det gjelder bl. a. mappeevaluering og evaluering på grunnlag av aktivitet og deltakelse i timene. Slike former for evaluering forutsetter stort sett bruk av bare en sensor (læreren). Evaluering som dette med bare en sensor kan etter omstendighetene suppleres med en tilleggsevaluering med to sensorer. Det kan være en skriftlig skoleeksamen, muntlig eksamen, hjemmeeksamen, flervalgsprøve. Arbeidsgruppens forslag er etter dette at evaluering i valgemnene bestemmes fra fag til fag. Utgangspunkt bør tas i de formene som er beskrevet foran, men gruppen vil ikke utelukke at det også kan benyttes andre evalueringsformer, herunder varianter av de kjente formene, etter godkjenning av PMR. Det bør tilstrebes enn viss spredning i evalueringsformer mellom valgemner innenfor en og samme valgemneprofil, slik at en student som velger flere emner innenfor samme profil, får målt sine samlede kunnskaper og ferdigheter på forskjellige måter.

VI ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

Sensurkostnader ved eksamen (Grovt overslag, tallene er ikke endelige)

Kostnadsoverslag alternative vurderingsformer

(antall kandidater er hentet fra budsjettet for 2015, se tabell nederst i dokumentet)

Eksamensform	Klokketimer	Antall kandidater	Total kostnad	Pris per student
Muntlig eksamen	13,5 (for 8 kand)	425	453,262	1066,50
Hjemmeeksamen	2,6	425	698 360	1643
Semesteroppgave (20studiepoeng) 2 sensorer	6,6	425	1 772 760	4171,20
Semesteroppgave (10 studiepoeng) 2 sensorer	3,3	425	884977,5	2082,3
Semesteroppgave (10 studiepoeng) 1 sensor	3,3	425	442488,75	1041,15

Kostnadsoverslag muntlig eksamen:

(med utgangspunkt i tall fra IKRS)

Overslaget tar utgangspunkt i at hver kommisjon består av to sensorer, hver kommisjon sensurerer 8 kandidater per dag og samme uttelling i timer som ved IKRS. Avhengig av lengden vi foreslår på den muntlige prøvingen vil flere eller færre kandidater avlegge eksamen per dag, og påvirke dette utgangspunktet. Det er tatt utgangspunkt i antallet budsjetterte kandidater på JUS2211 for 2015, og regnestykket gjelder for hele studieåret. Overslaget gjelder kun sensur, i tillegg kommer utgifter til eksamensvakter og utforming av oppgave og sensorveiledning.

Muntlig eksamen med inntil 8 kandidater per sensor per dag gir fradrag for 13,5 klokketimer. Med timesats på 316 blir dette en sensurkostnad på **1066,50** per kandidat. (13.5 timer*316 kr= 4266kr, 4266kr/8 kandidater = 533,25kr for en sensur på en kandidat* 2 sensorer)

I 2015 er det budsjettert med 425 kandidater, og den totale summen blir da: 453,262 kroner.

Kostnadsoverslag semesteroppgave

Kostnadene ved semesteroppgave for JUS2211 avhenger for det første av hvor stort omfang oppgaven skal ha. Ved IKRS gir en fordypningsoppgave på 20 studiepoeng 6,6 timer for sensur. Om vi begrenser oppgaven til 10 studiepoeng vil det være naturlig å redusere dette med 50% og gi uttelling for 3,3 timer. Videre vil sensur kostnadene avhenge av om vi foreslår en eller to sensorer på oppgaven.

Ved IKRS har de en fordypningsoppgave/forskningsprosjekt på 2 studieår. Denne utgjør 20 studiepoeng, og skal være mellom 20-30 sider. Sensur av oppgaven gir fradrag på 6,6 timer. Om vi ser for oss en tilsvarende oppgave (i omfang og lengde) vil sensurkostnadene ligge tett opp mot dette.

Kostnadsoverslag hjemmeeksamen:

Det er igjen tatt utgangspunkt i i antall budsjetterte kandidater på JUS3211 for 2015. Overslaget har også tatt utgangspunkt i sensurkostnadene for stor hjemmeeksamen på KRIM, som gir timefradrag på 2,6 timer. Det er også gjort under forutsetning av at vi har to sensorer. Totalkostnaden per kandidat blir da 1643 kroner. For hele studieåret blir det en total utgift på 698,360

Kostnader per sensur 4 og 3 timers eksamen:

Ved skoleeksamen over 3 og 4 timer får hver sensor godskrevet 1 time. Timesatsen for 2014 er 315,50,-. Ved sensur benyttes to sensorer og den totale kostnaden ved sensur per student blir da:

631 kr.

Kostnader per sensur 5 og 6 timers eksamen:

Ved skoleeksamen over 5 og 6 timer får sensorer godskrevet 1,4 timer. Ved sensurering benyttes to sensorer, og den totale kostnaden blir da:

894 kr

Budsjetterte kostnader og kandidater vår og høst 2015:

Emne	Antall kandidater	Kostnad sensur per kandidat	Total kostnad
JUS1111	570	894	509580
JUS1211	520	894	564880
JUS2111	450	894	402300
JUS2211	425	894	379950
JUS3111	475	894	424650
JUS3211	425	894	379950
JUS4111	425	894	268175

JUS4211	475	894	424650
JUS4121 og JUS4122	390	894	348660
JUR5030	550	5048	2776400
JUR5060	45	9465	425925
Valgemner BA	2000	631	1262000
Valgmener MA	1900	631	1198900

Utdrag fra Regler for godskriving og uttak av undervisnings og eksamensbanken:

IKRS

Eksamensformer	Fradrag i klokketimer	Klagebehandling
Essay 5-6 sider	1,7 t pr. essay	4,4 t pr. klage
Essays 10 sider	2,6 t pr. essay	4,4 t pr. klage
Heldags skoleeksamen (8 t)	1,7 t pr. oppgave	4,4 t pr. klage
Skoleeksamen (6 t)	1,25 t pr. oppgave	4,4 t pr. klage
Kortere skoleeksamen (4 t)	0,9 t pr. oppgave	2,2 t pr. klage
Prosjektbeskrivelse 5 sider	0,9 t pr. oppgave	2,2 t pr. klage
Fordypnings/prosjektoppgave 20-30 sider	6,6 t pr. kandidat	8,8 t pr. klage
Masteroppgave (maks 130 sider)	17,7 t pr. oppgave	
Presentasjon av oppgitt tema MA	2,2 t pr. presentasjon	
Muntlig eksamen pr dag (inntil 8 kand.)	13,5 t	
Muntlig tilbakemelding etter skriftlig eksamen	4,4 t pr. student (skal vurderes nærmere)	

Master i rettsvitenskap

Sensur 1.- 4. studieår/avdeling, valgmemner, ex.fac og emneleveranser	Fradrag i klokketimer	Kommentar
Sensur av 5- og 6-timers eksamen	1,27 t pr besvarelse	Gjelder også klager og utsatt prøve
Sensur av 4-timers eksamen	0,9 t pr besvarelse	Gjelder også klager og utsatt prøve

Hjemmeeksamen (tall fra KRIM)

Ved KRIM har de to forskjellige størrelser på hjemmeeksamen; 2400 ord (ca 6 sider) og 4000 ord (ca 10 sider).

Ved hjemmeeksamen på 2400 ord får intern sensor:

Ekstern sensor: 1,5 (6) timer

Intern: 1,7 timer

Hjemmeeksamen 4000 ord:

Ekstern: 2,5 timer

Intern: 2,6 timer

VII SIGNATURER

Leder, professor dr. juris Trygve Bergsåker

Professor dr. juris Ulf Stridbeck

Professor dr. juris Morten Kjelland

Elisabeth Reien, seniorkonsulent

Ulrike Graf Rugtveit, JSU

VIII VEDLEGG

1. Oversikt over evalueringsformer ved Det juridiske fakultet UiO
2. Eksamensoversikt 1-4 studieår
3. Oversikt over vurderingsformer ved UiT og UiB
4. Notat om fordypningsoppgave, Andres Lie JSU
5. Praktisk gjennomføring av muntlig eksamen
6. Eksempler på prøving i rettshistorie

OVERSIKT OVER EKSAMSTYPER I FORSKJELLIGE STUDIEPROGRAMMER VED DET JURIDISKE FAKULTET

Det juridiske fakultet tilbyr flere forskjellige studieprogrammer på engelsk og norsk.

Bachelorprogrammet i kriminologi har størst forekomst av kombinerte eksamener, hjemmeeksamen + skoleeksamen, eller hjemmeeksamen + muntlig, og ellers har mange av emnene rene hjemmeeksamener. På dette programmet kan studentene velge blant et stort antall valgemenner fra andre fakulteter på Blindern. Sv og HF fakultetet har mange eksamener med varierte eksamensformer i tillegg til obligatoriske elementer for ett og samme emne.

Studieprogrammet "Theory and Practice of Human Rights (master's two years)" har stort sett hjemmeeksamen i alle emner, i tillegg til obligatoriske «mid-term» oppgaver midt i semesteret som må bestås. Studieprogrammet «Maritime Law (master's 1 1/2-years)" har "Mock Trial" med muntlig fremstilling for dommere, samt hjemmeeksamener i et og samme emne.

Studiet i rettsvitenskap har stort sett 4, 5 eller 6 timer skriftlige skoleeksamener. Det finnes også et beskjedent innslag av obligatoriske arbeidskrav som oppmøtekrav, krav til deltagelse, samt 2 hjemmeeksamener som skal bestås.

Det er viktig å se hvordan et program er strukturert for å se i hvilken grad og hvordan varierte eksamensformer benyttes. Under gis en forenklet oversikt over flere studieprogrammer for å tydeliggjøre hvilke eksamenstyper som tilbys i det enkelte program.

Studiet i rettsvitenskap

Skriftlig skole	6 timer	4 timer	2 sensorer	
Hjemmeeksamen	0			
Ren muntlig	0			
Arbeidskrav: Jus 2211/oppmøtekrav	Hjem.oppgave-24t	2000 ord	Bestått/ikkeB	
Obligatorisk kurs i 3 deler JUS3111	Del 1: kurs i Kilde søk Del 2: Oppgavekurs Del3: innlev, av oppgave + muntlig	2000-2500 ord Gruppemuntlig 15 min.	Bestått /ikke B Alle 3 deler må være godkjent	
Kurs i metode og etikk	Obligatorisk 100% oppmøte			

Noen variasjoner i eksamensformer valgemenner/valgdelen:

4- timer skriftlig skoleeksamen (90% av valgemenne eksamener)

4 emner: Midterm + 4 timer skriftlig skoleeksamen (1 sensor på mid-term, 2 sensorer på skoleeksamen)

2 emner : prosjektskisse + hjemmeeksamen (2 sensorer på hjemmeeksamen)

Jus 5912:

Examination

The final grade consists of an oral presentation during the final seminar and one written assignment. The assignment will encompass solving problem based questions, i.e. writing briefs for a fictitious case.

More details about the written assignment will be published on the information page for this course (click on current semester).

JUS5503 - Human Rights and Counter-Terrorism: Striking a Balance?

The examination consists of a final paper (home examination) which should be handed in at the end of the semester. Students will be notified about the deadline and the examination question(s) in the beginning of the semester. Max. length of paper is 6000 words.

Praksis: praksisrapport

Studier i utlandet: alle variasjoner av eksamensformer

Theory and Practice of Human Rights (master's two years)

Skriftlig skoleeksamen	0			
Hjemmeeksamen	3500/4000	5000 ord	6000 ord	2.sensorer
Kombinerte	Muntlig (20%)+ assignment/oppgave			1 sensor på skriftlig og 2 på muntlig
Arbeidskrav- mid-term	3500 ord	Pass/fail		1 sensor

De fleste eksamener på dette programmet er hjemmeeksamener, eller mid-tem + hjemmeeksamen.

Information and Communication Technology Law (master's 1 1/2-years)

Skriftlig skoleeksamen	4 timer			
Kombinerte	Mid- term(ca.30%) + 4 timer		En sensor på mid-term, 2 på skole-eksamen	
Hjemmeeks.	Liten prosjektskisse. + hjemmeeksamen		En sensor på prosjekt+ 2 på hjemmeeksamen	
Ren muntlig	0			
Arbeidskrav	Mid-term			

Maritime Law (master's 1 1/2-years)

Skriftlig	4 timer			2 sensorer
------------------	---------	--	--	------------

skoleeksamen				
Kombinert Mock trial	Gruppearbeid + muntlig 15 min pr. student, 3 timer pr. gruppe			
Hjemmeeks.	3 Essay- 2000 ord i et og samme emne			2 sensorer
Ren muntlig	0			
Arbeidskrav	compulsory coursework			

Bachelor i Kriminologi (KRIM)

Skriftlig skoleeks.	4 timer (få)	5 (få)		2 sensor
kombinert	Hjemme, 2400(25%)+ skriftskoleeks.. (75%)	Hjemmeeksamen 4000+ justerende muntlig.	Hjemmeeksamen 8000(1200)+ justerende muntlig.	2 sensorer på skriftlig og muntlig
Hjem.eks	2400 ord			
Muntlig	I kombinasjon med større hjemmeoppgaver			
Arbs.krav	Seminaroppgave/øvelsesoppg.			1 sensor

I dette studiet finnes det stort sett rene hjemmeeksamener, eller kombinerte hjemme og skoleeksamener. I retts sosiologi finnes det en del 4 timers skoleeksamener.

Demokrati og rettigheter i informasjonssamfunnet (bachelor)

Skriftlig skole eksamen	4 og timer skriftlig skoleeksamen			2 sensorer
kombinerte	0			
Hjemmeeks	0			
Muntlig	kun i forbindelse med masteroppgaver			
Arbeidskrav	Semesteroppgaver, individuell og gruppebesv.	Aktiv deltagelse i diskusjoner		Gruppleder retter oppgaver

Dette programmet er tverrfaglig, og de benytter mange sensorer fra andre fagmiljøer på Blindern.

JURIDISKE VALGEMNER (JUS/JUR KODE)

Alle emner uten merknad har 4 timerskoleeksamen

JUS5101 - Criminology	10
JUS5110 - Retts sosiologi II	10
JUS5120 - Utlendingsrett	10
JUS5220 - Bygge- og entrepriserett	10
JUS5230 - International Commercial Law	10
JUS5240 - Comparative Private Law	10
JUS5251 - Ekspropriasjonsrett	10
JUS5260 - English Law of Contract	10
JUS5280 - Internasjonal privatrett	10
JUS5310 - EU Competition Law	10
JUS5401 - Maritime Law - Contracts	10
JUS5402 - Maritime Law: Liability and Insurance	10
JUS5403 - Sjørett: Kontrakter	10
JUS5404 - Sjørett: Ansvar og forsikring	10
JUS5410 - Petroleumsrett	10
JUS5411 - Petroleum Law	10
JUS5420 - Forsikringsrett	10
JUS5430 - Petroleumskontrakter	10
JUS5440 - EU Substantive Law	10
JUS5450 - Marine Insurance	10
JUS5500 - Allmenn rettsteori	10

JUS5501 - Rettslig bevisteori	10
JUS5502 - Lovgivningslære	10
JUS5503 - Human Rights and Counter-Terrorism: Striking a Balance?	10
JUS5511 - Arbeidsrett - den individuelle del	10
JUS5512 - Arbeidsrett - den kollektive del	10
JUS5520 - International Environmental Law	10
JUS5530 - Refugee and Asylum Law	10
JUS5540 - Public International Law	10
JUS5550 - Helserett	10
JUS5560 - International Constitutional Law and Democracy	10
JUS5570 - International Criminal Law	10
JUS5580 - Kommunalrett	10
JUS5590 - Diskriminerings- og likestillingsrett	10
JUS5630 - Privacy and Data Protection: MA:midterm + skole eksamen BA: kun 4 timer sk.eks	10
JUS5641 - Electronic Communications Law	10
JUS5650 - Enforcement and Dispute Resolution in a Digital Context: hjemmeeksamen	10
JUS5660 - Intellectual Property Law in the Information Society midterm + 4 timerskoleeks	10
JUS5670 - Electronic Commerce Law midterm + 4 timerskoleeks	10
JUS5680 - Internet Governance hjemmeeksamen	10
JUS5701 - Internasjonale menneskerettigheter	10
JUS5710 - International Human Rights Law: Institutions and Procedures	10
JUS5720 - Samerett	10

JUS5730 - International Humanitarian Law (The Law of Armed Conflict)	10
JUS5801 - Selskapsrett	10
JUS5810 - Opphavsrett	10
JUS5820 - Patent- og varemerkerett	10
JUS5831 - Environmental Law and Economics	10
JUS5850 - International Trade Law	10
JUS5851 - International Investment Law	10
JUS5852 - International Commercial Arbitration	10
JUS5860 - Konkurs- og panterett	10
JUS5870 - International and Comparative Labour Law	10
JUS5880 - Finansmarkedsrett	10
JUS5901 - Rettshistorie	10
JUS5910 - Women's Law and Human Rights	10
JUS5911 - International Climate Change and Energy Law	10
JUS5912 - Legal Writing and Oral Advocacy in International Law	10
JUS5920 - Naturressursrett i et miljøperspektiv	10
JUS5950 - Sosialrett	10
JUS5960 - Trygderett	10
JUS5970 - Barnerett	10
JUS5980 - Skatterett	10
JUS5981 - Skatterett I Grunnleggende skatterett	10
MARL5120 - Maritime Law in practice: Mock Trial: gruppeoppgave + muntlig foran dommere	10

Mock Trial: [MARL5120 - Maritime Law in practice: Mock Trial](#): gruppeoppgave + muntlig foran dommere

Examination

The final grade consists of two parts; a group work in the form of a written assignment and an oral hearing.

The assignment will consist of legal briefs and judicial decisions.

Students in a team who fail or do not deliver the assignment will not be allowed to take the oral exam.

The oral presentation takes place at a full day main hearing before a tribunal of three judges.

Oral hearing will last for approx 3 hours per team, 15 min for each student.

Language of examination

English

Grading scale

Grades are awarded on a pass/fail scale. Read more about [the grading system](#).

Emner på SMR (HUMR)

Alle emner har en form for hjemmeeksamen

10

[HUMR4504 - Human Rights in Practice](#)

Examination

Students who undertake an internship should write an internship report of maximum 8 pages.

Students who do not undertake an internship should write an essay of maximum 15 pages. The student must formulate in writing the topic of the research project and a brief statement of methodology. The topic and

research project must be approved in writing by the course leader in advance. Further instructions about the essay will be given during the course.

[HUMR5131 - Introduction to the History, Philosophy and Politics of Human Rights](#)

10

Home assignment with a maximum of 5000 words.

A mid-term paper should be handed in in the middle of the semester, with a maximum of 3500 words. Delivery of the mid-term paper is mandatory. Students who fail or do not deliver the mid-term paper will not be allowed to deliver the home assignment.

Students are awarded either a passing or a failing grade on the mid-term paper.

[HUMR5132 - Human Rights Law in Context](#)

10

Examination consists of a written assignment and an oral debate assignment.

The written assignment account for 80% of the total grade, the oral debate assignment will account for 20%. One total grade is given for the whole coursework.

Students who fail or do not deliver the assignment will not be allowed to deliver the oral debate assignment.

Examination

15 pages paper with a maximum of 6000 words to be handed in at the end of the semester.

[HUMR5133 - Business and Human Rights](#) Examination consists of a essay with a maximum of 4000

10

Words and an oral debate assignment.

The essay account for 80% of the total grade, the oral debate assignment will account for 20%. One total grade is given for the whole coursework.

Students who fail or do not deliver the assignment will not be allowed to deliver the oral debate assignment.

[HUMR5134 - The Right to Peace](#)

10

Examination

15 pages paper with a maximum of 6000 words to be handed in at the end of the semester.

[HUMR5140 - Introduction to Human Rights Law](#) Home assignment with a maximum of 5000 words. 10

A mid-term paper should be handed in in the middle of the semester, with a maximum of 3500 words. Delivery of the mid-term paper is mandatory. Students who fail or do not deliver the mid-term paper will not be allowed to deliver the home assignment.

Students are awarded either a passing or a failing grade on the mid-term paper.

[HUMR5191 - Human Rights Methodology: Research, Analysis and Thesis](#) 10

The examination consists of a written assignment. Maximum length of the assignment is 5,000 words.

[HUMR5200 - Thesis in the Theory and Practice of Human Rights](#) 30

10

[HUMR5502 - Ethnic Challenges to the Nation State: Studying State Responses from a Human Rights Perspective](#)

Examination

Written assignment.

[HUMR5508 - Human Rights and Diversity - Leading Cases and Core Dilemmas](#) 10

Examination

Written assignment, with a maximum of 4000 words.

10

[HUMR5702 - Human Rights and Development: Interdisciplinary Perspectives on Theory and Practices](#)

Examination

The examination consists of two parts; one mid-term paper and one home exam. The mid-term paper and the home exam count 50% each of the total grade. Students must pass both the mid-term paper and the home exam assignment in order to obtain a total grade.

Students who fail or do not deliver the mid-term paper will not be able to sit for the home exam at the end of the semester. In case of retake, a candidate must retake both examinations, even if the candidate has successfully passed one of the examinations.

Please note that if a student wish to file an appeal in only one of the examinations, both examinations will automatically undergo a regrading.

Emner i Kriminologi (KRIM)

[KRIM1000 - Innføring i kriminologi](#)

20

Eksamen

Eksamen består av innlevering av mappe og skoleeksamen (4 t.). Besvarelsen skal leveres både elektronisk i [Fronter](#), og i papirutgave.

Mappen skal blant annet inneholde en semesteroppgave på maksimum 2400 ord, som tilsvarer om lag 6 sider med de fleste moderne skrifttyper, font 12 og linjeavstand 1 ½. Forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste kommer i tillegg. Semestersiden gir nærmere informasjon om krav til mappen.

Mappen vurderes med gradert karakter (A-F) og teller 25%. Skoleeksamen på 4 timer vurderes med gradert karakter (A-F) og teller 75%.

[KRIM1300 - Sosial kontroll, ekskluderingsprosesser og livsstrategier](#)

20

Eksamen

Innlevering av mappe med semesteroppgave (2400 ord / 6sider) og skoleeksamen (4 timer).

Mappe med semesteroppgave: Semesteroppgaven skal være på maks 2400 ord som tilsvarer ca 6 sider med de fleste moderne skrifttyper, font 12 og linjeavstand 1 ½. Forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste kommer i tillegg.

Som ledd i seminarundervisningen leverer studentene et utkast til semesteroppgaven, som skal godkjennes av seminarleder og inngå i mappa. Studentene vil få tilbakemelding på utkastet fra seminarleder, og skal også skrive tilbakemeldinger til to andre studenters utkast. Godkjent utkast, tilbakemeldinger (fra seminarleder og tilbakemeldinger som studenten selv har skrevet til to andre studenter) og to eksemplarer av endelig semesteroppgave skal inngå i mappa.

Mappa vurderes med gradert karakter A-F og teller 75% av karakteren. Besvarelsen skal leveres både elektronisk i [Fronter](#), og i papirutgave.

Skoleeksamen: 4 timers skoleeksamen med gradert karakter A-F. Skoleeksamen teller 25% av karakteren.

[KRIM2000 - Sentrale teoretiske perspektiver](#) Hjemmeeksamen 7 dager og muntlig eksamen. 20

Hjemmeeksamen består av oppgave på maksimum 4000 ord med gradert karakter (A-F). 4000 ord tilsvarer om lag 10 sider med de fleste moderne skrifttyper, font 12 og linjeavstand 1 ½. Forside, innholdsfortegnelse, fotnoter og litteraturliste kommer i tillegg.

Muntlig eksamen holdes i etterkant av hjemmeeksamen og vil være en diskusjon av oppgaven og høring av studenten i pensum. Muntlig eksamen skal også kontrollere at studenten har skrevet oppgaven. Studenten får en gradert karakter etter skriftlig eksamen som kan justeres etter muntlig eksamen. Foreløpig sensur og tid og sted for muntlig eksamen, henges opp dagen før første muntlig på oppslagstavla i 7 etg, Domus Nova.

[KRIM2101 - Fordypningsoppgave i kriminologi](#) 20

Eksamen

Innlevering av oppgave på 8000 – 12000 ord og muntlig eksamen.

8000 – 12000 ord tilsvarer om lag 20 til 30 sider med de fleste moderne skrifttyper, font 12 og linjeavstand 1 ½. Forord, innholdsfortegnelse, registre, litteraturliste, fotnoter og vedlegg kommer i tillegg.

Bakerst i oppgaven skal det stå skrevet hvor mange ord oppgaven består av. Oppgaver som overstiger maksimalgrensen blir ikke sensurert.

Oppgaver kan utarbeides i fellesskap av en gruppe. Da gjelder andre krav til omfang. For gruppeoppgaver med to deltakere er maksimumsgrensen på 20 000 ord, for grupper med tre deltakere 24 000 ord (jf. [Reglement for fordypningsoppgaven](#)).

Muntlig eksamen blir lagt i etterkant av skriftlig eksamen. Studenten får oppgitt en foreløpig karakter før muntlig. Den endelige karakteren fastsettes etter muntlig eksamen. Muntlig prøve skal også kontrollere at den oppgitte forfatter har skrevet oppgaven.

[KRIM2904 - Fengsler, fanger, samfunn](#) 10

Eksamen

5 dagers hjemmeeksamen. Oppgave på maksimum 2400 ord. 2400 ord tilsvarer omlag 6 sider med de fleste moderne skrifttyper, font 12 og linjeavstand 1,5. Innholdsfortegnelse, fotnoter og litteraturliste kommer i tillegg. Besvarelsen skal leveres både elektronisk i [Fronter](#), og i papirutgave.

10

KRIM2912 - Rusmidler og ruspolitikk Eksamen

5 dagers hjemmeeksamen. Besvarelsen skal være på maks 2400 ord som tilsvarer om lag 6 sider med de fleste moderne skrifttyper, font 12 og linjeavstand 1½. Forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste kommer i tillegg.

Oppgaven til hjemmeeksamen legges ut på emnets semesterside ved starttidspunkt for eksamen.

KRIM2914 - Økonomisk og organisert kriminalitet

10

Eksamen

5 dagers hjemmeeksamen. Oppgave på maksimum 2400 ord. 2400 ord tilsvarer omlag 6 sider med de fleste moderne skrifttyper, font 12 og linjeavstand 1,5. Forside, innholdsfortegnelse, fotnoter og litteraturliste kommer i tillegg.

Besvarelsen skal leveres både elektronisk i [Fronter](#), og i papirutgave.

KRIM2915 - På siden av rettsoppgjøret

10

Eksamen

4 timers skoleeksamen.

KRIM2916 - Globalisering i kriminologien

10

Eksamen

5 dagers hjemmeeksamen. Besvarelsen skal være på maks 2400 ord. 2400 ord tilsvarer om lag 6 sider med de fleste moderne skrifttyper, font 12 og linjeavstand 1 ½. Forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste kommer i tillegg.

Eksamensoppgaven til hjemmeeksamen publiseres på emnets semesterside på starttidspunkt for eksamen.

KRIM2917 - Kjønn, kriminalitet og kontroll

10

Eksamen

5 dagers hjemmeeksamen. Besvarelsen skal være på maks 2400 ord. 2400 ord tilsvarer om lag 6

litteraturliste kommer i tillegg. Oppgaven til hjemmeeksamen legges ut på emnets semesterside ved starttidspunkt for eksamen.

[KRIM2918 - Etnografisk kriminologi](#)

10

Eksamen

5 dagers hjemmeeksamen. Besvarelsen skal være på maks 2400 ord som tilsvarer om lag 6 sider med de fleste moderne skrifttyper, font 12 og linjeavstand 1½. Forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste kommer i tillegg.

Oppgaven til hjemmeeksamen legges ut på emnets semesterside ved starttidspunkt for eksamen.

[KRIM2920 - Økologisk-global kriminologi](#)

10

Eksamen

5 dagers hjemmeeksamen. Besvarelsen skal være på maks 2400 ord. 2400 ord tilsvarer om lag 6 sider med de fleste moderne skrifttyper, font 12 og linjeavstand 1 ½. Forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste kommer i tillegg. Oppgaven til hjemmeeksamen legges ut på emnets semesterside ved starttidspunkt for eksamen

[KRIM2950 - Torture, Terror and Rights](#)

10

Examination

Students are graded on the basis of a 5-day take-home exam.

Size: Maximum 2400 words (roughly 6 pages). Front page, contents page (optional) and bibliography are not included. If footnotes are used in the text (at the bottom of each page), they are included in the 2400 word limit.

10

[KRIM2951 - Comparative Justice](#)

Examination

Students are graded on the basis of a 5-day take-home exam.

Size: Maximum 2400 words (roughly 6 pages). Front page, contents page (optional) and bibliography

the 2400 word limit.

10

[KRIM2952 - A Criminology of Globalization](#)

Examination

Students are graded on the basis of a 5-day take-home exam.

Size: Maximum 2400 words (roughly 6 pages). Front page, contents page (optional) and bibliography are not included. If footnotes are used in the text (at the bottom of each page), they are included in the 2400 word limit.

[KRIM2953 - Criminological Perspectives on Gender, Sexuality and Violence](#)

10

Examination

Mandatory writing exercise must be approved in order to take exam (see under 'Teaching')

Final home exam: Students are graded on the basis of a final 5-day take-home exam.

Size: Maximum 2400 words (roughly 6 pages). Front page, contents page (optional) and bibliography are not included. If footnotes are used in the text (at the bottom of each page), they are included in the 2400 word limit.

[KRIM2954 - Cultural and Narrative Criminology](#)

10

Examination

4 hour written examination.

[KRIM4001 - Sentrale teoretiske perspektiver i kriminologien](#)

20

Eksamen

Hjemmeeksamen 7 dager. Oppgave på maks 4000 ord med gradert karakter A-F. 4000 ord tilsvarer om lag 10 sider med de fleste moderne skrifttyper, font 12 og linjeavstand 1 ½. Innholdsfortegnelse, fotnoter og litteraturliste kommer i tillegg.

Skriveoppgaver: Et visst antall skriveoppgaver må leveres og godkjennes før man kan gå opp til

semestersiden.

10

[KRIM4004 - Presentasjon av oppgitt tema](#)

Eksamen

Muntlig presentasjon på inntil 20 minutter. Presentasjonen legges frem i forkant samme dag som avsluttende muntlig for masteroppgaven

[KRIM4101 - Sentrale teoretiske perspektiver i kriminologien 1](#)

10

Eksamen

5 dagers hjemmeeksamen. Besvarelsen skal være på **maks 2400 ord** som tilsvarer om lag 6 sider med de fleste moderne skrifttyper, font 12 og linjeavstand 1½. Forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste kommer i tillegg.

Oppgaven til hjemmeeksamen legges ut på emnets semesterside ved starttidspunkt for eksamen.

[KRIM4102 - Sentrale teoretiske perspektiver i kriminologien 2](#)

10

Eksamen

5 dagers hjemmeeksamen. Besvarelsen skal være på **maks 2400 ord** som tilsvarer om lag 6 sider med de fleste moderne skrifttyper, font 12 og linjeavstand 1½. Forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste kommer i tillegg.

Oppgaven til hjemmeeksamen legges ut på emnets semesterside ved starttidspunkt for eksamen.

[KRIM4103 - Metode](#)

10

Eksamen

Skoleeksamen - 4 timer.

Eksamen

Studentene leverer en prosjektbeskrivelse som blir vurdert til bestått/ikke bestått. Et vilkår for å kunne levere prosjektbeskrivelse er at studentene har presentert sine vitenskapsteoretiske og forskningsetiske overveielser og begrunnet sine valg av teori, metode og design på et eget seminar som arrangeres for samtlige masterstudenter og deres veiledere i god tid forut for innleveringen av den endelige prosjektbeskrivelsen. Deltakelse på *hele* dette seminaret (og ikke bare den gangen den enkelte student selv legger frem sitt prosjekt) er obligatorisk for *samtlig*e masterstudenter på RSOS4104 og KRIM4104.

Størrelsen på prosjektbeskrivelsen skal være på 2000 – 4000 ord.

4000 ord tilsvarer om lag 10 sider med de fleste moderne skrifttyper, font 12 og linjeavstand 1 ½. Forside, litteraturliste og innholdsfortegnelse kommer i tillegg.

[KRIM4912 - Rusmidler og ruspolitikk](#)

10

Eksamen

7 dagers hjemmeeksamen. Besvarelsen skal være på **maks 4000 ord** som tilsvarer om lag 10 sider med de fleste moderne skrifttyper, font 12 og linjeavstand 1½. Forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste kommer i tillegg.

Opgaven til hjemmeeksamen legges ut på emnets semesterside ved starttidspunkt for eksamen.

[KRIM4915 - På siden av rettsoppgjøret](#)

10

Eksamen

7 dagers hjemmeeksamen.

Besvarelsen skal være på maks 4000 ord. 4000 ord tilsvarer om lag 10 sider med de fleste moderne skrifttyper, font 12 og linjeavstand 1 ½.

[KRIM4916 - Globalisering i kriminologien](#)

10

Eksamen

7 dagers hjemmeeksamen: Besvarelsen skal være på maks 4000 ord. 4000 ord tilsvarer om lag 10 sider med de fleste moderne skrifttyper, font 12 og linjeavstand 1 ½. Forside, evt. innholdsfortegnelse og litteraturliste kommer i tillegg.

Eksamensoppgaven publiseres på semestersiden på starttidspunktet for eksamen.

[KRIM4917 - Kjønn, kriminalitet og kontroll](#)

10

Eksamen

En skriftlig innlevering underveis, 5 sider. Vurderes av lærerne på emnet, må bestås. Avsluttende: Muntlig framføring på grunnlag av oppgitt tema/problemstilling, 20 min.

[KRIM4918 - Etnografisk kriminologi](#)

10

Eksamen

En skriftlig innlevering underveis, 5 sider. Innleveringen vurderes av lærerne på emnet og må godkjennes for å gå opp til eksamen.

5 dagers hjemmeeksamen. Besvarelsen skal være på maks 2400 ord. 2400 ord tilsvarer om lag 6 sider med de fleste moderne skrifttyper, font 12 og linjeavstand 1½. Forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste kommer i tillegg.

Oppgaven til hjemmeeksamen legges ut på emnets semesterside ved starttidspunkt for eksamen.

10

[KRIM4920 - Økologisk-global kriminologi](#) **Eksamen**

5 dagers hjemmeeksamen. Besvarelsen skal være på maks 2400 ord. 2400 ord tilsvarer om lag 6 sider med de fleste moderne skrifttyper, font 12 og linjeavstand 1½. Forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste kommer i tillegg.

Oppgaven til hjemmeeksamen legges ut på emnets semesterside ved starttidspunkt for eksamen.

[KRIM4950 - Torture, Terror and Rights](#)

10

Examination

Students are graded on the basis of a 7-day take-home exam.

Size: Maximum 4000 words (roughly 10 pages). Front page, contents page (optional) and bibliography are not included. If footnotes are used in the text (at the bottom of each page), they are included in the 4000 word limit.

[KRIM4951 - Comparative Justice](#)

10

Examination

Students are graded on the basis of a 7-day take-home exam.

Size: Maximum 4000 words (roughly 10 pages). Front page, contents page (optional) and bibliography are not included. If footnotes are used in the text (at the bottom of each page), they are included in the 4000 word limit.

10

[KRIM4952 - A Criminology of Globalization](#) **Examination**

Students are graded on the basis of a 7-day take-home exam.

Size: Maximum 4000 words (roughly 10 pages). Front page, contents page (optional) and bibliography are not included. If footnotes are used in the text (at the bottom of each page), they are included in the 4000 word limit.

10

[KRIM4953 - Criminological Perspectives on Gender, Sexuality and Violence](#)**Examination**

Mandatory writing exercise must be approved in order to take the exam (see under 'Teaching')

Final home exam: Students are graded on the basis of a final 7-day take-home exam.

Size: Maximum 4000 words (roughly 10 pages). Front page, contents page (optional) and bibliography are not included. If footnotes are used in the text (at the bottom of each page), they are included in the 4000 word limit.

[KRIM4954 - Cultural and Narrative Criminology](#)

10

Examination

4 hour written examination.

[KRIM4955 - Media and Crime](#)

10

Examination

Students are graded on the basis of a 5-day take-home exam.

Size: Maximum 2400 words (roughly 6 pages). Front page, contents page (optional) and bibliography are not included. If footnotes are used in the text (at the bottom of each page), they are included in the 2400 word limit.

[KRIM5001 - Masteroppgave](#) 60

[RSOS1801 - Innføring i retts sosiologi](#) 10

Eksamen

Skoleeksamen - 4 timer.

[RSOS2801 - Retten sett unnenfra](#) 10

Eksamen

Skoleeksamen 4 timer.

[RSOS2802 - Ikke-jurister som rettsanvendere](#) 10

Eksamen

4 timers skoleeksamen

[RSOS4001 - Sentrale teoretiske perspektiver i retts sosiologi](#) 20

Eksamen

Hjemmeeksamen 7 dager. Maksimalt 4000 ord. 4000 ord tilsvarer om lag 10 sider med de fleste moderne skrifttyper, font 12 og linjeavstand 1 ½. Innholdsfortegnelse, fotnoter og litteraturliste kommer i tillegg

[RSOS4004 - Muntlig presentasjon over oppgitt tema](#) 10

Eksamen

avsluttende muntlig for masteroppgaven.

[RSOS4101 - Sentrale teoretiske perspektiver i retts sosiologi 1](#)

10

Eksamen

5 dagers hjemmeeksamen. Besvarelsen skal være på maks 2400 ord som tilsvarer om lag 6 sider med de fleste moderne skrifttyper, font 12 og linjeavstand 1½. Forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste kommer i tillegg.

Oppgaven til hjemmeeksamen legges ut på emnets semesterside ved starttidspunkt for eksamen.

[RSOS4102 - Sentrale teoretiske perspektiver i retts sosiologi 2](#)

10

Eksamen

5 dagers hjemmeeksamen. Besvarelsen skal være på maks 2400 ord som tilsvarer om lag 6 sider med de fleste moderne skrifttyper, font 12 og linjeavstand 1½. Forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste kommer i tillegg.

Oppgaven til hjemmeeksamen legges ut på emnets semesterside ved starttidspunkt for eksamen.

[RSOS4103 - Metode](#)

10

Eksamen

Skoleeksamen - 4 timer.

[RSOS4104 - Prosjektdesign](#)

10

Eksamen

Studentene leverer en prosjektbeskrivelse som blir vurdert til bestått/ikke bestått. Et vilkår for å kunne levere prosjektbeskrivelse er at studentene har presentert sine vitenskapsteoretiske og forskningsetiske overveielser og begrunnet sine valg av teori, metode og design på et eget seminar som arrangeres for samtlige masterstudenter og deres veiledere i god tid forut for innleveringen av den endelige prosjektbeskrivelsen. Deltakelse på *hele* dette seminaret (og ikke bare den gangen den enkelte student selv legger frem sitt prosjekt) er obligatorisk for *samtlig*e masterstudenter på RSOS4104 og KRIM4104.

Størrelsen på prosjektbeskrivelsen skal være på 2000 – 4000 ord.

4000 ord tilsvarer om lag 10 sider med de fleste moderne skrifttyper, font 12 og linjeavstand 1 ½.
Forside, litteraturliste og innholdsfortegnelse kommer i tillegg.

[RSOS4801 - Retten sett unnenfra](#)

10

Eksamen

5 dagers hjemmeeksamen. Besvarelsen skal være på maks 2400 ord. 2400 ord tilsvarer om lag 6 sider med de fleste moderne skrifttyper, font 12 og linjeavstand 1 ½. Forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste kommer i tillegg. Oppgaven til hjemmeeksamen legges ut på emnets semesterside ved starttidspunkt for eksamen.

[RSOS4802 - Ikke-jurister som rettsanvendere](#)

10

Eksamen

5 dagers hjemmeeksamen. Besvarelsen skal være på maks 2400 ord. 2400 ord tilsvarer om lag 6 sider med de fleste moderne skrifttyper, font 12 og linjeavstand 1 ½. Forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste kommer i tillegg. Oppgaven til hjemmeeksamen legges ut på emnets semesterside ved starttidspunkt for eksamen

[RSOS4804 - Kriminalpolitikk](#)

10

Eksamen

Muntlig eksamen: Studenten skal holde en muntlig presentasjon på grunnlag av oppgitt tema/problemstilling.

Det kreves at studenten i løpet av emnet leverer et skriftlig, kriminalpolitisk innlegg som skal godkjennes av emneansvarlig.

[RSOS5001 - Masteroppgave i rettssosiologi](#)

	A	B	C	D	E	F	G
1	Det juridiske fakultet - 2014-2015						
2	<i>Emner</i>	<i>Semester</i>	<i>Nivå</i>	<i>Studiepoeng / nivå</i>	<i>Førelsesningstimer + kursundervisnings</i>	<i>Eksamenstype</i>	<i>Forslag til annen type eksam</i>
3							
4	1 studieår- privatrett 1-JUS 1111- 1 semester						
5	Rettskilder til fots	1 sem	BA	1	5t F- og 10t kurs	1 skriftlig skoleeksamen , 6 timer totalt, 1 sem	
6	Avtale og kjøpsrett	1 sem	BA	10	18t F- og 30 timer kurs	i de 3 første emnene	
7	Erstatningsrett	1.sem	BA	9	16t F- 16 t kurs		
8	Exphil 03	1.sem	BA	10	(28 timer F og 30t k)	4 t. skoleeks, eller hjemmeeks., semesteroppg. Valgfritt	
9	Totalt			30	39tF og 56t kurs		
10							
11	Faglærere: Asland, Bruserud, Woxholth og Stavang ,Wilhelmsen, Mestad						
12							
13	Ferdigheter						
14	Etter endt emne skal studenten l kunne anvende juridisk metode til å analysere, drøfte og ta standpunkt til rettslige problemstillinger. Dette innebærer å kunne:						
15	* Identifisere rettslige problemstillinger i et saksforhold						
16	* Finne frem til, analysere og sammenstille rettskilder med sikte på å fastlegge gjeldende rett. * Drøfte og løse konkrete rettsspørsmål innenfor rettsområdene kjøps- og avtalerett og erstatningsrett.						
17	* Utarbeide skriftlige analyser av reglene innen rettsområdene kjøps- og avtalerett og erstatningsrett.						
18	* Argumentere skriftlig og muntlig for et rettslig standpunkt.						

	A	B	C	D	E	F	G
19							
20	1 studieår- privatrett 2- JUS1211- 2 semester						
21	Rettskildelære	2 sem	BA	5	12t F- og 6t kurs	1 skriftlig skoleeksamen, 6 timer totalt, 2 sem, i disse 4 emnene.	
22	Internasjonale menneskerettigheter	2. sem	BA	4	10tF- og 10t-kurs		
23	Fast eiendoms rettsforhold	2.sem	BA	9	18tF- og 14t kurs		
24	Familie og arverett	2.sem	BA	12	24tF-og20t kurs		
25	Totalt			30	64tF- og 50t kurs		
26	Bibliotekskurs 16 t						
27	Faglærere: Sverdrup, Asland, Stavang, Andenæs, Malt, Helgesen, Sverderup, Aasland						
28							
29	Ferdigheter						
30	* Studenten skal kunne anvende juridisk metode til å analysere, drøfte og ta standpunkt til rettslige problemstillinger. Dette innebærer å kunne						
31	* Identifisere rettslige problemstillinger i et saksforhold.						
32	* Finne frem til, analysere og sammenstille rettskilder med sikte på å fastlegge gjeldende rett.						
33	* Drøfte og løse konkrete rettsspørsmål innenfor fagområdene innføring i rettsstudiet, menneskerettigheter, fast eiendoms rettsforhold og familie- og arverett						
34	* Utarbeide skriftlige analyser av reglene innen ulike rettsområder.						
35	* Argumentere skriftlig og muntlig for et rettslig standpunkt.						
36							

	A	B	C	D	E	F	G	
37	2. studieår- Statsforfatningsrett og internasjonal rett- JUS2111- 3 semester							
38								
39	Statsforfatningrett	3 sem	BA	10	22tF- 14t kurs	1 skriftlig skoleeksamen, 6 timer totalt 3 sem, (digital)		
40	Folkrett	3 sem	BA	5	10tF 6t kurs	for alle 3 emner		
41	Eøs rett	3 sem	BA	5	10tF 10tkurs			
42	Exfac04	3 sem	BA	10	18tF-og14t kurs	1 skriftlig skole eksamen 5 timer		
43	Totalt			30	60t F og 44t kurs	Obligatorisk arbeidskrav:		
44						Emnet inneholder et obligatorisk arbeidskrav i form av deltakelse på kurs i bruk av databaser for folkerettslige og EØS-rettslige kilder		
45	Faglærere:C.C.Eriksen, Fauchald, Smith, Voigt, Seijersted, Exfac:Eng, A.Høgberg, Sand							
46								
47	Ferdigheter							
48	* .. evne til å oppdage hva rettsspørsmål går ut på, stille spørsmål klart og tydelig, skille mellom spørsmål som ligner hverandre, men som er forskjellige, samt ha ..							
49	* Det innebærer å kunne identifisere rettsspørsmål, stille spørsmål klart og tydelig, skille mellom spørsmål som ligner hverandre, men som er							
50	* å drøfte løsningene på skisserte praktiske, konkrete problemer i samsvar med fagtradisjonen, og							
51	* å drøfte faktiske og mulige rettsregler i samsvar med de faglige tradisjonene for betenkninger og korte essays.							
52								
53	2. studieår- Forvaltningsrett JUS2211- 4 semester							
54								
55	Alminnelig forvaltningrett	4 sem	BA	15	30tF- 8pbl+ 16k	1 skriftlig skoleeksamen, 6 timer totalt 4 sem, (digital)	Hjemmeeks. (10sp)	
56	velferdsrett	4 sem	BA	8	20tF 4tpbl 10tkurs	for alle 3 emner.		
57	Miljørett	4 sem	BA	7	10tF+ 10tkurs		Muntlig eks (20sp)	
58	Totalt			30	60F -og 48t pbl-kurs	Obligatorisk arbeidskrav:		

	A	B	C	D	E	F	G
59						Du skal delta på kurs i forvaltningsrett hvor de tre siste dobbelttimene er obligatoriske. Du skal delta i gruppearbeid og levere en individuell besvarelse. Tema er saksbehandlingsreglene i forvaltningsretten	
60	Faglærere: Fauchald, Syse , Sandberg					(maks 2000 ord, 24timers hj.eks)	
61	Ferdigheter						
62	Samme som over, (3 semester)						
63							

	A	B	C	D	E	F	G	
64	3.studieår- Formuerett 1- 5 semesterJUS3111							
65	Avtalerett			4	10t F-	1 skriftlig skoleeksamen, 6 timer totalt 5 sem, (digital)		
66	Obligasjonsrett i og II	5.sem	BA	20	34tF + 24tk	for alle 3 emnene		
67	Dynamisk tingsrett	5.sem	BA	1	2tF			
68	Obligatorisk kurs	5.sem	BA	5	10tkurs			
69	Totalt			30	46tF-og 34t kurs			
70	Basisgrupper 20 timer							
71	Faglærere: Woxholth, Simonsen, Bergsåker, Lilleholt					Obligatorisk kurs i tre deler: teller 5 studiepoeng		
72	Ferdigheter					Del 1: Kurs i kildesøk (Lovdata- og bibliotekskurs)		
73	* Kunnskapskravet gjelder først og fremst norsk rett, men også enkelte temaer knyttet til fremmed rett og enkelte internasjonale problemstillinger omfattes					Del 2: Oppgavekurs		
74	* Kunnskapskravet omfatter kjennskap til faglig uenighet om og nye synspunkter på rettslige spørsmål innenfor emnet. Kunnskapen erverves gjennom undervisning					a. Veiledning i plenum med kursleder og mundtlig present.		
75	i større og mindre grupper, lesing av anbefalt litteratur, studier av de rettskilder som det pekes på i undervisning og litteratur, samt deltakelse på obligatorisk kurs.					b. Gruppearbeid uten kursleder		
76	*På grunnlag av den kunnskapen som er ervervet om temaer og metode, utvikles ferdigheter til muntlig og skriftlig diskusjon, løsning og presentasjon av teoretiske og praktiske problemstillinger innenfor emnet					Del 3: Innlevering av oppgave-2000-2500 ord- individ. Gruppemuntlig 15 min. skrift+muntlig gis bes/ikke bes.		
77	samt til kritisk syn på rettsstoff og faglige synspunkter i litteraturen.					Det er krav om obligatorisk oppmøte i både del 1 og del 2.		
78	* Studentene skal videre tilegne seg ferdigheter i søk i databaser og gjenfinning av relevante rettskilder, samt henvisningspraksis og utarbeidelse av litteraturlister i skriftlige arbeider.					Alle tre deler av kurset må være godkjent for		
79	* Alle disse ferdighetene øves opp i undervisningen, gjennom tilbud om levering av skriftlige øvelsesoppgaver og deltakelse på obligatorisk kurs,					at det skal være godkjent som helhet og eksamensretten		

	A	B	C	D	E	F	G
80	og også gjennom studier av foreliggende diskusjons- og løsningsmateriale i form av dommer og juridisk litteratur. Gjennomføring av emnet vil gi også resultere i generell kompetanse i form av					skal opprettholdes	
81	evne til samarbeid, skriftlig og muntlig presentasjon og formidling samt evne til diskusjon og løsning av problemer innenfor en ramme av saklighet og med nødvendig etisk forankring.						
82							
83	3.studieår- Formuerett 2 6. semester JUS3211						
84	Dynamisk tingsrett	6.sem	BA	6	24tF og 20tk	1 skriftlig skoleeksamen, 6 timer totalt 6 sem, (digital)	
85	Selskapsrett	6 sem	BA	6	16tF og 16tK	for alle 3 emner (eksludert valgemne)	
86	Rettshistorie	6. sem	BA	8	16tF og 16tK		Hjemmeeks (8sp)
87	valgemne	6- sem	BA	10	20tF	Som regel en 4 timer skriftlig eksamen(valgemne)	
88	Totalt			30	76tF-og 52t kurs		
89							
90	Faglærere: Andenæs, Michalsen						
91							
92	Ferdigheter						
93	* Kunnskapen innenfor Formuerett II erverves gjennom undervisning i større og mindre grupper, lesing av anbefalt litteratur og studier av de rettskilder som det pekes på i undervisning og litteratur.						
94	* På grunnlag av den kunnskapen som er ervervet om temaer og metode, utvikles ferdigheter til muntlig og skriftlig diskusjon, løsning og presentasjon av teoretiske og praktiske problemstillinger innenfor emnet						
95	samt til kritisk syn på rettsstoff og faglige synspunkter i litteraturen.						

	A	B	C	D	E	F	G
96	*Innenfor de retthistoriske temaene vil de viktigste ferdighetene være knyttet til presentasjon og formidling av kunnskaper om historiske og moderne forhold og historiske sammenhenger.						
97	* Disse ferdighetene øves opp i undervisningen og gjennom tilbud om levering av skriftlige i form av dommer og juridisk litteratur. øvelsesoppgaver, og også gjennom studier av foreliggende diskusjons- og løsningsmateriale						
98							
99	* Gjennomføring av emnet vil resultere i generell kompetanse i form av evne til skriftlig og muntlig presentasjon og formidling samt evne til diskusjon og løsning av problemer innenfor rammen av saklighet og med nødvendig etisk forankring.						
100							
101	Valgemne: Ferdigheter varierer etter hvilket emne som velges						
102							
103	4.studieår- Prosess og strafferett-7.semester JUS4211						
104	Strafferet	7. sem	BA/MA?	10	20tF -16tk	1 skriftlig skoleeksamen, 6 timer totalt 7 sem, (digital)	
105	sivilprosess	7. sem	BA/MA?	10	20tF-18tk	for alle 3 emner.	5 timer skoleeksamen + 1 time multiple choice
106	straffeprosess	7. sem	BA/MA?	10	20tF- 16tk		
107	Totalt			30	60tF-og 50t kurs		
108	Rettsakkurs og prosjektkurs						
109	Faglærere: Backer, Stigen, Stridbeck, Robberstad				Det kan gis en stor praktikum, en liten praktikum kombinert med teorispørsmål eller en teorioppgave.		
110					Teoretiske spørsmål kan bestå i å avgi en betenkning over oppgitt emne,		

	A	B	C	D	E	F	G
111	Ferdigheter				tolke ukjent lovtekst, gi sammendrag av en dom eller domsanalyse.		
112	Det å kunne forberede, føre, lede og avgjøre rettssaker er blant juristenes sentrale oppgaver i samfunnet. Ved avsluttet studium skal studentene ha						
113	tilfredsstillende kunnskapsgrunnlag for å ivareta oppgaver som prosessfullmektig og dommer i sivile saker og påtaleansvarlig, aktor, forsvarer og dommer i straffesaker						
114	Studentene skal:						
115	* ha god forståelse av sentrale deler av prosessfagene og strafferetten						
116	* ha ferdigheter i metoden som kan gi grunnlag for løsning av alle slags prosessrettslige og strafferettslige spørsmål						
117	beherske den faglige fremstillingsteknikken i emnets fag						
118	ha kjennskap til aktuelle prosessuelle og kriminalpolitiske reformspørsmål						
119	* ha kjennskap til noen sentrale yrkesetiske spørsmål.						
120	* ha kjennskap til noen sentrale yrkesetiske spørsmål.						
121	Langt fra alle jurister skal arbeide som dommer, advokat eller påtalemyndighet. Studiet av "Prosess og strafferett" vil imidlertid gi generell kompetanse i rettslig konfliktløsning,						
122	som vil komme til nytte i all slags juridisk arbeid. Hva enten en skal arbeide i næringslivet, organisasjoner eller i offentlig virksomhet, er det nødvendig å ha kunnskap						
123	om fremgangsmåten i rettssaker og egne ferdigheter i saksbehandling. Mange spørsmål en støter på i praksis har strafferettslige problemstilling						
124	som alle jurister må kunne forholde seg til.						
125							
126	4.studieår- 8.semester Metode og Etikk JUS4111, valgemne, rettsosiologiJUS4122/rettsøkonomi JUS4121						
127	Metode	8. sem	BA/MA?	7	18tF-og 8t kurs	4 timer skriftlig skoleeksamen for begge fag	
128	Etikk	8. sem	BA/MA?	3	4tF- 8tkurs		
129	rettsosiologi	8. sem	BA/MA?	10	12tF-10t kurs	4 timer skriftlig skoleeksamen (digital)	
130	Rettsøkonomi	8. sem	BA/MA?	10	14tF-10tkurs	4 timer skriftlig skoleeksamen	

	A	B	C	D	E	F	G	
131	Totalt			30	48tF-og 36t kurs			
132								
133	Et valgfag på masternivå istedenfor et av de semi-obligatoriskefagene rettsosiologi eller rettsøkonomi							
134					Obligatorisk arbeidskrav i metode og etikk			
135	Faglærere: Stavang, Wilhelmsen, Papendorf,Helgesen, Halvorsen				etikk-kurs. Det kreves 100% oppmøte- 8 timer dialogbaseretikkurs			
136					for å få kurset godkjent og for å opprettholde eksamensretten.			

	A	B	C	D	E	F	G
137							
138	Ferdigheter						
139	Metode og etikk						
140	* Etikklæren omhandler de utfordringer som for jurister generelt er knyttet til anvendelsen av rettskildeprinsippene, argumentasjon og opptreden						
141	samt sentrale yrkesetiske krav i de vanligste juristprofesjoner.						
142	* Metodelæren (rettskildelæren) redegjør for hvordan man går frem for å ta standpunkt til juridiske spørsmål. Den er nøkkelen for å forstå						
143	juridisk tenkemåte. Metodelæren gir grunnlag for å arbeide med både kjente og fremmede rettsområder. Ved siden av at						
144	metodelæren er et eget fag, er metodeperspektivet en viktig del av de øvrige fag i rettsstudiet. Kurs i praktisk rettskildebruk						
145	supplerer undervisningen i juridisk metode.						
146	Rettsøkonomi 1						
147	* Studenten skal kunne anvende enkel markeds- og velferdsteori for å analysere og utlede mulige konsekvenser av endringer i rettsreglene på forskjellige områder.						
148	Rettsosiologi						
149	* Studenten skal kunne:						
150	Anvende eksisterende teorier og resultater fra empirisk forskning på rettsosiologiske problemstillinger						
151	* Se retten i et videre perspektiv, og kan utvikle evnen til kritisk refleksjon om retten, basert på rettsosiologisk teori						

LIKHETER OG FORSKJELLER MELLOM DE JURDISKE STUDIER I BERGEN, TROMSØ (OSLO)

Alle studiesteder tilbyr graden master i rettsvitenskap som også betegnes som en integrert mastergrad. Studiet gir i alt 300 (270 + 30/60) studiepoeng. Modulene masteroppgave og valgemner er stor sett like. Det tilbys liten (30sp) og stor(60 sp) masteroppgave og valgfagsmodulene er stort sett på 10 studiepoeng pr. emne.

Bergen tilbyr eksamen i totalt:

1 studieår: 4 emner, 4 skriftlige(4t) skole eksamener. *Generelle obligatoriske elementer: Gruppemøter, oppgaveskriving og kommentering er obligatorisk. I løpet av kurset skal en obligatorisk oppgave besvares og leveres inn.*

2 studieår: 4 emner, 4 skriftlige(4t) skole eksamener, hvorav en skriftlig eksamen er betinget av en muntlig eksamen (gruppearb) som må være bestått. *Generelle obligatoriske elementer: Gruppemøter, oppgaveskriving og kommentering er obligatorisk. I løpet av kurset skal en obligatorisk oppgave besvares og leveres inn.*

3 studieår: 5 emner, 5 skriftlige skoleeksamener(4t), hvorav en skriftlig eksamen er betinget av innlevering 3 gruppeoppgaver som må være bestått, samt kommentere 2x 3 gruppeoppgaven skrevet av andre på gruppen. Hjemmeeksamen i JUS134 Retts historie og komparativ rett, 5000 ord. *Generelle obligatoriske elementer: Gruppemøter, oppgaveskriving og kommentering er obligatorisk. I løpet av kurset skal en obligatorisk oppgave besvares og leveres inn.*

4 studieår: 3 emner, 3 skriftlige(4t) skole eksamener. *Generelle obligatoriske elementer: Gruppemøter, oppgaveskriving og kommentering er obligatorisk. I løpet av kurset skal en obligatorisk oppgave besvares og leveres inn.*

Totalt antall 4 timer skriftlig eksamen pr. student: **15 stykk** 4-timer skriftlig eksamen per student.

Andre typer eksamener: muntlig presentasjon av gruppearbeid (arbeidskrav), gruppeoppgaver og kommentering (arbeidskrav)

Tromsø tilbyr eksamen i totalt:

1 studieår: 5 emner, en skriftlig skoleeksamen (5 timer), en skriftlig skoleeksamen + muntlig presentasjon og semesteroppgave (arbeids krav), en muntlig eksamen, en skriftlig skoleeksamen. en skriftlig skoleeksamen (6timer)

2 studieår: 4emner, en hjemmeeksamen + muntlig(inntil 1 time), en skriftlig skoleeksamen (6 timer) en hjemmeeksamen + muntlig(inntil 1 time), en skriftlig skoleeksamen (8 timer)

3 studieår: 2 emner, En hjemmeeksamen + muntlig(inntil 1 time), en skoleeksamen (inntil 8 timer)

4 studieår: 4 emner, En hjemmeeksamen + muntlig, muntlig presentasjon (arbeidskrav) + obligatorisk praksis, en skoleeksamen (6 timer), en skoleeksamen (8timer)

Fordypningsavhandlingen

Til arbeidsgruppen for alternative vurderingsformer

Gjennom høsten 2013 har JSU fremmet et forslag til en slags fordypningsavhandling, som er blitt behandlet i arbeidsgruppen for alternative vurderingsformer. Da gruppens virksomhet er avsluttet for året, og grunnet enkelte utskiftninger til neste semester, finner vi grunn til å skrive ned det vesentlige ved forslaget til informasjon for gruppens videre arbeid.

”Fordypningsavhandlingen” er et skriftlig, selvstendig arbeid som studentene skal levere og bli vurdert etter. Temaet for oppgaven bør være så valgfritt som mulig innenfor rammene av læringskravene for et gitt semester. Særlig studieløpets 4. semester (forvaltningsrett) virker aktuelt av grunner jeg kommer tilbake til nedenfor. Etter innlevering av avhandlingen er det mulig å ”kontrollere” arbeidet ved et kort muntlig forsvar av oppgaven. Det totale arbeidet bør evalueres med karakterer fra A til F, der A er beste karakter og F er stryk.

Fordypningsavhandling kan fungere som en erstatning eller et supplement til nåværende skoleeksamen på det aktuelle semesteret. Dersom avhandlingen erstatter skoleeksamen må den muntlige delen også kunne inneholde elementer av kontroll for semesterets resterende læringskrav. Ved begynnelsen av semesteret bør det legges til rette for en slags gruppeveiledning, antall veiledere per student er et ressurs spørsmål. Gruppene kan fordeles etter faglig sammenheng.

I flere sammenhenger har JSU opplevd at både studentene og faglærerne etterlyser økt nivå på studentenes skriftlige ferdigheter. Både helt generelt, og knyttet opp mot den avsluttende masteroppgaven. Denne avhandlingen (så tidlig som 4. semester) vil kunne heve dette nivået og samtidig gi studentene et bedre utgangspunkt foran masteroppgaven enn hva som kan tilegnes gjennom én-dags teorioppgaver.

Et viktig ledd i utdanningen av en jurist er opplæring i bruk av rettskilder. I en globalisert verden blir rettskildebilde stadig mer sammensatt. Ved arbeid med denne fordypningsavhandlingen vil studentene få et helt annet incentiv til å utforske innholdet av disse kildene, samt lære hvordan bruke disse i sammenheng med hverandre. Et semester med en avsluttende skoleeksamen har mye bra for seg, men har begrensninger hva gjelder bruk av andre kilder enn lovsamlingen og et knippe utvalgte avgjørelser.

Ved vårt juridiske fakultet er de fleste oppgaver hvor jussen skal anvendes bygget opp slik at studentene skal ta utgangspunkt i en dommerrolle. Dette gir opplæring i en metode som passer godt overens med utdanningen av generalister. Likevel tror vi at innføringen av denne avhandlingen vil gi studentene trening i å angripe jussen fra en annen side, et mer forskningspreget perspektiv.

Vi mener at det å studere ved et universitet bør ha omfattende elementer av selvstendighet. Å finne en oppgave, utforme problemstillinger og løsninger på egenhånd passer godt med denne oppfatningen. Vi tror at valgfriheten ved denne avhandlingen kan generere motivasjon for studenten ved at denne får inngående kunnskap og tilhørende mestringsfølelse om et emne som igjen kan føre til økt interesse for faget i sin helhet.

En karakter på en oppgave med et såpass stort preg av spesialitet tror vi videre kan føre til et senket totalt karakterpress. Vi tror karakterpress i stor grad skyldes vektlegging fra arbeidsgiver (hvilket i prinsippet er rettferdig), som skaper konkurranse ved enhver skoleeksamen hvor alle testes i det samme. Ved denne avhandlingen forflytter deler av konkurransen seg fra karakteren over til tema for oppgaven, hvor presset er mindre da dette velges ut fra studentens interesser.

Avslutningsvis kan det påpekes at det er stor støtte for dette forslaget blant studentene. Ved allmøtet høsten 2013 ble forslag om "fordypningsavhandling" enstemmig vedtatt. I tillegg har vi som har arbeidet med dette opplevd mye positivitet fra de faglig ansatte og administrasjonen. Av de ansatte er det tidligere foreslått å innføre dette på 4. semester, grunnet sammensetning av fag og faglærere, samt plassering i studentenes studieløp.

Med vennlig hilsen,

Anders Lie, på vegne av JSU

Arbeidsgruppen for alternative vurderingsformer

PRAKTISK GJENNOMFØRING AV MUNTLLIG EKSAMEN

Juridisk fakultet i Tromsø har 2 obligatoriske muntlige eksamener i studiet, en på første studieår, og en på 4 studieår (fungerer bl.a som kontroll av hjemmeeksamen).

Muntlig eksamen på 1 studieår fungerer som en selvstendig eksamen på 20 minutter med fokus på kun muntlig ferdighet. Det blir gitt en oppgave 48 timer før muntlig prøve skal finne sted. Oppgaven forberedes og presenteres for sensorene som så gir en karakter på denne. Sensorene kan spørre om temaet som er gitt, og tilstøtende områder av pensum.

Det er en slik muntlig eksamen med fokus kun på muntlig presentasjon (ikke å forsvare en skriftlig oppgave) vi ønsker å utvikle ved juridisk fakultet i Oslo.

Det finnes lite materiale og få eksempler ved UIO som viser hvilke kriterier som skal tillegges vekt ved muntlig eksaminasjon. Det finnes noen større muntlig eksamener i språkfag (mindre relevant), og noen eksempler på kriterier av muntlig prestasjon der muntlig gir en justerende karakter justerende av masteroppgaven. Vi har imidlertid funnet veiledende kriterier for muntlig prøve i form av «[prøveforelesning](#)» på UIO. Vi har også eksempler Det juridiske fakultet i Tromsø på oppgaver og sensorveiledninger til muntlig eksamen

Det finnes også noe veiledene informasjon på utdanningsdirektoratets nettsider. Disse retter seg riktignok mot grunnskole og videregående opplæring, men kan også ha relevans for utforming og gjennomføring av muntlig prøving hos oss.

<http://www.udir.no/Vurdering/Eksamen/Muntlig-eksamen/>

Det finnes flere måter å gjennomføre en muntlig eksamen på. Under følger tre ulike modeller for hvordan dette kan den praktiske gjennomføringen kan være som ved Det juridiske fakultet. Under følger også eksempel på oppgaveutforming og sensorveiledning fra UiT, og eksempel på vurderingsskjema benyttet i grunnskolen.

Mulig gjennomføring av muntlig med 15 minutters forberedelse og 30 minutters eksamen

Kandidat	Begynner klokken	Avslutter klokken
1. kandidat forberedelse*	08.45	09.00
1. kandidat eksaminasjon	09.00	09.30
2. kandidat forberedelse	09.30	09.45
2. kandidat eksaminasjon	09.45	10.15
3. kandidat forberedelse	10.15	10.30
3. kandidat eksaminasjon	10.30	11.00
4. kandidat forberedelse	11.00	11.15
4. kandidat eksaminasjon	11.15	11.45
Pause**	11.45	12.45
5. kandidat forberedelse	12.30	12.45
5. kandidat eksaminasjon	12.45	13.15
6. kandidat forberedelse	13.15	13.30
6. kandidat eksaminasjon	13.45	14.00

7. kandidat forberedelse	14.15	14.30
7. kandidat eksaminasjon	14.30	15.00
8. kandidat forberedelse	15.00	15.15
8. kandidat eksaminasjon	15.15	15.45

* Dersom vi foreslår forberedelse

** En times pause for sensorene

*** Modellen tar forbehold om at kandidatene kan begynne forberedelse mens sensorene diskuterer foregående kandidat

Ved denne modellen vil hver kommisjon kunne ha 8 kandidater per dag. Med utgangspunkt i at det er 250 kandidater som skal gjennomføre JUS2211 vil det da være behov for totalt 32 kommisjoner.

Mulig gjennomføring av muntlig med 15 minutters forberedelse og 45 minutters eksamen

Kandidat	Begynner klokken	Avslutter klokken
1. kandidat forebredelse*	08.45	09.00
1. kandidat eksaminasjon	09.00	09.45
2. kandidat forberedelse	09.45	10.00
2. kandidat eksaminasjon	10.00	10.45
3. kandidat forberedelse	10.45	11.00
3. kandidat eksaminasjon	11.00	11.45
Pause**	11.45	12.45
4. kandidat forberedelse	12.30	12.45
4. kandidat eksaminasjon	12.45	13.30
5. kandidat forberedelse	13.30	13.45
5. kandidat eksaminasjon	13.45	14.30
6. kandidat forberedelse	14.30	15.15
6. kandidat eksaminasjon	15.15	16.00

* Dersom vi legger opp til en modell der kandidatene trekker eller får utdelt tema, hvis ikke vil det allikevel være behov for en pause mellom hver kandidat

** En times pause for sensorene

** Modellen tar forbehold om at kandidatene kan begynne forberedelse mens sensorene diskuterer foregående kandidat

Mulig gjennomføring av muntlig uten forberedelse og 30 minutters eksaminering.

Kandidat	Begynner klokken	Avslutter klokken
1. kandidat eksaminasjon	09.00	09.30
2. kandidat eksaminasjon	09.45	10.15
3. kandidat eksaminasjon	10.30	11.15
4. kandidat eksaminasjon	11.30	12.00
Pause*	12.00	13.00
5. kandidat eksaminasjon	13.00	13.30
6. kandidat eksaminasjon	13.45	14.15
7. kandidat eksaminasjon	14.30	15.00
8. kandidat eksaminasjon	15.15	15.45

* En times pause for sensor

Ved denne modellen vil hver kommisjon kunne ha 8 kandidater per dag. Med utgangspunkt i at det er 250 kandidater som skal gjennomføre JUS2211 vil det da være behov for totalt 32 kommisjo

EKSAMENER I RETTSHISTORIE- VED FORSKJELLIGE UNIVERSITETER

Universitetet i Bergen: JUS134 10 studiepoeng.

- **JUS134 / Rettshistorie og komparativ rett** : Obligatoriske arbeidskrav: Gruppemøter, oppgaveskriving og kommentering er obligatorisk. Kvar student levera 3 obligatoriske arbeidsgruppeoppgåver til godkjenning. *Oppgåva må vera på minst 700 ord og maksimum 1500 ord.* Kvar student skal også kommentera 2 x 3 arbeidsgruppeoppgåver skrivne av andre medlemmar av arbeidsgruppa.

Vurderingsform: Etter kurset vert det avlagt ein heimeeksamen. Oppgåvene skal leverast elektronisk via Kark. Ordgrensa er sett til 5000 ord.(A-F skala)

Universitetet i Tromsø, JUR2003: utgjør 8 studiepoeng: Inngår i en skoleeksamen på 6 timer (sammen med temaene (velferdsrett (9 studiepoeng), rettshistorie (8 studiepoeng), , internasjonal privatrett (3 studiepoeng) og EU-/ EØS- rett (8 studiepoeng).)

3) Pensum

Dag Michalsen, *Retts. En internasjonal historie* (1 utgave, 1. opplag 2011 eller 2. opplag 2013)

Kapitlene 1 og 4-7.

Rettshistorie – generelt

Faget rettshistorie omhandler den historiske bakgrunnen for dagens rettslige ordninger og rettslige tenkemåter. Faget har et vidt internasjonalt geografisk perspektiv. Faget bygger på at rett også bør forstås gjennom den fortid som har formet og stadig former det nåtidige og fremtidige. Rettshistorie er et perspektivfag som dels gir bidrag til å forstå gjeldende rett, dels bidrag til å forstå retten som del av samfunnet.

1) Faglig innhold

Hovedtemaet i faget rettshistorie er å gi en internasjonal orientert innføring i rettens historie. Tidsmessige begynner faget i høymiddelalderen ca. 1200, men det legger hovedvekt på tiden etter 1750. Faget fører rettens historie helt frem til samtiden og slik betrakter rettshistoriefaget nåtidens rett med historiske perspektiver. Geografisk behandler rettshistoriefaget retten internasjonalt. Norsk rettshistorie blir presentert som del av den internasjonale historien, ikke for seg. Med internasjonal rettshistorie menes i hovedsak europeisk og annen vestlig rettshistorie, men ved å omtale kolonialismens rettshistorie og andre utenomeuropeiske ordninger er også andre områder omtalt (Asia, Latin-Amerika, Afrika). Tematisk har faget fokus på to sentrale kategorier i retten: Suverenitet og kontrakt. Med suverenitet siktes det i videste forstand til statsstyrets rettslige karakter. Med kontrakt siktes det til de mange kontraktstyper som har formet fortidens rettsliv, fra ekteskap til kapital- og aksjeselskaper.

Universitetet i Aarhus: retts historie= 5 ECTS

3 timer skriftlig skole eksamen med alle hjelpemidler

Universitetet i København:

- Retssystemet og juridisk
- metode (7,5 ECTS-point) Skriftlig prøve, 4 timer med oppsyn. En øvelsesoppgave.

Universitetet i Stockholm:

Kursupplagg

Obligatorium

Från och med höstterminen 2014 gäller følgende **obligatorier** på kursen i rettshistoria:

- **Närvaro ved Introduktionsforelesningen og forelesningen Romersk rett I.**
- **Aktivt deltagende i två fallseminarier: Romersk rett I och Romersk rett II.**
- **Aktivt deltagende i fem seminarier i den juridiska metodlärens historia.**

(Seminarierna har titeln: Katolska kyrkan & dödsstraffet, Kodifikationsstriden, Begreppsjurisprudens & de juridiska begreppen, Lagtolkningslära, Kritiken av rättspositivismen– Nürnberg-tribunalen och Slaget om juristutbildningen), se Kursöversikten på hemsidan.

Närvaro ved introduktionsforelesningen og den inledende forelesningen i romersk rett är obligatorisk. Det krävs vidare aktivt deltagande i två fallseminarier i romersk rätt. Med aktivt deltagande avses i detta fall att studenten har förberett förelagda arbetsuppgifter och är beredd att muntligt redovisa sina falllösningar. Vidare krävs aktivt deltagande i minst fem av sex seminarier i kursmomentet Rättsvetenskapens och den juridiska metodlärens historia. Med aktivt deltagande avses i detta fall att studenten har förberett förelagda uppgifter inför seminarierna samt är beredd att delta i diskussionen under seminarierna.

Utöver seminarierna är det **obligatoriskt** att författa en **promemoria** samt fullgöra ett **diagnostiskt prov** (dugga).

PM i romersk rätt

Examinationen i kursen Rättshistoria består dels av författandet av en PM i romersk rätt och dels av en salstentamen. För att bli godkänd på kursen måste studenten därför uppnå godkänt

resultat på båda dessa delmoment. Den som underkänns vid PM-examinationen ges möjlighet att inom två veckor efter att tentaresultatet anslagits, komplettera sin promemoria så att den når upp till godkänt (5 poäng).

LSE: London school of economics:

LL241 EUROPEAN LEGAL HISTORY	<p>Formative coursework: At least one formative (unassessed) essay per term.</p> <p>Assessment: <i>Either</i> one three hour examination in the summer term <i>or</i> one full unit essay (maximum length 12,000 words) on a topic agreed with Dr Stramignoni.</p>
-------------------------------------	--

Juridisk fakultet i Lund (Sverige)

Välkommen till

LAGF02 Rättshistoria med komparativ rätt 7,5 hp

I rättshistoria ses juridiken från ett historiskt perspektiv. Genom att studera rättshistoria får man kunskap om rättens utveckling och förståelse för likheter och skillnader mellan olika rättskulturer.

Kursdelen komparativ rätt ger dig en introduktion till de grundläggande metodologiska problem som aktualiseras i samband med studier av utländsk rätt och jämförelser mellan rättssystemen, samt en presentation av världens viktigaste rättssystem, bl.a. engelsk, amerikansk, fransk och tysk rätt.

Undervisningen består av storföreläsningar.

Kursen avslutas med en muntlig tentamen.

Vi hoppas att du kommer att finna kursen tankeväckande och stimulerande.

Til: PMR

Dato: 14.04.2015

Innføring av blind klagesensur

Høsten 2014 var første semesteret det ble gjennomført blind klagesensur etter endring i universitets- og høyskoleloven. Ettersom dette har resultert i større endringer i klageresultatene, har endringen medført et stort fokus på fakultetet. Administrasjonen har derfor laget en statistisk oversikt over resultatene av klageomgangen. Visse konklusjoner kan trekkes ut av statistikken:

- Større variasjon i resultatene etter klage; Flere kandidater går til gunst/ugunst enn tidligere.
- Sammenlignet med tidligere semestre, går langt flere klager til ugunst.
- På studieårene er det fortsatt slik at de fleste kandidatene som får endret karakter, kun endres én karakter.
- Vi ser noen større avvik hvor kandidatene får endret resultatet opptil flere karakterer. Dette var sjelden tilfellet før innføring av blind klagesensur.

Oversikten sendes ut til orientering til alle sensorer som deltok i ordinær sensur høsten 2014.

Saksbehandler:

Eline Sørensen

Tlf. 22 84 57 74, e.t.s.sorensen@jus.uio.no

Fakultetsadministrasjonen

Besøksadr.: Karl Johans gt. 47

0162 OSLO

Postadr.: Pb 6706, St. Olavs plass

0130 OSLO

Telefon: 22 85 50 50

Telefaks: 22 85 98 40

E-post: postmottak@jus.uio.no

Webadr.: www.jus.uio.no

Statistikk 1. studieår

JUS1111

264 kandidater oppe til eksamen

26 klager = 10%

GUNST: 4

UGUNST: 5

Store avvik: Én kandidat gikk fra D til F. To kandidater gikk fra B til D.

JUS1211

251 kandidater oppe til eksamen

32 klager = 13%

GUNST: 8

UGUNST: 10

Store avvik: Én kandidat gikk fra F til D. Én kandidat gikk fra D til F.

Statistikk 2. studieår

JUS2111

231 kandidater oppe til eksamen

45 klager = 19,5%

GUNST: 18

UGUNST: 11

Store avvik: Én kandidat gikk fra E til C. To kandidater gikk fra D til B.

JUS2211

211 kandidater oppe til eksamen

30 klager = 12%

GUNST: 7

UGUNST: 3

Store avvik: Én kandidat gikk fra F til D.

Statistikk 3. studieår

JUS3111

255 Kandidater oppe til eksamen

48 klage = 19 %

GUNST: 12

UGUNST: 7

Store avvik: Én kandidat gikk fra D til F.

JUS3211

208 kandidater oppe til eksamen

44 klager = 21 %

GUNST: 26

UGUNST: 0

Store avvik: Tre kandidater gikk fra E til C. Tre kandidater gikk fra D til B. Én kandidat gikk fra C til A.

Statistikk 4. studieår

JUS4211

243 kandidater oppe til eksamen

49 klager = 20,2 %

GUNST: 14

UGUNST: 7

Store avvik: Tre kandidater gikk fra E til C (alle tok ordinær eksamen).

JUS4111

188 kandidater oppe til eksamen

55 klager = 29 %

GUNST: 23

UGUNST: 10

Store avvik: To kandidater gikk fra F til D. Én kandidat gikk fra E til C. To kandidater gikk fra D til B. Én kandidat gikk fra D til A. To kandidater gikk fra C til E.

JUS4121

56 kandidater oppe til eksamen

10 klager = 18 %

GUNST: 0

UGUNST: 2

Ingen store avvik.

JUS4122

110 kandidater oppe til eksamen

39 klager = 35,5 %

GUNST: 29

UGUNST: 1

Store avvik: Én kandidat gikk fra F til D. Én kandidat gikk fra F til C. To kandidater gikk fra E til C. Én kandidat gikk fra E til B. Seks kandidater gikk fra D til B. Én kandidat gikk fra D til A. To kandidater gikk fra C til A.

Statistikk valgemner

Valgemner bachelornivå

580 kandidater oppe til eksamen

37 klager = 6,4 %

GUNST: 14

UGUNST: 10

Store avvik: To kandidater gikk fra D til F. Tre kandidater gikk fra C til A.

Valgemner masternivå

1115 kandidater oppe til eksamen

89 klager = 8 %

GUNST: 32

UGUNST: 23

Store avvik: Én kandidat gikk fra F til C. To kandidater gikk fra E til C. To kandidater gikk fra D til B. To kandidater gikk fra C til A. Tre kandidater gikk fra D til F. Én kandidat gikk fra C til E. Én kandidat gikk fra C til F.

Statistikk andre emner

DRI

17 kandidater oppe til eksamen

1 klage = 5,9 %

GUNST: 1

UGUNST: 0

Ingen store avvik.

HUMR

144 kandidater oppe til eksamen

9 klager = 6,3 %

GUNST: 5

UGUNST: 3

Store avvik: Én kandidat gikk fra B til D.

JUROFF

160 kandidater oppe til eksamen

4 klager = 2,5 %

GUNST: 2

UGUNST: 0

Store avvik: Én kandidat gikk fra D til B.

RINF

25 kandidater oppe til eksamen

1 klage = 4 %

GUNST: 0

UGUNST: 1

Store avvik: Én kandidat gikk fra D til F.

Statistikk masteroppgaver

JUR5030

226 leverte

31 klager = 13,7 %

GUNST: 13

UGUNST: 8

Store avvik: Én kandidat gikk fra B til D. Én kandidat gikk fra C til A. Én kandidat gikk fra B til D.

PILTHESIS

16 leverte

1 klage = 6,3 %

GUNST: 1

UGUNST: 0

Store avvik: Én kandidat gikk fra F til A.

Sensur klageomgang

JUS1111 Privatrett I

Høst 2014

264 kandidater oppe til eksamen

26 klager = 10%

GUNST: 4

UGUNST: 5

KANDIDATNR	ENDRET	OPPRINNELIG KARAKTER	SAMLET RESULTAT	KARAKTER ETTER KLAGEOMGANG	SAMLET RESULTAT2
1005	NEI	F	IKKE BESTÅTT	F	IKKE BESTÅTT
1006	UGUNST	C	BESTÅTT	D	BESTÅTT
1036	NEI	B	BESTÅTT	B	BESTÅTT
1048	NEI	B	BESTÅTT	B	BESTÅTT
1049	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
1051	NEI	F	IKKE BESTÅTT	F	IKKE BESTÅTT
1053	UGUNST	D	BESTÅTT	F	IKKE BESTÅTT
1085	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
1091	GUNST	D	BESTÅTT	C	BESTÅTT
1092	UGUNST	C	BESTÅTT	D	BESTÅTT
1107	NEI	B	BESTÅTT	B	BESTÅTT
1114	UGUNST	B	BESTÅTT	D	BESTÅTT
1144	UGUNST	B	BESTÅTT	D	BESTÅTT
1161	GUNST	F	IKKE BESTÅTT	E	BESTÅTT
1165	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
1175	GUNST	D	BESTÅTT	C	BESTÅTT
1199	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
1216	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
1217	GUNST	E	BESTÅTT	D	BESTÅTT
1220	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
1223	GUNST	E	BESTÅTT	D	BESTÅTT
1225	NEI	F	IKKE BESTÅTT	F	IKKE BESTÅTT
1228	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
1229	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
1244	NEI	F	IKKE BESTÅTT	F	IKKE BESTÅTT
1267	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT

Sensur klageomgang

JUS1211 Privatrett II

Høst 2014

251 kandidater oppe til eksamen

32 klager = 13%

GUNST: 8

UGUNST: 10

KANDIDATNR	ENDRET	OPPRINNELIG KARAKTER	SAMLET RESULTAT	KARAKTER KLAGEOMGANG	SAMLET RESULTAT KLAGE
1308	GUNST	F	IKKE BESTÅTT	D	BESTÅTT
1312	GUNST	D	BESTÅTT	C	BESTÅTT
1341	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
1346	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
1355	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
1368	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
1395	UGUNST	B	BESTÅTT	C	BESTÅTT
1412	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
1415	UGUNST	C	BESTÅTT	D	BESTÅTT
1422	GUNST	D	BESTÅTT	C	BESTÅTT
1439	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
1442	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
1445	UGUNST	D	BESTÅTT	E	BESTÅTT
1448	UGUNST	C	BESTÅTT	D	BESTÅTT
1450	UGUNST	D	BESTÅTT	E	BESTÅTT
1461	UGUNST	C	BESTÅTT	D	BESTÅTT
1463	GUNST	D	BESTÅTT	C	BESTÅTT
1464	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
1465	UGUNST	E	BESTÅTT	F	IKKE BESTÅTT
1467	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
1472	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
1491	UGUNST	E	BESTÅTT	F	IKKE BESTÅTT
1493	NEI	F	IKKE BESTÅTT	F	IKKE BESTÅTT
1495	NEI	F	IKKE BESTÅTT	F	IKKE BESTÅTT
1500	UGUNST	D	BESTÅTT	F	IKKE BESTÅTT

1510	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
1514	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
1524	UGUNST	D	BESTÅTT	E	BESTÅTT
1525	GUNST	D	BESTÅTT	C	BESTÅTT
1542	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
1551	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
1555	GUNST	F	IKKE BESTÅTT	E	BESTÅTT

Sensur klageomgang

JUS2111 Statsforfatningsrett og internasjonal rett

Høst 2014

231 kandidater oppe til eksamen

45 klager = 19,5%

GUNST: 18

UGUNST: 11

KANDNR	ENDRET	OPPRINNELIG KARAKTER	SAMLET RESULTAT	KARAKTER ETTER KLAGE	SAMLET RESULTAT KLAGE
2006	GUNST	D	BESTÅTT	B	BESTÅTT
2015	GUNST	B	BESTÅTT	A	BESTÅTT
2016	UGUNST	D	BESTÅTT	E	BESTÅTT
2020	GUNST	D	BESTÅTT	C	BESTÅTT
2025	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
2029	GUNST	D	BESTÅTT	C	BESTÅTT
2038	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
2050	UGUNST	C	BESTÅTT	D	BESTÅTT
2059	UGUNST	C	BESTÅTT	D	BESTÅTT
2066	UGUNST	C	BESTÅTT	D	BESTÅTT
2070	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
2074	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
2076	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
2095	UGUNST	C	BESTÅTT	D	BESTÅTT
2100	UGUNST	C	BESTÅTT	D	BESTÅTT
2103	GUNST	E	BESTÅTT	D	BESTÅTT
2119	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
2122	GUNST	D	BESTÅTT	C	BESTÅTT
2127	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
2128	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
2137	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
2140	GUNST	D	BESTÅTT	C	BESTÅTT
2147	UGUNST	C	BESTÅTT	D	BESTÅTT
2154	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
2158	GUNST	D	BESTÅTT	B	BESTÅTT
2159	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
2164	GUNST	E	BESTÅTT	C	BESTÅTT
2169	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
2170	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT

2173	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
2177	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
2180	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
2187	GUNST	D	BESTÅTT	C	BESTÅTT
2188	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
2191	GUNST	B	BESTÅTT	A	BESTÅTT
2193	UGUNST	C	BESTÅTT	D	BESTÅTT
2194	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
2196	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
2197	GUNST	B	BESTÅTT	A	BESTÅTT
2203	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
2209	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
2214	UGUNST	D	BESTÅTT	E	BESTÅTT
2233	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
2242	UGUNST	B	BESTÅTT	C	BESTÅTT
2244	UGUNST	C	BESTÅTT	D	BESTÅTT

Sensur klageomgang
JUS2211 Forvaltningsrett
Høst 2014

211 kandidater oppe til eksamen

30 klager= 12%

GUNST: 7

UGUNST: 3

KANDIDATNR	ENDRET	OPPRINNELIG KARAKTER	SAMLET RESULTAT	KARAKTER ETTER KLAGEOMGANG	SAMLET RESULTAT KLAGE
2526	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
2546	NEI	F	IKKE BESTÅTT	F	IKKE BESTÅTT
2547	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
2550	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
2556	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
2563	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
2565	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
2567	UGUNST	C	BESTÅTT	D	BESTÅTT
2578	UGUNST	C	BESTÅTT	D	BESTÅTT
2584	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
2608	GUNST	F	IKKE BESTÅTT	E	BESTÅTT
2614	NEI	B	BESTÅTT	B	BESTÅTT
2621	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
2628	NEI	F	IKKE BESTÅTT	F	IKKE BESTÅTT
2633	GUNST	F	IKKE BESTÅTT	D	BESTÅTT
2642	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
2648	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
2654	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
2658	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
2667	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
2668	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
2674	UGUNST	D	BESTÅTT	E	BESTÅTT
2675	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
2677	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
2684	GUNST	D	BESTÅTT	C	BESTÅTT
2688	GUNST	D	BESTÅTT	C	BESTÅTT
2689	NEI	B	BESTÅTT	B	BESTÅTT
2695	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
2700	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
2703	NEI	B	BESTÅTT	B	BESTÅTT

Sensur klageomgang

JUS3111 Formuerett I

Høst 2014

255 Kandidater oppe til eksamen

48 klage = 19 %

GUNST: 12

UGUNST: 7

KANDNR	ENDRET	OPPRINNELIG KARAKTER	SAMLET RESULTAT	KARAKTER KLAGEOMGANG	SAMLET RESULTAT KLAGE
--------	--------	-------------------------	--------------------	-------------------------	--------------------------

3310	UGUNST	D	BESTÅTT	F	IKKE BESTÅTT
3313	NEI	C	BESTÅTT	C	
3317	UGUNST	D	BESTÅTT	E	BESTÅTT
3320	UGUNST	C	BESTÅTT	D	BESTÅTT
3339	NEI	C	BESTÅTT	C	
3361	UGUNST	D	BESTÅTT	E	BESTÅTT
3375	UGUNST	D	BESTÅTT	E	BESTÅTT
3383	NEI	C	BESTÅTT	C	
3397	NEI	F	IKKE BESTÅTT	F	
3401	GUNST	F	IKKE BESTÅTT	E	BESTÅTT
3408	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
3442	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
3443	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
3445	NEI	C	BESTÅTT	C	
3448	NEI	C	BESTÅTT	C	
3449	NEI	C	BESTÅTT	C	
3450	NEI	C	BESTÅTT	C	
3454	NEI	D	BESTÅTT	D	
3456	NEI	D	BESTÅTT	D	
3458	NEI	D	BESTÅTT	D	
3467	NEI	D	BESTÅTT	D	
3472	NEI	D	BESTÅTT	D	
3476	NEI	C	BESTÅTT	D	
3478	NEI	F		F	

3487	GUNST	D	BESTÅTT	C	BESTÅTT
3490	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
3499	NEI	D	BESTÅTT	D	
3500	NEI	D	BESTÅTT	D	
3508	NEI	C	BESTÅTT	C	
3510	NEI	F	IKKE BESTÅTT	F	
3512	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
3525	NEI	C	BESTÅTT	C	
3528	UGUNST	C	BESTÅTT	D	BESTÅTT
3530	NEI	C	BESTÅTT	C	
3532	NEI	D	BESTÅTT	D	
3533	NEI	D	BESTÅTT	D	
3535	UGUNST	C	BESTÅTT	D	BESTÅTT
3541	NEI	D	BESTÅTT	D	
3542	NEI	D	BESTÅTT	D	
3546	GUNST	E	BESTÅTT	D	BESTÅTT
3547	NEI	F	IKKE BESTÅTT	F	
3552	NEI	D	BESTÅTT	D	
3553	NEI	D	BESTÅTT	D	
3554	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
3555	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
3563	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
3564	NEI	E	BESTÅTT	E	
3573	GUNST	D	BESTÅTT	C	BESTÅTT

Sensur klageomgang

JUS3211 Formuerett II

Høst 2014

208 kandidater oppe til eksamen

44 klager = 21 %

GUNST: 26

UGUNST: 0

KANDIDATNR	ENDRET	OPPRINNELIG KARAKTER	SAMLET RESULTATT	KARAKTER KLAGEOMGANG	SAMLET RESULTAT KLAGE
3601	GUNST	D	BESTÅTT	C	BESTÅTT
3607	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
3611	GUNST	D	BESTÅTT	C	BESTÅTT
3619	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
3621	GUNST	D	BESTÅTT	C	BESTÅTT
3631	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
3640	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
3647	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
3650	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
3653	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
3655	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
3656	GUNST	E	BESTÅTT	C	BESTÅTT
3657	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
3658	GUNST	F	IKKE BESTÅTT	E	BESTÅTT
3668	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
3671	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
3673	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
3675	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
3684	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
3687	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
3688	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
3694	GUNST	E	BESTÅTT	D	BESTÅTT
3695	NEI	B	BESTÅTT	B	BESTÅTT
3697	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
3698	NEI	E	BESTÅTT	E	BESTÅTT
3703	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
3708	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
3709	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
3720	GUNST	C	BESTÅTT	A	BESTÅTT
3721	GUNST	D	BESTÅTT	C	BESTÅTT

3734	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
3749	GUNST	E	BESTÅTT	C	BESTÅTT
3762	GUNST	D	BESTÅTT	C	BESTÅTT
3773	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
3787	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
3792	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
3797	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
3802	GUNST	D	BESTÅTT	B	BESTÅTT
3812	GUNST	E	BESTÅTT	C	BESTÅTT
3821	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
3822	GUNST	D	BESTÅTT	C	BESTÅTT
3823	GUNST	D	BESTÅTT	C	BESTÅTT
3826	GUNST	D	BESTÅTT	B	BESTÅTT
3829	GUNST	D	BESTÅTT	B	BESTÅTT

Sensur klageomgang

JUS411 Metode og etikk

Høst 2014

188 kandidater oppe til eksamen

55 klager = 29%

GUNST: 23

UGUNST: 10

KANDIDATNR	ENDRET	OPPRINNELIG KARAKER	SAMLET RESULTAT	KARAKTER KLAGERUNDE	SAMLET RESULTAT KLAGE
4341	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
4345	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4346	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
4351	GUNST	D	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4352	GUNST	F	IKKE BESTÅTT	D	BESTÅTT
4355	GUNST	F	IKKE BESTÅTT	D	BESTÅTT
4359	GUNST	E	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4362	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
4364	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4370	GUNST	D	BESTÅTT	B	BESTÅTT
4376	UGUNST	D	BESTÅTT	E	BESTÅTT
4378	UGUNST	C	BESTÅTT	E	BESTÅTT
4380	UGUNST	D	BESTÅTT	E	BESTÅTT
4383	UGUNST	E	BESTÅTT	F	IKKE BESTÅTT
4385	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4392	UGUNST	C	BESTÅTT	E	BESTÅTT
4393	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4394	UGUNST	D	BESTÅTT	E	BESTÅTT
4401	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
4403	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
4404	GUNST	E	BESTÅTT	D	BESTÅTT
4407	UGUNST	C	BESTÅTT	D	BESTÅTT
4415	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4418	GUNST	D	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4430	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
4435	UGUNST	D	BESTÅTT	E	BESTÅTT

4448	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
4450	GUNST	D	BESTÅTT	A	BESTÅTT
4455	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
4463	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
4468	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
4469	GUNST	D	BESTÅTT	B	BESTÅTT
4476	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
4477	GUNST	D	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4479	GUNST	D	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4484	GUNST	D	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4488	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4491	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
4494	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
4496	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
4499	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
4500	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
4505	NEI	F	IKKE BESTÅTT	F	IKKE BESTÅTT
4506	GUNST	D	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4507	GUNST	E	BESTÅTT	D	BESTÅTT
4516	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4522	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4526	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
4536	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
4537	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4542	UGUNST	D		E	BESTÅTT
4543	NEI	D		D	BESTÅTT
4547	UGUNST	C		D	BESTÅTT
4548	NEI	C		C	BESTÅTT
4549	NEI	C		C	BESTÅTT

Sensur klageomgang
Jus4121 Rettsøkonomi
Høst 2014

56 kandidater oppe til eksamen

10 klager = 18%

GUNST: 0

UGUNST: 2

KANDNR	ENDRET	OPPRINNELIG KARAKTER	SAMLET RESULTAT	KARAKTER KLAGERUNDE	SAMLET RESULTAT2
4112	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
4118	UGUNST	C	BESTÅTT	D	BESTÅTT
4136	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4138	UGUNST	E	BESTÅTT	F	IKKE BESTÅTT
4140	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
4146	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4152	NEI	B	BESTÅTT	B	BESTÅTT
4162	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4175	NEI	B	BESTÅTT	B	BESTÅTT
4176	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT

Sensur klageomgang

JUS4122 Rettssosiologi

Høst 2014

110 kandidater oppe til eksamen

39 klager = 35,5%

GUNST: 29

UGUNST: 1

KANDNR	ENDRET	OPPRINNELIG KARAKTER	SAMLET RESULTAT	KARAKTER ETTER KLAGE	SAMLET RESULTAT2
4191	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
4193	GUNST	F	IKKE BESTÅTT	E	BESTÅTT
4195	GUNST	D	BESTÅTT	B	BESTÅTT
4196	GUNST	C	BESTÅTT	A	BESTÅTT
4199	GUNST	D	BESTÅTT	B	BESTÅTT
4200	GUNST	E	BESTÅTT	B	BESTÅTT
4203	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4205	GUNST	F	IKKE BESTÅTT	C	BESTÅTT
4207	GUNST	D	BESTÅTT	B	BESTÅTT
4210	GUNST	D	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4212	GUNST	D	BESTÅTT	B	BESTÅTT
4214	GUNST	D	BESTÅTT	A	BESTÅTT
4215	GUNST	E	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4217	GUNST	D	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4219	GUNST	D	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4220	GUNST	D	BESTÅTT	B	BESTÅTT
4221	GUNST	E	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4228	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
4230	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4232	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4238	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
4241	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4248	GUNST	E	BESTÅTT	D	BESTÅTT
4257	GUNST	D	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4258	GUNST	D	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4262	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
4267	GUNST	C	BESTÅTT	A	BESTÅTT

4271	GUNST	D	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4276	GUNST	B	BESTÅTT	A	BESTÅTT
4277	GUNST	D	BESTÅTT	B	BESTÅTT
4282	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
4283	GUNST	D	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4285	GUNST	F	IKKE BESTÅTT	D	BESTÅTT
4286	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
4292	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4306	UGUNST	B	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4309	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
4316	NEI	F	IKKE BESTÅTT	F	IKKE BESTÅTT
4320	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT

Sensur klageomgang

JUS4211 Prosess og strafferett

Høst 2014

243 kandidater oppe til eksamen

49 klager = 20,2 %

GUNST: 14

UGUNST: 7

Ordinær eksamen:

KANDIDATNR	ENDRET	OPPRINNELIG KARAKTER	SAMLET RESULTAT	KARAKTER KLAGEOMGANG	SAMLET RESULTAT2
4570	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4573	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
4581	UGUNST	D	BESTÅTT	E	BESTÅTT
4588	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
4600	NEI	E	BESTÅTT	E	BESTÅTT
4609	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
4612	GUNST	D	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4620	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4621	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
4629	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
4635	UGUNST	C	BESTÅTT	D	BESTÅTT
4641	NEI	E	BESTÅTT	E	BESTÅTT
4652	UGUNST	D	BESTÅTT	E	BESTÅTT
4659	UGUNST	D	BESTÅTT	E	BESTÅTT
4685	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4724	GUNST	D	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4739	NEI	E	BESTÅTT	E	BESTÅTT
4779	GUNST	E	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4785	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4791	NEI	F	IKKE BESTÅTT	F	IKKE BESTÅTT
4809	GUNST	E	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4817	GUNST	E	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4825	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
4826	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT

Ny eksamen:

KANDNR	ENDRET	OPPRINNELIG KARAKTER	SAMLET RESULTAT	KARAKTER ETTER KLAGE	SAMLET RESULTAT KLAGE
4562	UGUNST	C	BESTÅTT	D	BESTÅTT
4569	NEI	B	BESTÅTT	B	BESTÅTT
4591	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
4598	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
4603	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
4604	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4610	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
4615	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4627	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
4633	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
4677	UGUNST	C	BESTÅTT	D	BESTÅTT
4698	GUNST	D	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4703	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
4713	NEI	F	IKKE BESTÅTT	F	IKKE BESTÅTT
4723	GUNST	E	BESTÅTT	D	BESTÅTT
4741	GUNST	D	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4751	GUNST	F	IKKE BESTÅTT	E	BESTÅTT
4755	GUNST	E	BESTÅTT	D	BESTÅTT
4756	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4762	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4764	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4776	UGUNST	C	BESTÅTT	D	BESTÅTT
4778	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT
4801	NEI	D	BESTÅTT	D	BESTÅTT
4818	NEI	C	BESTÅTT	C	BESTÅTT

Sensur klageomgang JUS1111 Privatrett I Vår 2014

290 kandidater oppe til eksamen

21 KLAGER = 7,24 %

GUNST: 3

UGUNST: 1

1. STUDIEÅR I MASTERSTUDIET

<i>KAND. NR.</i>	<i>ENDRET</i>	<i>OPPRINNELIG KARAKTER</i>	<i>SAMLET RESULTAT</i>	<i>KARAKTER ETTER KLAGE</i>	<i>SAMLET RESULTAT ETTER KLAGE</i>
1021	Nei	D	Bestått		
1022	Nei	C	Bestått		
1025	Nei	D	Bestått		
1028	Nei	C	Bestått		
1032	Nei	C	Bestått		
1042	Nei	F	Ikke bestått		
1079	Nei	D	Bestått		
1088	Nei	D	Bestått		
1095	GUNST	C	Bestått	B	Bestått
1142	UGUNST	C	Bestått	D	Bestått
1148	Nei	C	Bestått		
1149	GUNST	F	Ikke bestått	E	Bestått
1154	Nei	C	Bestått		
1160	Nei	D	Bestått		
1169	Nei	C	Bestått		
1186	Nei	C	Bestått		
1198	Nei	D	Bestått		
1233	Nei	C	Bestått		
1259	GUNST	C	Bestått	B	Bestått
1277	Nei	C	Bestått		
1279	Nei	D	Bestått		
1313	Nei	C	Bestått		

Sensur klageomgang JUS1211 Privatrett II Vår 2014

281 kandidater oppe til eksamen

33 KLAGER = 11,74 %

GUNST: 9

UGUNST: 0

1. STUDIEÅR I MASTERSTUDIET

<i>KAND. NR.</i>	<i>ENDRET</i>	<i>OPPRINNELIG KARAKTER</i>	<i>SAMLET RESULTAT</i>	<i>KARAKTER ETTER KLAGE</i>	<i>SAMLET RESULTAT ETTER KLAGE</i>
1408	Nei	C	Bestått		
1431	Nei	B	Bestått		
1437	Nei	D	Bestått		
1444	Nei	F	Ikke bestått		
1445	Nei	C	Bestått		
1446	Nei	F	Ikke bestått		
1506	Nei	F	Ikke bestått		
1532	Nei	C	Bestått		
1535	Nei	D	Bestått		
1553	Nei	F	Ikke bestått		
1559	GUNST	D	Bestått	C	Bestått
1568	Nei	C	Bestått		
1572	GUNST	E	Bestått	D	Bestått
1573	GUNST	D	Bestått	C	Bestått
1574	GUNST	E	Bestått	D	Bestått
1575	Nei	F	Ikke bestått		
1581	GUNST	C	Bestått	B	Bestått
1593	Nei	C	Bestått		
1604	Nei	C	Bestått		
1608	Nei	C	Bestått		
1616	Nei	E	Bestått		
1623	Nei	E	Bestått		
1631	Nei	F	Ikke bestått		
1632	Nei	F	Ikke bestått		
1633	GUNST	C	Bestått	B	Bestått
1635	GUNST	C	Bestått	B	Bestått
1641	Nei	D	Bestått		
1649	Nei	C	Bestått		

1654	GUNST	C	Bestått	B	Bestått
1660	GUNST	F	Ikke bestått	E	Bestått
1674	Nei	B	Bestått		
1686	Nei	F	Ikke bestått		
1703	Nei	C	Bestått		

Sensur klageomgang

JUS2111 Statsforfatningsrett og internasjonal rett

Vår 2014

220 kandidater oppe til eksamen

22 klager = 10 %

GUNST: 4

UGUNST: 0

KANDNR	ENDRET	OPPRINNELIG KARAKTER	KARAKTER KLAGEOMGANG
2025	nei	B	
2057	GUNST	D	C
2059	nei	D	
2061	nei	D	
2071	nei	C	
2072	nei	C	
2074	nei	B	
2077	nei	D	
2087	nei	D	
2095	nei	D	
2096	GUNST	D	C
2105	nei	D	
2113	nei	C	
2117	nei	D	
2119	nei	D	
2129	nei	D	
2160	nei	C	
2169	GUNST	D	C
2173	nei	C	
2186	nei	C	
2192	GUNST	D	C
2193	nei	C	

Sensur klageomgang

JUS2211 Forvaltningsrett Vår 2014

224 kandidater oppe til eksamen

21 klager = 9,38 %

GUNST: 8

UGUNST: 1

KANDNR	ENDRET	OPPRINNELIG KARAKTER	KARAKTER KLAGEOMGANG
2306	nei	C	
2307	GUNST	E	D
2308	nei	D	
2313	nei	B	
2327	GUNST	C	B
2332	nei	D	
2350	nei	C	
2351	UGUNST	C	D
2423	GUNST	C	B
2426	nei	D	
2431	nei	D	
2432	nei	C	
2451	nei	C	
2456	GUNST	C	B
2460	GUNST	C	B
2464	nei	C	
2469	nei	D	
2474	GUNST	C	B
2482	GUNST	C	B
2495	GUNST	C	B
2517	nei	C	

Sensur klageomgang
JUS3111 Formuerett I
Vår 2014

226 kandidater oppe til eksamen

28 klager = 12,39 %

GUNST: 5

UGUNST: 0

KANDNR	ENDRET	OPPRINNEL IG KARAKTER	SAMLET RESULTAT	KARAKTER KLAGEOMG ANG	SAMLET RESULTAT KLAGE
3573	NEI	D	BESTÅTT		
3577	NEI	C	BESTÅTT		
3588	NEI	C	BESTÅTT		
3590	NEI	D	BESTÅTT		
3605	NEI	C	BESTÅTT		
3612	NEI	D	BESTÅTT		
3622	NEI	C	BESTÅTT		
3628	NEI	C	BESTÅTT		
3641	NEI	C	BESTÅTT		
3669	NEI	C	BESTÅTT		
3693	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
3695	NEI	D	BESTÅTT		
3697	NEI	D	BESTÅTT		
3708	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
3722	NEI	D	BESTÅTT		
3727	NEI	D	BESTÅTT		
3729	NEI	D	BESTÅTT		
3739	GUNST	D	BESTÅTT	C	BESTÅTT
3748	NEI	D	BESTÅTT		
3753	NEI	E	BESTÅTT		
3758	NEI	D	BESTÅTT		
3760	NEI	E	BESTÅTT		
3761	GUNST	F	IKKE BESTÅTT	E	BESTÅTT
3782	GUNST	D	BESTÅTT	B	BESTÅTT
3785	NEI	D	BESTÅTT		
3786	NEI	D	BESTÅTT		
3787	NEI	D	BESTÅTT		
3788	NEI	E	BESTÅTT		

Sensur klageomgang
JUS3211 Formuerett II
Vår 2014

196 kandidater oppe til eksamen

28 klager = 14,29 %

GUNST: 9

UGUNST: 1

KANDNR	ENDRET	OPPRINNEL IG KARAKTER	SAMLET RESULTAT	KARAKTER KLAGEOMG ANG	SAMLET RESULTAT KLAGE
3337	NEI	D	BESTÅTT		
3343	NEI	C	BESTÅTT		
3349	GUNST	D	BESTÅTT	C	BESTÅTT
3351	NEI	B	BESTÅTT		
3355	NEI	C	BESTÅTT		
3358	NEI	C	BESTÅTT		
3366	GUNST	E	BESTÅTT	D	BESTÅTT
3377	NEI	D	BESTÅTT		
3379	NEI	C	BESTÅTT		
3383	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
3389	GUNST	D	BESTÅTT	C	BESTÅTT
3390	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
3400	NEI	C	BESTÅTT		
3402	NEI	C	BESTÅTT		
3405	GUNST	D	BESTÅTT	C	BESTÅTT
3422	GUNST	E	BESTÅTT	D	BESTÅTT
3439	NEI	C	BESTÅTT		
3440	NEI	C	BESTÅTT		
3453	NEI	D	BESTÅTT		
3457	NEI	C	BESTÅTT		
3461	NEI	C	BESTÅTT		
3463	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
3469	UGUNST	C	BESTÅTT	D	BESTÅTT
3473	NEI	C	BESTÅTT		
3476	GUNST	C	BESTÅTT	B	BESTÅTT
3501	NEI	C	BESTÅTT		
3502	NEI	D	BESTÅTT		
3516	NEI	D	BESTÅTT		

JUS4111 METODE OG ETIKK VÅREN 2014
SENSUR – KLAGEOMGANGEN

170 kandidater var oppe til eksamen; 21 klaget (12,4 %)

8 til **GUNST**, ingen til **UGUNST**

KAND.NR.	ENDRET	OPPRINNELIG KARAKTER	KLAGEKARAKTER
4733	Nei	C	C
4741	Nei	D	D
4749	Nei	C	C
4756*	Ja, til gunst	D	C
4757	Nei	C	C
4761	Nei	F	F
4768	Nei	D	D
4783	Nei	C	C
4785	Ja, til gunst	E	D
4799	Ja, til gunst	D	C
4800	Ja, til gunst	C	B
4802	Nei	D	D
4827	Nei	C	C
4850*	Ja, til gunst	C	B
4852*	Nei	C	C
4864*	Nei	B	B
4905*	Nei	B	B
4910*	Nei	D	D
4912*	Ja, til gunst	D	C
4913*	Ja, til gunst	C	B
4919*	Ja, til gunst	C	B

UTSATT EKSAMEN JUS4111 METODE OG ETIKK VÅREN 2014
SENSUR – KLAGEOMGANGEN

19 kandidater var oppe til eksamen; 2 klaget (10,5 %)

1 endret til **gunst**

<i>KAND.NR.</i>	<i>ENDRET</i>	<i>OPPRINNELIG KARAKTER</i>	<i>KLAGEKARAKTER</i>
4795	Ja, til gunst	C	B
4807	Nei	D	D

JUS4121 RETTSØKONOMI VÅREN 2014**SENSUR – KLAGEOMGANGEN****65 kandidater var oppe til eksamen; 20 klaget (30,8 %)**5 til **GUNST**, ingen til **UGUNST**

KAND. NR.	ENDRET	OPPRINNELIG KARAKTER	KLAGEKARAKTER
4009	Nei	B	B
4012	Nei	B	B
4013	Nei	B	B
4016	Nei	C	C
4019	Nei	D	D
4028	Nei	B	B
4029	Nei	B	B
4030	Ja, til gunst	C	B
4032	Nei	C	C
4034	Ja, til gunst	C	B
4040	Ja, til gunst	C	B
4047	Nei	C	C
4050	Ja, til gunst	D	C
4056	Nei	E	E
4057	Nei	F	F
4058	Nei	C	C
4062	Ja, til gunst	C	B
4065	Nei	B	B
4067	Nei	C	C
4073	Nei	B	B

JUS4122 RETTSSOSIOLOGI VÅREN 2014**SENSUR – KLAGEOMGANGEN**

125 kandidater var oppe til eksamen; 27 klaget (21,6 %)

4 til **GUNST**, ingen til **UGUNST**

KAND. NR.	ENDRET	OPPRINNELIG KARAKTER	KLAGEKARAKTER
4085	Nei	C	C
4100	Nei	D	D
4106	Nei	D	D
4111	Nei	D	D
4124	Nei	D	D
4133	Nei	D	D
4138	Nei	F	F
4140	Nei	C	C
4153	Ja, til gunst	B	A
4154	Nei	D	D
4162	Ja, til gunst	E	D
4171	Nei	F	F
4173	Nei	C	C
4175	Nei	C	C
4179	Nei	D	D
4182	Ja, til gunst	C	B
4184	Nei	C	C
4185	Nei	D	D
4186	Nei	F	F
4198	Nei	C	C
4201	Nei	E	E
4202	Nei	D	D
4204	Nei	D	D
4205	Nei	C	C
4206	Ja, til gunst	C	B
4209	Nei	C	C
4216	Nei	B	B

JUS4211 PROSESS OG STRAFFERETT VÅREN 2014**SENSUR – KLAGEOMGANGEN****248 kandidater var oppe til eksamen; 49 klaget (17,8 %)**3 til **GUNST**, 1 til **UGUNST**

KAND.NR.	ENDRET	OPPRINNELIG KARAKTER	KLAGEKARAKTER
4428	Nei	E	E
4437	Nei	C	C
4439	Nei	F	F
4445	Nei	D	D
4447	Nei	D	D
4456	Nei	D	D
4469	Nei	C	C
4471	Nei	C	C
4482	Ja, til ugunst	E	F
4489	Nei	D	D
4500	Nei	C	C
4502	Nei	C	C
4505	Ja, til gunst	C	B
4507	Ja, til gunst	F	E
4510	Nei	C	C
4521	Nei	C	C
4532	Nei	D	D
4533	Nei	C	C
4537	Ja, til gunst	C	B
4545	Nei	E	E
4551	Nei	C	C
4552	Nei	D	D
4562	Nei	C	C
4565	Nei	C	C
4568	Nei	C	C
4574	Nei	C	C
4575	Nei	C	C
4582	Nei	F	F
4585	Nei	C	C
4601	Nei	D	D

4602	Nei	C	C
4603	Nei	D	D
4612	Nei	F	F
4613	Nei	E	E
4619	Nei	C	C
4622	Nei	C	C
4627	Nei	C	C
4629	Nei	C	C
4630	Nei	C	C
4639	Nei	D	D
4642	Nei	C	C
4643	Nei	C	C
4645	Nei	C	C
4647	Nei	C	C
4654	Nei	C	C
4657	Nei	C	C
4671	Nei	C	C
4672	Nei	D	D
4675	Nei	D	D

BEREDSKAPS- OG AVVIKSHÅNDTERING VED EKSAMEN

til informasjon for PMR

Dato: 10.04.2015
Utarbeidet av: Aleksander Lorentzen
Vår ref.: 2012/3072

Oversikt

Høsten 2014 gjennomførte prosjektgruppen for digital eksamen i samarbeid med IT- og eksamensseksjonen en risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse) med utgangspunkt i digital eksamensgjennomføring.

På bakgrunn av identifiserte risikomomenter i ROS-analysen, er det startet et arbeidet med å utarbeide en beredskapsplan for avvik under eksamensgjennomføring. Det er også utarbeidet tiltakskort for følgende hendelser:

- Større avvik før eksamen har startet eller avvik oppstår ved oppstart
- Avvik under eksamensgjennomføringen på under 1 time
- Avvik under eksamensgjennomføringen på over 1 time
- Teknisk avvik på mer enn 10 min
- Teknisk avvik på mindre enn 10 min
- Uregistrert kandidater møter opp i eksamenslokalet
- Kandidatene får ikke logget på
- Problemer med besvarelsesmalen
- Besvarelsen kan ikke leveres ved eksamensslutt
- Besvarelsen blir ikke levert på riktig måte
- Kortvarig strømbrudd
- Langvarig strømbrudd
- Annen teknisk svikt

Beredskapsplanen vil ferdigstilles før vårens eksamener, og det vil iverksettes kompetansehevingstiltak i avvikshåndtering for både IT- og eksamensseksjonen.

Eksamensseksjonen

Postadr.: Postboks 6706 St. Olavs plass,
0130 Oslo
Kontoradr.: Urbygningen, Karl Johans gate
47, 0162 Oslo

Telefon: 22 85 95 00
Telefaks: 22 85 96 58
postmottak@jus.uio.no
www.jus.uio.no
Org.nr.: 971 035 854

Beredskapsplanen

Beredskapsplanen er tilgjengelig for PMRs medlemmer på [våre interne nettsider](#).¹

Noen presiseringer

Vi ønsker å understreke at dette er et dokument under arbeid, og vil bli oppdatert fortløpende.

Vi ønsker ikke at den blir gjort allment tilgjengelig siden den inneholder IT- og eksamensseksjonens interne rutiner for avvikshåndtering, i tillegg til kontaktopplysninger til ressurspersoner.

Beredskapsplanen er begrenset til å omfatte avvik under eksamensgjennomføring. Større avvik / alvorlige hendelser som for eksempel brann må håndteres under fakultetets lokale beredskapsplan.

Beredskapsgruppe

Det er opprettet en beredskapsgruppe som skal håndtere avvikssituasjoner. Den blir ledet av Randi Saunes, leder for eksamensseksjonen, og består av:

- Beredskapsleder
- Operativt beredskapsleder
- IT-beredskapsleder
- Kontaktpunkt USIT
- Kommunikasjonssansvarlig
- Dokumentarist

I samråd med seksjonsleder for eksamensseksjonen varsles lokal beredskapsgruppe for digital eksamen, og eventuelt faglig eksamensleder, studiedekan og fakultetsdirektør ved behov.

Lokal beredskapsgruppe varsler de instanser / personer som er aktuelle ut fra situasjonen.

Detaljerte rutiner finnes i beredskapsplanen.

¹ www.jus.uio.no/for-ansatte/arbeidsstotte/internt/digitaleksamen/avvik-og-beredskap/beredskapsplan/

Tiltakskort

Følgende avvikssituasjoner er identifisert etter ROS-analysen, og som det er laget planer / tiltakskort for.

Hendelse / avvik	Tiltakskortnr.	Kommentar
Større avvik før eksamen har startet <i>eller</i> avvik oppstår ved oppstart	3.2.1	Fremgangsmåte for å gjennomføre eksamen med penn og papir.
Avvik under eksamensgjennomføringen på <i>under</i> 1 time	3.2.2	
Avvik under eksamensgjennomføringen på <i>over</i> 1 time	3.2.3	
Teknisk avvik på mer enn 10 min	3.2.4	
Teknisk avvik på mindre enn 10 min	3.2.5	
Uregistrert kandidater møter opp i eksamenslokalet	3.2.6	
Kandidatene får ikke logget på	3.2.7	
Problemer med besvarelsesmalen	3.2.8	
Besvarelsen kan ikke leveres ved eksamensslutt	3.2.9	
Besvarelsen blir ikke levert på riktig måte	3.2.10	
Kortvarig strømbrudd	3.2.11	
Langvarig strømbrudd	3.2.12	
Annen teknisk svikt	3.2.13	

RISIKOVURDERING

DIGITAL EKSAMEN HØST 2014

Dato: 09.09.2014
Utarbeidet av: Aleksander Lorentzen

Oppsummering

Med utgangspunkt i gjennomføring av digital eksamen høsten 2014 har prosjektgruppen foretatt en ROS-analyse. Prosjektgruppen har fokusert på hendelser som faller inn under fakultetets ansvarsområde, og vi er i dialog med USIT for en risikovurdering fra deres hold.

For høstens eksamensgjennomføring er det utarbeidet en:

- Grovmatrise
- Analyseskjema
- Risikodiagram
- Handlingsplan

Analysen bygger i hovedsak på faglig skjønn og erfaringer fra tidligere semestre. Av analysen fremkommer det at det er noen hendelser / områder som fakultetet må ha ekstra fokus på:

- Problemer med lagring av besvarelsen.
- Langvarig / kortvarig strømbrudd ved oppstart / gjennomføring.
- Nettbrudd ved oppstart / gjennomføring.
- Problemer med innlevering på eksamensdagen.
- Problemer med innleverte besvarelser etter eksamensdagen.

En nærmere beskrivelse disse hendelsene, og en foreslått prioritering, finnes i handlingsplanen.

Eksamensseksjonen

Postadr.: Postboks 6706 St. Olavs plass,
0130 Oslo
Kontoradr.: Urbygningen, Karl Johans gate
47, 0162 Oslo

Telefon: 22 85 95 00
Telefaks: 22 85 96 58
postmottak@jus.uio.no
www.jus.uio.no
Org.nr.: 971 035 854

Grovmatrise

Digital eksamen kan deles inn to ansvarsområder (1) JF og (2) USIT.

Innenfor disse ansvarsområdene kan det deles opp i fire faser:

- 1) Forberedelser
- 2) Oppstart
- 3) Gjennomføring
- 4) Etterarbeid

I hver fase kan det oppstå uønskede hendelser. Hvilke hendelser i hvilke faser som kan ha innvirkning på risiko er forsøkt systematisert i grovmatrisen nedenfor.

Berørte / Faser		Hendelse									
		1. Maskinproblemer	2. Drift- / brukerstøtte	3. Lagring	4. Nettbrudd	5. Innlevering	6. Sensorportal	7. DigEks-systemet	8. Brannalarm	9. Kortvarig strømbrudd	10. Langvarig strømbrudd
1. JF	1. Forberedelser	X			O		O	X			O
	2. Oppstart	X	X		X			X	X	X	X
	3. Gjennomføring	X	X	X	X	X		X	X	X	X
	4. Etterarbeid	O		O		X	X	X			O
2. USIT	1. Forberedelser				O		O	X			O
	2. Oppstart				X			X		X	X
	3. Gjennomføring			X	X	X		X		X	X
	4. Etterarbeid			O		X	X	X			O
X: Har betydning for risiko											
O: Kan ha betydning for risiko											

Analyseskjema

Analyseskjemaet tar utgangspunkt i grovmatrisen, og fører opp hvert enkelt kombinasjon av «Berørte / faser» og «Hendelser».

Nr.	Hendelse	Mulige årsaker	Mulige konsekvenser	Sannsynlighet	Konsekvens	Kommentar / tiltak
1.1.1	Problemer med maskiner ved klargjøring.	Maskinfeil.	Maskinen blir ikke klargjort.	Lite sannsynlig	Ubetydelig	Bytte maskin. IT sørger for redundans.
1.2.1	Problemer med maskiner ved oppstart.	Maskinfeil.	Kandidaten må bytte maskin. Forsinket oppstart. (Tilleggstid)	Lite sannsynlig	Mindre alvorlig	Plassbytte. Rutine for plassbytte. IT sørger for redundans.
1.2.2	Drift- / brukerstøtte ved oppstart.	Kandidat mangler brukernavn / passord	Kandidaten får ikke logget på. Forsinket oppstart. (Tilleggstid)	Mindre sannsynlig	Ubetydelig	Rutine for ny brukernavn / passord. Informasjon til studenter.
1.2.4	Nettbrudd ved oppstart.	Switchproblemer. Problemer med nettverkskabler.	Kandidater får ikke logget på eksamensmaskin. Forsinket oppstart. (Tilleggstid)	Lite sannsynlig	Alvorlig	Ha reserveutstyr. Dokumentasjon / rutiner for feilsøking / korrigerings av feil. Beredskaps- og avvikshåndtering.
1.2.8	Brannalarm ved oppstart.	Brann.	Eksamenslokalene må forlates. Forsinket oppstart. Tilleggstid.	Mindre sannsynlig	Mindre alvorlig	Rutiner for eksamensvakter.
1.2.9	Kortvarig strømbrudd ved oppstart.	Sikringer overbelastes. Kabling / ledninger svikter. Kandidater trekker ut stikkontakter	Kandidaten får ikke logget på. Forsinket oppstart. Tilleggstid.	Lite sannsynlig	Alvorlig	Gjennomgang av sikringer / ledning. Dialog med EA / Teknisk avdeling. Beredskaps- og avvikshåndtering. Rutiner / dokumentasjon.
1.2.10	Langvarig strømbrudd ved oppstart.	Sikringer overbelastes. Kabling / ledninger svikter.	Kandidaten får ikke logget på. Forsinket oppstart. Tilleggstid. Gå over til penn / papir.	Lite sannsynlig	Svært alvorlig	Gjennomgang av sikringer / ledning. Dialog med EA / Teknisk avdeling. Beredskaps- og avvikshåndtering. Rutiner / dokumentasjon. Penn / papir tilgjengelig.

Nr.	Hendelse	Mulige årsaker	Mulige konsekvenser	Sannsynlighet	Konsekvens	Kommentar / tiltak
1.3.1	Problemer med maskiner ved gjennomføring.	Maskinfeil	Kandidaten må bytte maskin. Kandidaten kan miste deler av besvarelsen. Tilleggstid.	Lite sannsynlig	Betydelig	Omplasser kandidaten. IT sørger for redundans. Rutine / dokumentasjon for å gjenopprette besvarelsen. Automatisk sikkerhetskopiering. IT-støtte tilgjengelig.
1.3.2	Drifts- / brukerstøtte ved gjennomføring.	IT-brukerstøtte.	Kandidaten får ikke skrevet besvarelsen.	Sannsynlig	Ubetydelig	IT-personell som er tilgjengelig og som kan bistå. Informasjon til kandidater.
1.3.3	Besvarelsen er ikke lagret.	Kandidaten lagrer ikke besvarelsen.	Kandidaten kan miste deler av besvarelsen. Tilleggstid	Sannsynlig	Alvorlig	Informasjon om lagring til kandidater. Automatisk sikkerhetskopiering. Kontroll / logg over at kandidaten har lagret / ikke lagret
1.3.4	Nettbrudd ved gjennomføring.	Switchproblemer. Problemer med nettverkskabler.	Eksamensmaskiner får ikke kontakt med DigEks-systemet. Kandidater får ikke lagret på server. Kandidater får ikke levert. Tilleggstid	Lite sannsynlig	Svært alvorlig	Ha reserveutstyr. Dokumentasjon / rutiner for feilsøking / korrigering av feil. Beredskaps- og avvikshåndtering.
1.3.5	Problemer med innlevering på eksamensdagen.	Jfr. 1.3.1 og 1.3.4. Teknisk svikt. Kandidaten vet ikke innleveringsmetode.	Kandidaten får ikke levert besvarelsen. Manuell levering av IT-seksjonen. Tilleggstid.	Lite sannsynlig	Alvorlig	Informasjon om innlevering til kandidater. IT-støtte tilgjengelig. Se også 1.3.1 og 1.3.4.
1.3.8	Brannalarm under gjennomføring.	Mulig brann.	Eksamenslokalene må forlates. Tilleggstid.	Mindre sannsynlig	Mindre alvorlig	Rutiner for eksamensvakter.

Nr.	Hendelse	Mulige årsaker	Mulige konsekvenser	Sannsynlighet	Konsekvens	Kommentar / tiltak
1.3.9	Kortvarig strømbrudd ved gjennomføring.	Sikringer overbelastes. Kabling / ledninger svikter. Kandidater trekker ut stikkontakter.	Kandidater kan miste deler av besvarelsen. Tilleggstid.	Lite sannsynlig	Alvorlig	Gjennomgang av sikringer / ledning. Dialog med EA / Teknisk avdeling. Beredskaps- og avvikshåndtering. Rutine / dokumentasjon for å gjenopprette besvarelsen. Automatisk sikkerhetskopiering. IT-støtte tilgjengelig.
1.3.10	Langvarig strømbrudd ved gjennomføring.	Sikringer overbelastes. Kabling / ledninger svikter.	Kandidater kan miste deler av besvarelsen. IT må hente ut sikkerhetskopier. Tilleggstid. Utsatt eksamen.	Lite sannsynlig	Svært alvorlig	Gjennomgang av sikringer / ledning. Dialog med EA / Teknisk avdeling. Beredskaps- og avvikshåndtering. Rutiner / dokumentasjon.
1.4.5	Problemer med innleverte besvareelser etter eksamensdagen	Svikt i teknisk løsning. Kandidaten går uten å levere. Kandidaten har ikke levert hele / feil besvarelse.	Kandidaten får ikke levert besvarelsen. Besvarelsen blir slettet ifbm klargjøring til ny digital eksamen. Manuell innlevering av besvarelsen	Lite sannsynlig	Alvorlig	Informasjon om innlevering til kandidater. Dokumentasjon / rutiner for feilsøking / korrigerende av feil. IT-støtte tilgjengelig.
1.4.6	Problemer med tilgang / oppsett av sensorportal	Sensor er ikke lagt inn i FS. Sensor har ikke UiO-bruker. Sensor er ikke registrert i SAP / lønssystemet. Kommisjoner / besvarelsen er ikke registrert i FS.	Sensorportalen blir ikke satt opp. Sensorer får ikke tilgang til sensorportalen. Feil rettigheter blir satt i sensorportalen. Sensorer får tilgang til sensorportalen på et senere tidspunkt.	Lite sannsynlig	Mindre alvorlig	Rutiner / dokumentasjon. Sjekkliste. Filesender.

Risikodiagram

Risikodiagrammet tar utgangspunkt i det foregående analyseskjema.

	Ubetydelig	Mindre alvorlig	Betydelig	Alvorlig	Svært alvorlig
Usannsynlig					
Lite sannsynlig	1.1.1	1.2.1 1.4.6	1.3.1	1.2.4 1.2.9 1.3.5 1.3.9 1.4.5	1.2.10 1.3.4 1.3.10
Mindre sannsynlig	1.2.2	1.2.8 1.3.8			
Sannsynlig	1.3.2			1.3.3	
Svært sannsynlig					

Handlingsplan

Prioriteringen i handlingsplanen baserer seg på risikobildet som fremkommer av risikodiagrammet.

Prioritet	Hendelse		Tiltak	Frist	Ansvarlig
1	1.3.3	Besvarelsen er ikke lagret.	Informasjon om lagring til kandidater. Utarbeide informasjonsark som blir delt ut til kandidater på eksamensdagen. Utarbeide rutine / dokumentasjon for å hente opp besvarelser til IT-ansvarlig.		OEP / AL
2	1.3.10	Langvarig strømbrudd ved gjennomføring.	Dialog med EA / Teknisk avdeling. Beredskaps- og avvikshåndtering. Utarbeide rutiner / dokumentasjon.		OEP / AL
	1.2.10	Langvarig strømbrudd ved oppstart.	Dialog med EA / Teknisk avdeling. Beredskaps- og avvikshåndtering. Utarbeide rutiner / dokumentasjon. Ha penn / papir tilgjengelig.		OEP / AL
	1.3.4	Nettbrudd ved gjennomføring.	Ha reserveutstyr tilgjengelig. Beredskaps- og avvikshåndtering. Utarbeide dokumentasjon / rutiner for feilsøking / korrigering av feil.		OEP / AL
3	1.3.5	Problemer med innlevering på eksamensdagen.	Informasjon om innlevering til kandidater. Utarbeide informasjonsark som blir delt ut til kandidater på eksamensdagen. Ha IT-støtte tilgjengelig.		OEP / AL

Prioritet	Hendelse		Tiltak	Frist	Ansvarlig
4	1.4.5	Problemer med innleverte besvarelser etter eksamensdagen.	Informasjon om innlevering til kandidater. Utarbeide informasjonsark som blir delt ut til kandidater på eksamensdagen. Utarbeide rutine / dokumentasjon for å hente opp besvarelser til IT-ansvarlig.		OEP / AL
5	1.3.9	Kortvarig strømbrudd ved gjennomføring.	Se hendelse 1.3.10		OEP / AL
	1.2.4	Nettbrudd ved oppstart.	Se hendelse 1.3.4		OEP / AL
	1.2.9	Kortvarig strømbrudd ved oppstart.	Se hendelse 1.3.10		OEP / AL